

Qvadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singvlos Qvadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibvs, Sacræ Scriptvræ, Et Rervm notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Qvæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiuè, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Dominica In Ramis Palm.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

in desolationem, & sibilum sempiternum.

Omnia qui praeuenerit per eam, obstupescet; sicut uentus urens disperdam eos. En dissipatur populus. Quare hoc? iam dixerat Ieremias. Quis audiuit talia horribilia, qua fecit nimis Virgo Israel? An non nimis quando, & Prophetam magnum ausi sunt interficere? Iure uenerunt Romani, & tulerunt locum & gentem. Iure dissipatus est populus, sicut a uento uentii. Iure perdidit Lor. omnem substantiam suam, prius captiuato populo

Ier. 18. 13.

Gen. 14. 12. Sodomorum, postmodum subuersa tota illa regione. Iure quae a Christianis inordinatè appetuntur, ordinatè perduntur. Iure tantis affecti beneficiis, propter eorum ingratitude extremis addicuntur suppliciis. Quis nostrum non abominatur impium Caipham? dicitur enim a Salomone. Abominantur iusti uirum impium. Quis illius non horreat arrogantiam, & fraudem dicentis: Vos nescitis quidquam? Ipse cum aliis principibus turbam credentem abominabatur & maledicebat. Sic in ipsis complebatur Prouerbium dictum. Et abominantur impij eos, qui in reeta sunt uia. Et nos ergo cur non recedimus ab eorum impietate? Quamobrem uidentes illos euersos, non abiicimus ignorantiam, & prudentiam nobis comparamus? cur obliuioni tradimus magnam istam gratiam, quam ab illis ablatam, nobis donauit

Gen. 19. 14.

DEVS, ut fructificaremus in illa? Ad memoriam transitus Iordanis per arenam alucum, fecit DEVS ex illo duodecim durissimos lapides exportari. Duret, duret in nobis memoria tanti beneficii, quod Arca DEI transiit ad nos, exiit de deserto, desertum relinquens populum illum, ingratarum DEO suo, ut esset nobiscum DEVS, ut in umbra eius uiueremus, ut per umbram mortis eius, lumen uitae nos reciperemus. Iustus laudabit, atque gaudebit.

Pro. 29. 27.

Laudemus donatorem, & in munere gaudeamus, & nunc & in perpetuum.

Amén.

Ios. 4. 3.

Amén.

DOMINICA IN RAMIS PALMAE

R V M.

CONCIO PRIMA.

Proximum erat Pascha Iudaeorum, & ascend. Ioan. 11. 55.

In crastinum turba multa, quae uenerat ad. Ioan. 12. 12.

ARGUMENTVM.

Mundi tenemur celebrare Pascha; & contrario Iudaei fecere, Christum ad mortem quarendo. Cauendum a principio mali, Iudaeorum exemplo, ne cum ipsis in peius ruamus. Occasione probatur, & Probus, & Improbus. Christus ingressus est Hierusalem, ut Rex bellaturus armis iustitiae, & Patientiae. Docte admodum.

HONOR iste, qui cum letitia Domino Iesu Christo exhibetur ab Ecclesia, & populo Christiano, qui turbatum ueterum instat, aduenienti illi ad Passionem, acceptis ramis palmarum obuiam uenit, fructum nobis demonstrat admirabilem sacratissimae mortis suae. Est quidem Prouerbium Salomonis: *Qui despicit pauperem, exprobrat factori suo; & qui ruina laetatur alterius, non erit impunitus.* Ex quo rectè inferri potest, quod qui honorat hominem, honorat factorem suum, Deum uidelicet, qui creauit illum: & qui bono laetatur alterius, mercedem accipiet. *Deus quippe pauperem facit. & ditat humiliat, & subleuat;* atque ita factor est pauperis. Qui ergo pauperem spernit dupliciter Deum inhonorat, quia despiciat creaturam Dei, cuiusmodi est pauper, quate-

quatenus homo est; deinde exprobrat Deo, qui auctor est paupertatis illius, quasi Deus faciat rem despiciabilem & contemnendam. Itaque econtrario qui facturam Dei extollit, factorem extollit. Turbae igitur Christum honorantes, Deum laudibus atque exultationibus extulerunt. Rursus si gaudeas de malo proximi, poenas dabis. Procul dubio qui letatur gloria, ac bono illius, mercedem accipiet. Ergo turbae letantes gloria Christi, ac veluti triumpho, fructum suae laetitiae sperare debent, salutem, ac pacem. Vt sic fiat manifestum, fructum multum, quem granum frumenti mortui attulit, illum esse, quem in Christi natiuitate Angeli praecinerunt. Videlicet *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonae voluntatis*. Vt igitur & nos huius eximii fructus sumus participes, sanctum hoc mysterium, veluti Christo occurrentes, deuote celebremus, illud attentè contemplantes, atque deuoto affectu.

Quod sanctus Ioannes sacris suis lectionibus nobis repraesentans, plura facit. Primò enim notat tempus solemnitatis Paschalis, in quo Christus Pascha nostrum, & Agnus Dei immolandus erat; vt sic erigat aures nostras ad percipienda mysteria in hoc Paschate celebranda. Hoc enim tempore immolabant Phasè, quod erat celeberrimum apud Iudaeos, quippe institutum à Deo in memoriam exitus Israël de Aegypto, ac populo barbaro. In quo apparuit sanctitas, & magnificentia Dei reuerentis populum suum, in manu potenti & brachio excelsò: propter quod canitur: *Fasces Iudaeae sanctificatio eius, Israel potestas eius*. Quia tribus Iuda, & populus Israël vniuersus occasio fuerat, ac veluti materia, in qua sanctificatum est nomen Domini, & potentia virtutis eius magnificentè declarata est. Proximum erat Pascha Iudaeorum (inquit Ioannes) & ascenderunt multi Ierosolymam de regione ante Pascha, vt sanctificarent seipsos. Debebant enim celebraturi festa, & templum ingressuri lauare se, & vestimenta sua, vt secundum legem mundi sacrificiis interessent.

Nos ergo celebraturi Pascha Christianorum, Christiano nosmetipsos debemus

more sanctificare. Ideò enim fideles appellantur sanctificati. Hinc Paulus: *Paulus 1. Cor. 1. 17. vocatus Apostolus Iesu Christi Ecclesiae Dei. quae est Corinthi, sanctificatus in Christo Iesu, vocatus Sanctus. Quoniam Dominus Iesus seipsum tradidit pro Ecclesia, vt illam sanctificaret, mundans eam lauacro aquae, in verbo vitae. Sancti igitur estote, id est mundi, & puri, accessuri ad hoc gloriosum Pascha, in quo Christum sumimus, & recolitur memoria Passionis eius. Ideò enim & Quadragesimale ieiunium institutum est, vt illo purificari valeamus mundi commemorare Passionem Domini, ac si corporaliter Cruci illius assisteremus, suscepturi Sanguinem eius, illumque Deo Patri oblaturi. Et cum propius accedimus, perfectius mundemur.*

Qui hoc non facit, Proverbio illo carpitur Salomonis: *Sultus homo plaudet manibus, cum sponderit pro amico suo* Pro. 17. 18. Planum est enim eum, qui alteri fideiubet, graui se discrimini exponere, vt docet experientia, & Sapiens quoque monet. At stultus, qui tanto subiaceret periculo, vbi timens, studium adhibere deberet, quo se illo expèdieret, letatur, & exultat p̄ gaudio, manibus plaudens, ac si magnum consecutus fuisset emolumentum. Ergò qui culpa infectus est; atque propterea indignus, qui festis intersit caelestibus, si mundari non curat, similis est exultanti de re noxia vel periculosa; libens quippe iacet in re sibi admodum pernitiòsa. Nam qui immundus ad sancta accedere praesumpsisset, damno pereundi de populo suo subiacebat, quin potius morti, eò quod pollueret Sanctuarium. Quanto magis, qui immunditia culpe aspersus fuerit, de libro Dei delebitur, vt inter electos suos nequaquam describatur?

Secundò, notat Ioannes dispositionem Iudaeorum erga Christum. Nam qui ascenderant, vt se sanctificarent, quarebant Iesum, & colloquebantur ad iuniorè, in templo stantes. Quid putatis, quia non venit ad diem festum? Quod quidem potuit, & bene & male fieri. Bene quidem, si ex deuotione videre cupiebant illum; male si ad tentandum, aut persequendum. At mali certè ii, de quibus subdit Ioannes: *Dederunt autem Pontifi-*

Pontifices & Pharisei mandatum, ut si quis cognouerit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum. Vbi apparet illorum inuidia, & pessima dispositio contra Iesum, quem sine causa & iniuste persequebantur, non attendentes illam Sapientis sententiam. *Qui*

Prou. 13. 13 reddat mala pro bono, non auferetur malum de domo eius. Quæ in illis adimpleta est:

Act. 10. 38 ostendit illis ex Patre suo, sibi malum creauerunt, extremamque ruinam. Quod verò

Prou. 17. 4 etiam dicit Salomon: Malus obedit lingua iniqua, & fallax obtemperat labiis mendacibus. Illos tangit, qui tam iniquum mandatum perficere non dubitabant, aut detrectabant. Facile enim ubi principes sunt iniqui, populus est insipiens, maiorumque iniquitatem imitatur; auditque libenter sacrilega mandata, quod innuit sententia illa, ut est apud Hebræos: qui non habet, obedit; & obtemperat. Sed auscultat, & audit. Cuius est sensus. Vnumquemque his capi, quæ ingenio eius conueniunt, ita ut malus libenter auscultet verba linguæ prauæ; & qui fallere intendit, in labiis mendacibus delectetur. Quod si hoc est, consequitur, ut volens pareat iussis sceleratis. Tales fuerunt turbae & ministri Principum Iudæorum, qui dederant in mandatis, ut Christus deprehensus, apprehenderetur.

6 Et sic vtrique contra legem faciebant, iubentem: Non operaberis in primogenito bouis. Necten rebus primogenita ouium. Erant enim primogenita Deo dicata, quæ idè ad humana applicare non licebat. At qui magis Deo dicatus, quàm Christus & Primogenitus, & Vnigenitus Altissimi? Hi verò illum vsurpabant nedum in comoda propria, sed ad pessimas suas machinationes, vtile sibi arbitantes, si de medio tolleretur. Væ ergo illis, qui factis in vsus profanos abutuntur, & oculo carnali spiritualia spectant, ad illa aspirantes, non ut Deo seruiant, sed proprio ventri.

7 Tertiò, notat Ioannes, quòd ante sex dies Pascha Iesus venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitauit Iesus. Fecerunt autem ei cœnam ibi, & La-

zarus erat vnus ex discipulis. Vbi cum ea. Quæruunt turbae ubi sit Iesus. Iubent Pontifices, ut manifestetur, ad illum capiendum. At Iesus seipsum declarat, & obicit. Propalat opus admirabile, quod pararat, suscitando quattiduanum mortuum. Idè enim venit Bethaniam, & cum iam mortuo discumbebat. Nam turris fortissima nomen Domini, ad ipsum curret iussus, & exaltabitur. Populus hortabatur, & suadebatur, non timere hostes modò timeret Dominum. Nolite metuere. Dominus Deus, qui ductor est vestrorum, ipse pugnabit pro vobis. Aiebat Moyles. Iosue verò & Caleb: Nostis mentis populum terra huius, quia sicut panem, ita eos possumus deuorare. Dominus vobiscum est: nolite metuere. Hoc docuit nos Dominus, qui aliquandu laruit, sed cum tempus affuit suæ manifestationis, patenter se obrulit & videndum, & apprehendendum.

Quartò, ibi notatur, quòd Maria unxit pedes Iesu, Iuda murmurante. Quare hoc unguentum non venit trecentis denariis, & datum est egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat & oculos habens. Ea quæ mirabantur, portabat. De quo verificatur Proverbium illud: Qui peruersi cordis est, non inueniet bonum, & qui vertit linguam, incidet in malum. Peruersitas Iudæ purauit bonum inuenisse, si ex unguento constat pecuniam haberet ipse, quasi in pauperes distrahendam. Nam inde furatus esset partem: sed tandem, abiectam proiecit. Et vertens linguam, dum aliter ore loquitur, quàm in corde sentiat, incidit in malum; nam abiens laqueo se suspendit. At homini seruiunt omnia. Vniuersa enim propter se, & in seipsum operatus est Dominus, impius quoque ad diem malum. Nam & homo iste impiissimus operi redemptionis subseruit, non solum tradens, verum postea confitens: Peccavi tradens sanguinem iustum. Sumptaque à seipso pœna sceleris sui, omnibus notum fecit Domini sanctitatem: atque ita etiam ad diem malum veniens draco iste, ipse Domini gloriam manifestauit. Ergò non contritabit iustum, quid quid ei acciderit; impius autem replebitur

ent malo. Sis tu iustus, & quidquid tibi acciderit, etiam malum videatur, tibi conuertetur in bonum. Tanta est iustitia vis, ut in se trahat quidquid illi applicitum fuerit. Tanta est contrario est iniquitas in peccato, ut bona quæq; ei in malum euadant. Angelus Domini per medium Ægyptum, transiens, Ægyptiorum peremit primogenita in salutem populi, quem non tetigit percussor.

Est. 12.
19.

9 Quinto, notat Ioannes, quod Cogitauerunt principes Sacerdotum, ut & Lazarum interficerent, quia multi propter illum abibant ex Iudæis, & credebant in Iesum. Cauendum est, ne quis incipiat agere peruersè, alioqui mali homines proficiunt in peius. Illis enim euenit, quod euenit in aqua collecta atque detenta, quæ ut creuerit ad summum vsq; , si mox dimittatur præceps fluens atq; decurrens, magnam facit ruinam.

Tim. 2.
16.

17. Vnde Salomon: Qui dimittit aquam, caput est iurgiorum. Vbi habent Hebræa: Aperit aquas principium contentionis; ac si dicat: Principium iurgiorum est, sicut cum quis aquas cohibitas aperit, exitumq; eis præbet. Nam sicut cum aquis exitus aperitur, magna inundationis causa præstatur, quæ postea non facile est cohibere, aut reuocare; ita cum contentioni & iurgio principium datur, nascitur ex eo frequenter impetuofus furor, omnia turbans, quem co-ponere non sit facile. Quod malum non sit proprium est contentionis, ut non & cæteris contingat iniquitatibus, imò generaliter accidit omni sceleri. Sicut enim vbi vel minima apertura in principio aqua datur, violentia aquarum mox fit maxima, ita cum principium cuiuscunq; facinoris minimum sit, & ab homine fiat nihili aut parui, frequenter instat impetuofa currentis aquæ, in egregium scelus tandem, multaque mala procedit. Propterea ergo, sicut qui dimittit aquam, ita est principium iurgiorum, cæterorumque scele- rum; ceperunt Iudæi, veluti aquam dimit- tentes Christo inuidere, vel etiam illum timere, ne si a turbis reciperetur, ut Rex, eorum prauos mores compesceret. Et quod pius illum in pretio haberi videbant, maximeque a turbis aestimari, inualuit eo-

rum rabies, inualuitq; furor, decreueruntque illum interficere, sed in eam cæcitate fudit illos iracundia, atque malitia, ut & Lazarum interficere cogitarent. Quasi qui quadriduanum excitauit à mortuis, non posset & se, & illum à morte protegere, atque ab insidiantibus, necemque molientibus par non esset certò tueri. Saulis exemplum est manifestum, qui à leui, quæ videbatur in obedientia exorsus, in tantam incidit impietatem, ut is Sacerdotes im- piissimè trucidaret. Et quem innoxium confitebatur, quin & certò regnaturum prænosceret Dauidem, nunquam destitit ad mortem persequi, donec iustas suarum impietatum pœnas dedit a Philistæis victus, & interemptus. Ergo principiis obsta; sero medicina paratur. Ideò quod sequitur in nostra lectione. Antequam contumeliam patiarur deserit iudicium. Sic habent Hebræa: Antequam misceatur lis, desere. Citò (inquit) litem desere, & ne expectes quòd misceatur, & incalescat. Sic priusquam regnet peccatum in tuo mortali corpore, ne illius concupiscentis obtemperes; suggestionis caput præcide, ne dum delectatio irrepit, accedat consensus, qui frequentibus actibus habitum vitiosum comparet: qui consuetudinem introducat peccata iugiter perpetrandi. Ita intellige quod nos legimus. Is, qui no- uit quantum malum ex paruo principio prodeat aliquando, deserit iudicium, id est litem quæ dirimenda ad iudicium fertur, atque contumeliam patiarur, quod est illud quod monet Dominus: Estò confen- tiens citò aduersario tuo, dum es in via cum eo, ne forte tradat te Iudici. Multi sunt fatui, rationi non obtemperantes, quos orta contentione, non facile placabis. Si non citò obuies futuris malis. Insigne quidem est Prouerbiū istud: Expedit ma- gis vrsi occurrere rapti furiibus, quàm fa- tuo consenti in stultitia sua. Fatuus fuit Caiphas, qui in stultitia sua confidens, dixit in concilio: Vos nescitis quidquam, nec cogitatis, quia expedit vobis, ut unus moriatur homo pro populo. Quid crudelius potuit excogitari, ut sub falso prætextu seruanda vniuersitatis populi, iustus tra-

1. Reg. 15. 9

1. Reg. 22.

17.

1. Reg. 24.

18.

1. Reg. 31. 4

18.

Pro. 17. 14.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

deretur ad mortem? & vide crudelitatem efferatam. Si hoc prætextu innocens damnatur, non satis erar mitissima morti dari? Ista enim subtrahebatur prætexta occasio Romanis veniendi, locumque tollendi, ac gentem. Sed feritas iam increuerat vsque ad summam rabiem. Ergo priusquam fermentetur totum, desere, & desine iniqui agere.

10 Sexto. Tandem notat Ioannes, quod venit turba videre Iesum suscitantem, & Lazarum suscitatum. Et in crastinum, quod est hodie, Turba multa, qua venerat ad diem festum, cum audissent quia Iesus venit Ierosolymam, acceperunt ramos palmarum, & processerunt obviam ei, & clamabant: Hosanna. Benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Israel. Vbi primum apparet veritas illius dicti: sicut igne probatur argentum, & aurum camino; ita corda probat Dominus. Occasio data, siue sapienti siue stulto, est velut ignis & fornax, in qua probatur argentum & aurum. Data n. occasione sapienti, sapientior fit; & stultus exaltat stultitiam suam. Quo pacto Deus probat corda hominum. Adventus Christi, insipientibus fuit occasio peccandi. Nam si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent. At contra sapientibus salus; De

Luc. 10. 23 quibus; Beati oculi qui vident, qua vos videtis. Et hoc est iudicium, de quo dicebat

Ioan. 8. 39 Dominus: In iudicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident, videant; & qui vident, cæci fiant. Iste enim adventus occasio fuit, qua ablatus est Regnum Dei à synagoga, & datum est Ecclesie. Propterea etiam in mysterio ipso Principes persequuntur, turbæ sequuntur. Illi ad mortem quaerunt, isti ad gloriam canunt. Ita tempus Paschale est ad ruinam, & ad resurrectionem multorum. Nam Pascha nostrum, id est Christus, mors est malis, vita bonis.

1. Cor. 11. Qui accedit indignè, iudicium sibi manducet, & bibit; At verò, Qui manducat meam

Ioan. 6. 55. Carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam aeternam, & ego resuscitabo eum in

novissimo die. Ideò in Paschate traditus est

gentibus; ablatus, & abiectus à synagoga.

Exhortatio Docet Scriptura quomodo Ezechias

2. ar. 30. Rex Iuda immolavit Phasè maxima fo-

26. temnitate, de qua sic scriptum est: Facta est

grandis celebratio in Ierusalem, qualis à diebus Salomonis filii David Regis Israel in ea urbe non fuerat. Ad quam tamen multi de populo inuitati, habitantes in Ephraim, & Manasse, & Zabulon, unde eorum patres captivi ducti fuerant, speraverunt ire. Vnde ait Scriptura de cursoribus, per quos Ezechias hortabatur, ut venirent ad festivitatem. Igitur cursoribus pergebant velociter, & in civitate in civitatem, illis irridentibus, & subsannantibus eos. Heu miseri, quot sunt spernentes Dei cultum, solemnitatem eius respicientes? Hæc erat prædicatio Ezechie per cursores: Filii Israel, revertimini ad Dominum Deum Abraham, Isaac, & Iacob: & revertetur ad reliquias, qua effugerunt manum Regis Assyriorum. Hoc dicitur in captivitate decem tribuum facta per Regem Assyriorum, aliqui effugientes reverteri sunt in Terram Israël, qui tamen neque propterea ritè colebant Dominum, perseverantes in cultura idolorum, quorum multi irridebant talem prædicationem. Heu quot nunc facto irrident divina, secularibus postponentes. Promittitur ergo, quod si reuertimur ad Deum, Deus reuertetur ad nos, & multi tamen irrident. Pergit Ezechias. Nolite fieri sicut Patres vestri, & fratres vestri, qui recesserunt à Domino Deo patrum suorum, qui tradidit eos in interitum, ut ipsi cernitum. Ecce quod neque præfens malum, illos reducebat. Pergit: Nolite induere cervicem vestram, sicut Patres vestri: tradite manus Domino (id est subijcite vos Domino) & venite ad san-

ctuarium eius, quod sanctificavit in aeternum (ita scripta idololatria colite Deum) servite Domino Deo patrum vestrorum, & auertetur à vobis ira furoris sui, sic promittit liberationem à malis. Pius enim (inquit) & clemens est Dominus Deus vester, & non auertet faciem suam à vobis, si reuersi fueritis ad eum: Hæc verba nobis quoque conveniunt. Accipite igitur, ut nobis dicta

SECVNDA PARS.

EX dictis apparet, duo genera hominum erga Christum se habere, singula secundum proprias dispositiones, ut discamus utrum illorum velimus amplecti, & quod

grandis celebratio in Ierusalem, qualis à diebus Salomonis filii David Regis Israel in ea urbe non fuerat. Ad quam tamen multi de populo inuitati, habitantes in Ephraim, & Manasse, & Zabulon, unde eorum patres captivi ducti fuerant, speraverunt ire. Vnde ait Scriptura de cursoribus, per quos Ezechias hortabatur, ut venirent ad festivitatem. Igitur cursoribus pergebant velociter, & in civitate in civitatem, illis irridentibus, & subsannantibus eos. Heu miseri, quot sunt spernentes Dei cultum, solemnitatem eius respicientes? Hæc erat prædicatio Ezechie per cursores: Filii Israel, revertimini ad Dominum Deum Abraham, Isaac, & Iacob: & revertetur ad reliquias, qua effugerunt manum Regis Assyriorum. Hoc dicitur in captivitate decem tribuum facta per Regem Assyriorum, aliqui effugientes reverteri sunt in Terram Israël, qui tamen neque propterea ritè colebant Dominum, perseverantes in cultura idolorum, quorum multi irridebant talem prædicationem. Heu quot nunc facto irrident divina, secularibus postponentes. Promittitur ergo, quod si reuertimur ad Deum, Deus reuertetur ad nos, & multi tamen irrident. Pergit Ezechias. Nolite fieri sicut Patres vestri, & fratres vestri, qui recesserunt à Domino Deo patrum suorum, qui tradidit eos in interitum, ut ipsi cernitum. Ecce quod neque præfens malum, illos reducebat. Pergit: Nolite induere cervicem vestram, sicut Patres vestri: tradite manus Domino (id est subijcite vos Domino) & venite ad san-

ctuarium eius, quod sanctificavit in aeternum (ita scripta idololatria colite Deum) servite Domino Deo patrum vestrorum, & auertetur à vobis ira furoris sui, sic promittit liberationem à malis. Pius enim (inquit) & clemens est Dominus Deus vester, & non auertet faciem suam à vobis, si reuersi fueritis ad eum: Hæc verba nobis quoque conveniunt. Accipite igitur, ut nobis dicta

quod nostrū est adhærere turbæ, quæ ac-
ceptis ramis palmarum processit obviam
Christo Domino, cum læto illo clamore:
*Hosanna: Benedictus qui venit in nomine
Domini Rex Israel.* Vbi primū est confide-
randū, Palmas significare victoriam, quæ
pugnā supponit: pugna vero Sanctorū, &
in primis Christi, est in tribulatione: de
multitudine enim innumerabili cū dixit

1. Reg. 7. 9. Iohannes, quod erant ante thronū & in
cōspectu Agni, amici stolis albis, & palme
14. in manibus eorū, subdit: *Hi sunt, qui vene-
runt ex magna tribulatione, & lauerunt sto-
las suas in sanguine Agni.* Ergo obuiantes
turbæ cum palmis in manibus, quib. Chri-
sti victoriam præfigurant, veluti protestat-
tur, ipsum nunc in campum descendere ad
præliandum; quod & Christus, vere etiam
suo hoc triumpho præterdit. Hoc pacto
demonstrans, aggredi quidem se certamē
forte contra Principem huius mundi, sed
non quasi dubius de victoria, sed certissi-
mus & securissimus de triumpho.

15. Quia in re nunc quædam nobis propo-
nuntur. Primum est, quod res, quam Chri-
stus nunc aggreditur, ingrediens Ieroso-
lymam, triumphantis instat, vere prælium
est; Ideo enim Rex appellatur: *Benedictus,
qui venit in nomine Domini Rex Israel.* Re-
gum autem est bella committere. *Quis
Rex (inquit) iturus committere bellum: &
1. Reg. 11. 1.* Tempore, quo solent Reges ad bella procedere.
1. Reg. 9. Sic & populus ad Samuelem: *Rex erit
super nos, & egredietur ante nos, & pugna-
bit bella nostra pro nobis.* Ergo & aduersa-
rius non aliud erit, quam Rex, Princeps,
videlicet huius mundi, & Rex superbiæ:
1. Reg. 12. 3. draco videlicet habens capita septem, &
in capitibus diademata septem. Modum
pugnandi turbæ notant dicentes: *Bene-
dictus, qui venit in nomine Domini.* Qui
exemplo Davidis declaratur, qui com-
1. Reg. 17. 45. missurus cum Gigante dicebat illi: *Tu
venis ad me, cum gladio & hasta, & cly-
peo: Ego autem venio ad te in nomine Do-
mini exercituum Dei agminum Israel.* Et in
1. Reg. 17. 6. Psalmo, vnde scripta est laus ista: *Benedi-
ctus, qui venit in nomine Domini; mentio
10. præmittitur belli contra inimicos: Domi-
ni (inquit) mihi adiutor, & ego aspiciam*

*inimicos meos. Omnes gentes circueverunt
me & in nomine Domini, quia vltus sum in
eos. Circudantes circudederunt me, & in
nomine Domini, quia vltus sum in eos. Cir-
cudederunt me sicut apes, & exarserunt si-
cut ignis in spinis; & in nomine Domini
quia vltus sum in eos.* Vbi etiam aperitur
quid sit venire in nomine Domini: nempe
confidere in Domino. Sicut enim Goliath
confidebat in armis, sic Dauid in Domi-
no. Ideo Christus in Psalmo: *Bonum est
8. confidere in Domino, quam in homine, & in
16. Principibus. Dominus mihi adiutor, & ego
despiciam inimicos. Dextera Domini fecit
virtutē. Dextera Domini exaltauit me. For-
titudo mea, & laus mea Dominus, & factus
est mihi in salutem.*

Arma igitur consideremus, quibus præ- 14.
liatum est. Dauid enim, quamuis in Do-
mino confusus, processerit ad bellum, non
omnia tamen arma reiecit; sed ea sumpsit,
quæ opus ostenderent esse non humanæ
virtutis, sed diuinæ protectionis. Arma
quippe oblata à Saul dimisit tanquam non
1. Reg. 17. 39. sibi apta, & accommodata; sed fundam
sumpsit cum lapidibus; vt dicere posset:
*Non enim in arcu meo sperabo, & gladius
Psal. 43. 7. meus non saluabit me.* Quæ igitur arma
Christi: iustitia, & Patientia. At draco cō-
tra iustitiam habet blasphemiam, opposi-
tum videlicet diuinæ legi, quæ iustitiam
docet. Vnde Iohannes: *Vidi de mari be-
1. Reg. 13. 1. stiam ascendentem, habentem capita septem,
& super capita nomina blasphemia.* Bestia 10.
hæc Principatus est mundi, in quo Satanas
cum Christo pugnavit, & cum exercitu e-
ius. Contra patientiam, draco est rufus de
sanguine, videlicet Agni, & martyri Iesu.
Vnde scriptum est: *Et datum est ei bellum
1. Reg. 13. 7. facere aduersus sanctos, & vincere eos: &
infra. Hic est patientia, & fides Sanctorum.* 10.
Pro fide in Christo, est iustitia. Nam sic
sicut sancti patientia & fide pugnaverunt,
sic Christus patientia & iustitia. Nam Io-
annes de illo scripsit: *Cum iustitia iudicet,* 1. Reg. 19. 11
& pugnat. Vnde *& visus est in equo albo, 14.
& exercitus, qui sunt in celo, sequebantur
eum in equis albis, vestiti byssino albo, & mū-
do: Byssinum autem iustificaciones sunt san-
8. ctorum: declarat Iohannes. De patientia 13.
autem*

- autem idem scribit Ioannes. *Vestitus erat veste aspersa sanguine.*
- Itaque ex vna parte est iustitia, & patientia; ex altera iniquitas, & persecutio. Propter iustitiam, in Christo diabolus nullam habebat potestatem, alioqui Christus non esset in omnibus diabolo contrarius. *Venit* (inquit) *Princeps huius mundi, & in me non habet quidquam.* In hoc enim est perfecta contrarietas, ex qua bellum est inter Christum, & draconem; Quod Christus iustus est vndeque. Qui ideo in Isaia dicit: *Ego, qui loquor iustitiam, & propugnator sum ad saluandum.* Et quando praedicitur venturus vt Rex ad saluandum,
- Zach. 9. 9.** vocatur *Iustus, & Saluator.* De peccato vero inimicorum suorum, in quibus prahans est satanas contra Christum, dicebat Christus ipse: *Sinon venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent. Nunc autem excusationem non habet peccato suo.* Voluit enim manifestum esse certamē. Vnde sicut aperta fuit iustitia eius, adeo vt Iudas, qui tradidit eum; & Pilatus, qui ad mortem condemnauit illum, aperte iustum proclamauerint. Ille culpans se, dicens: *Peccauis, tradens sanguinem iustum.* Ille exculpans se, dicens: *Innocens ego sum à sanguine Iusti huius:* Vnde audacter dicebat ipse inimicis suis: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Iniquitatem vero suam ipsimet inimici prodiderunt. Qui in concilio suo, quo statuerant illum occidere, aliam nullam adduxerunt causam, quam istam: *Hic homo multa signa facit: si dimittimus eum sic, venient Romani, & tollent nostrum locum, & gentem.* Si signa facit, ergo sanctus est, ipsimet alibi dicentibus: *Quomodo potest homo peccator haec signa facere?* Hic igitur Propheta est similis Moyfi promittens à Deo. Deus autem illum promittens dixit: *Qui non audierit Prophetam illum, ego ultor existam.* Manifesta ergo fuit eorum iniquitas persecutorum singularem Prophetam istum, qui propterea inexcusabiles sunt dicente Domino Iesu: *Sinon venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Si opera non fecissem in eis, qua nemo alius fecit, peccatum non haberent. Sed vt adimpleatur sermo, qui in lege eorum scriptus est. Quia odio habuerunt me grati.* Fatentur ipsi opera eius, quae possint post illum omnes trahere. *Multa signa facit, omnes credent in eum.* Peccatum ergo illorum manet manifestum.
- Ratio vero pugnandi his armis, haec est: *Deus lux est, & tenebra in eo non sunt.* Inquit Ioannes. Nullum ergo in Deo bellum, vel minimum; quia nulla contrarietas; & sibi consentiunt omnia. Ergo summa, & absoluta in eo pax est, atque infinita concordia. Nihil propterea ab eo potest exire, quod eandem pacem non participet, suoque cum auctore non contrariet. Pacata ergo omnia sunt, quatenus à Deo sunt. Vnde ergo lites & contentiones ortae sunt: Ex eo, quod creatura aliqua, aduersus Creatorem suū crexit se, ab eo dissentiens & recedens: In quo initium fuit omnis peccati. Vt appareat, quod peccare nihil sit aliud, quam contra Deum pugare. At peccatores isti ac pugnatōres nō preualuerunt, neque locus eorum amplius inuentus est in caelo. Ergo repugnatum est illis. Id vero, quod cum iniquitate pugnat, iustitia est. *Qua enim conuentio est?* (inquit Apostolus) *iustitia ad iniquitatem.* Debuit ergo armis iustitiae occursum fieri contra iniquitatem. Vt autē par pugnandi ratio esset vtrinque; sicut iniquitas illa fuit in creatura. *Non enim est iniquitas à Deo.* Congruum impense fuit, quod & iustitia oppugnans esset in creatura aliqua: non autem in qualibet, sed in ea, quae posset implere omnem iustitiam ad expugnandam omnem iniquitatem. Hic autem non potuit alius esse, quam is, *quem Pater sanctificauit & misit in mundum,* Sanctus videlicet Sanctorum, qui posset sanctificare & iustificare quemcunque, atque iniquitatem omnem debellare, & omnem altitudinem extollentem se aduersus Deum destruere, & conculcare. Ideo nobis factum est iustitia, & sanctificatio.
- Cur vero etiam patientia pugnandum sit, haec sit ratio prima Iustitia, vt iniquitatis sit victrix, omnem perfectionis apicem necesse fuit attingere. *Patientia autem operis iustitiae.*

perfectum habet. Ideo enim extrema, summaque omnium beatitudinum illa est
 Rom. 1. 19. *Beati, qui persecutionem patiuntur propter*
 Gal. 10. 36 *iustitiam. Patientia ergo necessaria est: si*
 autem patientia necessaria est, & ubi passio
 non est, patientia esse non potest: pati oportet
 illum, qui cum iustitia pugnat aduersus
 iniquitatem. A quo vero nisi ab iniquitate,
 & ab iniquitatem faciente? Ecce quomodo
 in aduersarioru agmine persecutio est,
 quae patientiam exerceat, & oppugnet; &
 contra quam patientia exerceat vires suas,
 & ostendat virtutem suam.

Secunda ratio sit ista; Iniquitas contra
 innocentem se mouet. Dixerunt impij:
 Venite opprimamus iustum. *Semper iurgia*
 Thim. 17. 11 *quirit malus: inquit Salomon: quod ap-*
 Gen. 4. 8. *paruit in primo scelesto Cain, qui occidit*
 fratrem suum. Vt ergo non praualeat ho-
 mo impius & persecutor, contra illu acies
 est dirigenda patientiae. Ob id ergo etiam
 Patientia necessaria est. Vt qui iustus est,
 sit fortis & patiens. Nulla enim maior fortitudo
 est contra iniquas persecutiones,
 quam patientia. Vnde bene Salomon:
 Melior est *patiens viro forti: & qui domina-*
 Rom. 16. *tur animo suo, expugnatore urbium: Quod*
 est dicere: Maior est fortitudo cordis,
 quam corporis; & illustrior victoria illa,
 quae de animo proprio est, quam de quo-
 mis aduersario, etiam si urbem expugnes.
 Hae autem mentis fortitudo, patientia
 est. Qui enim patitur, habet apud se do-
 mesticum inimicum, aduersus malum paene
 reluctantem, qui plurimum valet ad forti-
 tudinem mentis labefactandam; cum quo
 etiam Dominus Iesus pugnavit in horto,
 factus in agonia; vt carnis voluntatem de-
 iiceret, atque sub diuina voluntate demitte-
 ret. Quae pugna fuit tam valida, vt sangui-
 nem funderet; sic docens, victoriam prius
 de nobis referendam esse, ac demum de
 inimicis exterioribus. Qui enim domina-
 tus fuerit animo suo, quatenus pati recu-
 sat, iam invulnerabilis factus est, vt nihil
 possit aduersarius contra eum

Potest & tertia ratio reddi: Quamobrem
 patientia necessaria sit. Ingre diens peccatu
 in mundum, secum adduxit mortem; ita
 decernente diuina iustitia, vt in quacunq;

die transgressus fuisset homo Dei manda-
 tum, mox mortem subiret, vt suae iniqui-
 tatis poenas lueret. Qua in sententia diui-
 nae iustitiae, diuina pariter misericordia
 habuit partes suas: nempe vt commerita
 per delictum mors, ipsum quoque sui meri-
 tum deleteret & extingueret. Si enim culpa
 & poena simul iunctae, diuinae iustitiae fa-
 cientes satis, hominem depresserunt; cur non
 possint iustitia & patientia coniunctae, ho-
 minem subleuare? sicut enim ex peccato
 mors, ita ex iustitia vita: *Iustus enim ex fide*
 Rom. 1. 17. *viuit.* Sic enim absorpta est mors in victo-
 1. Corin. 15. *ria, dum mors patienter toleratur; & ius-*
 54. *titia, vt vitam det, contra mortem armis*
 patientiae decernat: stat ergo sententia,
 Peccasti? poena subeunda est, quam morte
 dicimus. Poena, si cum iustitia coniungatur,
 grata est Deo, & salutis est causa.

Non autem sine patientia potest cum ius-
 titia, poena esse coniuncta. *Patientia enim*
 Rom. 5. 4. *probationem operatur.* Ergo propter hoc,
 patientia nobis necessaria est. Vnde & Do-
 Heb. 10. 36. *minus Iesus, qui portauit peccata nostra in*
 Isa. 53. 12. *corpore suo, etiam dolores nostros ipse*
 & 4. *portauit. Vt idem Deus, qui posuit in eo*
 1. Pet. 2. 24. *iniquitates omnium nostrum etiam dice-*
 Isa. 53. 8. *ret: Propter scelus populi mei percussit eum.*
 Vt tollens peccata, vulneratus sit propter
 iniquitates nostras; hoc enim pacto pec-
 cata multorum tulit.

His itaque munitus armis Dominus Ie-
 sus, in arenam descendit cum crudelissimo
 hoste pugnaturus. Vt intelligamus, illius
 sacratissimam Passionem, fuisse certamen
 forte, quo contra aduersarios nostros pug-
 nauit pro nobis. Ideo illum volens propheticè
 praenunciari, permisit Dauidem
 ab iniquis, & inimicis suis crudeliter im-
 pugnari, vt dum in Psalmis narrat passio-
 nes suas, atque pro eis rogat Dominum,
 vt sit illi in eisdem perferendis adiutor, &
 in remouendis illis protector, atque susce-
 ptor, transeat ad supplicia Domini nostri
 recensenda, quorum suae ipsius Dauid pas-
 siones erant figurae atque praenuntiae. Pro-
 pterea ubique illum audimus contra inimi-
 cos suos deprecantem, vel de eorum sub-
 uersione gratias agentem. Hinc est, quod
 in libro Psalmorum statuitur in primo

- Psal. 1.** Psalmo iusticia viri, cuius semper fuit voluntas in lege Domini. In secundo autem Psalmo, hostium contra illum tangitur aggressio, nam fremuerunt gentes, & astiterunt Reges terra, & principes conuenerunt in unum, aduersus Dominum, & aduersus Christum eius. In tertio verd iam laetatur iustus de victoria: Domine, quid multiplicati sunt qui tribulant me? Non timebo millia populi circumdantia me: vt hi primi tres Psalmi veluti argumentum sint totius libri Psalmorum, in quo plurimum explicatur pugna, quam diu tolerauit ab inimicis suis. Quod factum est, vt iugis esset in labijs nostris laus, & gratiarum actio de passione Domini nostri Iesu Christi. Propterea enim laudibus turbarum victoriam precipientium, coepta est pugna, in quibus propterea vsurpantur verba, quae certe victoriam istam iam olim in Psalmo resonabant.
- Psal. 117. 1.** Nam Psalmus ille: *Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in saeculum misericordia eius: Dicit nunc Israel Deum eximie laudat de bonitate, qua Christum liberauit de manu inimicorum suorum.*
- 5.** Tribulatione quidem suam comemorat dicens: *De tribulatione mea inuocaui Dominum, & exaudiuit me in latitudine Dominus: & quod haec fuerit ab inimicis*
- 7.** statim innuit, subdens: *Dominus mihi adiutor, & ego despiciam inimicos meos: &*
- 13.** quanta fuerit, ostendit subdens: *Impulsus*
- 17.** *euersus sum, vt caderem. Et: Non moriar, sed viuam.* Non quidem mortem simpliciter negans, sed quod ad mortem non fuerit, sed ad vitam perfectam, & immortalem, sicut & de Lazaro respondit: *Infirmas haec non est ad mortem, sed pro gloria Dei, quomodo & sequentia illa intelligenda sunt: Castigans castigauit me Dominus, & morti non tradidit me.* Vt verd, quibusdam essent isti sui inimici, pateret, subdit: *Lapidem, quem reprobauerunt adificantes, hic factus est in caput anguli.* Dominus enim aperte in Euangelio se lapidem istum esse declarauit Reprobatores verd illius, ipsos esse Iudaeos, a quibus auferendum erat Regnum Dei. Ergo sequens laus: *O Domine saluum me fac: Domine bene prosperare!*
- Benedictus qui venit in nomine Domini,** ca. est, quam modò turbae concinunt: *Hosanna, Benedictus, qui venit in nomine Domini.* Turbae itaque, futuram victoriae de passionis pugna laetanter pronuntiat, atque palmas gestantes in manibus praefigurant. Ergo dum subdit inuitans ad laudandum: *Constituite diem solemmem in condensis, vt. que ad cornu altaris: ad nos loqui videtur: Vult enim, quod pro his laudibus ad Dominum dirigendis, festus dies constituarur, in quo is frequens sit populorum concursus, vt se mutuo comprimentes ex magna multitudine, appropinquent vsque ad cornu altaris, quod erat in atrio interiori, super quo fiebant sacrificia.*
- Vbi mysterium indagates recordemur, quod in sacrificiis quibusdam insignioribus, sanguine hostiae tingebantur cornua altaris holocaustorum, & in eo maxime sacrificio, quod semel tantum in anno fiebat per Pontificem: Vt non immerito per cornua crucis intelligamus, de cuius cornibus intelligitur obcurissimum illud uaticinium: *Cornua in manibus eius, ibi abscondita est fortitudo eius, ante faciem eius ibit mors.* Cornua illa duo crucis, fuerunt in manibus Christi, dum ille confixas tenuit in illis manus. Ibi abscondita est fortitudo eius, nam quis crederet quidquam illum posse, qui manus haberet nedum ligatas, verum & clauis perforatas, crucisq; confixas? Vis quippe operandi manibus assignatur. Vnde & de ipso Deo, qui Spiritus est, canitur: *Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me, Dextera Domini fecit virtutem.* Vbi ergo cornua in manibus, ibi abscondita est fortitudo. Abscondita tamen, non ablata. Nam tanta fuit illius abscondita fortitudo, vt mortem fugaret, persequens illum quae cedens tantae fortitudini, fugiens ibi ante faciem eius. Iuxta quod scriptum est: *Paruuli eius abierunt in captiuitatem ante faciem tribulationis. Principes abierunt absque fortitudine ante faciem subsequens.* Neg; sola mors cessit huic fortitudini absconditae; sed & diabolus egredietur, (inquit) ante pedes eius fugiens insequens. Vide pulcherrimam allusionem. De eo, qui prorsus alligatus dicitur:

dicitur: *Ligatis manibus & pedibus.* Quantū ergō infirmus apparuit, qui manus habuit, & pedes cruci affixos? Et tamen in manibus eius tanta est fortitudo, vt fugata ab eo ante faciem eius eat mors. Tanta est in pedib⁹ eius velocitas, vt diabolus egrediatur ante pedes ejus. Quin stans, quasi moveri non possit, mensus est terram, id est illam totam acquisiuit & in possessionē accepit: Metimur enim quæ acquirimus possidenda; tuxta quod scribitur in Apoc. 11. 1. *Metire templum Dei, & altare, & adorantes in eo. Atrium autem, quod est foris templum, eicie foras. & ne metiaris illud, quoniam datum est gentibus.* Itemq; *affixit & dissiluit gentes;* solo intuitu illas disperdens. Cum igitur in manibus etiā affixis ad cornua altaris, crucis videlicet, tanta sit fortitudo, cantantes & psallentes ad hæc cornua accedamus, virtutem crucis prædicantes, & cum palmis victoriæ acclamantes: *Hosanna: Benedictus, qui venit in nomine Domini, Rex Israel.* O Domine saluū me fac. O Domine, benè prosperare. *Benedictus, qui venit in nomine Domini.*

eundem habebit vltorem, sicut *Ægyptij* qui nullam requiem populo concedentes traditi sunt Angelo percipienti. Vnde Psalmus: *Misit in eos irā indignationis sue: Psalm. 77.* indignationem, & iram, & tribulationē, 49. immisiones per Angelos malos. Item Salomon: *Qui peruersi cordis est, non inueniet bonum; & qui vertit linguam, incidet in malum.* Tu iam cæperas Christo sociari, ipsumq; laudare: At nunc peruertis cor, & linguam, vt neque illi adhareas, neque prædices illius virtutes. Quid ergō: non inuenies bonum, sed incidēs in malum, sicut miseræ contigit synagoga, suū Messiam crudeliter persequenti, quæ hæredem persequens, hæreditate priuata est & abiecta, vt iam non sit populus Dei. Id quod à nobis Deus auerrat.

CONCIO SECVNDA.

ARGVMENTVM.

Ostenditur, Pasionem Christi, ipsi procuratam fuisse & ab hostibus & ab amicis, propter ipsius opera bona. Aliquando bonum, aliquando malum, persecutiones declinare. Gloria & vtilitas, pati pro Deo & proximo. Latenter aduersa sustinenda. Patientibus compatiendum. In Morali, Contra amatores mundi.

EXITVM illum antiquum de *Ægypto*, & populo barbaro, & introitum in terram repromissam, voluit Deus fieri cum magna solemnitate, inuitatilsque signis; Nam *mare vidit: Iordanis conuersus est retrorsum: A facie Domini mota est terra, à facie Dei Iacob: Montes exultauerunt, vt arietes; & colles sicut Agni ouium.* Ergō & in hoc transiit, quo Iesus noster, qui in illo veteri Iesu, qui est Iosue, figuratus, non sinè solemnitate & pompa, à mundo ad Patrem procedere debuic. *Quod*

1. dicitur: *Ligatis manibus & pedibus.*
 2. Quantū ergō infirmus apparuit, qui manus habuit, & pedes cruci affixos?
 3. Et tamen in manibus eius tanta est fortitudo, vt fugata ab eo ante faciem eius eat mors.
 4. Tanta est in pedib⁹ eius velocitas, vt diabolus egrediatur ante pedes ejus.
 5. Quin stans, quasi moveri non possit, mensus est terram, id est illam totam acquisiuit & in possessionē accepit:
 6. Metimur enim quæ acquirimus possidenda; tuxta quod scribitur in Apoc. 11. 1.
 7. *Metire templum Dei, & altare, & adorantes in eo. Atrium autem, quod est foris templum, eicie foras. & ne metiaris illud, quoniam datum est gentibus.*
 8. Itemq; *affixit & dissiluit gentes;* solo intuitu illas disperdens.
 9. Cum igitur in manibus etiā affixis ad cornua altaris, crucis videlicet, tanta sit fortitudo, cantantes & psallentes ad hæc cornua accedamus, virtutem crucis prædicantes, & cum palmis victoriæ acclamantes:
 10. *Hosanna: Benedictus, qui venit in nomine Domini, Rex Israel.*
 11. O Domine saluū me fac. O Domine, benè prosperare. *Benedictus, qui venit in nomine Domini.*
 12. Gestemus nihilominus palmas in manibus nostris, vt victorem laudemus nedū vocibus, sed & manibus, sequentes illum in pugna, vt & cum illo victoriam referamus. Conclufitem⁹ Canticum suū *Habacuc: Super excelsa mea deducet me victor in Psalmū canentem.* Ero & ipse in *Excelsis*, sicut ipse fuit in suis, de quibus dixit: *Es ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum.* Crux mea exaltabit me, in qua Dux ipse victor deducet me, in *Psalmis* canentem; nempè victorem, & calcantem inimicos meos, & conculcantem leonem & draconem. Discamus ergō cum Domino Iesu, pugnare cum hostibus, & pugnātem sequamur, vt illius quoq; victoriæ participes simus.
 13. Sed heu, quot sunt, qui se potius sociant cum inimicis suis, cum Iudæis, & cum demonibus ad eorum æternam perditionē?
 14. Audi infelix dicta sapientis: *Semper iurgia querit malus: Angelus autem crudelis mittitur contra eum.* Pugna Christi pacē intendit, At diabolus iurgiis, & contentionibus delectatur. Qui ergō illum imitatur,

- Exod. 13. 21.* Quod factum esse docet solemnitas hodierna. Ibi Dominus primum in columna nubis, & in flamma ignis, post in arca, populum præcedebat. Hic verò Deus ipse nõ in figura, sed in veritate præcedit. Man-
- Ios. 3. 11.* 14. sit arca in Iordanis alueo, donec totus pertransiret populus, atq; ita & ante populum ad Iordanem accessit, & post populum a Iordane recessit, vt videas figuratas turbas, quæ præcedebant, & quæ sequebantur Dominum nostrum hac in via, qua de mundo transibat ad Patrem; atque intelligas, quòd quamuis Christus relurgens ex mortuis iam non moritur, vt videatur ipse ante omnem populum currentem pertransisse: at tamen fidelis ante ipsum præcedit, dum fide concipiens illius transitum, qui fuit passio illius & mors, vim accepit ab ea viam hanc pergendi, qua omnes & nos transimus de hoc mundo ad Patrem. Propterea enim in Ecclesia suis caremonis atq; solemnitatibus iugiter renouat passionem illam, vt veluti Christus stet in Iordane, donec totus electorum numerus transuadat Iordanem istum, & mortis Christi & nostræ mortalitatis. **Quoniam** ergò dicitur in figura: *Festinauit populus: Et est transitus.* Nos quoque festinanter, id est feruenter iter istud perficiamus, quo Christi passionem fidei mente pertractemus. Et quod turba corporaliter fecit, comitatus illius ingressum in Ierusalem, extra quam non capiebat Prophetam perire; Nos spiritualiter perficiamus, mente comprehendentes transitum suum istum, atq; fidei contemplatione meditates.
- Luc. 13. 33.* 2. Quoniam verò, quæ nobis hodiè in lectione Euangelica, & in ritu externo sancta proponit Ecclesia, processum ostendunt, quo Christus fundamenta iecit suæ Passionis, suntq; principium quoddam illius atq; præambulum; ea & nos consideremus, quibus quasi itineribus, & causis suæ occasionibus ductus est in effectum tantæ suæ Passionis, & mortis. Duo autem attendo nobis à Sancto Ioanne in Euangelio proposita. Alterum est, quòd cum proximum esset Pascha, consueueretq; Christus, vt legis obseruator, in hac potissimum solemnitate ascendere in Ierusalem, *De-*

Diuisio.

derant Pontifices, & Pharisæi mandatum, vt si quis cognouerit, vbi sit, indicet, vt apprehendant eum. Alterum est, quod vnicuique pedibus Iesu vnguento, cuius odore domus, vbi cænauerat Iesus, repleta fuit: *Dixit vnus ex discipulis eius Iudas Ischariotes, qui erat eum traditurus. Quare hoc vnguentum non venit trecentis denariis? & datum est egeno?* In primo, mandatum habemus Pontificum, & Pharisæorum; In secundo, consilium habemus Iudæ discipuli traditoris. Inde mandatum processerat, quòd in consilio stauerant illum interficere. Inde consilium, quia Iudas fur erat, & quæ mittebantur portabat. Ex quo mahitur illum doluisse de præda ac furto illi subtracto, per illam sanctam victionem. Vt ita videamus procuratam eius Passionem, & ab hostibus & à domesticis, per id, quod fecit ipse, & quod recepit ab alio. Bonum opus fuit suscitatio Lazari, quod fecit ipse. Bonum opus illud fuisse, & per se perspicuum est: quia defuncto data est vita: & ipse restitutus est, illud vocans gloriam Dei. Bonum & istud fuisse, illius verba testantur, qui dixit de muliere illa. *Bonum opus operata est in me.* Ex illo tamen sumpserunt occasionem Pontifices illum persequendi, ex hoc Iudas illum tradendi. Ergò nulla culpa in Christo; & propterea iniuste persecuti sunt illum inimici sui. Et propterea confidenter processit, minime timens iniustas persecutiones. Mandant hostes, *vt si quis cognouerit vbi sit, indicet, vt apprehendant.* Cogitat discipulus occultè eum tradere. Ecce ipse se cunctis manifestat palam ingrediens, turbis comitatus, adeò vt ipsi persequentes dicant: *Ecce, mundus totus post eum abiit.*

Ergò verum est Proverbium Salomonis: *Fugit impius nemine persequente; iustus autem quasi leo confidens absq; terrore erit.* Vnde enim illum persequuntur? vt de medio tollant, quia timuerunt timore, vbi non erat timor. Perabant gloriam Christi detrimento fore illis futuram, cum venisset potius lumen ad reuelationem gentium, & gloriam plebis sine Iuda. Fugiant

Fugiant ergo nemine persequente. At ille & sine terrore est, & quasi leo confidens, turbas deducit secum victor in Psalmis canentes. Qui innocentia nititur, atque iustitia, istum non contristabit, neq; terrebunt quidquid ei acciderit. Quid timidum fecit Cain dicentem Deo: *Ecce, eiecit me a facie terra, & a facie tua abscondar: & ero vagus & profugus in terra: omnis ergo qui inuenit me, occidet me?* sui facinoris conscientia, illius diuinæ sententiæ executio: *Si male egeris, statim in foribus aderit peccatum.* Ecce peccatum in foribus, peccatum pulsans, vt morti aperiatur, quæ alioqui ingredietur per fenestras, timet mortem, timet occidi; quia per peccatum mors ingreditur ad peccantem. Adfir iustitia, & ambules in medio vmbrae mortis, & non timebis mala. Iustitia enim perpetua est, & immortalis. Ergo impij venient in cogitatione peccatorum suorum timidi. *Iustorum autem anima in manu Dei, & non tanget illos tormentum mortis, & spes illorum immortalitas plena est.* Sit igitur hoc nobis documentum sumptum a glorioso ingressu Domini Iesu in Ciuitatem, vbi de Reo agi sciebat interitu. **Quod** idem etiam magis premit, quoniam veluti triumphum agens, ac dum de victoria certus, introiit securus. Vt & nos latenter eamus aduersus aduersitates, tanquam illarum victores, à quibus, & per quas multum expectemus emolumentum, & gloria.

4. Sed iam horum duorum singula distinctè perpendamus, & illud in primis, quod primum notatum est, ex quo alterum deriuatum est. Quod Christum persequerentur Iudæi, referta est historia Evangelica. Et quod etiã illum interficere cogitauerint, habet sanctus Ioannes referens quod bis sustulerunt lapides, vt lapidarent eum. Et miserunt ministros, vt apprehenderent eum, quos tamen nõ permisit ipse, vt pessent facere quidquam. Sed suscitato Lazaro, collegerunt concilium, vbi decreuerunt interficere illum. Et propterea *dederunt mandatum, vt si quis cognouerit vbi sit, indices, vt apprehendant eum.* Quia in re duo ipse operatus est ad nostram in-

structionem, & in redemptionem nostrã. Primum refert Ioannes, dicens: *Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudæos sed abiit in regionem iuxta desertum in Ciuitatem, qua dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis, neque in principio venit ad festum Pascha.* Quapropter (vt dicit Ioannes:) *Querebant Iesum, & colloquebantur ad inuicem in templo stantes. Quid putatis, quia non venit ad diem festum?* De secundo, Ioannes idem; *Iesus ergo ante sex dies Pascha venit Bethaniã, vbi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitauit Iesus. Eecerunt autem ei cœnam ibi. Cognouit ergo turba multa ex Iudæis, quia illic est, & venerunt non propter Iesum tantum, sed vt & Lazarum viderent. In crastinum autem turba multa, qui venerat ad diem festum, cum audisset, quia venit Iesus Ierosolymam, acceperunt ramos palmarum, & processerunt obuiã ei, &c.* Prius ergo veluti fugiens latuit. Postea sic prodiit in publicum, vt omnium oculis sese obiiiceret manifestum. Nostra instructio est, quod & docere infirmos voluit & perfectos; vt nõ illi desperarent fugientes aduersa, neq; propterea timerent rem facere Deo ingrata, & odiosam; quandoquidem & ipse filius, qui voluntates Patris fecit omnes, & quæ placita sunt illi, fugit interdum, absconditque se. Perfectos autem animauit, vt se morti traderent, neque timerent hoc esse temeritatis, aut præsumptionis, si verè Dei gloriam spectarent vna.

Hinc Iosue duodecim lapides ex Iordanis aluco tulit locauitque in terra, quos durissimos vocat Scriptura. Qui sunt fideles ex mollitate aquarum educti, quasi ex infirmitate erepti, & in solida terra consolidati. Alios item duodecim lapides posuit Iosue in medio Iordanis aluco, vbi steterunt Sacerdotes, qui portabant Arcam fœderis. Hi ergo sunt, qui in obsequio Domini mollitie circumdantur. Seruiunt quidem, quoniam ex præcepto Domini de loco, vbi prius absque vilo commo iacebant, translati sunt in locum, vbi fuerat Arca Domini, ad quam ibi manentes habent respectum, notantes videlicet locum, vbi illa stetit. Sic infirmi Domino

mino seruiunt, secundum mensuram fidei suae, quamuis infirmi sunt. Ideo de istis lapidibus non dicitur, quod fuerant durissimi, sicut de aliis dictum est. Fortes quippe in exemplum dati sunt, sicut & Domini fortitudo nobis proposita est ad imitandum. Infirmas vero ad consolandum magis, ne nostra nobis nimium vilescat infirmitas, modo locum occupet, ubi fuit Dominus, quod est dicere: Dum Dominum imiteret: Dum fugiat quemadmodum, & ipse patiens propter iustitiam: Cedat (inquam) non indignetur, non succenseat, non obmurmuret, non cogitet malum reddere, non propterea desinat benefacere. Alioquin non est ista imbecillitas imperfectorum, sed teneditudo puerorum, quae coerecanda potius est, quam excusanda, dicente Salomone. *Qui delicate à pueritia nutrit filium suum, postea inueniet eum contumacem.* Ista teneditudo in asperam euadet duritatem. Si labores sustinere non potes, si iniuriare non uales, ueluti infirmus, puer es, qui durus euades & contumax, insurgens aduersus iniuriantem, rebellis contra praecipientem, & uituam expleas uoluntatem, Dei ipsius uoluntati resistentem. Non hos elegit Dominus in seruos suos: Non illius praeepto positi sunt, ubi steterit Arca, sed ubi illos natura creauit, suae dimissi uoluntati, quae mollia sequitur, quae suo pondere ad inferiora declinat.

6. Iam bonum opus ipsum, propter quod persecutionem passus est Dominus Iesus considerantes. Opus illud fuit resuscitatio Lazari. In quo tria bona resplenderunt. Primum, gloria Dei. Secundum, uita mortui. Tertium, fides populi. De primis duobus dixit: *Infirmas hac non est ad mortem, sed pro gloria Dei.* De tertio scribit Ioannes: *Multi ergo ex Iudaeis, qui uenerant ad Mariam, & Martham, & uiderant, quae fecit Iesus, crediderunt in eum. Et hodie. Uenerunt non propter Iesum tantum, sed ut Lazarum uiderent, quem suscitauit Iesus. Et multi propter illum abibant ex Iudaeis, & credebant in Iesum.* En propter quid homo iustus, iniusta tolerat, pro gloria Dei, pro beneficio proximi, pro mani-

festatione uirtutis. Fac tu opus, magnifices Deum; quod si pro illo patiaris, tum magis Deum glorificabis. Sicut de Petro dicitur: *Hoc dixit de morte, qua clarificaturus esset Deum.* Et quanta merces ab sic operante & sic patiente debeat expectari: gloriosum est hoc: quantas patiaris contumelias, opprobria, irrisiones, calumnias: totum erit tibi gloria coram conspicientibus.

Deus protestatus est Iosue, qui per illa magna facturus esset opera; propterea scaturus aquas Iordanis, ad transitum populi, dixit illi: *Hodie incipiam exaltare te coram omni Israel.* Quo facto dicit Scriptura: *In die illa magnificauit Dominus Iosue coram omni Israel.* Quanto gloriosior apparebit homo, qui totus est in Deo glorificando? Erat ad gloriam in primis Dei opus illud, quod exaltrabatur Iosue, sicut seruus Dei, & minister in illo perficendo. Ergo qui glorificat Deum, glorificatur ab eo. Pati ergo pro gloria Dei, gloria est maxima ipsius hominis patientis. Si autem proximi causa quis patitur, iam quae fecit in fratrem, reuertitur in finem suum, magnum inde referens emolumentum. Si queras quod aliis utile sit, non tibi; inde tibi amplior excreuit fructus; sicut qui seminat semen suum, ubi dispergit, colligit; ubi seminat, meret. Ita de Rege dicit Salomon: *Rex, qui iudicat in ueritate pauperes, thronus eius in aeternum firmabitur.* Et generatum de iusto: *Qui negligit damnum propter amicum, iustus est; iter autem impiorum decipiet eos.* Quare decipiet: quia uidetur illos ducere ad ciuitatem habitationis, ad loca pingua, ad temporalia commoda, sed ducit in interitum & perditionem. *Quoniam nouit Dominus uiam iustorum, & iter impiorum peribit.* Nouit Dominus custodiens ambulantes ab omni malo. Peribit autem iter impiorum, tum quod pereuntes facit impios, tum quod impeditur & truncatur, ut ultra non procedatur. Terminos habet iter istud, statur in illo, ne ad id, quod promittebat, perueniatur. Ergo cum, qui negligit damnum propter amicum, iustus sit, uiam pergit iustorum, dum id praestat. Sed, *In semita iustitia, uita: iter autem deorum ducit ad mortem.*

Prov. 29.
21.

Ioh 11. 45.

tem. Qui ergo sic damaum negligit, vt pro proximo illud pati non vereatur, maximum sibi comparat emolumentum.

8. Addit tertiam partem Apostolus dicens:

10. 15. 2. *Vnusquisq; proximo suo placeat ad edificationem.* Hoc docuit Christus in opere isto bono, pro quo passus est. Nam discipulis reuelans Lazari mortem dixit: *Gaudeo propter vos, vt credatis, quia non eram ibi.*

15. Patrem rogans pro vita defuncti, dixit:

42. *Propter populum, qui circumstat, dixi: Vt credant, quia tu me misisti.* Et denique viso miraculo, tunc crediderunt. Vide quam bonum sit hoc. Deus hominem conditurus dixit: *Faciamus hominem ad imaginem,*

6. 1. 1. 6. *& similitudinem nostram.* Qui dicunt, *faciamus,* plures sunt. Et hi plures dum dicunt; *faciamus;* idem dicunt, in eodē verbo conuenientes; Quo etiam in verbo se mutuo quodammodo hortantur, & excitant ad opus hominis constituendum. Dicere vero, *ad imaginem nostram,* argumentum est, quod se mutuo respiciant, & eandem in se ipsis videant pulchritudinem, ad cuius imaginem hominem effingant & figurent, cuius pulchritudinis visu veluti excitentur ad eius similitudinem efformandam, quasi dicant. Quamobrem tantam nostram pulchritudinem, quæ nobis spectata est semper, non extra nos quoq; cogitamus faciamus, & expressam? ergo faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Si hoc pacto diuinæ personæ loquuntur & operantur, quarum vnaquæque Deus est, & vnus Deus, quanta dignatio est Maiestatis excellæ, quod ad perficiendam imaginem sui creatam, homini dicat: *Faciamus hominem ad similitudinem nostram:* Qui iustus est, imaginem portat cælestis atq; diuinæ pulchritudinis, vt in eo diuinæ pulchritudinis imago resplendeat. *Sapientia enim, qua in animas sanctas se transfert, & amicos Dei constituit,*

17. *imago est bonitatis illius;* & propterea communem quandam pulchritudinem facit, Dei & hominis; id est facit, vt hominis pulchritudo sit illi cum Deo communis: vt qui iusto sit similis, etiam Dei in se portet similitudinem; ad quam vt effingat homines, iustum alloquitur dicens: *Faciamus*

hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. Consentit iustus proximo placens ad ædificationem, viuens inter gentes, sicut luminare in mundo, moribus suis diuinam exponens hominibus similitudinem.

Ad hoc incitatur à Deo, qui videns in homine speciem suam & pulchritudinem, renouat intentionem suam, qua hominem condidit, perficit operationem suam, qua fecit illum ad imaginem suam: ad imaginem Dei creauit illum. Eia ergo & nunc fiat verbum Domini. Personæ illæ diuinæ vna conuenerunt, communi actione operatæ suat: *Ei creauit Deus hominem ad imaginem.* Venite, venite homines vocati in consortium sermonum Dei, operis Dei. Dicite & vos Deo. *Faciamus hominem ad imaginem nostram.* Da nobis, Omnipotens Deus, virtutem, & fortitudinem ad tantum opus tibi commune, & nobis; tuæ Maiestati, & nostræ fragilitati: sis tu adiutorium nostrum, qui fecisti cælum & terram, vt & nos adiutores Dei simus ad efformandam nouam creaturam, factam ad imaginem eius, qui creauit illam. Operamini, operamini opus Dei, Dei sit vestrum opus, vestrum sit opus Dei. Heu an forte timetis mortem? Deus facturus hominem, hominem seipsum nouit esse facturum. Homines nouit se facere, à quibus ipse homo factus fuerat interficiendus. Neq; propterea tamen à condendo destitit hominem. Ergo nolite timere, nolite metuere. Tanto expressior erit in vobis si id aduenerit, imago Dei, tanto distinctius, & apertius illum referetis, qui est imago Dei inuisibilis, propius eò magis ad Christum acceditis, qui, vt in homines similitudinem Patris, qua essent filii Dei, imprimeret illustrius, & etiã exprimeret euidentius, ipsis omnium virtutum exemplum factus est, & vniuersæ forma perfectionis; & ea causa inuidiam subit impiorum, quin & mortem obiit. Hoc nos ad proximorum ædificationem animat, hoc nos impellit, hoc (inquam) cogit. A quo quid longius, quid remotius, quid contrarium magis, quam iis scandalo esse, qui nos nouerunt? quibus eum vitam ducimus? qui nostros mores diligentius intuentur?

Gen. 1. 27.

- 9 *Ios. 3. 7.* Quamobrem Deus ducem Iosue signis magnificauit, atque portentis? *Vt sciant*, (inquit Deus ipse) *quod sicut cum Moyse fuit, ita tecum sum. Vt timerent eum* (dicit Scriptura) *sicut timuerunt Moysen, dum adhuc viueret*. Signa sanctitatis, signis potentiora sunt potestatis. Hic, quem Deus magnificat, Deus cum eo est, hunc omnes timeant, hunc omnes venerentur, hunc sequantur, hunc imitentur. Ita enim conformes fient imagini Dei: sicut dixit ille, in quo non ipse vivebat, sed Christus *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi*. Ergo qui id non prestat, sine Deo est in hoc mundo, qui eiusmodi hominem imitantur, elongantur a Deo. Homo iste non cessat loqui aduersus Deum, opera eius mala sunt, quibus scandalizat pusillos, & cum perdit prauis moribus suis, pro quo Christus mortuus est. *Vir iracundus prouocat rixas*: lubricus luxurias, auarus cupiditates, superbus elationes, inuidus amulationes, torpores piger, epulator comestationes, potator vini ebrietates. Verum est enim *Pro. 13. 20.* *Proverbium: Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit: amicus stultorum, similis efficietur*. Heu quanta pernicietas hominum vitiosorum, quantum peccatorum, quantum incommodorum sunt causa? Vnus Iudas traxit ad murmuracionem irrationabilem reliquos quoque Apostolos: Principes Iudeorum contra veritatem populum in suum exterminium incitauerunt, & totus mundus in maligno positus est, propter malignantes & facientes iniquitates.

1. Ios. 5. 29.

SECUNDA PARS.

- 10 **R**euiter iam tandem de secundo dicamus, quod Passionis Domini causa fuit, vel occasio videlicet de vnctione. Vbi *Maria accepit libram unguenti nardi pistici pretiosi, & unxit pedes Iesu, & extersit pedes eius capillis suis, & domus impleta est ex odore unguenti*. Liceat hic mihi Dominum interrogare: *Domine, quo vadis?* Audi enim illum respondentem: *Vado ad eum, qui misit me*. Per quam viam ambulat? si interrogem. Erit illius responsio mollis. Per

Joan. 16. 5.

Passionem, & Crucem. Vt quid ergo vnctione admittis ex vnguento pretioso danti suauitatem odoris? Nobis nos ipsos ieiunio affligentibus ita iussit; *cum ieiunias, unge caput tuum*. Nunc ipse vadens ad subendas summus afflictiones, ungit pedes suos. An quia ore, quod est in capite, ieiunamus, ieiunantes caput unguimus, pedes vero ipse, quia per hoc verbum: *Vado*; suam exprimit Passionem; dicens: *Filius hominis vadit*. Oleum, quo sunt vnctiones istae, dicitur oleum laetitiae; quia in tribulationibus, sine assumptis, siue illatis ire debemus gaudentes adeo, vt & gloriemur in illis? Quale vero gaudium est Christo pati pro nobis, quandoquidem dicit in cana: *Desidero desideravi hoc Pascha manducare vobiscum, antequam patiar*: Quale gaudium illi, qui benedictus veniens in nomine Domini, vt se Agnum immaculatum exhibeat, hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, inuenit a sellum & sedit super eum, vt a laetantibus & cantantibus turbis excipiat, & impleatur Prophetia illa. *Exulta filia Syon, tubila filia Ierusalem, ecce Rex tuus, venit tibi iustus & Saluator, ipse pauper, & ascendens super asinam, & super pullum filium asinae*: laeti ergo laetum excipiunt, qui oleo laetitiae propterea voluit ungi pedes suos, & vt persuasum nobis esset, vnctionem hanc ad suam Passionem pertinere; de illa sumpsit traditor occasionem illius tradendi, vt lucrum ex corpore compeularet, in quo illud se perdidisse arbitrabatur.

Rursus, vt murmur sedaret obloquentis dixit: *Sinite illam, vt in diem sepulturae meae seruet illud*. Quemadmodum seruat in die sepulturae id, quod totum nunc in illum versat fracto alabaistro? Propterea quod ipse hanc vnctionem accepit pro illa, qua facere voluisset in sepultura eius. Mihi vnctio ista loco illius est. Virtus vnctionem volo, vt expeditus ad mortem pergam, mortuum unget Spiritus sanctificationis ex resurrectione mortuorum. Tunc repletus est gaudio totus Christus, cui non pedes modo vncti sunt oleo laetitiae, sed cor & caro eius exultauerunt in Deum viuum, & in DEO viuos nam in homine mortuo soli pedes, qui illum deduxerunt in mor-

in mortem, soli affectus, quibus fertur anima, quocumque fertur. A mor ille est zelus, indignatio contra diabolum, & contra peccatum. *Indignatio*, inquit, *mea ipsa auxiliata est mihi*. Isti sunt pedes vncti abintus. Occultum fuit gaudium, quia occulti pedes, non videbatur exterius charitas illa tua, non zelus, non pugna contra diabolum: putabatur inuitus mori ex demerito proprio, vt reus mortis, & nõ valens de Cruce descendere. Quomodo ergo videtur læticia cordis eius, qui dicebat: *Tristis est anima mea vsque ad mortem*? Ergo oleum istud læticia fortitudo erat, qua lætanter, & glorianter ibat ad Crucem, id est constanter, indubitanter, confidenter.

12 Ecce nunc audistis Mysterium, accipite documentum, & documentum duplex. Alterum ab Vncto; alterum ab Vngente. Ab illo, vt læti, & constantes sustineamus aduersa. Ab ista, vt sustinentibus illa, compatiatur, subsidium, quod possumus, suppeditantes.

13 Vtrumque complexus est Apostolus scribens ad Hebræos: *Et vnctus compassiõis, & rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis*. Cur vero debeamus in aduersitatibus gaudere, ibi demonstrat Apostolus subdens immediate: *Cognoscetes vos habere meliorem, & manentem substantiam*: Ac si dicat: Tanta est bonorum, quæ speratis, præstantia, tantumque in hac spe gaudentes esse vos conuenit, vt præsentium bonorum subtractio à spe illa, & ab illius gaudio deiicere vos nequaquam valeat. Collatio futurorum cum præsentibus si fiat, sic replet gaudio, vt quia illud possidet animus, tristitia locum dare non possit. Futura præsentibus sunt meliora multo, manent illi in seculum sæculi. Transeunt ista omnia tanquam vmbræ, cum vere vmbræ sint non solida ac substantia; vt non minus sua leuitate, & breuitate crucient, quam sua passione delectent. At vero ab eis cor nostrum, illorum abstrahit subtractio, vt ad futura transferatur. Quod dum fit, tranquillatur cor, manentibus bonis nixum, atque præstantibus, & incipit illorum dulcedi-

nem prægustare. Vide quid dicit Salomon in parabola: *Erudi filium tuum, Pro 29. 17. & refrigerabit te, & dabit delicias anima tue.*

Potest ne Pater filium contristare, vt non tristetur & ipse? Sed erudiens affligitur, postea refrigerabitur, & fruetur delictis anima sua gaudens in illo. Parabola ista est causæ, & facti instantis. Si principio sustinueris, in nouissimo gaudebis, neque diu differetur præstolatio tua, neque procul, & de vltimis finibus gaudium eius erit. Aduerte mysterium, vt siccaetur Iordanis alueus, habuerunt Sacerdotes pedes in aquis illius tingere. Ingressisque eis in Iordanem, & pedibus eorum in parte tinctis (Iordanis autem, ripas alui sui tempore messis impleuerat) steterunt aquæ descendentes in locum vnum, inferiores autem defecerunt. Planum est autem illos stetisse in Iordanis medio, vt ibi scriptum est, donec transfret omnis populus. Ergo mox vt aquas tetigerunt, sicca- tus est alueus, vt per siccam venirent vsque ad medium eius. Ingredere benedictæ Domini, libens aduersa complectere, & mox cessabunt aduersari, amara in dulcia conuertentur. Sint magna, quantumlibet impleuerint aquæ Iordanis ripas suas; sit tribulatio magna, vade tu contra illam, & ad locum peruenies, vbi profundiores esse deberent, & arenam inuenies alueum, crescente cordis læticia, quæ omni tristitia exinaniat illud. *Quid times* si Arcam feras Domini Dei vniuersæ terræ? sit super te Dominus vniuersæ terræ, & nihil in vniuersa terra præualebit tibi. Cautè enim Iosue Deum vocauit Dominum vniuersæ terræ, vt certo scirent, non timenda iis mala, quibuscum est, qui Dominus vniuersorum est. Propter hoc Dominus Iesus ita libens admisit vnctionem, quæ suam sepulturam portendebat; & opus illud causantes represit. Sic ostendens, libere nos aduersus aduersa debere procedere, & ab hoc retrahentes vera atque euidenti ratione compefcere.

Quod vero Sacerdotes Arcam portantes pedes aqua imbuerunt, vt populus per alueum arenam sicco pede transfret; Id

Kkkk 3 signi-

significatur, quod in aquis tribulationum ipsi constanter agentes, cæteris, & compatiatur, & præsidio sumus. Ideo enim non inde ascenderunt Sacerdotes, donec vel vnus reliquus esset, qui non transisset.

- Ios. 4. 11.** *Cum que transissent omnes, transiit & Arca Domini: Sacerdotesque pergebant ante populum.* Vide Dominum misericordia motum super viduam, cuius vnicus filius adolefcens mortuus erat. Vide illum lacrymantem ad monumentum Lazari, dum videret Mariam plorantem, & Iudæos, qui venerant cum ea plorantes. Vide illum tot infirmos sanare, tot mortuos suscitare; & ipse tradidit in mortem animam suam, & dolores nostros ipse portauit. Audi & Apostolum: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vror?* Veritatem dico in Christo, non mentior, testimonium mihi perhibente conscientia mea in Spiritu Sancto: quoniam tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis. Fœlix Maria, quæ Christo compatiens vnixisti pedes eius, nec sumptibus pepercisti, fundens oleum, quod trecentis denariis vendi potuit *Holocausia medullata offeram tibi*: Canit Psalter. Quid est tenerrima medulla, nisi cordis intima compassio. Fortis est valde, qui multa præditus est medulla; fortis est robore, qui mollis est corde; fert viriliter, qui misere compatitur; qui mouetur misericordia, stabilis est, & immotus virtute constantia. Contra vero qui aliis durus est, molliter sibi ipsi blanditur. Nam vbi non est medulla, non est vigor.
- Pro. 31. 19.** *Fortis mulier, quæ manum suam misit ad fortia. Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperem.* Qui autem insidiatur, ut rapiat pauperem, rapere pauperem dum attrahit eum, inclinabit se, & cadet cum dominatus fuerit. Potestatem exercens, & duntaxat, inclinabit se, & cadet, non poterit sua virtute subsistere; vel dum se inclinatur, ut inferiorem premat, cadet ipse, vadens absque fortitudine à facie tribulantis; recipiens ab aliis, quod in alios egit. Ergo estote misericordes, vt & vos luis in protectione Dei cœ-

li, habitantes in adiutorio Altissimi, cui est honor & gloria in sæcula. Amen.

MORALE.

DVo mala fecit populus meus: Me dereliquerunt fontem aquæ viuæ; & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. Quam digna, quam nixa ratione est (ambo vos) querimonia ista omnipotentis Dei? Aduersus populum suum est; aduersus eos, videlicet, qui plurimus ab eo affecti sunt beneficiis; qui ex cæteris nationibus delecti, in illius seruitutem addicti sunt; qui se voluntarie in illius obsequium tradiderunt, his conditiones spectat lamentatio, non hos, vel illos, non hanc, aut illam gentem; Quæ vbi sunt ampliores, in eos virget magis querula ista vox: dicit enim: *Duo mala fecit populus meus.* Qui est meus populus, qui sunt serui mei, qui filii, qui a me maxime sunt dilecti, hi in meam tuant offensam, qui obsequium mihi præstare tenentur. Quot bona debent agere, tot mala petunt, petrare non cessant. Hec nimis ad nos ista decurrit increpatio: nobis, quod reprehenditur in Iudæis, vni in primis vitur. Veteres illi reprehensi, Deum, cuius cultui addicti erant, derelinquentes, Diis alienis adhærebant. Qui illis ex se bona omnia præstiterat verus Deus, fons aquæ viuæ in exhaustus, ab eo recesserunt, illum spreuerunt, & alienum deputauerunt. Deos vero, quos ignorauerunt patres eorum, qui noui recentisque venerunt, ipsi metibus fabricauerunt, sibi constituerunt, labore, sumptu, arte fecerunt eos, quod fuit cisternas fodere, vbi fons aquæ viuæ per se scaturiebat. Quæ cisternæ non producant ex se fluctus, nõ aquam produunt, suum est dundaxat eas continere, quæ in illas fluunt. Diji isti opera manuum hominum neque boni quidquam, quod præbeant, neque etiam illis aliunde veniret, id tamen continere atque conseruare valerent, cisternarum dissipatarum instar, quæ quantumuis recipiant aquam, ex ea nihil in eis manent. Quam ergo contra rationem est, eum, qui bona cuncta concedit, sponte

sponte derelinquere, & pro iis laborare, à quibus nullum sperat emolumentum? hoc faciebat populus ille vetus, ingratus, exasperans; propterea tam multa mala perpessus est.

17 Nunc videamus quid fecerint. Auctorem vitæ interfecerunt, & sibi homicidam donari petierunt. Non dereliquerunt modo, sed destruxerunt fontem aquæ vitæ; non cisternas dissipatas modo, sed dissipantes foderunt sibi, nempe virum homicidam. O mala! Audistis malum primum huius perfidæ gentis? En fons aquæ vitæ, qui dicit: *Ego sum resurrectio & vita*: qui mortuum viuificat, dans aquam vitæ gratis. At quomodo relinquunt? Ab illo ergo die cogitauerunt, vt interficerent eum. Et dederunt in mandatis, vt si quis cognouerit ubi sit, iudicet eis, vt apprehendant eum. Hoc Iudæi: Iudas, qui fuerat eum traditurus, quid spectat? *Fur erat, & oculos habens, ea, quæ mittebantur portabat.* Vnde ait. *Quare unguentum hoc hoc non venit trecentis denarijs?* Denarios cogitat, pecuniam versat in mente, ad lucrum anhelat. Sed sibi sua cisterna nihil prodegit: Nam proiectis argenteis, laqueo se suspendit. Cum reliquis Iudæis relinquit fontem aquæ vitæ, & sic relinquit, vt obstruat, vt restinguat, vt sicet. Per se sibi cisternam fodit, industria sibi comparat lucrum, quod retinere non valet.

18 Hæc sunt duo mala, quæ fecit populus Christianus. A Christo recedunt, ad mundum accedunt; fontem dimittunt, in cisternas immittunt; dat fons aquas, cisterna recipit. A Christo bona cuncta procedunt in mundo bona cuncta decedunt. Et Christus tamen relinquitur, mundus requiritur. An non Christum dereliquit, qui Paulum dereliquit, in quo vivebat Christus & loquebatur? & propter quid dereliquit? vt sæculo adhereret. *Demas* (inquit) *me reliquit, diligens hoc seculum.* Deum derelinquit, qui diligit mundum. *Nemo potest duobus Dominis seruire, aut enim unum odio habebit, & alterum diliget.* Seruit qui diligit, derelinquit qui odit. Ergo qui voluerit amicus esse huius mundi,

inimicus Dei constituitur. *Si quis diligit mundum, non est charitas patris in eo.* Heus tu, qui diligit mundum, recordare, quod Deus & mundus sibi inuicem aduersantur: quod Dominus dixit: *Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc mundo.* Ergo qui de mundo isto est, cum Christo non est. Rursus memor esto verbi sui: *Qui non est mecum, contra me est.* Ergo si diligit mundum, aduersarius es Christi. Ergo si diligit mundum, Christum odio habes. Ergo si diligit mundum, factus es inimicus Dei. Et quare Iudas illum tradidit? vt pecuniæ obediret. Cur fecit dolum? quia studuit auaritiæ. Pharisei propter quid Christum deridebant? quia erant auari. Quare extra vineam eiectum interfecerunt? *Venite* (inquiunt) *occidamus eum, & nostra erit hereditas.* Et mundum diliges ergo, ex cuius concupiscentia tanta procedit ruinarum plenitudo? Vnde Deus deseritur? Interficitur Christus? salus intercluditur: clauditur fons aquæ vitæ, vt siti omnes intercant?

Clamat Ioannes: *Nolite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo sunt.* Dilectio mundi est his, quæ in mundo sunt, adherere. Vnde perditur charitas Patris, amor Dei, dilectio Christi, & possessio omnis boni. Quid, quid, quæso, in mundo est, quod æque apud vos valeat, atque Deus? imo quod tantum valeat apud vos, vt nihil Deus valeat? Vt pro nihilo habeatis gratiam desiderabilem, gloriam immarcescibilem, vitam interminabilem? Audi *Ierem, 5. 21* *popule stulte, & qui non habes cor.* Data lege de cælo, subiunxit Dominus loquens ad Moysen: *Hac dices filiis Israel: Vos vidistis, quod de cælo locus sum vobis. Non facietis Deos argenteos, neque Deos aureos facietis vobis. Altare de terra facietis mihi.* Quid intendit Deus? Confer duo ista: De cælo loquentem Deum: & de argento, & auro confectos Deos. Quid diis falsis ad verum Deum? omnes dii gentium demonia. Deus autem cælos fecit. Sint illi de argento, sint de auro; Deus de cælo suam ostendit Maiestatem in igne, in fumo, in tubarum strepitu. Tanta maiestas illa fuit, vt diceret populus: *Non loquatur nobis*

nobis Dominus, ne forte moriamur. Dii isti sunt opera manuum hominum, vile quid, populare, familiare. *Non facietis* (inquit.)

23. Non dico vobis: Non adoretis deos aliunde venientes. dico: Non facietis. An licebit, an audebitis Deum maximum deferere, cuius vocem ferre non valeatis, propter ea, quæ vos ipsi arte vestra, atque industria feceritis? Argentum & aurum maioris erit pretii apud vos, quam ille, qui

Iob. 3. 31.

fecit cælum & terram? *Qui de cælo venit, super omnes est*: & vos de terra sumptum argentum & aurum anteponetis ei, qui de cælo locutus est vobis? Et vos, qui Christiana professione censemini, Christo, qui de cælo venit, missus à Patre, terrena præponetis? Qua in re vestris fortunis, vestris commodis, vestræ felicitati, & requie, præsidium constitutum esse arbitramini? In incerto dinitiarum, an in Deo vivo? In diis argenteis & aureis, qui mortui sunt, & non est spiritus in ore ipsorum, an in eo, qui est Deus vivens in sæcula, in cuius manu sunt omnes fines terræ, & cæli cælorum? Qui stultissimus homo, collatione facta, duodecim millia drachmas argenti, & auri pondus omne æquabit Altissimo? *Vidistis quod de cælo locutus sum vobis. Non factus deos argenteos, neque deos aureos.* Species auri non vos seducat, ut plus valeat apud vos, quam species cæli, quam lex Dei, quam vox Altitonantis, *Qui timet hominem, cito corruiet: qui sperat in Domino subleuabitur.* Corruit, qui timet hominem; & stabit, qui timet statuam, quæ stare per se non potest, nisi ab alio statuatur? Time Deum, & spera in eo, & non corrues; sed si forte cecideris, magis subleuaberis. Et quid mundus est? homo, statua, umbra, figura, rota, quæ nunquam in eodem statu permanet. Et tu statueris, non in se stanti adhærens?

20

Hominem sibi delegit populus, quem audiret, sed non hominem quemcunque, verum qui, quæ de Deo audisset, loqueretur. *Loquere tu nobis & audiemus.* O vos qui de ore hominis auditis verbum Domini, num Domino adhæretis? Num mundum reliquistis? Num existis de Æ-

Exo. 20. 22

gypto? Heu adhuc vos de mundo hoc estis. Pluris argentum facitis & aurum, quam Deum de cælo loquentem, quam illius verba posita in ore hominis. *Quis est ille homo? Prophetam suscitabo similem David.* Hic est filius hominis. *Quis est iste filius hominis? Audi Ioannem: Ego vidi, ledi, & testimonium perhibui, quia hic est Filius Dei.* Deus factus homo. Timore Deus, amore impellit homo. Moysen audientes, Deum audiebant. Et novus homo noster ait: *Qui me audit, audit eum, qui n. e. misit.* Semel locutus est Deus, tribus annis locutus est homo. Continue emittit verbum suum, loquens per Apostolos suos, per Ecclesiam suam, & per ministros novi testamenti. Iam molli sunt sermones eius super oleum, ut ingrediantur sicut aqua in interiora vestra, & sicut oleum ossibus vestris. Heu oleum effusum est sanctæ prædicationis, ut monitum illud necesse fuerit nobis dari. *Vbi auditus non est, non est funda: sermonem.* Dulcia sic sunt eloquia sua, & non est tamen, qui audiat, qui custodiat. An non plus valere debet amor, quam timor? Territi illi veteres à voce Domini de cælo loquentis, promiserunt se Moysen audituros: & non tanta dulcedine illecti obdurabimus corda nostra, ut non faciamus quæ præcepta sunt? Quid putas post veritos aureos deos, & argenteos subdidit: *Altare de terra facietis mihi.* Vox de cælo, altare de terra. Ibi altitudo, hic profundum. Ibi terror, hic delectationis illecebra. Ergo audite sapientiam, que implet totam terram, dicens: *Ego Sapiens effudi flumina. Ego quasi irames aqua in mensa de fluuio.* Et tamen vocavit aridam Terram, & tamen ossa nostra sicca sunt vehementer. Quid igitur obsurdescitis miseri? surgite, comitamini turbas plaudentes à conspectu Domini. Suscipite verbum Domini, sedens super Asellum, veniens de prope humilis, iustus, pauper, Saluator, extra quem non salus est, cum quo bona omnia, cui sit laus, & gloria in sæcula.

Amen.

FERIA

FERIA II. DOMINICÆ
IN RAMIS PALMARVM.

CONCIO PRIMA.

Attendite vobis, ne forte gra-
uentur corda vestra in crapu-
la. *LUC. 21. 34.*

ARGVMENTVM.

De cordis purificatione. Quam congru-
ens sit Passionis tempore. Modus cordis
purificandi assignatur, qui est per ieiun-
ium. Motiua sunt, amor & timor.

pore cordis purificatione. Secundum est mo-
dus huius purificationis assequenda per
ieiunium, atque à curis huius sæculi ab-
stractionem. Circa primum obseruo in
primis, quod Sanctus Lucas Euangelista,
Christi doctrinam ista lectione conclu-
dit. Qua conclusione facta, mox accedit
ad eiuſdem describendam Passionem; Vt
ita coniungatur & lectio & passio, quod
lectio immediate Passionem anteuertat.
Vt non incongrue Ecclesia ista Mediola-
nensis autè passionem, lectionem istam
legat. Obseruo rursus, quod in hac lectio-
ne Lucas Euangelista præmissa monitio-
ne non aggrauandi in crapula, &c. mo-
rem Christi communem tangit, quo erat
diebus docens in templo, noctibus vero exi-
ens, morabatur in monte, qui vocatur oliueti.
Quod facit ad explicandum cur, & quo-
modo nocte, qua comprehensus est, exie-
rat orare in mote oliueti, & Iudas noverat
hanc Domini Iesu consuetudinem. Vbi
notamus, quod locus orationis, locus fuit
inchoationis patendi pro nobis, vt con-
iungeret cum oratione passionem, orans
ad Deum, simulque contra diabolum pu-
gnans. Sic enim orante Moyſe, Iosue pu-
gnabat contra Amalec. Quæ præceptio,
& quæ pugna mysterium istud portende-
bant. Pugna enim singularis illa fuit quam
intulit Amalec populo Dei, quando pri-
ma fuit, quam passus est populus, extens
de Ægypto, quam ideo Deus voluit me-
monie tradi. Ita enim monuit Moyſes an-
te mortem suam post 40. annos. *Memen-
to, quæ fecerit tibi Amalec in via, quando
egrediebaris ex Ægypto, quomodo occurre-
rit tibi, & extremos agminis tui, qui lassii re-
sistebant, ceciderit. Quando tu eras fame, &
labore confectus, & non timueris Deum.
Cum ergo Dominus Deus tuus dederit tibi
requiem, & subieceris cunctas per circui-
tum nationes in Terra, quam tibi pollicitus
est, delebit nomen eius sub caelo. Cauene ob-
liuiscaris.* Et hæc est causa, quam obrem
mox erecto regno in populo, Sauli primo
Regi iussum est, vt deleret Amalec. Nam
& parta victoria per Iosue, dixit Dominus
ad Moyſen: *Scribe hoc ob monumentum
in libro, & trade auribus Iosue. Delebo enim*

Ioh. 18. 2.

Exo. 17. 8.

Deu. 25. 17

1. Reg. 15. 2.

Exo. 17. 14.

PROVERBIVM illud sapientis: *Qui
moderatur sermones suos, prudens
& doctus est, & pretiosus spiritus vir
eruditus*: multum quadrat cum
sapientia sancti, magnique do-
ctoris nec non & magni Antistitis Beati
Ambrosii, qui sermones, quos in negotiis
habebat cum hominibus, & quos in Ec-
clesia habebat ad populum, ita moderaba-
tur, vt inde fructum magnum traheret,
Diuinamque maiestatem itidem honora-
ret. Neque illos tantum, sed hos quoque,
quos in Ecclesia statuit esse legēdos, nem-
pe lectiones Euangelicas: quas sic est mo-
deratus, vt cum temporibus, atque myſte-
riis ecclesiasticis optime conueniant. Id
quod maxime hodie in lectione manife-
stum est, quæ alicui forte posset à propo-
sito ac tempore aliena videri, & congruit ta-
men excellenter: vt tractaturi de Passio-
ne Domini, corda seruemus leuia, munda,
atque erecta ad tā insignia diuina my-
steria, vt vere prudens, vere doctus, vere
pretiosus spiritus animique nobilissimi exi-
stimandus atque prædicandus sit. Hanc
igitur sacram lectionem profundius attē-
damus, atque perferetetur.

2 Duo in illa considerantes. Primum est,
quomodo conuenit cum hoc sacro tem-
Tom. II. Belliniani.

memoriam Amalec sub celo. Edificauitque Moyses altare, & vocauit nomen eius. Dominus exaltatio mea, dicens: Quia manus solius Domini, & bellum Domini erit contra Amalec à generatione in generationem. Significat ergo pugna ista bellum Domini, quod habuit contra diabolum, & quod Christianus populus sustinet, dum uiuit.

Mat. 3. 16. Sicutenim baptizatus Dominus, mox in deserto tentatus est à diabolo. Ita nostrum quilibet ascriptus in militia cœlesti per Baptisimum, & per Sacramentum confirmationis, armatus palæstram ingreditur ad

Ex. d. 17. 8. pugnandum. Sicut populus transito mari rubro, qui transitus, ut exponit Paulus, baptismum significat, impetitus est

1. Cor. 10. 2. ab hoc hoste Amalec. Ideo & memoria conseruari uoluit: propter quam & librum scripsit Moyses, & erexit altare; & iam adepta promissionis terra, bellum contra hunc hostem instruit, quod tanti fecit Deus, ut Saulem Regem a se abiecerit, quod in bello gerendo non se obtemperanter habuerit erga Deum, & Samuelem.

10. Et per altare erectum à Moysè declaratum est, debere hoc bellum esse perpetuum; quia manus (inquit) solius Domini, & bellum Domini erit contra Amalec, à generatione in generationem. Ut vere crux sit altare, cuius nomen uocatur: Dominus exaltatio mea: quia per crucem Deus exaltauit filium suum, qui exaltatus, omnia ad se traxit; ut regnet super omnes gentes. Ut igitur figuræ ueritas responderet, sicut ergo & oratione, & operatione pugnatum est contra Amalec; Ita Christus orans prælium istud aggressus est. Vide mysteriõrum profunditatem.

Ioh. 12. 32. Vbi de duobus instrumur. Primum est, quod ad contemplandam Domini Passionem orantes accedere debemus: orationem nostram cum illius Passione coniungentes, ut dum ille quasi Iosue pugnat, nos cum Moysè in monte leuantes puras manus, dirigamus ad Deum orationem nostram. Quæ est una causa, quare ieiunandum sit, quoniam corporali ieiunio mens eleuatur. Secundum est, ut sciamus instrutum esse iam bellum contra perpetuum inimicum nostrum diabolum, qui egref-

13. fectus de Ægypto inuadit, molestus continet in via hac, qua gradimur ad promissam nobis cœlestem patriam. Cui quoque pugnaturus Dominus, iam baptizatus, ieiunium quoque præmisit, sicut testatur Euangelistæ dicens: Cum ieiunasset 40. diebus, & 40. noctibus postea esuriit. Et accedens tentatur. Caro enim nostra gladius est diaboli, quæ illi de manu trahimus, dum illum ieiunio mortificamus. Merito igitur, Passionem meditates, in qua Christus pro nobis pugnat, ieiunio nos munire debemus, ne forte arma demus hosti comuni, quem Dominus hoc in prælio debellare constituit. Duo ergo à nobis ieiunium petit, alterum est oratio, alterum pugna, quæ duo diuisus in hoc mysterio esse coniuncta. Oratio quippe, ut domita carne, mens liberius ad intendendam crucem, uelocius eleuetur. Pugna uero, ut ne dum hostiis Christo prosternitur, vires ex petulantia nostra resumant, & augeat.

Ratio autem, quæ ex oratione defumitur, hoc pacto roboratur, quod maxime oratio huic mysterio debeatur, eo quod mysterium sit altissimum, ut nisi mentibus purgatissimis aditus pateat ad illud bene percipiendum. Id quod ex pluribus declaratur. Primo ex hoc quod in passione Depatitur, quod aures nostræ audientes, horrere uidentur. Quæ enim mens capiat, uel etiam credat, Deum, qui est ipsissima beatitudo, passionem, dolorem, uel minimum quidquam incommoditatis admittere posse in se? tamen uerum est, quia qui uere Filius Dei est, & uerus Deus, is idem & non alius crucifixus est, mortuus, & sepultus. Ut qui in lege ueteri per metaphoram dicebatur, a tractus dolore cordis intrinsecus, b pœnitens, c patiens, d dolens, e irascens, f laborans, & huiusmodi, iam per ueritatem, istas passiones toleraret. Et ideo factus est homo, ut illius humanitas in se reciperet, quæ Diuinitas propter suam excellentiam profus auectatur. Et cum idem sit, qui utranque naturam habet, quod in ueritate recipere non potest, admittit in alia. Neque enim propterea homo quisquam non in corpore, in manu, aut in pede.

Neque

in corpore, in manu, aut in pede.

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque

Neque propterea idcirco non offenditur, quia in carne tantum offenditur, non in parte anima. Sed vere & latatur, & offenditur, quia vnus est, idemque; qui in parte aliqua sui latatur, & in parte offenditur. Ad quod facit similitudo illa: *Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lumen erit; si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosus erit.* Lumen quippe oculorum toti corpori deseruit, ut manus, quæ per se non videt, aut pes, aut quodcunque aliud membrum, in oculo autem per oculum videat. Si oculus autem in tenebris sit non videns, totum corpus recte dicitur in tenebris esse, & absolute dicitur homo videre, vel non videre, si in oculo videat, vel non videat. Sic operatur, si operatur manus; sic ambulat, pede ambulante; pede vero non ambulante, homo ipse totus dicitur non ambulare. Ergo Christus, qui Deus est, & homo, si in humanitate patitur, patitur absolute; ut absolute verum sit, quod Christus, quod Deus patitur, sicut è contrario Diuinitate creante, creat Christus; creat homo. Hæc quæ Dei sunt, animalis homo non percipit: spiritualis ergo euadendus est, ut ista, quæ sublimia sunt, percipere possit. Rursus difficile apprehendimus, quomodo eadem quoque humanitas, quæ summam iam possidet felicitatem, videns videlicet Deum facie ad faciem, eoque fruens perfectissimè, vnde plenum est gaudium eius, possit simul cum tanta beatitudine vere dolere. Esto, quod temporalis, & leuis nisus, dolore misceatur: At gaudium illud plenum, & superfluens, quomodo vel minimum potest dolorem admittere? hoc arduum est, hoc valde à sensibus nostris remotum. Et tamen verum est, quod idem & beatissimus comprehensor fuit, & de torrente in via bibens, dixit: *Tristis est anima mea usque ad mortem. Pater, si vis transfer calicem hunc à me, ut non bibam illum.* Esto, dicatur, beatus erat in portione superiori, miser in inferiori. Quomodo non in superiori quoque miser, vbi amans Deum, de illius offensione tristatur? Neque enim alibi amor, alibi dolor amons effectus & comes. Ad hæc ergo quis idoneus?

Rursus, cum Dei sit æquissimum decretum, ut anima, quæ peccauerit, ipsa moriatur. & Pater non portet iniquitatem filij, neque filius portet iniquitatem Patris; iustum nō est, ut iustus moriatur, & qui peccatum non fecit, flagellis peccatoris subiciatur? & tamen diuina iustitia dicente, Iustus perit, Innocens flagellatur, deficit sanctus, innocens manibus & mundo corde; in quo Pater sibi bene complacuit, tanquam in dilecto, & carissimo filio; quem tamen ad agricolas misit, qui eiecerunt illum de vinea, crudeliter occiderunt. Quis hæc intelligat? Quis non titubet etiam audiens vocem Domini? Nuaquid non via mea æqua est? Verè enim, vniuersæ via Domini misericordia, & veritas. Inuitum enim non adegit, sed vltro se offerentem atque dicentem: *Holocaustum & pro peccato non postulasti. Tunc dixi: Ecce venio, ut faciam Deum voluntatem tuam.* Atque ita oblati sunt, quia ipse voluit. Quare autem vis, Domine, portare dolores nostros, nostrasque iniquitates? *Ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.* Hoc enim modo commendat. *Deus charitatem suam in nobis.* Quæ cum nimia sit, quis idoneus illam mente percipere, atque notitia assequi? O ergo quanta cordis munditia opus est? Rursus. Esto, Pater miserit filium Saluatorem mundi, qui ut saluandos saluaret gratis, eorum peccata in corpore suo sit portare dignatus; Quare non ipse seipsum afflixit, sicut veteri populo præcipiebat, ut ipsi se affligerent? Aut cur non impletum est, quod per Isaiam olim Pater dixerat: *Propter scelus populi mei percussit eum; præsertim cum & ipse idem dixerit Propheta: Vidimus eum in despectum, virum dolrum, & scientem infirmitatem: & nos reputauimus eum quasi percussum à Deo, & humiliatum.* Et Filius apud Patrem: *In me transferunt ira tua, & terrores tui conturbauerunt me. Deus Deus meus, quare me dereliquisti? Calicem quippe dedit illi Pater, quem libens bibit. An traditus est in manus peccatorum, qui prolongauerunt iniquitatem suam, qui inique persecuti sunt, & odio*

LIII 2 habue-

Mat. 11. 34.
Cor. 1. 14
Mat. 26.
Luc. 12. 42

Exech. 18.
20.
Matt. 17. 5.
2. 37.
Ezech. 18.
25.
Psal. 24.
10.
Psal. 39. 7.
Isa. 53. 7.
Iob. 14. 31.
Rom. 5. 8.
Leuit. 16.
29. & 31.
Isa. 53. 8.
Psal. 87. 17.
Psal. 21. 1.
Psal. 118. 3.

118. 86. habuerunt illum gratis, addentes prauari-
 68. 5. cationem. Vbi tamen venturus dicitur, vt
 Dan. 9. 24. consummetur prauaricatio, & finem acci-
 patur peccatum, & deleatur iniquitas, &
 adducatur iustitia sempiterna. Quoniam
 modo hæc sibi consentiant, vt tunc redi-
 matur Israël ex omnibus iniquitatibus suis,
 Psal. 119. 8. quando ab eo committitur iniquitas ma-
 xima, de qua ipse dixit: *Si non venissem, &*
 106. 15. 22. *locutus fuisset eis, peccatum non haberent,*
nunc autem excusationem non habent de pec-
 cato suo? Et tamen ita factum est, & san-
 ctissime factum est, vt semetipsum exina-
 niret, factus nouissimus virorum, tradens
 animam suam in manus inimicorum suo-
 rum, de quibus ipse in Psalmo: *Circunde-*
 121. 14. *derunt me canes multi, cœcilium malignan-*
tium obedit me. Foderunt manus meas &
pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea.
 Mat. 20. Ita enim magis humiliatus est, accipiens
 28. formam serui, in qua venit ministrare, &
 dare animam suam redemptionem pro mul-
 tis; quæ redemptio copiosa adeo facta est,
 vt & ipsum peccatum se persequentium &
 Rom. 11. 33. cruciuentium delere par esset. *O altitudo*
diuitiarum sapientia, & scientia Dei: quam
incomprehensibilia sunt iudicia eius, & in-
uestigabiles via eius? Quis enim cognouit
sentium Domini? aut quis consiliarius eius
 Rom. 5. 20. *fuit?* Vt peccatum peccato deleat? Vt
 peccatorum ministerio peccatores sal-
 uos faceret? Vt vbi abundauit deli-
 ctum, ibi superabundaret & gratia? &
 quos sustinuit persecutores, pastores fa-
 ceret gregis sui? & paucorum delictum,
 salus esset mundi? sic tamē vt neq; repelle-
 ret plebē suam, quæ clamauerat: *Crucifige,*
 106. 19. 6. *crucifige eum;* cuius reliquæ per electionē
 gratiæ saluæ factæ sunt? En quā magna
 causa mentem eleuandi in oratione, vt
 ingrediamur in sancta Sanctorum, ablato
 velamine, & scisso velo, reuelata facie my-
 steria Domini speculemur.
 6. Sed ista sit præcipua causa, vt puro cor-
 de Dei charitatem contemplantes, in ean-
 dem imaginem transformemur, similes
 facti Deo in charitate, diligentes eum, qui
 pro nobis animam suam posuit. Propterea
 12. 18 enim Deo oblatae carnes comedebantur
 ab offerentibus, vt carnes Dei vescerent,
 similitudinem Dei assequerentur. Non ni-
 hil facit eibus ad complexionem hominis
 afficiendā, ita quod eodem cibo videntes,
 aliqua etiam similitudine inter se conui-
 niant, carnes ab igne sacro consumptæ,
 veluti cibus Dei deputabantur, vt in con-
 spectu Dei comedentes de sacrificiis, vel-
 uti conuiuantes in mensa Domini deputa-
 tabantur. Assistentia autem nostra ad cru-
 cem, vbi Agnus Dei immaculatus immo-
 latur, quædam est illius carnis nostra
 comestio quod carnaliter fieri iubebatur
 in lege. Nam actus iste fidei, eius est agni.
 Ego (inquit) *sum panis vita, qui veni ad*
 106. 19. 10. *me, non esuriat; & qui credit in me, non si-*
riet in aeternum, & diuinam comestionem,
 quando fructus Crucis dulcis est gutturi
 nostro, amore inardescens erga Deum,
 qui prior dilexit nos, & dedit animam suam
 pro nobis. Sanctificati sanctas carnes co-
 medebant. *Mundemur ergo ab omni in-*
 12. 10. 20. *quinamento carnis, perficientes sanctificati-*
onem in timore Domini. En rursum quare
 attendendū nobis, ne forte grauentur corda
 nostra crapula & ebrietate, & curis huius
 seculi; vt abnegantes secularia desideria,
 hoc vnum sit desiderium nostrum, vt Chri-
 sto copulemur, dicereq; possimus: *Chri-*
 106. 19. 10. *sto confixus sum cruci. Viso autem iam non*
ego, viuunt verò in me Christus. Vides quan-
 tam similitudinem, vt iam destructo quod
 sumus, solus ipse Christus sit in nobis, vi-
 uat in nobis? Hoc autem sit per charita-
 tem, qua suæ diuinæ charitati responden-
 tes in eandem imaginem transformamur.
 Quia verò delectatio in cibis carnalibus
 delectationem minuit alimonie cœlestis,
 simulque dilectionem, meritò ieiunium
 nobis proponitur his diebus, & mone-
 mur *ne corda nostra grauentur in crapula*
 & ebrietate.
 Ratio quoq; ex parte pugnae, cur vide-
 licet ieiunandum sit, hoc præsertim tem-
 pore, ita roboratur & fufius explicatur:
 duplici via procedendo. Quarum hæc
 est prima. Pugnant Christus describitur
 à Propheta, aspersus sanguine in vestimen-
 tis, quod idem facit & Ioannes. *Quare*
 106. 19. 10. *(inquit Isaias) rubrum est indumentum*
meum, & vestimenta mea, sicut calcium in
 torcu-

Apr. 19. 11 *torculari: Ioannes quoque: Cum iustitia iudicat, & pugnat, & vestitus erat veste aspersa sanguine* Dicit autem, cum iustitia iudicat & pugnat, ne pures iulum viribus suis innixum & fretum, alienas inuadere regiones, sed iudicium præcedit, quo iustè decernit, quid cuiuslibet sit. Vnde in Euangelio audis: *Nunc iudicium est mundi. Nunc princeps huius mundi eiicietur foras.* Iustitia decernente in iudicio, quod Diabolus iniuste vsurpauerit, & mundi principatum & principis nomen, ipse foras est eiiciendus. Et quoniam rebellis est & refuga, viribus & bello opus est, vt expellatur. Ideò verus Princeps, qui habet in vestimento, & in formore suo scriptum; *Rex Regum, & Dominus dominantium*, cum iustitia iudicat, & pugnat; In qua pugna sanguine apparet aspersus. Et certè est, ipsum proprium sanguinem effudisse, quo aduersarios suos debellauit. Dicit tamen in Prophetâ: *Calcavi eos in furore meo, & aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea: & infra: Et conculcaui populos in furore meo.* Ioannes quoq;: *Et ex ore eius procedit gladius, ex utraque parte acutus, vt in ipso percussit gentes, & reges eos in virgâ ferrea.* Ex quo inferri videtur, quod sanguis, quo aspersus est, sit sanguis gentium, quas percussit & conculcauit, & bello factas sibi subiectas, iam regit. Verè itaque vterque sanguis, & suus & gentium, hic apparet, quoniam ira suo sanguine nos redemit, vt velit nos quoque penitere, & per multas tribulationes introire in Regnum Dei, vt ita liberemur de sanguinibus peccatorum nostrorum. Vnde sequitur, quod & noster sanguis effundendus sit, nobisq; communicandum Christi Passionibus, vt verè simus socii Passionis eius. Vides iam, cur ieiunandum sit, quo tempore Passionem Domini meditaris? Neque enim sub capite spinoso decet membrum delicatum: *Et si patitur vnum membrum, idque in primis illustrius, nempe caput, compatiuntur omnia membra.* Ista ratio patet ex nobilissima illa figura, quæ cæteris excellentius Passionem Domini figurauit, quando hostia illa offerebatur, cuius sanguis in Sancta Sanctorum inferebatur, & cuius car-

nes efferebantur extra castra, ibique cremabantur: de qua sæpe Apostolus. Tunc enim iugebat Dominus, vt omnes de populo affligerent animas suas; quæ afflictio propriè per ieiunium assumebatur; adeò, vt qui non se afflixisset, de populo deleretur. Si quando figurata est Passio, ieiunandum fuit; quid quando realiter facta fuit? Et hæc pugna nostra. Si enim Christum pati, & crucifigi, fuit certare cum hoste; nihil minus, & nos ieiunantes bellum inimicus, & exercemus. Audi Apostolum: *Sic pugno, non quasi in incertum; sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo.* Modum verò castigandi tangit alibi, dicens: *In fame, & siti, in ieiuniis multis, in frigore, & nuditate.* Per se ergò ieiunium faciendum est, vt Christo consociemur, non tantum vt aptiores simus ad Domini Passionem contemplandam.
 Altera via hæc est. Qui Christum persecuti sunt, graui erant corde, diligentes vanitatem, & querentes mendacium. Nam & eorum iniquitas mentita est sibi, in crapula, & ebrietate mentis, vino sepulti. Vnde in Psalmo, qui est de Passione sua ait Christus: *Aduersum me loquebantur, qui sedebant in porta* (nempe ad iudicandum) *& in me psallebant, qui bibebant vinum.* Et de illis ita scripsit Isaias Propheta: *Criminatus fuerat prius decem Tribus sub nomine Ephraim, dicens: Va corona superbia ebriis Ephraim.* Illisq; comminatus, quod quasi ebrii à vino, idola coluissent, Dominum relinquentes. Vertit se postea ad Iudæos, qui videlicet erant de tribu Iuda, qui prius captiuati in Chaldæa, reuersi sunt in terram Iuda. Vbi tamen scelera maiora commiserunt, Christum Prophetam maximum persequentes. Idcirco ait: *Verum hi quoque præ vino nescierunt, & præ ebrietate errauerunt.* Sacerdos, & Propheta nescierunt præ ebrietate, absorpti sunt à vino, errauerunt in ebrietate, nescierunt videntem, ignorauerunt iudicium: omnes enim mensæ repletae sunt vomitu, sordibusque, ita vt non esset ultra locus. Vinum horum & ebrietas erat furor, quo erga Christum inique atque crudeliter inuehebantur, in quo sic processerunt, vt eorum mensæ ple-

nae essent vomitu. Nam vinum furoris, inuidia, atque odii contra Christum exterius erumpebat in apertas persecutiones, vsq; dum illum per Crucem interfecerunt. Sed neq; absolum est, vt vere etiam corporaliter inebriarentur, conuiuia celebrantes, & epulas vsq; ad crapulam & ebrietatem, cum certum sit, corda eorum fuisse aggrauata in curis huius saeculi. Nam &

Marc. 12. 4 Pharisei erant auari, & dixerunt: *Hic est haeres: Venite occidamus eum, & nostra erit hereditas.*

Etenim propter inuidiam principes tradiderunt; non mirum ergo si etiam in crapula & ebrietate fuerint aggrauati. Ergo si Christus cum his pugnavit

Psal. 68. 11 ieiunio & cilicio, nempe maxima vitae austeritate. Dicit enim: *Et operui in ieiunio animam meam, & factum est in opprobrium mihi: Et posui vestimentum meum cilicium, & factus sum illis in parabolam. Et aduersum me loquebantur, qui sedebant in porta, & in me psallebant, qui bibebant vinum.* Congruum est, vt nos contra ebrios, sobrietate pugnemus. Ebrietas enim ac deliciae, saeculi que dilectio, Christi necem molita sunt.

Mat. 9. 14. Quamuis enim dicatur, quod Pharisei ieiunabant frequenter, cum id tamen ad astringam facerent popularem, secretò vacare epulis non videtur esse dubitandum. Ergo nostrum est ieiunare, tum vt Christum patientem imitemur, tum vt aduersus hostium arma, arma militiae nostrae conuenientia sapienter sumamus, sicque vtiliter

Prov. 18. 20 de nobis Proverbium illud impleatur: *De fructu oris viri replebitur venter eius, & gemina labiorum ipsius saturabuntur.* Ventrem implei fructu oris sui manifestum est, id est, cibo in ore comesto, tanquam fructu ex arbore excerpto. Transfert autem hoc Salomon ad vera, quae sunt fructus oris, & gemina seu generationes labiorum. Nam tandem homo recipit congruam suis verbis mercedem. At non minus verus est sermo, vnde sumpta est metaphorà, quod sicut venter repletur iis, quae comeduntur, sic comestionem sua maner merces futura, quam suo tempore veluti in ventre recipimus. Et eo potissimum magis, quod epulas sequuntur mania ver-

ba & noxia; sicut sobrietas in comedendo, sobrium facit hominem in loquendo. Iudei experti sunt, qui opipare comedentes, mendaciter & crudeliter dantes voces suas, repleti sunt fructu oris sui, destructi & exterminati sunt. Ergo nos abstinentiam coniungentes cum maceratione, & meditatione Passionis, mercedem copiosam accipiemus, nempe compunctionis, compassionis, dilectionis, aliarumque virtutum, pariterque delectationis. Nam lacrima, quae in Passione à mente deuota producentur, dulciores sunt super mel & fauum, & multum proficiunt ad medelam animarum nostrarum. Hoc est enim gemine laborum saturari, id est, quae à labiis profertur, reficient nos abundanter vsq; ad saturitatem. Magnus enim, & copiosus est fructus arboris huius magnae Crucis videlicet, quae fructum suum dabit in tempore suo, si lacrymarum riuus à nobis irrigetur.

SECUNDA PARS.

Forti ratione, ac veluti impulsu vehementi inducimur ad ieiunium per subiecta illa verba. *Ne forte superueniat in vos repentina dies illa, tanquam laqueus enim superueniet in omnes, qui sedent super faciem omnis terra.* De die enim iudicii loquitur, de quo supra erat sermo eius, quem ista monitione concludit. *Attendite ergo vobis ne forte grauentur corda vestra.* Veniet quidem illa dies, in qua iudicandus est Orbis in aequitate. Cauendum ergo maxime, ne repente atq; improviso superueniens, improvidos nos comprehendat, atq; damnatione percutiat, quod ne fiat, attendendum nobis, ne & crapula, & ebrietas, curae ac sollicitudo saecularis aggrauent corda nostra; quae eadem sunt & capita nostra, de quibus supra in eodem loco dixit Dominus: *His autem feri incipientibus, leuate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra.* Cum ergo ibi leuare iubeat, hic prohibet aggruari, atque ita deprimi ad terrena. Nam si intentus fuerit animus ad praesentia, futura non praecauet. Si quae carnis sunt, curat; negligit ea, quae

ca, quæ sunt spiritus, neque Christum expectat, qui cœlestia bona largiatur, dum mundo innoxius, quæ temporalia sunt, illa sola concupiscit. Maximi ergo refert non aggravare corda. Quid verò affertur in commodorum, quod dies illa superueniat repentina? *Tanquam laqueus superueniet in omnes, qui sedent super faciem omnis terræ.* Dupliciter nunc soluti sumus: Interius videlicet, & exterius.

Interius quippè liber est homo, ut possit bonum & malum velle. *Ante quippè hominem bonum, & malum: vita, & mors; quodcumque voluerit, dabitur illi.* At finito cursu huius currentis vitæ, status erit, ut iam transire non possit ab hoc ad illum; *sed lignum ubi ceciderit, ibi erit.* Et qui in bono finierit dies suos, ultra ad malum non poterit inclinari; & qui in malo finierit, ultra ad bonum non poterit subleuari. Ideo in porta auris perforabatur seruuillus, qui vltro neque vellet in illa seruitute perdurare. In porta, inquam, qua exitur ab omnibus de hoc mundo. In porta similiter, vbi fit iudicium: *Et iudicium inquit intra portas tuas videris verba variari, ascende ad locum, quem elegerit Dominus.* Qui ergo in porta iudicii seruus manet, hic seruus manet in eternum. Illaqueatus ergo quilibet erit in die iudicii in mente sua, quia firmus in æternum perseverabit sine fine in animi dispositione, in qua dies iudicii illum inuenerit.

Auis, si laqueum videt paratum ad escam, etiam si eluriet, ut laqueum vitet, ab esca se abstinere. Et tu videns iam, præuidensque laqueum, imperu curris ad escam, ut laqueo capiaris? *Sapiens ab omnibus se abstinet. Astutus videns malum, abscondit se; paruuli transeuntes, sustinuerunt dispendia.* Gabaonitæ derelicta patria, & *Ios. 9. 3.* curis eius, pane sicco, & laceris veltimentis fuerunt contenti, ut imminens euaderent malum, generalis videlicet exterminii omnium. Qui verò armis se defendere voluerunt contra Iosué, penitus perire. Sultus certè is est, qui antecedens tantummodò intuetur, non etiam consequens, qui rei placidæ & gratæ inhæret, non aduertens, quid inde mali securum sit. *Decernit Sapientia: Omnes, qui me oderunt, diligunt mortem.* At si quemuis interrogas. Num tu mortem diligis? Absit: Respondet ille. Vita amatur ab omnibus, mors verò sic odio habetur, ut ipsi sola etiã memoria, amara videatur. *Quomodo*

Eccl. 17. 18.

Eccl. 11. 3.

Deut. 15. 17.

Exod. 21. 6.

Deut. 17. 8.

Luc. 16. 2.

Eccl. 3. 2.

Exod. 14. 17.

Eccl. 9. 10.

Prou. 17. 12.

Prou. 8. 36.

modo ergo Sapientia dicit: *Omnes qui me oderunt, diligunt mortem?* Mortem diligere dicuntur, qui id faciunt; unde mors sequatur; & quoniam virtutem abicientes, mors manet, neque illam possunt evitare. Ideo illam diligere recte dicuntur, qui illam sibi creant. Hoc enim sensu Salomon

Prou. 17. 19 ait: *Qui meditatur discordias, diligit rixas; & qui altum facit os suum, querit ruinam.* Discordiam quippe sequitur rixa; & domus nimiam altitudinem, ruina consequitur. Ut qui antecedens vult, & diligere dicatur & quare id, quod ex eo consequitur necessario. Ergo qui grauant corda sua in crapula & ebrietate, scipso dant in laqueum, unde exterminantur. Qui vero ieiunio se protegunt, operientes in ieiunio animam suam, se à laqueo expediunt, ac liberantur à malo.

10 Non minus profecto Passionis dies par est, nos ad ieiunii afflictionem excitare, quam dies Iudicii, quoniam vim ampliore contineat dilectio, quam timor. Passio autem amoris indicium, quo accensus Christus passus est pro nobis, Iudicium vero timorem incutit. Potest ergo Passio nos ad ieiunium prouocare. Unde & Salomon abstraxit à vino carnem suam, ut animam suam multos adduxit ad Sapientiam.

Ecc. 2. 3. Potuit amor Sapientiae carnem domare, subiiciens illam, ne aditus praecluderetur ad Sapientiam. Multo ergo magis amor ille, qui ex Passione Domini generatur, & accenditur, potest carnem domare, ut dulcedo Passionis atque diuinæ charitatis degustetur. Attamen quia plures sunt, quos corrigit timor, quam quos conuincit amor, non frustra per timorem compulsi ad ieiunandum sumus.

11 Et nihilominus est aliqua congruentia inter vtrumque diem. Propterea & Dominus iudicandus, iudicaturum se testatur.

Matth. 26. 64. *Videbitis* (inquit ad eos, qui illum condemnauerunt esse reum mortis) *Filium*

Mat 26. 51 *hominis sedentem à dextris Dei, & venientem in nubibus caeli.* Terræ motus factus est

Marc 15. 33. magnus, & tenebræ factæ sunt super vniuersam terram. Sterit & Christus inter duos,

Luc. 23. 39. quorum vnus vt ouis fuit cum illo in paradiso, alter vt hædus reiectus est a con-

sortio suo. Quin de Passionis tempore agens dixit: *Nunc iudicium est mundi.* Ve-

re enim iusto libramine iudicans, repulit Synagogam, Ecclesiam acceptauit. Hic enim est dies ille, de quo per Prophetam: *Dies ultionis in corde meo, annus Redem-*

ptionis meae venit. Nam ibi de sanguinis effusione fit mentio. Et vt dictum est, Eu-

angelista à Iudicio immediate transit ad Passionem recensendam. Sed quod caput est, Passionis ignominia, meritum est gloriae Dei, in qua erit, dum venerit iudicare

viuos & mortuos. Ideo enim tunc parebit signum Filii hominis. Hoc enim signum

Crucis erit in cælo, cum Dominus ad iudicandum venerit. Quo docemur, vt si se-

quamus Christum, crucem nostram portantem, ad eius quoque participandam gloriam nos esse peruenturos. Paulus enim

Apostolus hæc omnia simul coniungit, dicens: *Videmus Iesum propter passionem mor-*

tu gloria, & honore coronatum, vt gratis Dei pro omnibus gustaret mortem. Dedit enim eum propter quem omnia, & per quem

omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per Passionem consummare. Consummauit quidem Iesus per Passionem opus, quod dedit illi Pater,

vt faceret; in quo filios multos adduxerat in gloriam; quam & ipse consecutus est, factus obediens usque ad mortem Crucis. Quo-

modo autem adduxerit, ipse demonstrauit, dicens aliquando: *Qui sequitur me, non*

habebit lumen vitæ. Aliquando vero: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Hoc

est dicere: Qui vult venire mecum, quod ego vado, nempe ad Patrem meum, & ad gloriam eius, me imitetur, semetipsum abnegans, suamque crucem tollens. Sicut

& ego abnegavi memetipsum, quoniam & exinanitui, non mihi placens, & Crucem meam portauit. En quomodo Passionis meditatio ad ieiunii afflictionem his potissimum diebus nos allicit. Cuius propterea

Passioni etiam iudicium adiunctum est, quod simul terrore nos impellit, speque

expectatione nos trahit, qui amor in Passione accensus, veluti cogit & portat. Vt

mirro modo sibi consentientes dies Passio-

nis,

nis, & dies retributionis faciunt, vt socii
simus Passionis, & Resurrectionis eius, &
illi compatientes, simul cum illo regne-
mus.

12 Propterea enim erat diebus docens in
templo, noctibus verd exiens morabatur in
monte, qui vocatur Oliueti. Et omnis popu-
lus manebat ad eum, in templo audire eum.
Laborabat orans & vigilans in noctibus,
ita operans salutem nostram; laborabat in
die predicans, vt nos doceret ea perficere,
quibus ipsam salutem consequeremur. Et
omnis populus manebat illum audire, quia
facta per ipsum redemptione, nostrum
est illum audire, vt discamus non omnes,
sed filios tantum in gloriam illum adduce-
re, filios (inquam) qui illum vt filii carissi-
mi imitantur, vigilantes & orantes, vt di-
gni habeantur fugere mala illa omnia, &
itare in conspectu eius fruentes illo, quod
est omne bonum.

13 Quid est enim: Non arabis in boue simul,
10 & asino? Nunquid de bobus cura est Deo?
11 An propter nos haec dicta sunt? Mittre ma-
12 num ad aratum docet nos Christus; sed
13 lege prohibemur iugo simul iungere bo-
uem & asinum. Bonis quippe est iugum
trahere, asini onus portare. Bos Christus,
qui iugum traxit: de quo dicit: *Iugum
meum suauis est.* Num tu asinum viuens,
cum Christo coniungaris, vt trahas iugum
suum? sis tu bos pariter, similis illi in tra-
hendo, vt recta procedas, sicut ipse, vt in te
sit fortitudo bouis, non asini tarditas, vt
necesse sit, te frequenter fuisse percutere.
Vigilate itaq; omni tempore orantes. Cur e-
nim etiam lege cautum est: *Non poteris al-
terius gentis hominem regem facere, qui non
sit frater tuus?* certe vt non te trahat ad a-
lienum cultum, vt inter regem & popu-
lum conuenientia sit maxime in iis, quae
ad Deum pertineat. Idem enim & Regi
prohibebatur, ne populum reduceret in
16 Aegyptum: *Præferim* (inquit) *cum Domi-
no præceperit vobis, vt nequaquam amplius
per eandem viam reuertamini.* In exitu Is-
raël de Aegypto, & domus Iacob de popu-
lo barbaro, Dominus solus Dux eius fuit,
& non erat cum eo Deus alienus: *Ones e-
nim mea vocem meam audiunt, & sequun-*

*tur me: Alienum autem non sequuntur;
quia non nouerunt vocem alienorum.* Do-
minus solus ducit, non alienus; nam qui
alienum sequitur, non est ovis Christi,
Christum non sequitur. Nam *nemo potest*

Mat. 6. 24
duobus Dominis seruire. Nam qui alienus
Deu. 17. 16
est, is in Aegyptum reuertitur, & reducit se
sequentes: At Dominus præcipit ne per
eandem viam reuertamur. Sed heu quot
sunt dicentes: *Constituamus nobis ducem,*
Num. 14. 4
& reuertamur in Aegyptum? Non sic ait
Lex: *Illum constitues, quem Dominus elege-*
Deu. 17. 15
rit. Vis scire quis electus à Deo? *Ecce puer*
Isa. 42. 1.
meus (inquit) *quem elegi, posui super eum*
& Mar. 12.
spiritum meum; Iudicium gentibus nuntia-
18.
bit. Penes te est spiritus regem constituere. *Isa. 61. 1.*
Reges enim inungebantur. Oleum verd
vntionis spiritum designabat. Vnde est il-
& Luc. 43
lud: *Spiritus Domini super me, eod quod vn-*
18.
xit me. Et David rogat: *Spiritu principali*
Psal. 50. 14
confirma me; id est spiritu, quo principes
constituuntur. Christus, qui vntus dicitur,
constitutus est Rex spiritu principali,
spiritu Dei. Et quis est, qui dicit: *Consti-*
Num. 14. 4
tuamus nobis ducem, & reuertamur in Aegy-
ptum, nisi qui Christo renuntiat? qui dicit:
Luc. 19. 14.
Nolumus hunc regnare super nos? qui dicit:
Ioan. 19. 15
enim regem nostrum clamantem. Quid
Luc. 6. 46
dicitis mihi: Domine Domine, & non faci-
Ioan. 19. 14
tis qua dico? Regem verbis confitemur, fa-
ctis autem negamus. Pilatus quoque Re-
gem appellauit, sed mortitamen addixit.
Sic, sic faciunt, qui dicunt, Domine Do-
mine, sed illius voluntatem non exequun-
tur. Rex à Deo constitutus prohibetur ha-
bere vxores plurimas, quæ alliciant ani-
mum eius; neque argenti & auri immensa
pondera: Christus nos docuit castitatem,
& paupertatem. Mundus voluptates se-
quitur, & diuitias. Vide quem sequaris.
Vide quem imitaris.

Hæc duo potissimum in Christi Passio-
ne resplendent, dolor & paupertas. *Appre-*
Ioan. 19. 1.
henatus Pilatus Iesum, & flagellauit. At quo-
modo flagellauit, nisi expoliatum? Ita e-
Luc. 4. 6.
nim & nudus in Cruce pependit. Ita ergo
Ioan. 14. 30
nudus, vt princeps huius mundi, qui glo-
riatur, data sibi esse omnia regna mundi,
vt det cui voluerit, non haberet in eo quid-
quam,

quam, vel modicum indumentum, vel saltem vnicam tunicam: *Disiiserunt enim sibi vestimenta eius*: Ecce quanta paupertas. Sed quantus dolor? *Vidimus enim virum dolorem, & quasi leprosum, & percussum à Deo*. In his imitemur Regem nostrum. Pauperes spiritu, & custodientes vias duras. Non prohibebat Deus Reges habere uxorem, sed uxores plurimas, neque id absolute, sed quæ allicerent animum eius, quæ videlicet animam captiuarent. *Mulier enim voluptati dans operam, Animam viri pretiosam capit*. Voluptas sic hominem alligat, vt inuitatus ad nuptias absolute dicat: *Uxorem duxi: & ideo non possum venire*. Finis, propter quem voluptas est despicienda, quia animum allicit, mentem trahit ad vincula, quasi bouem ad victimam. *Victimetur, & victimetur bos iste, Deo offeratur, vt communicemus Christi passionibus, Regis nostri*. Nec minus vestimenta abiciamus, ne dum superfluas & affluentes diuitias; pauperem vitam geramus, contenti, habentes alimenta, & quibus tegamur. Sic non grauantur corda, sic Christi Passionem contemplantes in eandem imaginem transformamur, vt tandem illius glorie consociemur. Quod nobis concedat ipse, qui viuit & regnat, in sæcula sæculorum. Amen.

CONCIO SECUNDA.

ARGUMENTVM.

Ostenditur, Passionem Domini, recipiendam esse à nobis, non vt rem nouam, sed vt verè est, æternam. Hinc habetur motiuum, quali, ac quanta animi & corporis preparatione ad illam accedere debeamus. Connexio Iudicii extremi, cum Passione Christi, sapienter admodum ostenditur. In Morali, hortamur ad hanc Passionem ritè suscipiendam.

SI iubetur Moyfes soluere calceamentum de pedibus altans ante Deum, qui illi in rubo ardenti apparuit, quanto magis nos contemplanturi Domini nostri Iesu Christi Passionem, qui veluti in spinis afflictionum maximarum, charitatis ardorem ostendit, attendere debemus, ne forte grauem corda nostra in crapula, & ebrietate, & curio huius sæculi? Propterea Sancta Ecclesia ante Christi Passionem, Christiani afflictionem præmittit, qua ieiunans prouidet, ne *superueniat in nos repentina dies illa, qua Christus passus est, mortuus & sepultus; sed debita preparatione per carnis mortificationes, & animæ viuificatione præmuniti, digni habeamur stare ante filium hominis, illius actiones in passionibus meditates. Non n. frustra dictum est à Salomone: Vidisti hominè velocem ad loquendum? *Stultitia magis speranda est, quàm illius correptio*. Ad loquendum velox ille est, qui, quæ dicenda sunt, non prius solerter præmeditatur. Locutio quoque est cordis cogitatio; quæ ne importuna sit, eò quòd sit impræmeditata, congruum est, vt sit discretionis sale condita atq; præparata. Magna locutio nostra est futura, sanctissimæ Passionis meditatio; merito itaque ne stulti habeamur, maturè in ea loqui, & de illa cogitare nobis conuenit.*

Hoc autem imprimis nos mouet, vt ad eam cum magna animi preparatione, submissione & deuotione accedamus. Quod res non est noua, & occurfu eueniens repentino, & quasi accidenter effecta ex Iudæorum malignitate, Iudæ cupiditate, & Præsidentis Pilati infirmitate. Sed in Dei Omnipotentis æterni ante mundi constitutionem à diuina Sapiencia, & pietate decreta. Hi verò, qui conuenerunt in vnum aduersus Dominum, & aduersus Christum eius, ea conati sunt facere, quæ manus & consilium Dei fieri decreuerunt. Decretum autem istud non recens, aut nouum fuit, sed in diebus æternitatis constitutum. Summa quippè Euangelii comprehenditur in Passione. Euangelium autem Deus ante promiserat per Prophetas suos in Scripturis Sanctis de Filio suo, qui factus est ei ex semine

femine Dauid secundum carnem. Qui prædestinatus est Filius Dei, ex Spiritu sanctificationis ex resurrectione mortuorum. Ex tempore quidem factus est ei secundum carnem, quoniam de Dauid processit. At vero ante tempora omnia hic, qui temporaliter est factus, prædestinatus est Filius Dei; nempe ut qui esset filius Dauid, idem esset & Filius Dei, operante Spiritu Sancto, cuius virtute, sicut fuit Deus verus, ita primogenitus fuit mortuorum. Vbi vides quomodo Paulus ad probandam Christi excellentiam illi in æternitate præordinatam, mortuorum facit mentionem, ut sciamus eius mortem, eiusque ex mortuis resurrectionem simul in æternitate præuisam atque præordinatam, ac propterea in Scripturis per Prophetas sanctos prænuntiata. Ideo & ipse Dominus Iesus in Psalmo facta suæ Passionis memoria, in qua nouum sacrificium, omnium veterum præcellentissimum, celebratum est, dicit: *In capite libri scriptum est de me; quod est dicere: Summa Sanctarum Scripturarum me prædicat, quatenus ut facerem voluntatem tuam Deus, me ipsum obtuli sacrificium vespertinum. Ergo præordinata fuit Passio ab æterno, & in sæculis præcedentibus prænuntiata in Scripturis Sanctis, atque repromissa.*

3 Si hoc, ergo simul atque Christus fuit conceptus de Spiritu Sancto, mente passionem suam ipse concepit, & animo volente comprehendit. Mox enim vidit æternum de seipso factum decretum, illudque in sanctis Scripturis expressum: & illico dixit: *Ecce venio, ut faciam Deus voluntatem tuam. Quam voluntatem sibi declaratam, & legem sibi factam, sic tenuit in medio cordis sui, ut ex eo nunquam vel ad minimum instans recederet. Nisi quis forte insipienter velit, alios esse, non ipsum beatum virum, de quo scriptum est: Quod in lege Domini voluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte. Si præcipitur ut lex Dei præ oculis semper habeatur in corde, in ore, in opere. Num Christus ab hac sibi singulariter facta lege aliquando auertit oculos cordis sui? Cur omne masculinum primogenitum sanctum erat Domino, ni-*

si quoniam primogenitus iste segregatus fuit ex vtero matris suæ, & separatus Domino, ut hostia ad sacrificium deputata, & ut Agnus Dei? Non enim Ioannes Baptistæ sine ratione, hac illum nomenclatura appellauit, nempe *Agnus Dei*, sed sapientissime, attendens illum Deo consecratum, ut agnum immaculatum ad tollenda peccata mundi. Ipse Pater Iesum illum voluit appellari. Cur vero? *Ipse enim* (inquit Dei nuntius) *saluum faciet populum suum à peccatis eorum.* Hoc vero passione sua erat præstiturus. Ergo negotium suum erat, esse sacrificium Dei, hostiam immaculatam, Agnum Dei. Itaque si id Deus sciri voluit, & propterea his nominum notis illum designauit, quis putauerit CHRISTVM ipsum non id cogitasse semper, ac mente continue reuoluille? An non sancta & salubris erat ista cogitatio? An non in ea erat Dilectus à Patre, & Saluator mundi? *Propterea* (inquit) *me diligit Pater, quia ego, quæ placita sunt ei, facio semper.* Velle mori pro salute mundi beneplacitum erat ei: Ergo id semper fecit. Neque enim bonum omne, quod facere potuit, omisit vnquam, ne forte acceptior, quam fuerit, esse posset Deo & Patri suo: aut qui Saluator erat à Deo constitutus, ab opere interdum cessaret saluandi populos, ab opere inquam omni & summo. Sed audiamus testimonium eius: *Dolor meus in conspectu meo semper.* Quomodo vero in conspectu? an solum cogitans non etiam dispositus, & libens ad sufferendum? dixit prius: *Ego autem in flagella paratus sum;* promptus videlicet, procliuus, deliberatus. Quid ita? *Quoniam iniquitatem meam annuntiabo, & cogitabo pro peccato meo.* Quis vere penitens auertit faciem suam à peccatis suis, ut non videat & doleat semper? Dauid ipse testatur: *Iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum contra me est semper; id est ante me, iugiter sub oculis meis.* Et erit aut fuit sollicitior quisquam, de peccato suo & illius remissione, quam Christus fuerit de peccato mundi? Pro suo illud accepit, suam deputauit iniquitatem nostram. Ergo illam præ oculis suis habuit

Apoc. 1. 5.

Psal. 39. 9.

Psal. 39. 8.

Psal. 1. 2.

Deut. 6. 6.

Exod. 13. 2.

Gen. 22. 8. 16.

Ioh. 1. 29.

Mat. 1. 21.

Ioh. 10. 17.

Psal. 37. 18.

19.

Psal. 50. 5.

Psal. 37. 19 incessanter. *Quoniam* (inquit) *iniquitatem meam annuntiabo in confessione: Et cogitabo pro peccato meo.* dolens de illo semper. Vetus ergo atque continua fuit in mente Domini passio eius; quod ad eam iugiter contemplandam nobis debet esse efficax documentem.

4 Duo in Psalmo se facturum proponit post constitutam Passionem. Alterum,

Psal. 39. 10 dicens: *Annuntiavi iustitiam tuam in Ecclesia magna: ecce labia mea non prohibebo:*

11. *Domine tu scisti. Iustitiam tuam non abscondi in corde meo; veritatem tuam, & salutare tuum dixi. Non abscondi misericordiam tuam, & veritatem tuam à concilio*

12. *multo.* Alterum subdens immediate: *Tu autem Domine, ne longe facias miserationes tuas à me. Misericordia tua, & veritas tua semper susceperunt me.* Vides prædicationem & orationem. Hæc duo præmisit ante passionem, dicente Evangelica lectione:

Erat autem diebus docens in templo; noctibus vero exiens morabatur in monte, qui vocatur Oliueti. Orationem potuit semper facere, propterea non diebus neq; noctibus ab oratione cessabat, potissimum cum doceret ipse: *Oportet semper orare, & nunquam deficere.* Prædicationem non item. Sed expectanda erat competens ætas, videlicet triginta annorum. Prædicationem conclusit cum iudicio finali; nam post illius prædicationem, Passio mox subiicitur ab Evangelista. Miscuit vero orationem cum ipsa passione, orans in monte Oliueti.

Luc. 18. 1.

Luc. 21. 25. *deficere.* Prædicationem non item. Sed expectanda erat competens ætas, videlicet

22. *1.* triginta annorum. Prædicationem conclusit cum iudicio finali; nam post illius prædicationem, Passio mox subiicitur ab Evangelista. Miscuit vero orationem cum ipsa passione, orans in monte Oliueti.

Mat. 26. 39.

5 Hæc dicta sunt, vt ad Dominicam passionem digna præparatione muniti nos conferamus. Primum hoc, quod præultimus considerantes, quod in mente Dei omnipotentis vsq; ab æterno fuit tanquam consilium atq; decretum, in quo operum suorum cunctorum summa, extremaque perfectio continebatur. Quæ res adeo cordi fuit illi, tanti est ab eo æstimata, vt quoniam, quæ ipse fecerat, non sufficientem materiam & causam suppeditabant, decreuerit permittere ea quoque, quæ illi vere displicent, ne peccata hominū: ne forte putares hoc consilium veluti post præuisum peccatum, in illius mentem occasionaliter incidisse. Sed firmiter statuendum,

hanc passionem Deum in primis voluisse, in qua se diuitem in misericordia demōstraret: operi suo manum adhiberet extremam, Regni sui cœlestis gloriam amplificaret, & de thesauro cordis sui abundantiam effundere gratiarū, secretaque sue diuinæ providentiæ multa reuelaret, huiusque similia quamplurima nota faceret. Ad hoc necessarium fuit Adæ peccatum, quod tunc dixit malorum omnium, quæ abhorret diuina iustitia, quæ manus Omnipotentis non potest efficere. Quid ergo? Sanctiuit ea permittere, quæ abhorret; ea fieri, quæ non placent, & quæ summo odio persequitur, ea ab hominibus effici. Actio displicuit, passio grata fuit. Æque voluit eam Filius, atque Pater. Et quoniam Filius magis congruebat eam tolerare, quam Pater, *Verbum caro factum est*, vt in carne passionem sustineret, vt homo factus, ab hominibus reprobareretur, vt filius hominis genitus, à fratribus suis male haberetur, & tandem occideretur. Rem itaque tam gradem, tam præstantem, tam Deo charam, Christus, qui propterea venit, vt illa amplecteretur, quis putet ab ea mentis oculū aliquando illum auerisse? Quin magis toto illam sitiens mentis affectu, quantum licuit illam continuo prægustauit, eam ad se trahens, in cordis intimo claudens; vnde & in corpus interdum fluere, quem admodum opus exigebat redemptionis nostræ, quæ Redemptio illi, tanquam eximius illius fructus, fuerat deputata.

Hæc cum ita sint, videat Christianus, quanto mētis studio, quanto affectu, quantaque attentione sacratissimam Domini Passionem iugiter debeat intueri. *Vadam, Exod. 16. & videbo visionem hanc magnam, quare non comburatur rubus.* Datur ne ignis in spinis, ita quod spinæ non comburantur, sed à flamma illuminentur magis, & clarius innotescant? Certe datur vbi Dominus est. Stupet Moyses, accedit vt videat prope, & intelligit tandem ibi præsentem Dominum. *Apparuit enim ei Dominus, in flamma ignis Exod. 3. de medio rubi, & videbat quod rubus arderet, & non combureretur.* Ambigit nempe, visionem initium fuisse quoddamq; præambulum liberationis populi de Ægypto.

Norunt fideles per illam temporalem liberationem aeternam intelligi, quam sua Passione mirabiliter est operatus. Ergo visio vtramq; spectare liberationē, & eam magis, quae principaliter est, & intenta potissimum debuit. Portendat ergo quantumlibet ignis non comburens, populum in fornace terrea Aegypti à Deo seruatum, ne destrueretur; Rub⁹ noster est Christus, rubus ruber, rubrum habens vestimentum ex sanguine testamenti, in quo ignem sui amoris Deus sic mirabiliter notū fecit, vt meritō à quocunq; dicatur: *Vadam, & videbo visionem hanc magnam, quare rubus non comburatur.* Amor iste Patris ad Filiū, rubum non comburit, spinas non confundit, tribulationem non tollit, neq; mortē, mortem (inquam) Crucis; vbi dilectus sanguine proprio factus est rubus rubicundus. Testis est spinea corona illius sanguine rubricata. Visio ista magna nostris est obtutibus propoſita, vt eā solertissimē inspiciamus. In monte Dei apparuit visio ista. En sancta Ecclesia mons Dei, mons pinguis, mons coagulatus, bene coniunctus, mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo. In hoc monte apparet visio, quoniam sancta Ecclesia nobis Passionem Domini proponit ad spectandum, ad meditandum, ad degustandum. Sed heu quam pauci eam reuolunt? quid admirabilius? quid dignius oculis nostris? quid vtilius? Ibi primum facta est mentio liberandi populi de amarissima sua afflictione. Ibi habita est cognitio nominis Dei. Ibi antepositum est argumentum resurrectionis, teste Domino in Euangelio, qui dixit: *De mortuis autem quiddam resurgant, non legistis in libro Moysi super rubum, quomodo dixerit illi Deus, inquit: Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob: Non est Deus mortuorum, sed viuorum.* Idē etiam rubus ardens non comburebatur, quia moriens Christus tertia die resurrexit à mortuis.

7. Tu ergo, si vis liberari à tribulationibus tuis, vide visionem hanc magnam; aspice in eum, quem confixerunt; accede ad crucem, illum intueri, qui dolores nostros portauit. Crux erit tibi scala, qua ad Do-

minum ascendas, illum noris, illum contempleris, illum intelligas esse Deum seruatorum suorum, qui etiam mortuos suscitaret, qui afflictos liberet, sanet contritos, erigat cilios. Sed quid videtis, o miseri? rubum nimirū, sed quid comburitur? Quid totus mundus est nisi rubus ardens, terra inanis & vacua, clamor morientium, inopum, oppressorum, litigantium, belligerantium? offendentium, & offensorum, & conquerentiū vniuersorū se male haberi à mundo? spinae sunt diuitiae: quid reliqua? quid paupertas? quid infirmitas? quid persecutio? quid continuus timor mortis? quid mors totam peruadens terram? Hae intueri oportet qui crucē auersatur. Hinc quid haurimus? timores, angustias, miserrias, indignationes, & huiusmodi mala torquentia. At respicientes crucem, consolationē haurimus, recipimus, gustamus. Tunc clamamus: *Miserere nostri Deus omnium, & respice nos, & ostende nobis lucē miserationem tuarum.* Vide tu Deum patientē, & videbit te Deus patientē. Compatere patienti, & tibi patienti compatietur. *Cernens* (inquit scriptura) *Dominus, quod pergeret ad videndum,* nempē Moyses. Vides videntem eum, qui vadit ad videndum? si intentus aspicias crucifixum; erunt oculi Domini semper aperti super animam tuam, super necessitates tuas, vt de illis eruat te. Vide patientem & exaudita erit oratio ista tua. *Miserere nostri Deus omnium: & respice nos, & ostende nobis lucem miserationum tuarum.*

SECVNDA PARS.

Quam Christus nos velit ad extremum diem paratos esse, in quo iudicaturus est Orbem in aequitate, ex multis perspicuum est, sed inde maximē, quod vltima de die illo praecpta, monita, consilia dedit, vt ab his illic ad suam passionem pertransiret. Propterea completo super hoc in monte oliueti sermone, mox sermonem habuit de passione; etenim Euangelista Mattheus post conclusionem iudicij, illis verbis factam: *Ibunt hi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternā.* Sta-

- Matt. 26. 1.** tim scribit: *Et factū est, cum consummasset Iesus sermones hoc ad eos, dixit discipulis suis: Scitis quia post biduū Pascha fiet, & filius hominis tradetur, ut crucifigatur.* Sic posita monitione Domini de vigilando pro die illa, ita passionem exorsus est Marcus:
- Marc. 14. 1.** *Erat autem Pascha & azyma, & quarebant summi sacerdotes & Scriba, quomodo eum dolo tenerent, & occiderent.* Sic itaq; & Lucas post hodiernam Domini exhortationem, ita in Passionem ingreditur:
- Luc. 22. 1.** *Appropinquabat autem dies festus Azymorum, qui dicitur Pascha, & quarebant Principes Sacerdotum & Scriba, quomodo Iesum interficerent.* Quo fit, vt Euangelicæ prædicationis nouissima conclusio stet in finali iudicio, quod idē debet fixum in cordibus nostris existere. Ipsam prædicationem autem postmodum sua Passione firmavit, & dedicauit, tanti illam pendens, vt pro illius veritate tuenda, mortem non dubitauerit esse subeundam. Sic docens itidem & nos facere, sicut scriptū est de sanctis martyribus: *Ipsi vicerunt eum, id est diabolum, propter sanguinem Agni; & propter verbum testimonij sui, & non dilexerunt animas suas vsq; ad mortem.* Finis ergo durationis mundi, & temporalis vitæ Christi, sit nobis semper propositus, vt finem viuendi prius accipiamus, quam peccatum. Ista enim vna ratio est, quam obrem hæc duo simul coniuncta deprehendimus. Christi gloriam, eiusque ignominiam, vt hæc alliciat, illa nos impellat, quatenus ignominiam illius imitantes, gloriam deniq; participemus.
- Habent autem ista duo, Passio & Iudicium, singularem, ex diuina providentia coniunctionem, quam multa testantur. Ex quibus primum est, quod Dominus iam Passionem exordiens dicebat: *Nunc iudicium est mundi, nunc Princeps huius mundi eijcietur foras.* Tunc ergo incipiens mundum iudicare, a capite inchoauit cōtra ipsum mundi Principem ferens sententiam, vt loco cederet, principatum relinqueret, totum ipsum Orbem postremō iudicaturus. Cuius figuram præmisit in Cruce, medius inter duos latrones, quorū alteri gloriam suā tribuit, alterum gehennæ deputauit. Secundum est quōd in horū alterutro alterius sit recordatio. Verbo & opere semper Dominus cū Passione coniunxit resurrectionē. Verbo quidem, nam prædicta passione filij hominis, resurrectionē adiciebat dicens: *Et tertia die resurget.* Opere autem: quoniam post tres dies resurrexit; In resurrectione autē datam sibi a se ferit omnem potestatem, qua etiā iudicabit hunc mundū: De qua in specie iam dixerat: *Et potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est.* Præterea in ipsa passione, se iudicantibus dixit: *A modo videritis filium hominis, sedentē a dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus caeli.* E contra: *Tunc patebit signum filij hominis in caelo. Et tunc plangent omnes tribus terre, & videbunt filium hominis venientem in nubibus caeli cū virtute multa, & maiestate.* Vides crucem signum iudicij? Hoc enim signum erit in caelo, cum Dominus ad iudicandum venerit. Sic & Ioannes: *Eccē uenit in nubibus caeli, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt.* Quod ad crucem refert Zachariæ vaticinium: *Aspicient in eum, quem confixerunt in passione; aspicient in iudicio.* Quod manifestū, quōd quemadmodum ubi uenerit in gloria Patris sui, vt reddat vniuersis secundum opera sua, fiet cunctis memoria humiliationis & abiectionis eius. Haud secus statuit, vt in eius passione cōmemoranda, oculum quoq; ad illius maiestatem protendamus, in qua ueniet cum Angelis virtutis eius. Itā enim intimius ac dulcius, illius charitatem degustamus, qui cū tantus sit, vt sit constitutus Iudex viuorum & mortuorum, ad tantā tamē sese demiserit uilitatē, vt cum iniquis deputatus sit, ad crucē, quod erat supplicium vilissimorum scelestorum. Eandem porro charitatem in iudicio quoq; contemplantur electi, vt de illius gloria exultent, quod pro illorum salute iam fuerat vsq; ad mortem crucis humiliatus. Verū si uul reproborū oculis obicietur iustitia, qua ob id pœna plectantur, quōd qui tantum eos dilexerit, atq; pro illis laborauit, eum offenderint, contempserint, neglexerint.

Nos ergo, quibus Passiois tempore si-
nale pro-

nale proponitur iudicium, & monemur ad illud preparari, ipsam Dominicam Passionem hoc consilio dispiciamus, ut tutam nobis ad iudicium muniamus viam. Illud considerantes, quod scribit Apostolus ad Hebræos: *Quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium: Sic & Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata.* Secundo sine peccato apparebit expectantibus se in salutem. Vbi primum confirmatur murus ille respectus, quæ diximus Passionis & Iudicij, hominum exemplo, quibus ante decreta singulis est mors, post verò iudicium. Unde & Christus prius est mortuus, postremò veniet ad iudicium. Deinde cõsideramus, quòd sicut in hunc mundum intravit per peccatum mors, ita peccata causa fuerunt mortis Christi: quoniã oblatus est ad multorũ exhaurienda peccata. Ex quo deinde sequitur quòd velint, nolint, statutum est hominibus semel mori: *Omnem enim peccaverunt.* At Christus innocens, veniens ad tollenda peccata nõ sua, sed mundi, oblatus est, quia ipse voluit. Demum propterea, quòd ad iudiciũ properant homines, non ut tibi benefaciãt, aut malè; hæc enim facultas morte concluditur, sed ad recipiendum benè vel malè, secundum opera eorum. Ita Christus ad iudicium veniens, nõ vterius portans iniquitates nostras, sed de peccatis magis facturus iudiciũ, & quos ab illis inuenerit absolutos, saluaturus, & in æternũ Regnũ suum adducturus. Postremò consideramus, quòd sicut in passione Christus apparuit vt peccator onustus sceleribus nostris; In iudicio autem, vbi secundò apparebit veniens in mundũ, manifestabitur vt Sanctus sanctorum. Haud secus, nos ad Passionẽ accedere debemus, vt remissionem inde hauriamus peccatorum nostrorum. Propter quod sine peccato in iudicio manifestemur ante Tribunal Christi.

11. Hoc vt præstemus, id potissimũ attendamus, quòd tota Christi Passio fluxit ex iniusto iudicio pessimorum Iudicum; neque enim aliter, quam per iudicium mortẽ obire voluit, vt intelligeremus quòd per iudicium nostra soluenda sunt peccata, si

quando post factam nouam creaturam à gratia exciderimus. Erga illum ingrati, ad cuius imaginem fueramus creati in innocentia & sanctitate. Ita enim decernit Ecclesia, & docet, quòd post Baptismũ lapsi, non iam repetito baptismo ablui possunt; sed eos Deus ante pœnitentiæ tribunal sicuti voluit, vt per Sacerdotum sententiam ab admisis peccatis absoluerentur. Semel autem iudicatus est Christus, & se obtulit hostiam pro peccatis, propterea quòd tam grata & efficax est illius oblatio; vt non sit necesse, quòd sæpè offerat semetipsum, quemadmodum verus Pontifex intrabat in Sancta sanctorum, per singulos annos. Nos autem sæpè iudicamur, quia frequenter peccamus; vt necesse habeamus pœnitentes sæpè confugere ad thronum gratiæ eius, vbi illius minister sacerdos, diuina præditus potestate, verè pœnitentes absoluit.

Rursus, ipse cum esset iustus, damnatus est tamen, vt nos etiam si sumus iniusti, absoluamur. Etenim sua innocentia nobis hoc meruit. Tacuit ipse dum accusaretur, sustinens falsas calumnias. Qui autem vult absolui, sit in principio accusator ipse sui. Dixit ille Pilato: *Nou haberes potestatem aduersus me ullam, nisi tibi datum esset desuper: iuxta quod & in horto dixerat: Hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum.* Hoc nimirum, vt ita se subdens hominum potestatem tribueret absoluendi fideles suos, qui obicem non posuerint huic absolutioni. Volens ipse se huic iudicio subdidit, vt spontaneus accedat peccator ad iudicium institutũ ad eius salutẽ. Sic iudicatus Christus nobis obtinuit salutem, vt per iudiciũ istud ab eo institutum, nos salutem ipsam, nobis ab eo acquisitam consequamur. His consideratis, quis nostrum ad pœnitentiẽ iudiciũ non libenter accedat? tanta passus est Dominus, vt nos à damnatione liberaret; & adhuc beneficium istud eximium repudiamus? Etiam si oportuerit nos mori cum eo, non esset nobis dicendum: *eamus.*

Et nos moriamur cum eo?

Libenter nos absoluit, & immunes vult esse à suppliciis perferendis, sed nostra ingratitude, duritas nostri cordis, illi pietatem,

Cõcil. Tri-
den sess. 14.
cap. 2.

Heb. 9. 25.

12.
Ioan. 19. 11.

Luc. 22. 53.

Iob. 11. 16.

pietatem, vt velit non esse communicantes suis passionibus. Dedit iudicibus nostris potestatem nedum soluendi, verum & ligandi quoque, vt pœnis iniunctis nostram coërceant petulantiam. Et ita dum iudicamur, à Domino corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur. Non corripit, non subdit pœnâ, vt affligat, sed vt saluet, nē cum hoc mundo damnemur. Prospexit sua passione, huic quoq; nostræ infirmitati.

1. Pet. 2. 24.

Tulit ipse peccata nostra in corpore suo, ne illa nos in spiritu nostro feramus, vt ab iniquitatibus omnibus redimamur. Sed si tu vis tecum peccatum tuum, si etiam in illo & delectaris & gloriaris, nunquid violenter auferet illud à te? Salute corporali homines saluat & iumenta; at iustitiam suam iis modò pretendit, qui sciunt illum, & recto sunt corde. Bestia nō tangit montem istum. De quo scriptum est: *Iustitia tua sicut montes Dei*; volentes trahit, qui sunt docibiles Dei, non vi ducibiles. Auerte igitur tu faciem tuam à peccatis tuis, amoue à te culpas tuas, declina à malo, fuge fornicationem; ab omni specie mali abstine te, & non peribit anima tua de populo eius, & erit super populum tuum benedictio eius. Verum quid? *Per agrum hominis piger transiit. & per vineam viri stulti. & ecce totum repleuerant vrtice, & operuerant superficiem eius spina, & maceria lapidum destructa erat.* Nostra socordia nos spinas operit peccatorum, agrum nostrum, qui sumus nos ipsi nō colentes, nec laborantes in colendo, nec aratri sulcos & plagas tolerantes. Verum quod omnium maximum est piaculum, obices dimittimus ruere, qui agrū à vastantibus tuerentur, lectiones, prædicationes, sacramenta, & quæ turelam præbent contra irruentes nequitias, negligimus, relinquimus, abiicimus, vt nedū terra nostra fructū suum non det, sed spinas germinet & tribulos delictorum; verum & exposita est vastantibus, & erumpentibus, si quid interdum boni protulerit. Sollicitus est Pater familias de vinea sua; corripit negligentes, pigros flagellat, stultos erudit disciplina. *Hoc est iudicium Domini, quo nos corripit, vt non cum hoc mundo damnemur. Virga, atque corre-*

1. Cor. 11.

31.

Pro. 29. 15.

Virga, atque corre-

ptio tribuit sapientiam; puer autem, qui dimittitur voluntati suæ, confundit matrem suam. Cur non dixit Salomon: Confundit patrem suum? quia matrum & mulierum est, molliores esse erga filios, quam par sit. Sed Pater noster, qui est in caelis, correptione & virga nos erudit. At nē fortè & hanc rejiciamus indisciplinatī, sua ipsius virga, qua flagellatus est, & sapientiā nobis tribuit & patientiam. Flagellatus est filius, & seruus renuit flagellari? Innocens percussus est, & impius se leuabit contra percutientē? Volens est accepti plagas, & neq; vi cedit, qui meruit castigari? Qui mortem poterat euitare, illam misericorditer est amplexus; qui velit, nolit, morti addictus est, caput eriger aduersus commeritas pœnas; Tribuat ergò tibi sapientiā virga, & baculus Passionis Domini tibi constantiam, quin magis & consolationē, vt dicas: *Virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt.* O quam utilis est istius sanctissimæ passionis confideratio! Ergò si & in iudicio pœnitentiæ ad aliquid patendum, vel laborandum alligaris, ipsa te passio confirmet, roboret, antmet: non hoc cœleste respuas iudicium.

Quin potius audi Salomonem: *Multis requirunt faciem Principis, & in iudicio Domini egreditur singulorum.* Vide prætoriam referat litigantibus, querentibus faciem Principis pro causis suis. Sed etiam nolint iudicium à Domino, egreditur singulorum. Iudicabit Deus hunc mundum tempore sibi placito. Iudicat etiam nunc singulos; sed suos maxime iudicat iudicio pietatis & misericordie vt non cum hoc mundo damnemur. Intellegat vnusquisque iudicium suum, & collum libens illi submittat, instructus ab Agno Dei, qui mansuetus portatur ad victimam obmutescens. Ista est Arca Domini, quæ omnis populus sequebatur: sed ad expugnandum Iericho, omnis præcedebat armatus exercitus, reliquum vulgus arcam sequebatur. Quid Iericho, luna, instabilis, deficiens, nisi caro nostra, sensus imbecillitas? hanc vt expugnemus, Arca hæreamus, qui est Christus. Armati præcedebant, fortè stantia anteriora se rapiant: vulgus inermis non tanto

ranto corde, vt sese aduersis ingerat, sequatur saltem, nō recedat, toletet patienter; Omnes autem vt medium habeant Christum. Nam si Deus in medio eius, nō commouebitur. Quis crucem fugiat, quā Christus tulit pro nobis omnibus? Quis aspera pertimescat; vbi qui vicit mundū, adest nobis? *Nolite mouere, nolite cedere, quia Dominus Deus vestros in medio vestri est. ipse contra inimicos vestros pro nobis dimicabit.* Ab illo non recedatis, & hostibus non cedetis. Quid arma fecerunt pugnautes? quid reliquum vulgus? clamauerunt, & muri Iericho corruerunt. Quid clamor? confidentia in Deo adiutore nostro, a quo petimus auxilium, & hoc a sua passione consequimur. *In eo quod passus est ipse, atque tenatus, potens est et in, qui tenentur, auxiliari.* O Passio! o Passio Domini, sis semper cordi fidelibus: sis in animo, sis in corpore, vt tuo auspicio bona aeterna consequamur, quae nobis tu meruisti. Amen.

M O R A L E.

Qvod facere iubemur, vt cum venerit filius hominis in Majestate sua; parati simus occurrere illi, & confestim vbi pulsauerit, aperiamus illi. Id nō multo magis praestandum est, vt cum turba, quae venit obuiam illi, & cum laudibus excepit atque cum pompa, quando secundum legem quasi Agnus separabatur, deputatus immolationi; Vocem audimus. *Attendite vobis; ne forte grauentur corda vestra in crapula ebrietate, & curis huius saeculi.* Quid ita? *Ne forte superueniat in vos repente dies illa.* quae dies illa? dies iudicii, dies vltimus totius mundi; post quem tempus non erit vltra. Illaqueabit enim omnes terrena sapientes, terrae inhærentes, corde grauatos, curis distractos; vt non postea crapulis vacent atque ebrietati, neque illis vacet de temporalibus sollicitos esse. Tunc enim non iam transeuntia temporalia, quae dum tempus habemus, cum illo transeunt; sed erunt praeterita; praeterito iam omni tempore: non erunt vltra; transcursa, & ad nihilum redacta, velut umbra. Nihil ergo tunc erit,

Tom. II. Bellintan.

quod curent, quod cogitēt, quod timeāt, quam rationem, quam reddituri erunt de transacta vita; quam Deum, ante quem etiam inuiti sistendi erunt; praeter iudicium, quod conscij delictorum suorum pauidi expectabunt, & spectabunt imminens: Laqueus iste ita illos constringet, vt fugiendi neque locus detur, neque tempus, neque facultas: Quatiens sese terra, illos ad iudicii locum transmittet. *Exibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & iudicandos sistent ante Tribunal Apoc. 20. Christi; a cuius conspectu fugit terra, & caelum, & locus non est inuentus ab eis, id est, si vellent fugere non possent, cum locus non esset, in quo se abdere possent.* O laqueus! graues qui corde fuerint, in euadendi illum pares non erunt. Crapulae, ebrietates, curae, vanitates caeca sunt, illecebra rapiens ad se illorum animos, vt ab eis diuelli non valeant: sic illectos, sic inescatos, sic obrutos superueniens repentina dies illa, tanquam laqueus, alligabit, constringet, coercet, vt iam ab interitu resiliere non possint. Quam magna ratio, quam euidentis, quam efficax, vt ne grauemur curarum atque voluptatum ponderibus, vt precem illam, quam sapiens docet, merito frequentemus. *Vanitatem, & Prou. 30. 8. verba mendacia longe fac à me.* Tunc enim omnes mundi promissiones, quam mendaces fuerint; apparebit.

Sed heu! quam congruē monitio ista nobis nunc fit, quando iam theatrum ingredimur Dominicae Passionis. Quid enim aded vehementer flagitat cor mundum, solutum, intentum, promptum, procliue? Iudex cum venerit, timor ignis ante ipsum praecedet, Saluator adueniens, flammam internae charitatis exagitat. Ergo ne vbi Christus tanta passus est tormenta, inueniet nos dies ista in comersationibus, & ebrietatibus, in cubilibus, & impudiciis? Vbi totus est in nostra operanda salute, praeter illam nihil agens, nihil cogitans; nos salutis obliui, pro nihilo putantes sollicitudinem illius, ea sola cogitabimus, quae sunt mundi? *Venientem Christum in Majestate videbit eum omnis oculus, eorum quoque, qui eum*

N n n n pupuge-

- Apoc. 1. 7.* pupugerunt, & confixerunt, & omnis lingua confitebitur illi. De aduentu in humilitate scriptum est: *Ecce venit, dicit Dominus exercituum: & quis poterit cogitare diem aduentus eius? & quis stabit ad videndum eum?* Viderunt quidem & oderunt, & mundus eum non cognouit: & reputauit eum quasi leprosum, & percussum a Deo, & humiliatum.

Hic, hic itaq; mundandi sunt oculi, vt videatur; alleuiandum est cor, vt cognoscamus in terra viam suam, nam in nubibus

- Luc. 8. 10.* veniens, notus erit omnibus. Esto, nobis datum est nosse mysteria Regni Dei. Iam

Mat. 27. 51 velum templi, dum expirauit Christus, scissum est a summo vsq; deorsum. Patet aditus ad interiora velaminis: aperti sunt caeli: eleuatus Christus a terra, omnia

- Ioh. 12. 32.* trahit ad seipsum, vt videat omnis caro salutare Dei. Veruntamen, quis adhuc

Luc. 3. 6. stat ad videndum eum? Scissum est velum templi, conuersus est facies Christi: foderunt manus eius & pedes: lancea transuerberatum est cor: ingressa est mors per fenestras: & porta pariter desolata sunt.

- Luc. 24. 39* Vox auditur: *Videte manus meas, & pedes meos.* Respicite in faciem Christi Dei.

Heb. 12. 3. *Recogitate eum, qui talem sustinuit contradictionem. Ecce positus est in signum, vt omnis, qui credit in illum, non pereat.* Et

- Cant. 3. 11.* sancta Ecclesia nos inuitat hoc tempore: *Egredimini filia Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater sua.* Et adhuc quis stat ad videndum eum? tantam gratiam, beneficium hoc illustriusimum, donum pretiosissimum quis

apertis bene oculis, quis intentis, quis mundis contemplatur?

17. Verbis Euangelicis docemur, vt sic eiusmodi sit vita nostra, quod veniens Dominus ad iudicium, inueniat nos vigilantes. Verbis, & factis praeparatur ad diem redemptionis. Ieiunio quadragenario praemunimur, ad hoc mysterium suscipiendum, lectionibus erudimur, praedicationibus incitatur, caeremoniis coarctamur vndique. At vbi venit sanctitudo temporis, quod hora illa Passionis sua

propinquitate sanctificat, & sui commemoratione maxime perficit spectatum, at-

que reuerendum, tunc maxime soluenda sunt calcamenta de pedibus; horacnim in qua stamus, hora sancta est. Quid mirum, si nunc in aures nostras insonant verba ista: *Attendite vobis, ne forte grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate, & curis huius saeculi?* An forte non huic negotio apta videntur, quod pro extremo iudicio dicta sint? An nescitis, quod dies diei eructat verbum? Accepit dies redemptionis verbum hoc, & diei ultionis eructat illud. Si diem hunc congrue susceperis, quando media nocte clamor factus est, veniente sponso ad nuptias, iudice ad causas terminandas, & ris tu inter sapientes Virgines, admissus ad Paschalia festa ad esum Agni prouidi, & ad caeleste conuiuium. Vt dies ista illi eructet verbum, plena sit eo necesse est.

Verba congregantis filij vomentis inquit Salomon. Quid vomat quis, qui prius non sit plenus? Congregat ad repletionem, vt vomat ad instructionem. Qui idocus fuerit, qui plenus mysterio

Passionis, ad diem retributionis promptus accedet ac paratus. Iste ante illum praecedit, sicut tempore sic dignitate, sic necessitate exigente Christianam

dispositionem.

Figuram animaduertite. Ex loco vbi in Iordane sterit Arca, transeunte per arenam alueum populo, iussu Dei & Iosue,

extracti sunt duodecim lapides durissimi, & positi in loco castrorum ad perpetuam rei memoriam. In quem eundem locum

Arca, alij duodecim repositi sunt, & manent vsque in praesentem diem; ait Scriptura. Torrentem seu flumini pertransire, quod sit tribulationes, tolerare, calque superare, Psalmus persuasissimum facit, dicens: *Cum exurgerent, homines in nos, forte viuos deglutissent nos: Cum irasceretur furor eorum in nos, forsitan aqua absorbuisset nos. Torrentem pertransiuit anima nostra, forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem. Nonne impij ludaei de Christo dixerunt: Deglutiamus eum, sicut infernus viuentem? Ecce aqua, quae nisi quia Dominus erat cum eo, illi absorbuisset.*

huisset. Transitus iste, communis est omnium salus. Sui commemorationem vult fieri, propterea iubet offerri lapides durissimos in monumentum filiorum Israël usque; in æternum. Quid alii duodecim? si primi rei præteritæ memoriã ingerunt, qui ideò primi offeruntur; non video qui succedunt præcedentibus atque cedentibus, quomodo non clament: *Memento nouissimum* Idèd

in fluuiò, ubi fluit aqua, reponuntur, propter fluxum temporis respicientis nouissimum illum diem, qui fluente atque fluente comburit. Ergò primi redemptionem, secundi referunt ad memoriã retributionem. Durissimi dicuntur primi illi, non ita secundi. Et de primis dicit, quòd sint in signum & monumentum; non ita de secundis. Ergò Passionis memoriã plura est apud Deum, quàm Iudicii. Hanc vult, hanc iubet, hanc docet. Singuli de singulis Tribubus electi sunt ad hos lapides in humeros deferendos; quia nemo est, qui huius tanti beneficii non debeat habere iugem recordationem. Ergò iure merito iubemur, vt corporali ieiunio mentem eleuemus, dum appropinquat redemptio nostra.

Et videte, ne fortè, dum de iudicio reprehensa sit crapula & ebrietas, quòd plus quid exigatur; cum agitur de Passione, nempe vt arctiora sint ieiunia, vt plenus sit à curis secularibus abstractio, vt frequentiores simus in Ecclesiis, feruentiores in precibus, seueriores in sensibus, puriores in mentibus, & in domo pietatis vniuersi penitus collecti reperiamur; sicut in diluio tantum in Arcam ingressi, salui facti sunt; & in ruina Iericho, si duntaxat vivere sunt permitti, qui in domo Rahab fuerunt adunati. Haud secus obedientia & clementia nos eruunt de malis imminentibus, & dignos faciunt, qui in seruos Dei asseramur. In Noè obedientia, qui Dei iussa in Arca ædificatione compleuit. In Rahab clementia, quæ nauos conseruauit. In Arca Noè seruatum est semen, quod fuerat caput serpentis contritum. Pietas, quæ ad omnia valet, tantum valuit in Rahab; vt nedum salua esset à ruina, verum inter Matres Christi digna fuerit numerari.

Salmon enim genuit Booz de Rahab; Booz autem genuit Obed; Obed autem Iesse patrem Dauid. Vnde Christus Iesus ortus est Saluator mundi. Sed pietatem coniungamus cum obedientia. Obuiant sibi obedientia Christi, Christiani pia clementia. Cogitemus compuncti & compatientes, Domini Iesu obedientiam, qui factus est obediens, usque ad mortem, mortem autem Crucis.

Sed heu! quam duri corde sumus? Putaui, & puto, quòd ideò durissimi fuerint lapides extra Iordanem portati, vt duratione perpetua duraret memoriã tanta gratiæ. Sed quam timeo, ne simul duritas nostri cordis, per illos sit significata. Memoriã quidem memor ero, & tabescet tamen in me anima mea. Recordor mortem Domini mei: sed graue cor, quærens vanitatem, ista non mollitur tanta veritate: aridus puluis sum, non complutus rore pietatis nec pluuia misericordiæ. Non Moyses sum, sed Pharaon. *Pharaon indu- ratum est cor: Moyses erat vir mitissimus super omnes homines, qui morabantur in terra.* Et quare Moyses vocatus est? Respondet Scriptura: *Vocauit nomē eius Moyses dicens: Quia de aqua tuli eum.* Maim Hebræis est aqua, nomen mollitiem præferens, vnde & apud nos dicitur moi, moriare. O mollē Moysen, qui datus es Princeps populi duræ ceruicis! Ô Domine Iesu quam mollis fuisti, quam mitis verè Moyses de aquis tribulationum sublati! Sed nos populus tuus duræ ceruicis sumus, duræ mentis, transeantes perarentem alueum. Heu! cur sumus tam duro corde? cur anima nostra sicut terra est sine aqua tibi? Bene vocasti aridam terram. Heu! Domine nonne fecisti hominem de limo terræ, de terra videlicet humida & molli? Num tibi durum erat atque difficile, de terra arida & dura illum fabricare? An non potius voluisti illum docere, humanitatem & benignitatem esse homini connaturalem; vt eius quoque natura dicatur humanitas? Ergò quandò apparuit benignitas & humanitas Saluatoris nostri D E I, ero inhumanus ego? Ero sicut aqua sine terra illi durus, sicut

Nnnn 2 cus,

cus, crudus, immitis, crudelis, sine affectione, sine misericordia? Non satis fuit humanitas, quæ est mea natura, humanitatem me docere erga Deum, qui ut testaretur suam benignitatem. assumpsit meam humanitatem? Accede homo ad cor altum, leua oculos tuos, & vide quàm tener, quàm mollis, quàm tractabilis factus est ille, qui immutabilis est, paruulus factus est, sicut tenerimus vermiculus, qui cecit omnibus videntibus, prementibus, tangentibus; ut illi animo compatientes, opere etiam compatiamur, illius mansuetudinem imitantes, per quam salua facta est omnis caro, habens videlicet cor carneum, non lapideum; ut in gloria sua illum denique videat omnis caro. Amen.

FERIA III. DOMINICÆ IN RAMIS PALMARUM.

CONCIO PRIMA.

Collegerunt Pontifices & Pharisæi Concilium, & dicebant. Quid facimus,

Ioan. II. 47.

ARGUMENTVM.

Discordia quàm mala, malique eius effectus; quàm detestabiles discordiarum seminatores; & ii maxime qui vitio lingue id præstant. Quàm iuste Christus à Patre sit morti sententiarus, & quàm iniuste ab hominibus. Quomodo discordiarum effectus in seipso admisit.

QUAM iniquè se gesserit Caiphas in concilio cõtra Iesum, ex Prouerbio illo Salomonis potest cognosci: *Qui celat delictum, quarit amicitiam:*

Qui altero sermone reperit, separat fideles. Cum boni viri sit, amicitiam inter homines conciliare, ut propterea delictum alicuius, etiam si verum sit, celare studeat, quo fortè offensi alii, si illud scirent, recederent ab amico; Pessimus autem sit hominis, coniunctos separare, seminando discordiam inter illos, potissimum cum id fecit falsus prætextus; vel altero sermone delictum repetendo, aliter videlicet, quam sit illud narrando & replicando; vel aliter, quàm alii intelligant illud ingerendo; vel quascunq; falsas siue ineptas rationes producendo. Hoc autem fecit pessimus ille homo, qui apud se constituerat, quous modo Christum de medio tollere. Altero enim sermone ab iis, qui erant in concilio, conatus est separare Christum à populo, qui illum sequebatur. Ideo et superbe imperperauit: *Vos nescitis quidquam, nec cogitatis; quia expedit, unum hominem mori pro populo, ne tota gens pereat.* Probabile, quosdam pro causa interficiendi Christum assignare, quod solueret Sabbathum; quosdam, quod blasphemaret, faciens se Filium Dei; quosdam, quod turbas seduceret; quosdam, quod esset peccatorum & publicanorum amicus, inter quos contentio quoque esset ac schisma, aliis defendentibus, aliis insistentibus. At Caiphas causam huius necis omnibus præstantiorem producturus, alias omnes refellens, in temeraria verba prorupit, *Vos nescitis quidquam nec cogitatis, &c.* Ac si diceret: Fruolæ sunt futileque rationes à vobis adductæ, quæ ignorantia vestra testes sunt. Hæc mea singularis & efficax atque irrefragabilis, quod pro populi salute, ne pereat, vnus homo mori sit addicendus. Quæ procul dubio hominis tanti malitia, cum esset Pontifex, acerbam Passionem ac pœnam intulit Domino nostro Iesu Christo, quam cum aliis quoque subire voluit, ut nihil esset doloris, quem non ferret, qui dolores nostros venit in hunc mundum portare.

Circa quod duo consideremus. Primum enim generaliter attendimus ipsum discordia malum. Secundò; Cur & quomodo voluerit illud Iesus Christus pro nobis suscipere

suscipere atque portare. In ipso malo discordiæ generatim discutiedo, duo in primis attendimus, malū videlicet ipsum discordiæ, & malitiam auctoris discordiarū.

Dicitur. Discordia profecto maximum inter mala omnia malum est: Et hoc primum, quia opponitur præcipuo charitatis effectui. Charitas enim conciliat, unit, & facit, ut in vnum versa sit plurimum multitudo, & cū vno alterum coniungens, communionem gignit; quod certe bonum est maximum. Ita enim res creata suo principio, quod vnum, atque, ut ita dicam, vniuersum est, conformantur, atque adeo coniunguntur: quæ maxima est in illis perfectio: cum & in ipso Deo multitudinis nostræ auctore, singularis excellentia sit vnitas, quæ ideo frequentissime prædicatur in Scripturis, ut caput omnium, quæ credere debemus & confiteri. Contra quod, ab eo, qui discordiæ fuit primus inuentor, multitudo Deorum in mundum inuecta est. *Audi Israel, Dominus Deus vnus est.* Quæ vnitas, ut appareat excellentius & euidentiùs, in tribus personis, quarum vnaquæque Deus est, summa est: ut quæ vere inter se distinctæ sunt, simplicissime atque vniuersissime sint vnus Deus. Vbi & hoc facit ad ipsius diuinæ vnitatis excellentiam atque euidentiã, ut non solum plures sint vnum quid simplex; verū & ipsi plures, quatenus plures sunt, singularem inter se habeant vnitatem. Data enim pluralitate inter gignentem & genitum, quæ necessaria est, adest persona tertia, videlicet Spiritus, qui est nexus amborum iam distinctorum, quo se mutuo diligunt, atque in ipsa tertia persona producenda connectuntur. Ita quod Pater & Filius, qui vnus sunt Deus, vnum quoque principium sint Spiritus Sancti. Quæ vnitas certe nisi inter plures esse non potest, quorum pluralitas necessario in hanc vnitatem mirabiliter conuenire, fidentendum est atque libere confitendum. Nil minus quoque principalis vnitas, quæ vnus est Deus & non alius, quam dicimus diuinæ essentiæ vnitatem, pluralitatem exigit existentium; in quibus omnibus, & in quibus singulis, tota ipsa eademque, subsistit. Ita quod talis vnitas sine hac plurali-

tate esse non possit, neque rursus sine illa vnitate pluralitas ista constare sit vsquequaque possibile, ut splendeat mirabiliter, eximia atque summa concordia eminentia. Si enim vnus ita esset Deus, ut nullam prorsus admitteret multitudinem seu pluralitatem: esset quidem in illo vnitas, & ut dicunt, identitas. At concordiam ibidem constituere aut confiteri, nulla ratione possemus; quando concordia tantum inter plures datur, qui tunc summe atque infinite concordant, quando in illis vnica est essentia, eademque omnino substantia. O concordiam, rem diuinam, imo Deum ipsum: Quid mirum, si cum effectus omnis aliquam necesse sit suæ causæ habere similitudinem, creata omnia per concordiam existant, crescant, perficiantur? Cur Deus, qui essentialiter concordia est, quam rebus omnibus a se factis in didit, discordiam summopere abominetur, detestetur, atque à se repellat quam longissime, suosque caros immunes ab illa tueatur: illam vero creatas, promouentes, amplexantes, vinculis æternis tradat ineffabiliter cruciandos? Qui discordes esse voluerunt, qui discordiam inter creata seminarunt, iuste rudentibus inferni colligantur, vinculantur, durissime connectuntur, ut discordes partes, quo magis inter se strictim adherent, eo se mutuo crucient magis, magisque torqueant; cum discordiæ nihil amplius aduersetur, quam quod pugnant, nihilque concordia prorsus admittentes, quasi vnum, perpetuis, ac flammeis vinculis ac nexibus strictissime copulentur. Sed iam ad profutum redeamus. Ut concordia, quæ est charitatis præcipuus effectus, maxime laudabilis est, summisque præconiis exaltanda: haud secus discordia, quæ illi opponitur toto posse, criminanda est, culpanda, detestanda, abiicienda; totisque viribus est ab omnibus releganda. Maximum autem bonum est ipsa concordia, quæ in eo, quod præcipuum est in Creatore, creata reddit ipsi Creatori similia, qui propterea discordiam abominatur & punit.

Illius quoque effectus eam summopere condemnat. Inde enim inimicitia sunt, lites, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ,

fecte, inuidie, homicidia, falsa testimonia, & ea prope omnia, quæ miseriam faciunt vitam nostram, vt æstimari simus cum descendentibus in inferno, vereque inferno appropinquet anima nostra; ab ea exultat amor abest pax, concordia procul est, sed odium, pugna, rabies, inimicitia, atque in omnibus contrarietas viget regnatque discordia. Hinc Salomon: *Quis meditatatur discordias, diligit rixas*. Vbi enim sensuum est dissensus, vt aliter iste sentiat, aliter ille, nullaque ratione sibi consentiant, mox oritur lis atque contentio; vt vniuscuique quod sentit tueatur; quod placet, consequatur; quod repugnat, repellat atque debellet. Ita vt etiam infernus cum suppliciiis suis, pessimus discordiæ sit effectus.

Pro. 12.

Luc. 10. 18.

Cur enim visus est diabolus deorsum fluens, atque satanas cadens de cælo, nisi quia dereliquit Deum factorem suum? quoniam & illi aduersatus est, ab eo dissentiens, appetensque quod Deo displicuit, & abominatus est, vt iam quasi proprio nomine satanas appelleretur, quod est aduersarius: vt intelligamus primum ipsum fuisse discordiæ auctorem, qui nomine discordiæ recte denominatur. Dixit autem Deus hominibus: *Si ambulauerit tibi mibi ex aduerso, ego quoque aduersus vos incedam*. Hoc autem prius cum diabolo fuerat operatus, de cælo derubans illum, detrudensque in infernum: vt qui concordiam in cælis habere detrectauit, discordiæ pœnas in inferno solueret æternas.

Leu. 36. 23.

Quæ discordibstanta est, tantumque ipsius etiam discordibus inimica atque aduersaria, vt nil illis in medio flammaram cruciatis, gratius esse posset, quam sibi manus inferre, necemque quantumuis acerbam, atrocemque; etiam crudelissime dare, vt ita morientes, & ad nihilum redacti è tantis pœnis, vel summa pœna penitus tandem eriperentur. Hoc est enim quod dicitur: *Desiderabunt mortem, & mors fugiet ab eis*. Qui ideo sibi acerbius inimicantur, quod de se pœnam istam, quam extreme appetunt, nequeunt accipere in vltionem tot tantorumque tormentorum, quorum se auctores certos norunt, atque incessanter vident. Propterea aduersus semetipsos

Apo. 9. 6.

rabide & atrociter exardescunt; vt tanto magis se oderint, quantum iniuncti sunt à seipsis, propter æternam mortem, in qua sunt sine vilo fine in perpetuum immortales. O discordiam, discordiæ mercedem durissimam! O discordiam discordibus tantorum malorum atque suppliciorum creatricem! Quis ergo cum tota discordiæ discordiam non seruet, vt illa se quam longissime relegata, cum Deo Creatore, atque cum creaturis, Deo consentientibus, sancte consentiat, pessimorumque discordiæ effectum expers, dulcem agat vitam in pace in idipsum!

Hinc iam elicitur euidenter, quam detestabilis sit, quisquis ille sit, qui discordiam seminat: tanti enim mali auctor malus atque pessimus necesse est. Ideo enim malorum omnium caput diabolus, principum fuit & auctor huius tanti mali, & omnium propterea discordantium factus est princeps. Ideo homo quicumque discordiam inducens inter homines, apud homines abominabilis est, quod factorum librorum auctores sapienter subinde restantur. Salomō pessimum hominem depingens ita scribit: *Homo apostata, vir inutilis graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pedes, digite loquitur, prauo corde machinatur malum, & omni tempore turpia seminat*. Per hominem apostatam Sapiens intelligit hominem insigniter impiū. Nam Hebræis est vir Belial: quæ vox apud illos significat eum, qui inter impios pessimus est, quod ut vel sine iugo, vel sine honore, vel sine utilitate; cui consonat quod sequitur: *Vir inutilis*: quæ vox amplius significat, illū videlicet, qui proximo noxius est. Vnde & Paulus hac voce diaboli significauit. *Quis inuenit conuentio Christi ad Belial? Nec male noster Interpres, Apostatam vocat, id est desertorem: Apostatatare enim Græcis deserere. Vnde alius Sapiens: Insuperbia hominis, apostatatare à Deo, quoniam ab eo, qui fecit eum, recessit cor eius*. Is ergo est, qui omnino Deū dereliquit; & omnino vacuus est timore Dei, non per infirmitatē, sed per iniam peccans. Pessimus ergo homo iste omnibus membris suis abiit ad nocendum, quorum quippe inter homines ore peruerso, benigne quidem loquens, sed se simulate ostendit com-

Pro. 6.

1. Cor. 11

Ec. 10. 4

dit com-

dit complicib. suis, dū annuit oculis, teris pede, digito loquitur. Nutibus enī oculorū pedumq; ac manus, fraudulenter se loqui testantur, & ad perniciē, quib. cum leniter loquitur, ac placide. Iuxta quod & alius Sapiens: *Annuens oculo, fabricat iniqua.* Et in Psalmo, *Oderunt me gratis, & annuunt oculis. Quoniam mihi quidem pacifice loquebantur, & in iracundia terra loquentur, doctos cogitabant.* Hic ergo inutilis atque perniciolus homo, corde machinatur malum; nedum signa illa facit externa; sed interius versat, qualiter homini possit malum aliquid creare; & post profundam pessimi sui cordis discessionem, qua malum alicui inferri meditatur, ad discordias se conuertit, iurgia excitans inter homines, neque hoc semel aut iterum, sed omni tēpore. Vides malum, quod geritur ab impiis insignioribus? *omni tempore iurgia cogitant.* Inter pessimos ergo deputatur, qui discordiarum est auctor.

6 Pergens vero mox Salomon, eum, qui discordiarum sator, sator nō est vnquam, nisi quātum per discordias nocere potest, id perfecit, ita carpit & criminatur, ut prae ceteris impiis a summo Creatore odio habeatur. *Sax (inquit) qua odit Dominus, & septimum dicitur anima eius. Oculos sublimis, linguam mendacem, manus effundentes innoxium sanguinem, cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendum in malum, proferentem mendacia testem fallacem; & eum, qui seminat inter fratres discordias.* Vides vltimo loco positum illum, qui discordias seminat? Hoc quippe peccatum inter ea, quae Dominus execratur, quandam habet impietatis eminentiam, quae, ut cordi nostro fortius imprimatur, vltimo loco recensitum est. Hoc enim maxime offendit Communitatem, & Reipublice perniciolissimum est. Quinque peccata enumerat Sapiens, tanquam quae peccantem ipsum corrumpant; ideo membris ipsius hominis illa tribuit, ordinem tenens, quem ipsa habent in corpore. Vnde ab oculis, qui in sublimiori parte corporis sunt, incipiens ait, oculos sublimis, deinde ad linguam descendit dicens: *Linguam mendacem.* Inde ad manus: *Manus (inquit) effundentes sanguinem in-*

noxium. Deinde ad cor: *Cor machinans cogitationes pessimas.* Vltimo loco pedes notat. Pedes veloces ad currendum in malum. At duo sequentia tanquam Reipublicae nociua reiecit in finem. Nam testis fallax facit, ut Iudiciū pervertatur in damnum partis innocenti. Discordia itidem maxime hominib. noxia est, quae quoniam non vni tantū damno subseruit, sicut testis fallax, sed in omni negotio, in omniq; hominum statu, & quae potissimū contraria sit, directeque aduersetur concordiae, qua homines simul coaercentur ut ex multis fiat vna Communitas, vna Respublica, vltimo prout loco commemorata est. Quāuis enim ex suo genere grauius videatur esse peccatum, effundere innoxii sanguinem, ex consequenti tamen effectu saepe contingit, discordiam esse grauiorem, nepe quod ex ea sequatur pluriima sanguinis effusio. Inde enim lites, inde bella, inde homicidia, inde totius mundi perturbatio, confusio, destructio.

7 Quo malo discordiae attento, forte aliorum enumeratorum pessima est, quam *Sap. 11. 25.* ideo Deus sic odit, ut etiam abominetur, qui diligit omnia quae sunt, & bene se habere desiderat, & prospicit. Ecce ex his, huius peccati malitia. Propterea etiam Salomon poenā huic peccatori assignauit dicens: *Hic exemplo venit perditio sua, & subito conteretur, nec habebit vltra medicinam.* *Pro. 6. 15.* Tantū malum nō erit impunitū, nec vltio illius diu differetur; mox perdetur, mox conteretur, & hoc irreparabiliter. Et multipliciter inuehitur alius sapiēs. *Susurro, & bilinguis maledictus: multos enim turbabit pacem habentes. Lingua tertia multos commouit, & disperdit illos de gente in gentem, ciuitates muratas diuitum destruxit, & domus magnatorum effodit.* *Ec. 28. 15.* Et pergens recenset alia mala multa, quae à lingua tertia profiscuntur, quae ideo dicitur lingua tertia, quod inter duos, media; discordes illos facit. Vnde & qui sic loquitur, bilinguis dicitur, quod aliter cum vno loquitur, aliter cum alio; & propterea sermo eius alter, non idem quidem cum atrobis, sed alter cum isto, alter cum illo. Sic enī discorde ac diuerso sermone, discordia inter

inter fratres generatur; ex qua tanta mala, ut est iam dictum, proficuntur.

Ec. 28. 20. Sapiens propterea hortatur, ut simus cauti in tali lingua euadenda. *Qui respicit*

16 *(inquit) illam, non habebit requiem; nec habebit amicum, in quo requiescat.* Nam ut dixit, lingua tertia commouit multos, & disperfit illos de gente in gentem; ideo qui respicit illam, non habebit requiem: & quamuis locum non mutet, non ideo tamen requiem inueniet animæ suæ. Qui enim futurionis lingua se agitari permittit, non diu permanet in cuiusque amicitia. Facile enim dissoluitur amicitia, ubi huic linguæ tertiæ datur locus. Neque (inquit) habebit amicum, in quo requiescat, cuius videlicet consilio innitatur, cuius familiaritate fruatur, cuius utatur necessitudine. Cito enim illo demisso ad alium transibit; vel saltem illi non fidet, de quo malû audiuit a futurione. Quod malum, quoniam a lingua procedit, contra linguam malam videlicet, inuehitur Sapiens: *Flagelli plaga*

Ec. 28. 21. *(inquit) liuorem facit: Plaga autem lingua comminuet ossa.* Ita flagellum quidem carnem lædit, lingua vero procedit vsque ad ossium contritionem: quasi dicat: Maior est longe offensio linguæ, quam flagelli; I-

Ec. 28. 22. *deo pergit: Multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam.* Veritas apparet in Iudæis, quia per linguam suam miserrime interierunt, & ubi se protegere putauerunt per linguam dolosam, per eandemmet sibi vltimum exterminium comparauerunt. O si sciuisset concilium a lingua se protegere huius pessimi consultonis, non fuissent profecto in tantas calamitates, quas adhuc infelicitè patiuntur; ut bene subiiciat lapis etiam de lingua: *Qui relinquunt Deum, incident in illam, & exardabit in illis, & non extinguetur, & immittetur in illos quasi leo, & quasi pardus ledet illos. Sepi aures tuas spinis, linguam nequam noli audire, & ori tuo facito ostia, & seras.* Vbi vides Sapientis documenta, & propriam linguam & alienam tangere, ut ab vtraque caueas; ab aliena, in claudendo aures, & os referendo à nostra. Quod vtrunq; quoniam Iudæi facere nescierunt, & malcaudientes, & male

Ec. 28. 27. loquentes, ideo iam pœnas etiam nunc soluit linguæ inique, quod ipsis accidit; quia Deum reliquerunt; ut Sapiens annotat. Verum & Dominus Iesus, qui infirmitates nostras vere portauit, voluit & humis flagelli liuores & pœnas sustinere: Dixerat enim per Prophetam: *Facta est mihi caro veritas mea quasi leo, dedit contra me uicem suam.* Linguis enim suis Iudæi dolose agebant, ut illum interficerent; sicut hodie Caiphas; de quo verum est Prouerbiu Salomonis: *Verba bilinguis quasi simpliis, & ipsa perueniunt usque ad interiora ventris,* id est vsque ad cor penetrantes, venenum ubique & vndique diffuderunt, quo & iudicium exterminij sui portauerunt ipsi. Quocirca verbis illis: *Linguis suis dolose agebant;* addit Pfaltes Propheta: *Iudic illos Deus, & decidant à cogitationibus suis secundum multitudinem impietatis eorum expelle eos; quoniam irritauerunt se Dominum.* Et ipse Dominus Iesus mortem illam obitus de qua Sapiens, linguæ mala recensens, scriptum reliquit: *Mors illius, mors iniquissima; & vitis magis infernus, quam illa.* Nequissima quidem, quoniam a vitulo nequam, oculum nequam habente, caudata est. Alioqui vitillum Christus vitro ac libenter iniuit, pretiosissima est.

loquentes, ideo iam pœnas etiam nunc soluit linguæ inique, quod ipsis accidit; quia Deum reliquerunt; ut Sapiens annotat.

Verum & Dominus Iesus, qui infirmitates nostras vere portauit, voluit & humis flagelli liuores & pœnas sustinere: Dixerat enim per Prophetam: *Facta est mihi caro veritas mea quasi leo, dedit contra me uicem suam.* Linguis enim suis Iudæi dolose agebant, ut illum interficerent; sicut hodie Caiphas; de quo verum est Prouerbiu Salomonis: *Verba bilinguis quasi simpliis, & ipsa perueniunt usque ad interiora ventris,* id est vsque ad cor penetrantes, venenum ubique & vndique diffuderunt, quo & iudicium exterminij sui portauerunt ipsi. Quocirca verbis illis: *Linguis suis dolose agebant;* addit Pfaltes Propheta: *Iudic illos Deus, & decidant à cogitationibus suis secundum multitudinem impietatis eorum expelle eos; quoniam irritauerunt se Dominum.* Et ipse Dominus Iesus mortem illam obitus de qua Sapiens, linguæ mala recensens, scriptum reliquit: *Mors illius, mors iniquissima; & vitis magis infernus, quam illa.* Nequissima quidem, quoniam a vitulo nequam, oculum nequam habente, caudata est. Alioqui vitillum Christus vitro ac libenter iniuit, pretiosissima est.

Vbi etiam illud obiter, quod pœnas lege taxatas impie agentibus, agnus nocent innocens voluit sustinere, quando & duntaxat circumcisionis non horruit, aut abiecit. Non poterat quidem nisi semel mortis turpissimam, eandemque acerbissimam elegit mortem, nempe Crucis; quam quidem non aperte imposuit lex, sed innuit dicens: *Quando peccauerit homo, quod mortis repleendum est, & ad iudicium morti, & ad iudicium fuerit in patibulo, non permanebit cadauer eius in ligno, sed in eadem die sepelietur; quia maledictus à Deo est qui pendet à ligno.* Quia tamen lex blasphemos, & alios delinquentes lapidibus præcipiebat obruendos, voluit & hanc pœnam pati quantum licuit, ut diceret: *Propter quod opus meum non est mihi. Verbera sustinuit, que lex eadem præcipiebat.* Et delicta pariter quædam insignia, quæ lege mulctantur pœna mortis, sibi imputari concessit, ut propter illa videatur.

videatur morti adiudicatus. Inter quæ illud est annumerandum: *Quis superbiens, nolens obedire sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, & decreto iudicis, morietur homo ille.* Ut intelligas legem hanc impendam fuisse in Christo, qui omnium peccata portavit, qui ut inobediens Caipha, qui erat Pontifex anni illius, id est eo tempore Domino ministrabat, condemnatus est, esse reum mortis. Cuius ut esset pretiosissima mors, neci datus est propter verba impiorum, propter iniquum iudicium, & propter impium sacerdotis imperium, decreto iudicis Pilati, qui illum morti adiudicaturus, iustum esse, verbo & signo, coram omni populo declaravit.

Interim nos docemur à lingua cauere, quæ verbum Dei Patris mendacij arguens ad mortem condemnauit. Si contra Iudam exardescis, qui tradidit illum, si contra Caipham, si contra Iudæos, qui vitæ auctorem interfecerunt, cur non contra linguam, venenum mortiferum, quo infectus est, qui locutus est nobis salutaria? Lingua Domini Iesu, lingua est Diuinæ sapientiae, qua Verbum æternum nobis est declaratum. Lingua ista aruit in fame & siti. Lingua ista, deficienti illius virtute & arente, tanquam testa adhæsit faucibus suis, ut iam illam naturaliter leuare non posset ad docendum nos. Vim tamen sibi inferens, clamauit efflagitans à Deo veniam suis crucifixoribus tanti sceleris, per quod, id quod per Prophetam dixerat in Psalmo, dicere non valuit, nempe: *Arui tanquam testa virtus mea, & lingua mea adhæsit faucibus meis, & in puluerem mortis deduxisti.* Heu pessima lingua hominum, quæ linguam Dei sic affixit. Tu ergo ori tuo facito ostia & seras, ut nō loquaris opera hominum malignorum, sed sermo tuus veritas sit, charitas, modestia, benignitas, mansuetudo. Ostia (inquam) facito, & seras: labilis est nimis, audax, procax, non facile continetur, si nō multo studio retineatur. Quæ si effluat, velut torrens inundans, nō quiescit, donec vniuersa peruertat. Recordare diuinam iussionem, quod testium manus, primæ debuissent esse contra reum condemnatum, vi testimonij illorū. Quid

Tom. 11. Belliniani.

hoc inferit? quid docet? Prima est lingua. Secundo loco superueniunt manus: manus (inquam) illorum, quorum lingua fuit causa necis illius: postrema manus totius populi. Audi verba Legis: *Manus testium prima interficiet eum, & manus reliqui populi extrema mittetur: & auferes malum de medio tui.* Lingua datur palma, si veritas militet: At si lingua sit mendax, plenaque veneno mortifero, totum malum inde sequens, acceptum illi referendum est. Lingua igitur criminatur mors innocentis, linguam accusat mors Stephani protomartyris, linguam condemnat Crucis supplicium Domini nostri Iesu Christi. Ergo *vi-ta & mors in manu lingue.* Quanto ergo studio moderanda est? Quanta cautela necessaria est, ad eam regulandam? Quantus labor adhibendus, ad eam cohibendam?

SECUNDA PARS.

Lex Domini immaculata antiquitus lata decreuit: *Si difficile, & ambiguum apud te iudicium esse perpexeris, inter sanguinem, & sanguinem, causam & causam, lepram, & lepram; & iudicij in portas tuas videris verba variari; surge & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus; venis quoque ad Sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem, qui fuerit illo tempore, quæ res quoque ab eis, qui indicabunt tibi veritatem: Et facies quocumque dixerint, qui presunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legem eius, sequeris quoque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, neque ad sinistram.* Hanc legem Dominus Iesus Christus conformauit in Evangelio tam verbo, dicens: *Super cathedram Moysi sederunt Scribae, & Pharisei: Quodcumque ergo dixerunt vobis, seruate, & facite; quam opere, dum se illorum iudicio subiecit atque sententiæ; qua illum condemnauerunt esse reum mortis. Vbi manifestū est, quod illorum iudicium, iudicium erat Dei, à quo nulla ratione dabatur facultas recedendi. Adeo quod is, qui nolisset sacerdotis imperio obedire, debuisset occidi.*

Hinc maximum aperitur mysterium, quod vbi in causa Domini Iesu ventum est

o o o o adiu-

ad iudicium summi sacerdotis, qui eo tempore Domino ministrabat, Pontifex, videlicet, *anni illius*, necessitas illi prorsus incubuit moriendi. Vel enim obediens erat Sacerdotis imperio, & sic illi erat moriendum, iudicante & imperante Pontifice, ut moreretur: vel inobediens erat, & tunc ob istam inobedientiam adhuc illi moriendum erat. At qui factus est obediens vsque ad mortem, mortem obediens voluit amplectari, ut hinc appareat quantum se deiecerit. Et ulterius manifestum, sententiam Sacerdotis arbitrio hominum dimitti, ut quis posset illam vel acceptare vel renuere: alioquin cur dicit, *qui noluerit obedire Sacerdotis imperio*? Poterat ergo iudicatus nolle obedire; sed decretum iudicis nullus poterat evitare. Iubet enim Lex absolute, ut inobediens iudicis decreto moriatur. Ut ergo volens declaratur mortem ac libere acceptare, qui oblatu est, quoniam ipse voluit, Sacerdotis iudicio humiliter se subiecit. Ex quo rursus inferitur, quod Patri obediens, ductus est ad Crucem. Si enim Sacerdotis iudicium, iudicium Dei, Deo parebas, qui Sacerdoti obediebat. Id, quod in hac causa testatissimum facit interpretatio sancti Evangeliste, qui commemorata Caiphe sententia, ita subiunxit: *Hoc autem à semetipso non dixit, sed cum esset Pontifex anni illius, prophetavit.* Qua in re apparet mira admodumque admirabilis communicatio iustitiae cum iniquitate. Si iudicium Dei est, iniquum esse non potest.

13 Hæc enim potissima est ratio, quam obrem Deus iudex sit omnium, quoniam apud illum non potest esse iniquitas. Audi Paulum: *Nunquid iniquus est Deus? Absit. Alioquin quomodo iudicabit Deus hunc mundum? Nulla ergo iniquitas in iudicio Dei, sed summa iustitia.* Ac vero, quæ iustitia est, ut innocens ac iustus, morti per sententiam tradatur? *Iustus* (inquit Lex) *quod iustus est persequeris.* Et de iudicibus ita decernit: *Quem iustum esse perspexerint, illi iustitia palmam dabunt. Quem impium condemnabunt impietatis.* Et rursus: *Non sequeris turbam ad faciendum malum, nec in iudicio plurimorum acquiesces sententia, ut à vero deieceris.* Et tamen iustus declaratus est Chri-

stus; quando in hoc iudicio, nullam causam mortis inueniunt in eo, nisi quod *munda signa facit.* Et certum est illos inique egisse. *Confortati* (inquit) *sunt qui persequuntur me inimici mei iniuste; quæ non rapui, tunc exolvebam.* Et certe in potestate hominum nunquam fuit, ut iuste iustum possent condemnare. Et ideo inique egerunt consiliarii, & in primis Pontifex. Deus autem, qui super omnes est, cuius nemo consiliarius potest alicuius iniquitatem in alium transferre, quando & illius decreto omnes homines in Adam peccauerunt, sic Patris in filios transferens iniquitatem, ut illo actualiter peccarent, omnes in illo originaliter peccarent; & hoc in illis ipsis nedum non acceptantibus, verum & nescientibus; ubi vero acceptatam inuenit, qui volens humeros subiecit ad portanda peccata, salua iustitia; potuit illum, tanquam peccatorem, & secundum mensuram delictorum, poenarum tamen grauitate, tamen multitudine afficere. Inuenit autem, qui dixit: *Holocaustum est pro peccato non postulasti. Tunc dixi: Ecce ego venio, ut faciam Deus voluntatem tuam.*

Sed esto, potuit. Nunc etiam recta ratione id fecit? Esto, consentiat ille aliorum peccata portare; num decuit Deum onerare illum tam graui pondere? Onustum tanta sarcina, etiam poenis multare non est absens, imò congruentissimum, & ex iustitia debitum. Verum exigit ne iustitia, sustinet misericordia, admittit diuina irreprehensibilisque prouidentia, ut fiat ista translatio, qua culpabiles culpis exonerentur, & qui peccatum non fecit, peccator constitutatur, ut peccatorum soluat debitas poenas? Huic quaestioni respondendum est, id fieri congruentissime. Cuius congruentiae pro reddenda ratione, satis esset dicere, quod Deus, qui bene omnia fecit suauiterque disponit vniuersa in numero, pondere, & mensura, id fecit; nulla enim maior potest dari ratio, quam quod Dei voluntas, quæ rationabilissima est, id voluit, id præstare constituit. Verum ab hoc omnium rationum fonte, ille quoque rationes emanant, quæ intellectui nostro satisfaciant, qui eiusmodi rationibus pacitur, atque cum suauitate nutritur.

15. Harum vna fit ista. Malorum omnium scaturigo peccatum est, quod quia verè ac propriè malum est, mali nomen iis omnibus indit, quæ ab illo procedunt. Propriū est autem bonitatis mala destruere, atque boni summi nihil profus in reb⁹ à se creatis malorum permitttere. Rationabile ergò consilium Dei postulat, mala à creaturis omnibus propulsare; modò sterlex, qua constituit hominem in libertate arbitrij sui. Huius autem tanti negotij, hic est modus decentissimus. Qui liberè peccauerunt, liberè consentiant se peccatis exonerari. Qui nullum fecit peccatum, innocens manibus, & mundo corde, libes portet onus omnium scelestum. Tunc mala malefacientibus nihil oberunt, cum illis iam sint exonerati. Malum enim boni corruptio est, in quo est: nam vbi non est, obesse nõ valet. Bonitas verò innocentis, qui ob nimia suã charitatè tollit peccata mundi, tanta est, tam potēs, tam efficax, vt peccatorum malitiã penitus absorbeat ac cõsumat: tantum abest, vt illi quidquã possit inferre detrimētū, quin quo plura illa sunt, quo grauiora, intensior illius charitas exardescit, clarior apparet, vehementè suam vim euidentius manifestat. Hoc pacto, lege libertatis stante, malis euacuatur mundus, pulchriorq; epparet atq; perfectior, quanto charitas illa grandior est quam amanter voluit peccatores saluos facere, nihilq; incommodorum detrectare, vt ipsi à malis omnibus eruantur.

16. Sed duo remanent incommoda adhuc: Alterum, quod maxima hominum pars premitur sub peccati iugo, eiusq; dat commeritas pœnas: Alterum est, quod iustus perit, & innocens mortè mulsetatur, quod a recto nimium videtur declinare. His ita fit satis. Qui peccatis volentes adherent, iuste peccatorum supplicia reddunt. Nulla enim legi libertatis faciendã est vis. Sed interim (dices) remanet turpitudine, vt non sit vbiq; terrarum, atque totius orbis pulchritudo. Imò & hæc quæ turpitudine videtur, ampliorem reddit diuini operis pulchritudinem. Tanta enim istorū pœna demonstrat, quanta sint pœna leuati, qui voluntariè peccatis renuntiant; atque

itã charitas liberantis, ac virtus splendidiùs enitet, cuius radij lucent in tenebris, & vmbra obscurantes omninò depellunt. Ad aliud veritas hoc pacto respondeat. Num charitas Agni immaculati, quæ potuit facere, vt culpæ suis auctoribus non obessent, non valuit efficere, vt illarum culparum pœna sibi innocenti nullo possent esse detrimento? Mors ergò illa à vita absorpta est, vt pretiosa esset in conspectu Dei, ipsiq; morienti mors non esset, sed vita, sed gloria, sed ardentium suorum votorum plena satisfactio. Alioqui quid est, quod dicit Apostolus: *Qui in diebus carnis suæ preces, supplicationesq; cū lacrymis offerens ad eum, qui possit illum à morte liberare: exauditus est pro sua reuerentia?* Moriens ergò à morte liberatus est, vt illi noxia non esset mors, sed emolumentum potius, consolatio, & vt itã dicam beatitudo. Nam cupiens mortè, quæ salus erat mundi, gloria Patris, cœlorum aditus, mortis imperatoris destructio, & bonorum omnium fons, si suo fraudaretur desiderio, tunc amariorem mortè nancisceretur, à qua nequiret liberari, quandò ignem tanti desiderij & itã vehementis charitatis extinguere non liceret. Cum esset ignis sacer atque perpetuus: vnde

Hebr. 5.7.

Leuit. 6.12.

Quod factum est, quandò materia oblata est cœlesti suæ concupiscentiæ, vt si non plenè satiaretur pœnis suis, aded vt sitiret adhuc, hoc non esset ad illas diminuendas, vt non esset illarum plena mensura, sed ad illarum vltiorem aggerationem, & altiorem plenitudinem. Nulla enim cõcupita pœna tantum valeret illum torquere, quantū eiusmodi pœnæ carentia afflixit. Atque ita factum est, vt dum non patitur, quantum patiendi ardet desiderio, ad apicem atque ad summum pœnarum pertineat, quæ ex frustratione immensi eius desiderij superfluentè cumulantur. Quæ igitur mors, illi mors est, qua vni sui compositus est? Hoc autem necesse est, vt dicamus; nisi illi velimus Iob præponere, qui dicebat: *Quis det, vt veniat petitio mea: & quod expecto, tribuat*

Iob. 6.8.

Oooo 2

tribuat mihi Deus? Et qui cepit ipse me con-
terat; soluat manum suam, & succidat me?
& hac mihi sit consolatio, ut affligens me do-
lore, non parcat, nec contradicam sermo-
nibus Sancti? Nisi fortè magis dicamus,
virum istum patientissimum, Christi in
hac parte idoneam figuram verè prætu-
lisse. Stat ergò ratio potens istius senten-
tiæ: *Expedi ut vnus moriatur homo pro
populo, & non tota gens pereat*

18. Nunc aliis rationibus superfedentes in-
præsentiarū, hoc iam nobis habemus con-
stitutum, quòd Deus iustus & homines
iniusti, conuenerunt in vnum aduersus
Christum Dominum; ut Deus iustissimè, ho-
mines iniquissimè, eisdem illi pœnas co-
ceruarent, & in mortem traderent. Vnde
Psal 87. 17 & ipse Christus tūm in Patrem suum, tūm
in hostes suos, passiones suas refert acce-

19. ptas. *In me (inquit ad Patrem) transferunt
ira tua, & terrores tui conturbauerunt me.
Elongasti à me amicū, & proximum, & no-*

Psal 37. 13. *tos meos à miseria.* De illis verò: *Qui in-
quirebant mala mihi, locuti sunt vanitates,*

Psal. 21. 8. *& dolos tota die meditabantur. Ego autem*

13. *tanquam surdus non audiebam. Omnes vi-
dentes me, deriserunt me. Circumdederunt
me vituli multi, & auri pingues obsederunt
me. Aperuerunt super me os suum, sicut leo
rapiens, & rugiens: Dum dicit rapiens & ru-
gians, persecutionem illorum notat in fa-
ctis & in verbis. In factis, rapientes; in ver-
bis, rugientes. Haud secus Pater Filiū per-
secutus est verbo & opere. Quod vtrumq;*

Joh. 18. 21. *licem, quem dedit mihi Pater, non bibam il-
lum? Quomodò ergò implebuntur scriptura,
quia sic oportet fieri?*

54. 19. Hanc ob rem, sic temperata sunt verba
Caiphe, ut & Deo ipsi & homini aptissimè
conuenirent. Putauit homo & decreuit,
ut vnus homo Christus moreretur, ne for-
tè venirent Romani ad perdendum popu-
lum. Viuente enim Christo, & signa fa-
ciente, omnes crederent in ipsum, quo fa-
cto deficerent à Romanis, qui hac defe-
ctione commoti venirent potentes, atque
illis debellatis, & locum perderent & gen-
tem. Hæc erat Concilij apparens præten-
sio. At Deus sua charitate motus atq; mi-

sericordia, ut seruos redimeret, tradidit
Filiū suum. Et vide quomodò, ut ver-
ba prophetiæ huius in Deum quadrarent,
non dixit Caiphas. Expedi vobis, ut ho-
minem vnum interficiamus; sed, *Vnus mo-
riatur homo*, non in Deum quadrarent, si
diceret: ut interficiamus.

Sed iam tandem ad pœnam accedamus, 20
quam tūm Deus tūm homo, Filio Dei &
filio hominis inferre moliantur. *Vnus ho-
mo moriatur*: dictum est in sententia: sed
ut ad mortem deueniat, quæ est diuisio a-
nimæ & corporis, multæ iam diuisiones
præcesserunt. Nam & Caiphas nunc illum
ab his, qui erant de concilio, separare con-
tendit, nè fortè illum tueri moliantur.
Propterea absolutè decernit, nulla erga
illum quemquæ debere misericordia com-
moueri, aut ratione tardari, quo minus
de medio tollatur, ad euitandam totius
populi perditionem.

Prima ergò summaque separatio fuit i-
psius à Deo, quæ moliantur dicentes: *Nō
est hic homo à Deo, qui Sabbatum non custo-
dit.* Declarabat se Christum missum à Deo,
Filiū Dei, eademq; loquentem, quæ Pa-
ter illum docuisset. Vnde sequeretur, quòd
qui illum odio haberet, & Patrem simul
odiret; qui illum sperneret, sperneret &
Patrem; itidemque qui audiret illum, au-
diret & Patrem. At illi blasphemum de-
putant illum, quòd Diuinitatem hoc pa-
cto sibi arrogaret. Quæ pœna erat maxi-
ma Domini Iesu, ob id quidem, quòd tan-
ta iniuria afficeretur. Qui verè esset Filius
Dei, & blasphemus, id dicens, reputaretur,
ut inimicus Dei; quin & dæmonium ha-
bens, & in Belzebub principe dæmoniorū
ejiciens dæmonia, & omnino Deo aduer-
sarius constitueretur. Non absque vlla
ambiguitate mentem ipsius mirū in mo-
dum cruciabat, ut quanta erat iniuria sibi
illata, tanta esset tristitia in illius mente
concepta. Sed quod illum in hac parte
maximè cruciabat, hoc erat, quod sic de-
rogabatur veritati suæ doctrinæ, propter
quam predicantiam, & euulgandam ven-
nerat in hunc mundum, & propter quam
etiam ipsam mortem subire non abnu-
Cogita fideliter, tu fidelis, Deum verū de
Deo

Deo vero venisse in hunc mundum, propter nos homines & propter nostram salutem; quæ exigebat in primis, ut illum crederemus esse Filium Dei; & homines tamen idem magis illum detestari ac persequi, quod hanc veritatem ad eum necessariam propalaret.

12. Alia separatio primam consequens est, quod cum studuerunt à Moysè separare, quasi qui aduersantia Moysi ac legi eius, doceret & institueret. Hinc ad illuminatum cæcum à natiuitate dicebant: *Nos*

Mat. 9. 28. Moysi discipuli sumus: Nos scimus, quia

Mat. 5. 39. Moysi locutus est Deus, hunc autem nescimus unde sit. Econtra verò ille dicebat:

Mat. 5. 46. Scrutamini scripturas, quia illa sunt, quæ

Mat. 24. 27. Prophetis interpretabatur: & dicebat: Oportet impleri quæ scripta sunt in lege Moysi

Mat. 24. 44. & Prophetis, & Psalmis de me. Maxima est ista offensus, cum idem venisset ut institueret nouam legem, quam non negant sed perficientem, Moysi præcepta studuit comprobare. Hæc verò, ut lex noua etiam

Mat. 3. 39. ipsis Iudæis salutaris esset, qui bibentes vinum dicebant: Vetus melius est, atque idem nouum renuebant & aduersabantur. Hoc enim vini exemplo ostendit Christus, quomodo non facile populus ille susciperet Euangelium, adhærens legi veteri. Et tamen si illum non audirent, ipso Deo procurante delendi erant. Qui inquit Deus non audierit Prophetam illum, ego ultor existam. Quæ res ut illi iniuria erat, ita non modicum illi erat molesta.

23. Consequens separatio, quam moliebantur, erat à Turbis, quas agreferebant, quod illi essent deuotæ. Vnde eorum verbum refert Ioannes: *Videtur quia nihil proficimus; ecce mundus totus post eum abiit.*

Mat. 12. 19. Dicebant etiam ad Nicodemum: Nunquid ex Principibus aliquis credit in eum, aut ex Pharisæis? sed turba hæc, quæ non nouit legem, maledicti sunt. Quis etiam constituerant, ut si quis eum confiteretur esse

Mat. 9. 22. 24. Christum, extra synagogam fieret. Et scimus quanto conatu studuerunt auertere

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

Mat. 11. 10

cæcum à fide, quando & cogitauerunt Lazarum interficere, quia multi propter illum abibant ex Iudæis, & credebant in Iesum. Heu quanta persecutio? quantum infesta Christo, qui non venerat animas perdere, sed saluare? Scimus quantum laborauerunt Iosue & Caleb, clamantes atque sciendentes vestimenta sua, ut auersum populum à Deo & Moysè; Deo & Moysi seruo eius conciliarent. Quid verò Christus prædicabat, pascebat, sanabat, multisque signis benefaciens, turbas alliciebat ad fidem, miserus illorum; quia erant sicut oves non habentes pastorem.

Num. 14. 6

Mat. 9. 36.

24

At illi tantum suis pessimis studiis profecerunt & progressi sunt, ut totam in uniuersum plebem Iudæorum sic ab illo se iunxerint, ut iam non esset eius populus, qui cum aperte negaret, clamans: *Crucifige, crucifige eum: Non habemus regem nisi*

Dan. 9. 26.

Ioan. 19. 6. Casarem. Principes enim persuaserunt populum, ut Barabbam peterent. Iesum vero

Mat. 27. 20.

*perderent. Atque ita populum; quem tot tantisque portentis eduxerat de Ægypto, cuius plurimas auersiones sustinuit in deserto ducens & docens; veluti si mater filiis blandiatur; quem tot annis in terra lacte & melle manante paternè enutriuit, variisque tentationibus continuè in officio; quem captiuum ob illius iniquitates, demùm reducerat in terram suam, atque à plurimis tribulationibus eruerat; hunc populum Deo dilectum, veluti primogenitum filium pastores eius inique à proprio Deo seiunxerunt, ut esset velut oves dispersæ, ac dissipatæ; & à Deo separatus expectaret dies multos, nempe vsque ad tempora nouissima sine Rege, & sine Deo, & sine loco. Hanc dispersionem, & perditionem præuidens Christus fleuit amarè, dicens super ciuitatem: *Quia si cognouisses**

Luc. 19. 42

Mat. 23. 38. & tu, & quidem in hac die tua, quia venient dies in te, & circundabunt te inimici tui vallo, & coangustabunt te undique, & ad terram prosternent te, & filios tuos, qui in te sunt. Si de subuersione ciuitatis ita dolet, quid de tota populi perditione, atque exterminio vsque in nouissima tempora duratura? Hæc inter passiones Domini non fuit minima. Quanta quæso tristitia,

illos videre, cum his loqui & agere, qui suis iniquis persuasionibus, atq; conciliis, & consiliis tantas ruinas in populum Dei crudeliter inuenerunt? Heu quam nobis ignoti dolores Domini Iesu?

25 Sed pertigerunt iniqui, persequentes usque ad diuisionem animæ & corporis, nempe usque ad mortem, mortem autem crucis, in qua Dominus emisit spiritum. Hanc Caiphas intendebat dicens. *Expedit vobis, ut vnus moriatur homo pro populo.*

Deut. 18. 20. Vide, quæso, si Caiphas sit ille præcipuus, de quo lex ait: *Propheta autem, qui arrogantia deprauatus, voluerit loqui in nomine meo, quæ ego non præcepi illi, ut dicat, interficietur.* Certè non verum Prophetam lex carpit; alioqui non loqueretur in nomine Domini, quæ illi Dominus non præcepisset.

Nunquid ergo Caiphas non fuit aliquo modo Propheta, qui prophetauit, ut nomine Prophetæ notari posset à lege? Arguens cæteros ignorantia, se scientia Dei munitum iactat, quasi ex ore eius procedat verbum Dei, qui idem fuit interficiendus. Hunc notari per hanc legem in prius videtur, quod lex mox ante promiserat Christum, qui fuit vir Prophetæ potens in opere & sermone, dicente Moysæ ad populum: *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus; ipsum audies.* Et Dominus subdit: *Ponam verba mea in ore eius. Qui autem verba eius, quæ loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego ultor existam.* Et subdit immediate, quæ supra posuimus: *Propheta autem, qui arrogantia deprauatus, &c.* Vides ergo duorum Prophetarum contentionem, quorum alter est missus à Deo; alter arrogantia deprauatus, loquitur à semetipso, & loquitur tamen sicut sermones Dei. Quis ergo iste arrogans in singulari nisi Caiphas? Sequitur enim & in lege: *Quod si tacita cogitatione responderis. Quomodo possum intelligere verbum, quod Dominus non est locutus? Hoc habebis signum: Quod in nomine Domini Propheta ille prædixerit, & non euenit, hoc Dominus non est locutus.* An non prætendit Caiphas seruandum populum à Romanis, si Christum interficerent? An

vera prædixit? An non totum euenit oppositum? Hæc ergo per tumore animi sui Propheta confinxit. Sic, sic euenit, ut qui timet primum, irruat super eum. *Timuerunt isti timore, ubi non erat timor, & timorem Domini abiecerunt.* Dixit Dominus: *Qui verba Prophetæ, quæ loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego ultor existam.* Ergo dum hominem huic necitabant, qui Propheta magnus surrexit in illis, iram Domini meruerunt, & nepharii sui scelestis sibi ipsis constituerunt ultoribus: qui missis exercitibus suis, nempe Romanis, perdidit homicidas illos, & ciuitatem illorum. Et ita Romani tulerunt locum; nempe ciuitatem, & templum succedentes; & gentem, populum tum trucidantes tum captiuantes.

Hoc ergo quod dixit: *Expedit, ut vnus moriatur homo pro populo*, quatenus intendebat liberare populum à Romanis, per tumorem animi sui illud confinxit. Nam quod Iesus moriturus erat pro gente, & filios Dei, qui erant dispersi congregaret in vnum. Hoc à semetipso non dixit. Rursus pondera, quod falsus ille Propheta iubetur interfici. Et hic tamen est, qui interficit verum Prophetam. Nam ut verba sua videntur simplicia, ingrediuntur tamen ad interiora ventris, lanceis suis vulnerant atq; animam pertranseuntia. Si ergo ultorem se statuit Deus eorum, qui non audierint verba eius, quid faciet agricolis, qui iectū de vinca interfecerunt? Quid faciet interfectori, qui interficiendus ipse ut falsus Propheta, verum ac sanctum Prophetam decernit interficiendum, reumque mortis declarat, & maximopere curat, ut interficiatur, & verè tandem tradit interfectioni? Non otiosa ergo in sacra Scriptura coniunctio pollicitationis sancti magnique Prophetæ, & admonitionis aduersus Pseudo-prophetam.

Hoc ad vehementiam facit Passionis Domini, qui à tam praua generatione adiudicatur & traditur; ut meritò Filius cæcinerit: *Circumdederunt me viruli multi, & tauri pingues obfederunt me. Circumdederunt me canes multi, concilium malignantium obfedit me.* Ad nos igitur pertinet tantò magis

magis Prophetam nostrum reuereri, atq; obtemperantius audire Non enim frustra, quando lecta sunt maledictiones, quae uenerunt super populum Iudaeorum, lecta sunt nihilominus benedictiones iis collatae, qui audierunt uocem Domini, & erectum est altare, in quo & sacrificatum est, & scripta sunt. Passio Domini Scriptura legis est. In Cruce docemur quid agere debeamus. Ibi mortuus est Christus, ut dispersos filios Dei congregaret in unum. Labia stulti miscent se rixu, & os eius prouocat iurgia. Christus uero congregat in unum. Unitas, fructus est Passionis, merces mortis, germen Crucis. Vbi separator foederatorum diuisit indiuisiōis auctorem, ibi iacta est sementis charitatis & unitatis. Foedus praecesserat inter Deum, & populum, ut essent una foederati. Bilinguis iste Caiphas hos foederatos separauit, Deum contigens, Christum interficiens, atq; populum maledictionibus subdens; in quibus erat & ista: *Disperget te Dominus in omnes populos, a summitate terrae usq; ad terminos eius. Et seruius ibi Diis alienis, quos & tu ignoras, & patres tui, lignis & lapidibus.* Interim Filius Dei filios Dei, qui erant dispersi, congregauit in unum, ut esset illis unus Dominus, una spes, unum baptisma, unus Deus, & Pater omnium, qui est super omnes, & super omnia. *Suscipias enim te Dominus sibi (inquit benedictio) in populum sanctum.* Eia ergo seruemus unitatem spiritus in uinculo pacis, ut unanimes uno ore honorificemus Deum, & Patrem Domini nostri Iesu, cui est honor, & imperium in aeternum. Amen.

CONCIO SECVNDA.

ARGVMENTVM.

Agitur de illis, qui falso iustitia zelo utuntur, ad eorum malos colorandos pretextus. De pessimis effectibus, qui ex hoc consequuntur. In secunda parte. Quam malum sit surripere quae Dei

sunt, & quam pessimum Diuina in alium sensum transferre, quam intendat Deus.

BENE ostendit pessimus ille Caiphas quod Deus non esset cum eo, quando ceteros culpās ignorantia, se unum Sapientem arbitratu & iactat, cum ab eo, qui caelesti Sapientia auctus erat, dictum sit. *Viso, quam locutus est uir, cui quos est Deus, & qui, Deo secum morante, confortatus, ait: Stultissimus sum uirorum, & sapientia hominum non est mecum. Non didici sapientiam, & non noui scientiam sanctorum.* Si enim cum eo est Deus, qui se stultum confitetur ex animo: profecto qui tantā sibi arrogat rerum cognitionem, ut ceteros contemnens, dicat: *Vos nescitis quidquam; longe à Deo abesse facit exploratū.* Id quod euentus rei demonstrauit, quando concilium insipiens dedisse, tota gente pereunte, notum factum est omnibus. Vbi tamen dicebat ipse: *Expedi uobis, ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat.* Sic Deus nunquam cum illo fuit neque cum populo, pro quo zelare simulabat; quin illos abiiciens & deserens, in manus gentium tradidit illos, qui & locum eorum tollentes, & gentem omnia destruxerunt. Nos ergo, ut ne in idipsum incidamus iniquitatis exemplum, & ignorantiae exterminium: haec duo cauere discamus. Primum, est simulatio, qua aliud, quam spectamus pratendimus. Secundum, est peruersitas, qua diuina referimus ad humana. Caiphas quippe, & ex consilio plurimi uel omnes forsitan, inuidia tabescentes & odio contra Christum, ut illum de medio tollant, zelo salutis populi quasi uelo, contegunt malam suam mentem. Qui pretextus tamen fuit etiam iniustus atq; peruersus, agens perperam, dum transgrediens legem putat hoc pacto à malis & periculis liberari.

In primo malo duo sibi omnino contraria una conueniunt, ut malū ipsum simulationis constitutatur, nempe zelus malus & zelus bonus; ardens uidelicet cupiditas rei illicitae, atque erga illam uoluntas pro-

PROV. 30. 2.

Diuiso.

2

pro-

propensissima: hic est zelus malus. Præterea zelus legis custodiendæ, pronaque mens in illius obseruationem: hic est zelus bonus; Ductus his animus agitur peccatoris, cuius à Deo mens recessit. Enititur in veritum, totisque, vt ad illud aspi-
ret, contendit viribus. Obstat diuina Lex, quæ vetat concupiscentiam malam: Obstat forma boni, quam oculis & suis & aliorum obiciat. Obicem hunc vt amoue-
at, diuinam legem ad se conatur infle-
ctere, vt suæ non contradicat cupiditati, de penu diuinæ pietatis sumit, quo illam
condiat, emolliat, faciatque suis desideriis
coniuentem. Eam sibi hoc pacto coapta-
tam prætextit operi suo, vt eius non dispi-
ciatur improbitas, sed sibi cæterisque ius-
tum videatur, & honestum. Audiamus
Dominum de hoc conquerentem in Psal-
mo: *Peccatori autem dixit Deus: Quare
tu enarras iustitias meas, & assumis testa-
mentum meum per os tuum? Tu vero odi-
sti disciplinam, & proiecisti sermones meos
retrosum. Vide prætextum legis, tu enar-
ras iustitias meas, dum sibi cæterisque per-
suadet, se zelum Dei habere. Vide opus in-
iquitatis: Tu verò odisti disciplinam,
dum agit contra sermones Dei, quod fu-
sus exponit subdicens: Si videbas firem,
currebas cum eo; & cum adulteris portionem
tuam ponebas: Ostium abundauit malitia,
& lingua tua concinnabat dolos, sedens ad-
uersus fratrem tuum loquebaris, & aduer-
sus filium matris tuæ ponebas scandalum.
Vides facultati insidiantem proximi, &
gloriæ? Vides dolo & obrectatione offi-
cientem fratri? Vbi puto Prophetam ad
hoc consilium respexisse, quod in fratrem
suum filiumque eiusdem matris Synago-
gæ dolos concinnabat, & in concilio se-
dens aduersus illum loquebatur, simulans
tamen zelum legis, quod iustum videretur,
maius bonum maximo posthaberi.
Hoc est iustitias Domini enarrare, os assu-
mere testamentum eius. Conticuit lex,
dum permilla est præteriti; dum simula-
tio pertransit sub specie veritatis; dum ad
illam conclusionem ventum est: *Ab illo
ergo die cogitauerunt illum interficere. Ta-
cet & Deus, dum non punit, vt impunita-**

te videatur opus approbare iniquitatis,
quasi sicut opus habet speciem pietatis, ita
Deo sit placitum, & sit in hoc Deus similis
homini peccatori; quod idem vtrique pla-
ceat; & quod placeat impio, placeat & Deo.
Sed tandem audi Deum: *Hæc fecisti, & ta-
cui: Existimasti iniquè, quod ero tui similis?
Arguam te, & statuam contra faciem tuam.
Loquitur Deus, & clamat, dum concupi-
niquitatem, dum impios percellit, dum
flagellis ostendit, quod non Deus volens
iniquitatem ipse est. Neque habitabit (ca-
nit Psalmus) iuxta te malignus, neque per-
manebunt iniusti ante oculos tuos. Odisti
omnes qui operantur iniquitatem. Compelli
videbatur à prætextu legis, à specie boni,
arque propterea tacere. Ideò alius clamat
Psalmus: *Deus, qui similis eris tibi? Ne-
ceas neque compeccari Deus, quoniam ecci
inimici tui sonuerunt. Sonant ipsi & tu ta-
ces? aperit peccant, & non audiu clamorem
eorum.**

Dolus iste, quo quis etiam seipsum de-
cipit, vt dicat malum bonum, hac maxi-
me ratione pessimum est, quod boni ap-
parentia aculeum obrundat conscientie,
vt non pungat & non compungat, atque
ita in eo persequeretur, tanquam in relicta,
vbi & sensus fruitor cupito, & lex men-
tis modice sic repugnat, vt vltimus de pre-
nitidine nulla sit cogitatio. Illustrissimum
huius rei habemus exemplum in eo, quod
accidit in Tribu Dan. Ad tantam populus
deuenerat cæcitate, vt in colendis Idolis
arbitrarentur se obsequium prestare
Deo; sic Mater cuiusdam Michas videns
illum promptum ad faciendum sculptrile
atque conflatile, ex pecunia à matre illi
commendata, dixit: *Benedictus Filius meus
Domino.* Factoq; sibi Sacello Michas ma-
gna cum pietatis ac religionis specie fecit
Ephod & Theraphim, id est vestem Sa-
cerdotalem, & Idola (Idola ista puto fuisse
imagines quasi Deorum inferiorum scul-
ptrili principali) & vnum ex filiis suis insti-
tuit Sacerdotem. Superueniente autem
adolescente Leuita, cum sibi parentem
constituit ac Sacerdotem. *Nunc sero (di-
cens) quod benefaciet mihi Deus, habenti 30.
Leuitici generis Sacerdotem.* Præterea Tri-
bus

bus Dan, Deum hunc sculpsilem sibi statuit in Civitate Dan, & Ionatham filium Gersam filii Moyfi, & filios eius Sacerdotes in Tribu Dan vsque ad diem captiuitatis suae. Vide ignorantiam, vt, quae Deo maxime displicebant facientes, putarent Deum idcirco habere propitium, quando & nepotes Moyfi magni illius viri atq; sanctissimi, in Idolorum cultu Sacerdotio fungebantur. Propterea ab hac impietate nunquam recesserunt, donec populus captiuus abductus est. Nihil in toto orbe terrarum magis, aut etiam aequo perniciosum est ac noxiu, atq; caecitas ista est, qua male agentes benefacere arbitrantur homines. Hinc enim Idololatria, quae tamdiu totum obfedit orbem, vt amplissima regna omnia, Romanumq; in primis Imperium pro magna putaret religione Deos habere, qui vere daemonia sunt. Hinc haereses habentes quidem (vt ait Apostolus) *speciem pietatis, virtutem autem eius abnegantes*. Hinc Iudaeorum perfidia, quae (vt inquit idem Paulus) *aemulationem Dei habent, sed non secundum scientiam; dicentes: Nos scimus, quia Moysi locutus est Deus, hunc autem nescimus unde sit. Non est hic homo a Deo, qui Sabbathum non custodit*. Hinc inter fideles, hi qui de Dei misericordia praesumentes ambulant post peccata sua, quo nihil Deo displicentius. Hinc communis hominum negligentia in perspicendis mandatis Dei, in eius testimoniis exquirendis, in lege illius custodienda, cuius luce illuminari dtuiderent lucem a tenebris, pretiosum a vili, & ab honestate turpitudinem. Maculosos ideo a sacrificiis suis arcebat Deus, variegatam vestem ex lana & lino contextam, & huiusmodi miscellanea, vt ne miseremus nos malum & bonum, sed vtrumque ab altero discererem distincte cognosceremus. Hinc vniuersalis nimis hominum ignorantia, illorum quoque, qui amant veritatem aliquantisper, habentes in oculo si non trabem, festucam saltem; vnde nostra laudamus, aliena vituperamus, inuicem litigamus, nobis quasi iustis placentes, ceteris veluti a recto deuiantibus infesti, molesti, obloquentes.

Tom. II, Bellintani.

Hoc igitur sciamus, quod modicum fermentum totam massam corrumpit, & vna vniu's Achan transgressio totum contaminauit populum, dicente Scriptura: *Filii Israel prauaricati sunt mandatum, & usurpauerunt de anathemate. Nam Achan tulit aliquid de anathemate. Iratusque est Dominus contra filios Israel*. Vnde factum est, vt in primo praelio, quod cum Chanaanais commiserunt filii Israel, terga verterint, & corruerint, ex eis triginta sex homines, cuius damni referens causam Dominus dixit: *Peccauit Israel, nec poterit stare ante hostes suos, fugietque eos, quia pollutus est de anathemate. Non ero ultra vobiscum, donec coneratus eum, qui huius sceleris reus est*. Hoc non tibi videtur Iacobi Apostoli sententiam confirmare: *Qui in vno offendit factus est omnium reus?* coneratur id, quo caetera polluuntur, purgemus omne pessimum De Regibus multis in Iuda scribitur: *Fecit quod erat reatum coram Domino, veruntamen excelsa non abstulit*. Fuit primus Salomon, qui peccauit in hoc: scriptum est enim: *Dilexit Salomon Dominum, ambulans in praecipis Dauid patris sui. Excepto quod in excelsis immolabat, & accendebat thimiamam*. Huius rei fuit occasio, quod templum adhuc non erat aedificatum. Vnde ibidem Scriptura: *Attamen populus immolabat in excelsis, non enim aedificatum erat templum nomini Domini, usque in diem illum*. Ac quamobrem aedificato & dedicato templo, excelsa non abstulit? An forte iste ingniculus fuit, & exordium quoddam tantorum sacrilegiorum, in quae mulieres alienigenae illum impulerunt. Ista nimirum fuit occasio peccandi etiam regibus successoribus suis. Sic de Asa filio Roboam, qui Asa multa fecit in honorem Dei, scriptum est: *Excelsa autem non abstulit*. Sic de Iosaphat filio Asa, qui Iosaphat fuit Deo gratus, scriptum est: *Fecit quod rectum erat in conspectu Domini: Veruntamen excelsa non abstulit. Adhuc enim populus sacrificabat, & adolebat incensum in excelsis*. Sic de Ioas filio Oziae. Sic de Amasia filio Ioas: *Fecitque rectum coram Domino; veruntamen non ut Dauid pater*

4 Cor. 5. 6. Ios. 7. 1. Iac. 2. 10. 3. Reg. 15. 11. & 22. 43. & 4. Reg. 12. 2. & 14. 3. 3. Reg. 3. 3. 3. Reg. 11. 7. 15. 14. 22. 49. 4. Reg. 12. 3. 14. 4. Pppp eius,

eius, excepto hoc, quod excelsa non abstulit.

Sic & de aliis scriptum est. At de Ezechia tandem dicitur: *Ipse dissipauit excelsa, & contriuit statuas.* Propterea Sapiens scriptum reliquit: *Præter David & Ezechiam, & Iosiam, omnes peccatum commiserunt: nam reliquerunt legem Altissimi Reges Iuda.*

O quam ab omnibus peccatis cauendum est. Vnum solum prouocat iram Dei. Non est propitius Deus peccatori, etiam vnum dumtaxat peccatum habenti. *Non ero* (inquit) *ultra vobiscum, donec conuer-*

tu eum, qui huius sceleris reus est.

O Caïphas, scelus est aliquid tollere de anathemate, & scelus non erit interficere innocentem? & scelus non erit illum interficere, qui *multa signa facit*? illum interficere, in quem omnes credituri sint? verum Iudeorum Regem? expectatum Messiam? Filium Altissimi? & scelus non erit tuum, qui in hoc barathrum eos impuleris, quos ignorantes vocas? Pro vno furti scelere rapit se Deus ab vniuerso populo, & testatur, quod non poterit stare contra hostes suos; & tu tenes, & tu doces, quod hoc maximo facinore liberabitur populus, *ut non tota gens pereat?* Sed de nobis sit sermo. Crimen vnum Deum expellit ab homine, etiam si alioqui repletus videatur fructu iustitiæ. Crimen vnum totum hominem contaminat, quæ in illo sunt, immunda facit omnia. Sola capillorum præcisio totum Sampsonem, qui erat fortissimus, reddidit imbecilem, Deo priuauit.

Judic. 16. 20.

Surrexit (inquit Scriptura) *nesciens, quod recessisset ab eo Dominus.* Et tu nescis à te Dominum recessisse, quia peccasti, quia rem, qua Deo eras consecratus, perdidisti, gratiam capitis, ornamenta gratiæ, animæ pulchritudinem, quam tibi gratia Dei conferebat. Mulier Dalila, concupiscentia mala, quam lex prohibet, dicens: *Non concupisces*: ipsa tibi decorem sustulit, quem in te Deus concupiuit, & propterea sine Deo es in hoc mundo. Audisti: *Non*

Exo. 20. 17.

ero ultra vobiscum, donec conueratis eum, qui huius sceleris reus est. Ergo & hoc crimen abiice à te, ut sit tecum Deus. Sanctum erat Sanctuarium Domini, sancta omnis eius suppellex, quæ erat plenitudo

Jes. 7. 12.

Sanctorum, & expiatur tamen per singulos annos à sordibus, quas contraherat habitans in medio sordium filiorum Israël. Et tu, quoniam aliqua bona opera inuenta sunt in te, audes cum maculis peccatorum Deo appropinquare? Audi Legem: *Non immolabis Domino Deo tuo ouem & bouem, in quo est macula, aut quippiam vitii, quia abominatio est Domino Deo tuo.* Sola macula, quippiam vitii, totam reddit hostiam Deo abominabilem. Ne itaque gloriaris in bonis operibus, si qua macula, vel vna sit in te. Non loquor de leuibus quotidianisque peccatis, quæ sunt sordes in pedibus: nam etiam cum his homo est mundus totus, & non indiget nisi ut pedes lauet. *Volo vos sine crimine esse.* Hoc est venenum, quod tamen modicum sit, corpus grande totum inficit, & interficit; nec membrorum integritas, nec humorum æqualitas, nec totius hominis ipsius perfecta sanitas obstat, quo minus totum hominem reddat exanimem. O quanta est vnius iniquitatis malitia!

Quid ergo erit, si malum ipsum, quod verè peccatum est, velo bonitatis atque virtutis ornatum proferatur? Num illud operimentum tollit ab oculis Dei latentem turpitudinem? discretor est oculus Domini intentionum cordis, atque cogitationum. Spirituum est ponderator, omnia nuda, & aperta sunt oculis eius. Homines, qui vident ea, quæ patent, specie possunt decipi pietatis. Tu ipse tibi ignotus esse potes. Verum aliorum deceptio, tui ipsius ignorantia, quid confert emolumentum? Num tollit peccata immundi? & non potius apponit iniquitatem super iniquitatem? quod velatus iniquitas est; quod velat, iniquitas est. Ergo iniquitas apposta est super iniquitatem, quam si deceptio etiam consequatur, peccata multiplicantur. Si propter hoc velamen posstrum super cor tuum non vides temeripsum, hoc tibi erit impedimento, ne ex eas de peccato tuo; quia illud ignorans non execraris, non repellis à te. Et de te non vera est illa sententia adiecta parabolis Salomonis: *Generatio, quæ sibi munda videtur, & tamen non est lota*

6

10

10

10

10

10

10

10

10

lora à sordibus. Et similes fias Iudæis & cō-
sultoribus his, qui suam malitiam conte-
gere studuerunt publicæ communisque
salutis apparente zelo. De quibus videtur
ista sententia prophetice prænuntiata. Nā
quæ hic dicuntur, visionis nomine præ-
notatur. *Visio*, inquit, *quam locutus est vir,*

cum quo est Deus; vt propterea isti sint ge-
neratio, de qua ibidem dicitur: *Generatio,*

quæ Patri suo maledicit, & quæ matri suæ

non benedicit. Generatio, cuius excelsi sunt

oculi, & palpebra eius in alta surrecta. Gene-

ratio, quæ pro dentibus gladios habet, & com-

mandit molaribus suis, vt comedet inopes de

terra, & pauperes ex hominibus. An non isti

Christo maledixerunt, quem Belzebub

vocauerunt, qui tamen & pater illorum e-

rat & mater? An non eorum manifesta su-

perbia, quando amabant primos recubitus

in cœnis, & primas cathedras in Synago-

gis, & salutationes in foro, & vocari ab

hominibus Rabbi, & omnia opera sua fa-

ciunt, illos pro dentibus gladios habere

facit manifestum, quibus deuorauerunt

pauperem, non in abscondito, sed coram

Deo & omni populo. Vt peccatum, quod

abscondere vouerunt sub specie boni, iam

toti mundo factum sit manifestissimum.

Ergo quam periculosum est, quam dam-

nosum peccata abscondere, prætexere in

sceleribus sanctitatem, in immiti facinore

pietatem, doceat hoc nos Iudæorum rui-

na, extremumque exterminium.

7 Doctrinam potius veritatis audiamus:

Pro. 10. 18. Abscondunt odium labia mandacia, qui pro-

ferunt contumeliam, insipiens est. Cor mūdā-

dum est, quoniam siue contegas, siue pro-

feras illius obliquitatem, totum malum est;

mendax es, si abscondis; insipiens, si pro-

fers. Et, tu vide peccatum tuum: tu di-

scerne causam tuam: tu vide quid feceris;

tu quid cogites. Si tu non videas, videbit

omnis oculus. Quod non aspicias, non de-

spicies; si non despexeris tu, despectui eris

& hominibus, & ipsi Deo. Quoniam Deus

dissipauit ossa eorum, qui hominibus pla-

cent. Confusi sunt, quoniam Deus spreuit

eos. An non tu de hominibus es, quibus

placere studes? confunderis miser, erube-
sces, cum reuelata fuerit iniquitas tua; cū
à creatore pandetur omne malum, & ma-
nifesta erunt abscondita cordis nostri; tūc
paries filios, quos in occulto concepisti.

Audi Prophetam: *Colligata est iniquitas E-*

phraim, absconditum peccatum eius. Dolo-

res parturientis venient ei. O quis dolor!

13. cum patefient, quæ nunc abscondite fiunt.

In dolore paries, quod in dolo concipis;

quod dolose abscondis, dolose manife-

stabis. Vide Ephraim transmigrauentem. Vi-

de Iudæum captiuatum, qui abscondit

mendaciter odium aduersus Christū Do-

minum. Vide torum orbem terrarum indi-

gnantem contra Iudæos, & illorum tam

crudelē facinus detestantem. An non nunc

dolores parturientis veniunt ei? O Chris-

tiani. Non ita erit inter vos. Sed quicumq;

comiserit delictum, confiteatur illud sibi,

fateatur in corde suo se male egisse, & non

declinet os suum ad excusandas excusa-

tiones in peccatis. Confiteatur & exterius,

vt ab Evangelica lege præscriptū est. Scri-

ptum est enim: *Qui abscondit scelera sua,*

non dirigetur. Qui autem confessus fuerit,

& reliquerit ea, misericordiam consequetur.

SECVNDA PARS.

TOTA hominum omnium peruersitas

est, vt fruendis, & frui vtendis, quan-

do videlicet quæ diuina sunt ad comoda

temporalia peruersē diriguntur; & quæ hu-

mana sunt, diuinis rebus anteponuntur.

Quod facinus sacrilegum fuit, ignoranter

& inique consulentium Iudæorum. Iam

fatentur de Christo: *Hic homo multa signa*

facit, vt negare non possint, quod Deus e-

rat cum illo, & res ipsa diuina esset, in qua

Deus visitauerit plebem suam. Et adiiciūt

tamen: Si dimittimus eum sic, omnes credent

in eum, & venient Romani, & tollent nostrū

locum, & gentem. Vbi duo contra se scelera

manifestant: Homo iste multa signa facit: a-

deo si non impediatur, sint omnes in illum

credituri. Quid diuinum est ergo, à Deo

missum ad salutē populi sui, quam, si cre-

dat in eum, consequatur? hoc sequitur: Si

dimittimus eum sic. Nos ergo in rem diuinā

manum mittere cogitatis? opus Dei, quod est in illum credere, attente meditari, ut illud auertatis; si quis immundus sancta vel tangere ausus fuisset, peribat anima eius de populo suo: propterea tot præcepta data sunt de purificatione. Quin, sancta quædam erant de Sanctuario interiori, quæ neque mundi tangere poterant, neque etiã Leuitæ, ipsius quoque prima classis, nempe familiae Caath: quæ quidem portare iuebantur, sed inuoluta adeo, ut nõ profus ab eis tangerentur, alioqui moriebantur. *Intrabunt* (inquit) *filij Caath, ut portent inuoluta, & non tangerent vasa Sanctuarij, ne moriantur.* Ecce autem isti immundi omnes in Sanctum Sanctorum audent manus iniicere, ut non tangerent solum, sed ut destruant, de medio tollant, non dimittant: sic fidei populorum aditum intercludant, claudant regnum cælorum ante homines, ut illos prohiberent, qui in illud intrare voluissent. Hoc primum scelus. Alterum est, quod cælestia temporalibus commodis enitentur accommodare. Cum è contrario temporalia debeant æternis deseruire.

9 Sapiens ille, qui rogat: *Mendicitatem, & diuitias ne dederis mihi, sed tribue tantum victui meo necessaria; ne forte satiatus illi-
9. ciar ad negandum, & dicam: Quis est Dominus: aut egestate compulsus furer, & peruerem nomen Dei mei.* Aperte demonstrat, quo referenda sunt temporalia ista. Victui necessaria petit: ergo ad vitam ista supeditantur, ut per ea vita nobis concedatur. Ipsa vero vita quid spectat? dum timet ne horum occasione Deum offendat, vel negans in copia illius Maiestatem, vel polluens nomen eius propter inopiam; an non perspicuum facit totam vitam nostram ad Deum esse referendam? Hic finis est eorum, quæ creauit Altissimus; ad eum, qui super omnes est, inferiora omnia transferenda sunt: Ad illum, vnde excurrerant, recurrant. Ut viuas tu, ut tecum frater tuus viuat, ut pacificus sit & iucundus coniunctus vester, ista traduntur. Derogat mendicitas vitæ tuæ, subtrahens necessaria, abigatur illa, ut viuamus. Forte ad furtũ impellit, quod pacem tol-

lit, & vitæ tranquillitatem; abist itaq; mendicitas, ut quietam & tranquillam vitam agamus. Verũ ut mendicitas furtum creat, sic furatio periuriũ, quod est contra Deũ. Ergo & victus & conuictus diuinum honorem spectat. Nil minus abundantia, quæ ideo ablegatur, ne quis in de elatus rerum omnium Dominum non cognoscat, non confiteatur, non laudet. Magna ergo perueritas est, his abuti, ut non Deus per illa sanctificetur & honoretur, vt merito etiam diuitiæ contemnendæ sint, ne nostant a Deo abstrahant mentem.

Hoc vt doceret Deus, primam ciuitatem, quam in terra promissionis cepit populus, nempe Iericho, subdidit anathematizari; omnia videlicet illius bona Deo consecrans, vt ne quis quidquam eorum raperet ad vsus proprios. Vnde consumptibilia iussit omnia profus destrui. Aurum vero, & argentum, vasa aenea & ferrea Domino consecrari, reposita in thesauris eius. Achan 16, 7, ergo, qui aliquid inde furatus est, peruerse conuertit, quæ Deo debebantur, & vnum propriũ, propterea Dei influ extirpatus est. Sic Deus ostendit omnẽ terram illam suam esse, in sui obsequiũ destinatam. Qui alio illius bona detorqueret, exterminio liliũ esse dignũ. *Dominus est terra, & plenitudo eius orbis terrarũ; & vniversi, qui habitant in eo.* Furatur ista Domino, qui non illa assumit in gloriam Dei, dignus qui cõburatur, & ad nihilum redigatur.

Si hæc nobis Deo contempto, applicantes grauius offendimus, quid de illis dicendum est, quæ proprie diuina sunt? Tria de diuinis rebus lex dedit præcepta, sicut tria sunt potissimum diuina. Primum est ipsa Diuinitas, quæ Deus Deus est. Secundum est nomen eius. Tertium est creatum quid, sed Domino consecratum, cuiusmodi est dies septima, per quam reliqua omnia intelliguntur, quæ sibi Deus singulariter sanctificauit; nam per tempus temporalia designantur. In his tribus decernendis addidit Deus prohibitionem, ne ista à Deo auferrentur. Declarata Diuinitate mox addit: *Non habebis Deos alienos coram me.* Ex primo præcepto, quo dicitur, *Ego sum Dominus Deus tuus*, satis patet, quod sanctum sit no-

fit nomen eius, & ideo venerandum, & metuendum: propterea adicit prohibitionem. *Nō assumes nomen Domini Dei tui in vanum.* Vbi aduertit quod vbi dixerat prius: *Ego sum Dominus Deus tuus:* nunc dicit: *nomen Domini Dei tui:* vt intelligas ex primo præcepto pendere secundum, nempe quod nomen Dei sit pura mente colendum. In tertio denique ait: *Memorare, vt diem Sabbati sanctifices.* In primis duobus non fuit opus rationem reddere, veritate per se clara atque perspecta, quod Deus sit, & quod nomen illius sit reuerendum: sed quod die ista sabbati esset sanctificanda, non erat ex sui natura manifestum, propterea rationem subiicit: *Sex enim diebus fecit Dominus cælum & terram, & mare, & omnia, quæ in eis sunt; & requieuit in die septimo; ideo benedixit Dominus diei sabbati, & sanctificauit eum.* Creatis omnibus requieuit Deus, & primum tempus post creata omnia sibi separauit & sanctificauit, vt sic nos instrueret, omnia quidem esse sua, quorum omnium ipse creator est. Ea tamen donauit nobis, dicens de homine: *Præsit omnibus.* Verum tamen vt sciremus, ea non nisi ex Dei gratia & liberalitate esse nostras partem aliquam sibi retinuit, nempe temporis partem septimam; in qua sic requieuit, vt nihil illius vellet nostrum, quasi nihil operans. Im-mortuus enim in se permanens, quietem sibi dedicauit; mobilibus nobis mobilia condonauit; propterea quod operatur, nobis tribuit; quod quiescit sibi; cuius quietis tamen nos quoque vult esse participes, vt declarat Apostolus. Ad quod significandum iubet, vt in sabbato quiescamus. *Sex diebus* (inquit) *operaberis, & facies omnia opera tua.* Septimo autem die, sabbatum Domini Dei tui est: *Non facies omne opus in eo, tu & filius tuus, & filia tua, seruus tuus, & ancilla tua, iumentum tuum & aduena qui est intra portas tuas.* Dicens: *Sex diebus facies omnia opera tua;* innuit manifeste, nihil in sabbato nobis esse faciendum, quod sit opus nostrum, nempe in commodum & vtilitatem nostram; quoniam tempus illud est Dei, & non aliud præter Dei opus in eo esse faciendum. Quo nihilominus

docemur, per opera nostra venturos nos tandem ad requiem æternam, operibus ipsis nostris iam perfectis. Paret ergo id, quod sibi ipsi reseruauit, illi soli concedendum: & propterea vetuit, vt dictum est, vt in eo non faceremus opera nostra. Ergo videmus, quod in tribus omnibus his præceptis singulariter animaduersum est, vt quæ diuina sunt, non aliud transferamus, sed quæ Dei sunt, Deo ipsi reddamus.

Quanta ergo iniquitas, quantoque supplicio digna, diuina nobis rapere, diuina violare, diuina ipsa ad nostram vtilitatem retorquere? Hoc Caïphas cogitauit, hoc proposuit, hoc tam peruersum facinus iniquè decreuit atque sacrilegè, qui Deum ipsum, quem saluatorem omnium nescius confitetur, etiam ad mortem adiudicat propter temporale emolumentum, nè tota gens pereat, pereat temporaliter, vt ipse intendit. Vt hanc tantam compesceret Deus iniquissimam temeritatem, postquam in primo præcepto vetuit, ne Diuinitatem, quæ solius eius est, alienis darent, sibi Deos, qui non sunt Dij, fabricantes, eosque colentes, damnationis subiicit sententiam ijs, qui ausum tam sacrilegum subiissent, dicens: *Non adorabis ea, neque coles.* Ego sum Dominus Deus tuus fortis, zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam & quartam generationem eorum, qui oderunt me, & faciens misericordiam in millia iis, qui diligunt me, & custodiunt præcepta mea. Cõiunge illa duo, fortitudinem & zelum, & poteris conuicere, quam ab homine sit cauendum, nè diuina à Deo ad alios transferantur. Fortis & zelotes; fortis, vt possit; zelotes, vt velit: hoc ardentem, illud vehementer. O infelix synagoga, iam sentis experimento, quam fortis sit Deus, quam zelotes, qui te in omnem ventum ventitauit, & in cauda posuit: vt ab omnibus posthabearis, & conculceris: & non patrum solummodò, sed tui ipsius luis peccatorum pœnas, quæ odio habes illum, qui te dilexit vsque ad mortem.

Addit & secundo præcepto transgressionis pœnam, dicens: *Nec enim habebit in sensum Dominus eum, qui assumpserit nomen Domini Dei sui frustra.* O vos omnes qui

Pppp 3 qui

Exod. 20.5.

Deut. 28.

Exod. 20.7.

Genes. 1.26.

Habr. 4.3.

Exod. 10.

130.

Exod. 20.

qui transitis per viam istam latam, quæ ducit ad perditionem, diuinis abutentes, audite præcipientem, timete cõminantem, coram illo, qui fortis est & zelotes, contremiscite. Dicebat olim populo suo: *Ite ad locum meum in Silo, vbi habitauit nomen meum à principio, & videte, quæ fecerim ei propter malitiam populi mei Israel.*

Ite, ite & vos in vineam istam, de qua per alium Prophetam facit comminationes, quæ nunc impletae sunt. Et nunc ostendam vobis, quid ego faciam vineæ meæ; auferam sepem eius, & erit in conculcationem: diruam maceriam eius, & erit in conculcationem: & ponam eam desertam: nõ putabitur & non fodietur, & ascendent vepres & spina; & nubibus mandabo, ne pluant super eam imbrem. In direptione dispersio, in conculcatione captiuitas. Deserta à Deo, sine Prophetis, qui putent & fodiant: spinis errorum & opprobriorum repleta; neque de cõlo influxus gratiæ illi datur; malè habetur ab hominibus, & à Deo. Ite, ite in Silo, vbi primum locata fuit Arca; Ite ad templum Salomonis; ite ad populum illud antiquum, & videte furorem Domini cõtra illum. Discite iustitiam Dei, & audite:

Ierem. 7. 14. Faciam domui huic, in qua inuocatum est nomen meum, sicut feci Silo Et proiciam vos à facie mea, sicut proieci fratres vestros. Domum illam fabricatam, figuram nostram fuisse, planum est; nõ pepercit illi, non parceret & nobis. Quod illis dicit, nobis dicit.

14. Heu cur non audimus? Quot Christianorum regiones datæ sunt in direptionem; misera gens fidelium, quoniam ab infidelibus conculcatur; deserta à Domino, quæ deseruit ipsa prima. Vbi nullum habet cultorem, qui putet, qui fodiat, qui doceat, qui corrigat, qui à peccatis illam auertat; neq; de cõelis à Deo visitatur, subtracto sicut exteri subsidio, ita interiori auxilio. Et qui inter fideles viuunt infideliter, sicut & gentes, quæ ignorant Deum, illius quid amplius est? quæ illorum utilitas? Illis non desunt exteriora ista salutis cõmoda, degentes in plenitudine Sanctorum. At diuina contempnentes, Verbum Dei, Sacramenta, Ecclesiæ directionem, quid illis profunt omnia hæc? *Propterea amplius*

accipient iudicium. Et viri Niniuitæ, & populus Iudæorum, surgent in iudicio cum generatione ista, quæ Deum habet in medio sui protectorem, adiutorem, saluatorem, & dicit illi, recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus. Rachab, quia saluauit exploratores, de ruina Iericho liberata est cum omnibus suis, & fuit in honore apud populum. Et tu Christiane, quem te erga Christum saluatorem tuum exhibes? Est funiculus coccineus in fenestras, per quæ saluati sumus, vt nos saluantem saluemus, honoremus, apud nos habeamus. O passio, verè funiculus, quo Christum inimici eius tenuerunt & ligauerunt, funiculus rubeus, coccineus: traditus est enim ad mortem; mortem autem crucis. Hoc signum salutis nostræ. In hoc videmus, quæ Christo tenemur. Posuit ipse signum, exiuit portans coccineum vestimentum. Clamatum est à Pilato: *Ecce homo.* Positus in signum, cui contraditum est. Quis nostrum ponit hoc signaculum super cor suum? quis aspicit serpētem in ligno; Quis videt diamiaum super hoc solium excelsum & eleuatum? Quis interrogat? Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? Quid clamamas: *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum!* Iustus perit, & nemo recogitat. Christus vadit, & nemo interrogat? Domine quod vadis? O Passio Domini, non iam patēs, sed abscondita ab oculis omnium. Non est qui contempletur eam ex omnibus charis eius, quia nemo charus, nemo charissimus. Omnes videntes me dereliquerunt me; & relictus sum ego solus, sicut agnus in medio luporum. Si non diuinum quid Passio est, quæ res erit ultra diuina? Sabbatum Domini est, vt quiesceret; in cruce clavis confixus est; cessauit ab omni opere suo clauatis manibus; hucusq; venit ultra non processit pedibus in cruce confixis. Benedixit huic diei, sanctificauit illud, diem suum voluit esse, de quo dixerat: *Tempus meum propè est.* Heu sanctificate diem sabbati istum: opus nõ faciatis in eo. Vacate, vacate, & videte: gustate, & videte: *Respicite, & leuato capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra.* Propè est salus vestra. Sic habete rem hanc diuinam: Sic

6. 27. Sic habete Redemptorem vestrum. Cur saluata Rahab? quia ex illa erat Dominus Iesus Christus nasciturus. Nō saluabimus ergo nos Dominum ipsum saluatorem? Sed trademus in manus peccatorum; Sed frustra effundemus sanguinem eius? sed inuitē reddemus nobis sanctam suā passionem; sed crux, sed signum filij hominis erit nobis, cui contradicamus? Crucē fugientes: crucem abhorrentes? Non sic, nō sic. Sed venite adoremus, & procidamus ante eū, ploremus coram Domino, quia ipse Redemptor noster, ipse frater, ipse Pater noster, qui mortuus est pro nobis, vt nos salui simus, salutemq; consequamur æternam. Quam nobis ipse concedat, qui illam operatus est.

MORALE.

15. CEdis o bone Iesu, ab ijs tu te subtrahis, qui te cogitauerūt interficere, vt sciat omnis, quoniam nulla te latet cogitatio. Iam non in palam ambulabas apud Iudæos, vt qui scires illos tuam mortem meditantes. Dic amabo mi Domine Iesu, an vt occasionem illis subtraheres frustra malignandi, ampliusq; sine passionis tuæ effectu peccandi? Duo tibi à patre tuo iussa fuerunt, vt verbo doceres, morte saluares: venisti, docuisti: quod si non fecisses, peccatum non haberent perfidiæ suæ; non credentes, sed irridentes, sed contradicentes. Post aduentum & prædicationem, recessisti longè, abiens in regionem longinquam, per portas mortis. Peccatum peccauit Ierusalem, quæ occidit Prophetam, qui ad se missus fuerat, quia non capiebat Prophetam mori extra Ierusalem. Ipsi sibi exitio fuerunt, repellentes doctrinā, & doctorem interficientes; & in hoc tamen illis prospexit: Nam videns cogitationes eorum, abscondit se, ne videntes amplius exardescerent, in vanumq; contenderent, neci dare illum, quandiu nō venisset tempus eius. Hæc est vna ratio cedendi aduersarijs, ne si non adit ista cessio, fiat accessio malignitatis in aduersantibus. Aggrauauit Pharaon cor suum resistente Deo conatibus suis, qui sustinuit in multa pacien-

tia vasa iræ apta in interitum. Sed hoc vt ostenderet potentia suam, & diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam. Quæ Pharaon fuit occasio peccandi, mundo salutem attulit, notā faciens Omnipotentis virtutē, qui potest in se confidentibus præsto esse liberans, & sibi resistentes deponere de sede atque disperdere. Christus autem, qui cum Pharaone vsus fuerat potentia, cum his, qui nihil minus erant duro corde, patientia vsus est, vt esset quidem salus sua, vsque ad extremum terræ, hos autē pereuntes grauitudo non impelleret in infernum. Vbi oportuit & panem Euangelij frangere sua prædicatione, & virtutē diaboli infringere sua passione, non debuit ab his abstinere, quod Iudæis essent in ruinam. Quod tamen ita præstitit, vt nullam frustra illis daret peccandi occasionem. Propterea itaq; dicit Ioannes: *Ab illa ergo die cogitauerunt vt interficerent eum*. Iesus autē non in palā ambulat apud Iudæos, sed abiit in regionē iuxta desertum, in ciuitatem quæ vocatur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis. Vbi & locus, & tempus, & societas innuitur. Locus remotus est aprus fugæ; tempus ad mensuram, dum tempus veniret, cum ille se traditurus esset in manus peccatorum, propterea subdit immediatè post hoc Euangelista: *Proximum erat Pascha Iudæorum*, in quo postmodum ascendit Ierosolymam magna cum celebritate, vt sic cederet ad tempus, non quasi timēs, sed tempus expectans opportunum & præordinatum.

Erant autem cum illo & discipuli eius, vt discerēt, tempus esse custodiendi, & tempus abiiciendi; tempus tacendi, & tempus loquendi; tempus belli, & tempus pacis. Ergo nos, qui discipuli sumus, discamus non resistere malo, vt malum destruamus, quin magis impediamus. Doctrina pfecto Christianis admodum necessaria, qui perindè quærunt quæ sua sunt, atq; si sui essent ipsi. *Tuus sum ego, saluum me fac*: dicebat illi huiusce cognitor veritatis. Si meus essem, meā ipse salutem quærerem. Omnes enim quærūt quæ sua sunt: sed tuus

cum

cum sum, rei tuę tamquam seruus tuus debeo querere incolumitatem: Quod ut præstem, duo mihi necessaria sunt, alterum pro salute rei tuę laborare: idem iustificationes tuas exquisiui; alterum est rogare te, ut rei tuę curam geras, idem saluum me fac, quoniam tuus sum. Quod meum est exhibeo, tuas exquirens iustificationes; & tu ergo quod tuum est, præstare digneris, saluum me faciens. Ergo saluum me fac, quia iustificationes tuas exquisiui. Hoc Christianorum est, qui sui non sunt, qui empti sunt, qui lucro Domini sui debent intendere

18. Sed heu ista est generatio, quę pro dentibus habet gladios, & commandit molaribus suis, ut comedat inopes de terra, & pauperes ex hominibus. An forte iniquitas ista abscondita est, aut sit in occulto?
- Prou. 30. 14.*
- Isa. 3. 9.* Peccatum suum sicut Sodoma prædicauerunt: repleta est terra iniquitate à facie eorum. Et sanguis sanguinem tetigit. & *Gen. 6. 13.* infecta est terra sanguinibus, & contaminata est ab operibus manuum eorum. Sedent quidem in insidiis cum diuisibus in occultis, sed non ut operiatur sicut ab adipe iniquitas eorum, verum ut facilius illam perfererent, ut interficiant inopem innocentem.
- Gen. 10. 9.* Insidiantur in abscondito, quasi leo speculca sua, ut pauperem rapiant. Quasi Nemrod robustus venator coram Domino. Cceptum est ab origine mundi, quod robustus frater imbecillum occidit fratrem. Renouatum est in mundi reparatione, ubi erectum est folium tyrannorum à Nemrod. Passus est populus Dei in sua origine à crudeli Pharaone, sed neque populus ipse ab hac fuit immunis crudelitate. Propterea de Regibus Ierusalem dicebat Ezechiel, loquens de synagoga: *Ezech. 19. 2.* Quare mater tua leona inter leones cubauit in medio leunculorum suorum, & eduxit unum de leunculis suis, & leo factus est, didicitque capere prædam, hominemque comedere? Rursus de alio Rege: *5.* Tulitque unum de leunculis suis, leonem constituit eum. Qui incedebat inter leones. Et factus est leo, & diuicit prædam capere, & homines deuorare. Didicit viduas facere, & ciuitates eorum in desertum adducere, & desolata est terra, & plenitudo eius à

vocorugitus illius. Et quis finis eorum? Nonne tyrannis crudelissima, qua contra pauperem Christum infurexerunt? sed nunquid desit crudelitas cum populo illo crudeli? Regnat & apud nos impietas ista, & inter nos est generatio ista, quę pro dentibus habet gladios, quę commandit molaribus suis. Iam tyrannos passa est Ecclesia, ventis persecutionum exagitata, sed deficientibus exteris vexantibus, infurexerunt filij eius contra eam. Et prætereo principes hæreticos, de nobis Catholicis sermo meus est; de his qui accedunt ad mensam Domini, dolebat Paulus defectum caritatis in eis: quando alius esuriebat: alius ebrius erat. Sed quid? qui rapiunt bona pupillorum ac viduarum; qui pauperes deorant; qui inferiores conculcāt? qui a quales amulantur, & vrgent? Sic docemur ab iniurijs proximorum abstinere, ut dicit sapiens: *Nec accuses seruum ad dominum suum, ne forte maledicat tibi, & corruias.* Nouissimum virorum seruo, nescio quam minor offensa eidem valeat inferri, quam illum accusari ad dominum suum, illi reuelans eius malefacta. Ergo per hoc docemur a minimis quoque proximi offensis abstinere; & adjicies: *Ne forte maledicat tibi, & corruias:* offendit Deum vltorem etiam minimum iniuriarum se constituisse, quando ad maledictionem serui offensi, qui alia, præter linguam arma non habet ad se tuendum: Deus ipse offendentem exuribat. Quid putas, quod nolebat Deus reperire nidum, ubi mater pullis suis incubebat, matrem ipsam tollere cum pullis suis: non est pullos iubebat dimittere, ne durior quam par esset, lex videretur. *matrem dimitte;* quæ alios sit paritura, cui iam incumbit officio, à minimis quoque iniuriis est abstinendum. Capram videris offendere, si filium illius coquas in lacte eius, desine ab hac offensione. Sed nunquid de brutis cura Deo? quales nos erga pauperes, ac debiles gerere debeamus, legibus istis instruemur.

Christus videns ciuitatem, ubi erat crucifigendus; fleuit super eam; dolens, quod ab ea peccatum hoc grande accere non posset, quo illum egit in crucem, quod impleretur esset mentura patrum suorum, Sanctum sancto.

sanctorum occidendo, ut fieret purgatio omnium delictorum. Et consequenter doluit, quod propterea prosternenda ac destruenda esset. Doluit quoddam mala ista esset passura, sed in primis doluit ac fleuit, quod ipse malorum illius aliqua esset occasio. Et ob id quando Patris obedientia, & nostra utilitas concedebat, et debet persequentibus, in loca deserta secedebat. Ita in cruce pendens pro suis crucifixoribus exoravit, ut oratione occasione compensaret, quam habuerunt illum interficiendi. Ita nos docens, quam sollicitè proximorum salutem cauere debeamus.

20. Vide autem si benedictio, quam dedit Moyses Iudæ, in hac Christi oratione sit impleta. *Hæc (inquit) est Iudæ benedictio: Audi vocem Iudæ, & ad populum suum introduce eum. Manus eius pugnabunt pro eo, & adiutor illius contra aduersarios eius erit.* Verè benedictio, qua in illo benedictæ sunt omnes nationes terræ. Quando Moyses pro populo deprecabatur Dominum indignatum, & volentem illum prorsus deletum, tunc Deus Moyse promisit facturum illum Principem super gentem magnam; id quod nunc implerum est, quando Ecclesia Christi, gens magna, Moysen veneratur, plus multo quam synagoga. Ergo Dominus Iesus, tunc factus est Princeps & Saluator omnium, quando pro populo illo oravit, quem erat Deus deleturus. Moyses ergo, qui se figurâ Christi gestare prænouerat, conuenit cum illo orante pro populo, rogans: *Audi Domine vocem Iudæ.* Tanta eius charitas, qua pro suis interfecto-ribus rogat, meretur, quod illi tribuatur populus maior, excellentior, perfectior. Et propterea ad populum suum introduce eum, quod si opus sit labore, atque virtute, manus Domini (conuertit sermonem ad nos) pugnabunt pro eis, & adiutor illius erit contra aduersarios eius. Vide originem singularem principatus Christi super omnem terram: qui postulauit a Patre, & dedit illi gentes hereditatem suam, & possessionem suam terminos terræ. Non poterat Christus quemquâ offendere, qui est Saluator omnium: occasionem illam ruinæ populi sui, sua oratione deprecatus

Tom. 11. Bellintani.

est apud Patrem. Inde nos orti sumus, inde facti discipuli Christi, membra Christi. Ergo qui verè possumus offendere, cauamus offensam. Bonum quæramus proximorum; simus Ioseph imitatores, qui datus est in salutem multorum populorum: sed Christi in primis, qui saluos facit omnes sperantes in se.

Exod 50.
20.

Psal. 16.7.

F E R I A I V . D O M I N I C Æ I N R A M I S P A L M A R V M .

C O N C I O P R I M A .

Cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit Discipulis suis: Scitis, &c.

Matth. 26.1.

A R G V M E N T V M .

Ostenditur congruentia temporum, in quibus Christus voluit pati, occasione verborum illorum, Post biduum Pascha fiet. Inquiruntur cause, cur non citius, cur in Paschate, & cur à nemine tempus istud sciri voluerit. In secunda parte, quomodo voluntas Dei æterna voluerit hanc Passionem, & quomodo inuidia Iudæorum ad hoc deseruierit.

V T I N A M sit nobis cor illud sapiens, & auris prudens, *Prou. 18.15.* de quibus Salomon in Proverb. o dixit: *Cor prudens possidebit scientiam, & auris sapientium, querit doctrinam.* Cum tanta nobis offeratur occasio vera sapientia, qua de cælo descendit, ut nos doceret viam prudentia, de qua nunc audimus. Cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis. Scitis quia biduum Pascha fiet. Quo declaratur, Dominum Iesum vitam cum doctrina, doctrinamque cum

vita finisse. Aded quod ideo viueret, vt doceret; viueretq; propterea, dum doceret; & quod ideo moreretur, vt doctrinam confirmaret. Quanti ergo nobis facienda est doctrina ista cœlestis, quæ vita & morte Filij Dei mundo est euulgata? Moy- ses dum cum populo fuit, semper illum instruxit: at moriturus, legem repetiit, & confirmauit: nunquam desinens hortari populum, vt audiret vocem Domini Dei sui. At Christus, ne dum viuens & moriens legem suam nobis inculcauit; sed ipsa morte eandem stabiliiuit. Quod nunc demonstrare intendentes.

2. Consideremus, quod lectio ista tria continet, finem Euangelicæ prædicationis, manifestam passionis Dominicæ prædictionem; & eiusdem passionis immediatam præparationem. Primum ibi: *Cum consummasset Iesus sermones hos omnes*. Secundum ibi: *dixit discipulis Scitis quia post biduum Pascha fiet, & filius hominu tradetur vt crucifigatur*. Tertium ibi: *Tunc congregati sunt omnes Principes sacerdotum*. Ad primum. Sermones, quos Dominus tunc habuit & consummavit, fuerunt de ultimo ipsius aduentu, & sæculi consummatione; nam in illis respondit discipulorum interrogationi: *Dic nobis, quando hæc erunt, & quod signum aduentus tui, & consummationis sæculi?* Conclusio autem Euangelicæ prædicationis facta est in prædictione iudicij, vbi omnia quæ declantur facienda, concluduntur; & propterea à Prophetis prædictus est Christus in primis iudicium Gentibus nunciaturus.

Mat. 24.3.

Isa. 42.1.

3. Hinc in Isaia Pater; *Dedi super eum spiritum meum, iudicium Gentibus profert: In veritate educet iudiciu*. Vt per iudicium, quod est vltima conclusio Euangelij, totum Euangelium intelligatur.

3. Consummatio ergo sermonum, quos habuit, Euangelij est consummatio. Intendit ergo Euangelista monstrare, quomodo Christus cum Euangelica prædicatione passionem conjunxit, & opus consummavit, quod dederat illi Pater vt faceret. Si enim mutuo hæc duo respiciunt: nam Passio legem confirmat: lex verò docet passionis virtutem, & efficacitatem.

Job 27.4.

Hic ergo intenditur legis confirmatio per crucem. Etenim testamentum vetus sanguine dedicatum est, vt noui & æterni esset figura, quod nedum simplici morte confirmatum est, vt testamentis commune est; verum sanguinis effusione, ac morte violenter illata, quam tulit Christus; vt quod docuerat fieret ratum, omnique certitudo tolleretur, quando pro veritate illa mortem subire, eamq; crucis promptè voluit. Qua etiam morte æternam mercedem custodientibus illam legem suam adipisceretur. Ad quod facit conclusio totius suæ doctrinæ, facta in prædictione Iudicij vniuersalis, vbi reddet vnicuique; secundum opera sua, cuius conclusionis extrema sunt verba ista: *Ibunt Mentes hi in supplicium; Iusti autem in vitam æternam*. Quibus mox subditur.

Et factum est cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis: *Scitis quia post biduum Pascha fiet, & filius hominu tradetur, vt crucifigatur*. Vt doctrinam cum passione coniungens, delectet se per suam passionem euehendum ad apicem Regni, quo posset & obseruatoribus sue legis magnificentiam regni sui conferre, & æternis penis illius transgressores nemine cōtradiciente mulctare. Vt fortè biduum interiectum inter doctrinam & mortem, veluti duplicem diem designaret, duplicem videlicet mercedem retribuentem. Nam per diem iudicium intelligi, & Prophetæ testatus est, dicens: *Diem hominu non desiderauit*. Et Apostolus scribens ad Corinthios: *Mihi autem pro minimo est, vt à vobis iudicor, aut ab humano die; sed neque me ipsum iudico*. Vt altero quasi die, iustus assignaret Regnum cœlorum: altero autem impiis, ignem æternum.

De secundo: *Dixit Iesus discipulis, Scitis quia post biduum Pascha fiet, & filius hominu tradetur, vt crucifigatur*. Vbi primū videmus, quomodo lectio ista aptè nobis hodiè propoſita est, quando post biduum filius hominu tradetur, vt crucifigatur. In Paschate videlicet Iudeorum, in quo necesse erat occidi atq; immolari Agnū immacularum, qui filius hominu appellatus, vt voluntaria esse cognoscatur sui ipsius oblatio

oblatio in sacrificium istud vespertinum.
 Futuram enim illam prædicens ostendit aperte, quod oblatus est, quia ipse voluit. Quæ prædictio ad hoc etiam valet, ut interim & nos præparemur, ad tantum suscipiendum mysterium diuinumque Sacramentum. Secundo, de hoc mysterio duo nobis hodiè videnda sunt, videlicet temporum opportunitas, & rerum occasio. Secundum enim hoc punctum, innuit temporis opportunitatem, dicens: *Post biduum Pascha fiet, & filius hominis tradetur.* Quin & in sequentibus de eadem opportunitate agitur, ubi dicitur: *Dicebant autem non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo.* Et ab illo die quærebant opportunitatem, ut eum traderent. Rerum autem occasio attenditur in tertio puncto, quod continet concilium & conuiuium. In concilio enim definitum est, *ut Iesum dolo tenerent, & occiderent.* In conuiuium Iudas cogitauit, lucrum quod ex vnguento perdidit, ex vincto recuperare.
 De opportunitate agentes, In Christo, in Iudæis, in Iuda videmus temporis attentam opportunitatem. Christus enim dicit: *Post biduum Pascha fiet.* Iudæi, dicunt: *Non in die festo.* Iudas autem exinde quærebat opportunitatem. Ergo Deus tempus statuit huius tanti mysterii, quod non potuit præteriri. Homines verò, quando illis data est potestas, illius fuerunt ministri, non quando voluntas designauit. Videamus ergo, si forte *biduum* istud sint duo tempora hominum; alterum hominis instituti; alterum hominis lapsi: quæ duo procul dubio præcedere debuerunt Christi Crucem. Planum quidem est hoc de homine instituto, nulla enim erat tunc ratio, cur Christus moreretur, cum vere traditus sit propter delicta nostra. Vbi ergo delictum non intrauerat, mors ingredi non potuit etiam per fenestras. Nam *per peccatum mors intravit in hunc mundum.* Mors quidem fuit peccati & germen & remedium. Germen quidem; quia, *in quocumque die transgressus fueris, morte morieris.* Et anima, *qua peccaueris, ipsa morietur.* Stimulus enim mortis, peccatum est. Mors ergo propter transgressionem posita est su-

per ceruices hominum. Ita necessario præterita est prima dies. De secunda sic statuendum est, quod lapsus in peccatum, debuit mortem antecedere. Quæ præcessio, debuit esse præcessio temporis; & tanta, ut dies posset dici; atque ita biduum præcederet diem illam tertiam, in qua Christus moriens, mortuos in peccatis resuscitaret. Ita enim promissum fuit per Oseam Prophetam: *Post duos dies uiuificabit nos & in die tertia suscitabit nos.* Atque totius sæculi duratio in tres dies distincta est, quorum primus fuit dies vitæ; secundus mortis; tertius resurrectionis; ut enim diem tertiam declararet Prophetam, non satis illi fuit dicere: *Viuificabit nos post duos dies;* ne forte putaremus viuificatis à peccato, nullum superesse diem; & ut sciremus, non mox post duos dies totam factam Resurrectionem. Cœpit quidem illam Christus resurgens ex mortuis, quando & multa corpora sanctorum, qui dormierant, resurrexerunt cum eo; & cum mortui essent homines in delictis suis, dabat illis Deus pœnitentiam ad vitam: nam resurrexit propter iustificationem nostram. Sed hoc continuè agitur, & indies homines in Christo viuificantur, donec & mortem, quæ nouissimus est inimicus debellandus, ponet cum cæteris omnibus inimicis sub pedibus suis. Tunc completus erit dies tertius, in quo primum viuentia creata sunt. In hac ergo tertia die suscitatur mortuos, nempe post duos dies, id est post biduum, in quo fuit Pascha, & occisus Agnus mortem omnium superauit.
 De hac ergo secunda die quæramus tria. Primo, cur videlicet tam longa facta est, ut dies omnes sua longitudine superaret. Secundo, cur huius longitudinis terminus incertus fuit. Tertio, cur in Paschate terminatus est. Quoad primum dubium respondetur, quod longitudinis illius ratio sumitur à ratione illius terminandi. Dies quidè ista mortis est, quæ mortui sumus in peccatis nostris, quæ ideo finienda est, ut uiuamus aliquando. Ideo in Osee subditum est: *Viuemus in conspectu eius.* Vita ergo nostra iustificatio est à peccatis, hæc verò

Mat. 53. 7.
 Oseæ 6. 3.
 Mat. 27. 52.
 Act. 11. 18.
 Rom. 4. 25.
 Psal. 109. 1.
 1. Cor. 15. 26.
 Gen. 1. 12.
 Rom. 4. 25.
 Rom. 5. 12.
 Gen. 2. 17.
 Ezech. 18.
 1. Cor. 15. 19.

Oseæ 6. 3.
 Mat. 27. 52.
 Act. 11. 18.
 Rom. 4. 25.
 Psal. 109. 1.
 1. Cor. 15. 26.
 Gen. 1. 12.
 Rom. 4. 25.
 Rom. 5. 12.
 Oseæ 6. 3.

Ezech. 18.
30.

à nobis exigit conuersionem. *Conuertimini* (inquit) *& uiuite*. Conuersionem uero excitant, & pœnae solutio, & culpæ cognitio. Dies ergo multos expectatum est, quibus pertransit dies ista longa. Primò, ut supplicium lucent homines tanti facinoris; dum moriuntur homines; dum laborant; dum portant iugum iniquitatis; dum tyrannicè opprimuntur à forti armato principe huius mundi; dum ueniam atque remedium petunt. & non exaudiuntur: sic furorem Domini portant, quem propter peccata sua meruerunt; dum labuntur in præceptis apponentes iniquitatem super iniquitatem. Ita enim iustus Dominus iustum iudicauit, & decens prouidentia sue, quæ iustitiam dilexit, & odit iniquitatem. Secundò, ne si mox prouisum esset per misericordiam, homo paruipenderet tum

Rom 3.20.

malum, tum remedium. Si enim per legem est cognitio peccati, dum quamuis sit sancta & à Deo data, illud tamen auferre non potest, multo magis pœna peccati peccatum prodit, illiusq; gravitatem manifestat. Porro hæc de causa fuit Deus maledictiones aggerans, sæpè causam interponit, dicens: *Quia non audisti uocem Domini Dei tui, nec seruasti mandata eius: &*

Deut. 28.
45.

Nisi custodieris, & feceris omnia uerba legis huius: & Quoniam non audisti uocem Domini Dei tui; Præterquam quod in principio causam maledictionum explicans ait: Quod si audire nolueris uocem Domini Dei tui, ut custodias, & facias omnia mandata eius, uenient super te omnes maledictiones ista, & apprehendent te. Maledictus eris in ciuitate, maledictus in agro; ut ita grauitas inobedientia & transgressionis euentius fieret manifesta. Cuius cognitio ingenuo viro incensuum esset ab ea recedere, non tantum formidine pœnae, quantum uirtutis, Dominiq; uirtutum amore. Si enim peccatum homo non cognouisset, illiusq; malitiam, non facile recederet ab eo. Et enim & hoc pacto per legem fuit cognitio

Rom 3.20.

peccati: quia lex pœnas peccantibus indicabat, pœnas (inquam) præsentis, quæ ab hominibus intemius percipiuntur; cum nedum sub oculis sint, uerum & sensus affligant; & mortem, quod ultimum est ter-

ribilium, inferant. Itaque lex, quæ peccatum uetabat, supplicio etiam grauitatem illius demonstrabat, ut gratius tandem foret remedium, atque iucundius. Tertio, quoniam ex peccato Deus occasionem arripuit magnæ suæ misericordiae manifestandæ, rationabile iudicauit, ut in iustitia ante illam ambularet, & poneret in uigiliis gressus suos. Principio enim tantam clementiam manifestaturus, uoluit iustitiam exercere, actus suos suamque iurisdictionem manifestare, ut iustus simul & misericors cognosceretur Deus ab habitantibus super faciem terræ. Rursum iustitia misericordiae seruiebat, dum per illam ostensa grauitate peccati notum fieret omnibus, quanta sit misericordia Dei, quæ tanto sceleri parcat, quæ tot tantaque commerta supplicia indulget, quæ à se non repellit hominem, qui ingratus simul & creatori suo, illum grauitè offendit, à quo bona cuncta procedunt. Ideò enim seruans uoluit mater incubans pullis aut ouis, sublati pullis, ut intelligamus, dona Dei nobis esse concessa, dum tamen eorum matrem & genitricem, quæ erat Dei Bonitas, intacta seruetur à nobis, non offensa, non violata, non inhonorata, sed amata, atque in cælum per obedientiam nostram & dignas laudes exaltata. Qui ergo illam uolauerit, iuste disperdet illum Deus; quòd si erga huiusmodi flectatur misericordia, splendet clarius miseratio ista pietissimi Domini nostri. Sicut enim imminens de præsentis periculum magis terret, cuius propterea ereptio maioris fit. Sic mali experientia sensum illius facit acutiorem, cuius propterea liberatio magis sentitur, & cum animi aperta magis apprehensione percipitur. Propterea quamuis per legem populus esset instructus, ut contra hostes pugnaturus non timeret; statuit tamen Deus, ut appropinquante prælio, staret Sacerdos ante aciem, & sic loqueretur ad populum: *Audi Israel: Vos hodie contra inimicos uestros pugnam committitis; non pertimescat cor uestrum, nolite metere, nolite cedere, nec formidetis eos; quia Dominus Deus uester in medio uestrum est, & pro uobis contra aduersarios dimicabit,* ut erat

vos de periculo. Plurimq; recensentur rationes, cur moram fecerit Dominus venite ad seruos suos, hominesque eripiendos de potestate tenebrarum: Sed quæ dicta sunt, sufficiant: Expleta est dies ista secunda, & factum est vespere & mane dies secundus.

Secundum dubium erat, cur Deus voluit, vt de die illo & hora nemo sciret. Reuelauit quidem futurum aliquando diem, quando veniret Saluator iudicans omnem diem, vt prescium se ac prouidum declararet, qui cum sit Rex sæculorum, sæcula distribuit vniuersa secundum suam voluntatem, & vnicuique tribuit, quod illi competit, & quadrat in vniuersi totius pulchritudinem: atque ita homines omnia committerent diuinæ prouidentie. Voluit tamen, quæ ipse præcognouit, sic hominibus incognita esse, vt scirent quidem futura esse aliquando, non tamen quando. Et hoc primum, quia ad omnes & ad singulos pertinebant, quæ ideo omnes sicut desiderare, ita & expectare deberent: nam si determinatum tempus fuisset exploratum, qui illud anteuerterent, animum ad illud non præterderent, quasi ad rem alienam, nec desiderium accenderetur, verum obtunderetur magis & extenderetur. Voluit ergo hac incertitudine Deus suspensa corda hominum semper cum ardore animi bona ista futura expectare, vt sic inde fructus fidei suæ carperent. Propterea enim etiam de proximo futurâ diem frequentes à Deo fiebant pollicitationes, quæ in Prophetis audiuntur: *Prope est, vt veniat tempus, & dies eius non elongabuntur. Si moram fecerit, expecta eum, quia veniet & non tardabit. Prope est iustus meus. Egressus est Saluator meus. Me in insula expectabunt, & brachium meum sustinebunt. Adhuc vnum modicum est, & ego commouebo cælum, & terram, & mare, & aridam. Et mouebo omnes gentes, & veniet Desideratus cunctis gentibus.* Et si quando tempus reuelauit, id tamen sic obscure reuelauit, vt nõ posset certo sciri. Sicut Danieli determinatæ sunt hebdomades septuaginta, vt sic magis animos expectantium suspensos contineret. Deniq; hac ratione ad efflagitandum aduentum Domini suorum mentes excitauit. Vnde

referta sunt prophetiæ vocibus postulatum. *Ostende nobis Domine misericordiam P sal. 84. 8. tuam. Et salutare tuum da nobis. Vtinam Isai. 64. 1. dirumperes cælos, & descenderes. Emitte A Isai. 16. 1. gnum, Domine, dominatorem terræ. Rotate Isai. 45. 8. cæli de super, & nubes pluant iustum, aperiat tur terra, & germinet Saluatorem.* Neque inanes fuerunt huiusmodi supplicationes, quoniam, vt docet Seraphicus doctor, *D Bon. lib. Deus propter illas accelerauit aduentum 3. dist. 4. suum, vt non immerito diem illum igno- art. 2. q. 1. tum esse voluerit.*

Reliqua erat quærenda ratio, cur in Paschate terminatus sit dies iste secundus. Hæc autem in primis apparet fuisse, quoniam dies mortis erat vita terminandus. Ita enim à secundo transitur ad tertium. *Vi- Ier. 1. 29. tam vero dedit mundo mors Christi, qui est Agnus tollens peccata mundi, vt autem- rens iniquitatem, destruat & mortem. Agnum vero in Paschate immolandum præ- Exod. 12. 3. cipiebat lex. Et hoc, quia per liberationem populi Israel de Ægypto, totum se Deus mundum erepturum à potestate tenebrarum præfigurabat. Si enim omnia in figura 1. Cor. 10. contingebant illis, vt Paulus aperte decer- 11. nit. Hoc populi initium, quod Deus insignissimum esse voluit, totique mundo exploratum, nulli dubium, quod liberatione hominum à peccato & seruitute diaboli designabat: quia liberatione noua creatura nouusque populus Dei à Deo institutus erat. Hoc autem factum est per mortem Christi, qui in figura Agnus ille erat, qui in exitu Israel de Ægypto, immolatus fuit.*

Quamuis enim cætera sacrificia omnia, vbi hostia immolabatur, eandem Christi mortem delinearent; Agnus tamen ille, præcipua erat atque principalis figura ipsius mortis Christi, quæ se Deo obrulit holocaustum pro nobis in odorem suauitatis, vt Ioannes hoc aperuit, dicens; quod ideo non frugerunt eius crura; vt scriptura impleteretur: *Os non comminuetis ex eo.* Hinc Agnus nominatus est Christus, non nomine quouis alterius victimæ. Vnde Ioannes Baptista: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi; qui dum explicat, quod sit Agnus tollens peccata mundi, infert*

Qqqq 3 quod

quod tunc in primis abstulit peccata mundi, quando figuram impleuit Agni immolati, qui in Paschate immolabatur. *Quam Exod. 7. & uis autem plures actiones interuenerint in ipso exitu de Aegypto, puta quod petierint uasa & vestes ab Aegyptiis, quod multa praecesserint flagella, & alia huiusmodi; insignissima tamen aliarum omnium actio fuit Agni immolatio: in cuius immolatione os eius non erat confringendum; cuius sanguine illarum postes & domus, tunc erant ab Angelo percutiente, cuius carnes assandae erant, cuius comestio accelerata erat veluti fugientium cum calceamentis in pedibus, & baculis in manibus totaeque carnes comedebantur, aut cremabantur. Atque adeo propria erat Agni immolatio illi liberationi, in qua transiit Dominus per Aegyptum percutiens Aegyptios, seruansque Hebraeos; qui transitus Hebraeo nomine Phase, Pascha vero Chaldaice, vt *Exod. 12. 22.* ipse Agnus Phase nomine, iam seruata consuetudine diceretur. Vnde iubebatur populus immolare Phase, & dicitur quod *Ezech. 35. 18.* zechias & Iosias Reges Phase immolauerunt, quale ab aliis nunquam fuit immolatum. Populus autem in Chaldaica captiuitate Hebraicam linguam aliquantum immutauit, vt pro Man diceret Manna, & pro Phase diceret Pascha. Ita quod Agnus ille, qui in Scriptura Hebraea dicebatur Phase in Euangelio dicatur Pascha. *Mar. 14. 12.* Sic enim scribit Marcus: *Primo die Azimorum, quando Pascha immolabant.* Et in *Luc. 22. 16.* Luca Dominus ait: *Desiderio desiderauit hoc Pascha manducare uobiscum.* Et Ioannes: *Vt non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha.* Matthaeus: *Dixerunt discipuli, ubi vis paremus tibi comedere Pascha?* Et Christus: *Apud se facio Pascha cum discipulis meis. Et parauerunt Pascha.* Vbi apertum est, Agnum qui tunc immolabatur & comedebatur, Pascha communiter appellari. Propter quod Apostolus Paulus Christum, qui vt Agnus mansuetus immolatus est, cuius figura erat ille, qui Pascha dicebatur, eodem Paschatis nomine nominauit. *Pascha* (inquit) *nostrum immolatus est Christus.* Cum ergo Christi mors esset immolatio illa, quae per*

Agnum Paschalem figurabatur, iure merito in Paschate Dominus uoluit celebrare Passionem suam, quando & dies ipse festus eodem nomine, quod est Pascha, dicebatur. *Erat proximum Pascho, dies festus Iudaorum,* inquit Ioannes. Et Marcus: *Erat autem Pascha & Azimorum bledum.* Et Lucas: *Appropinquabat dies festus Iudaorum, qui dicitur Pascha.* Quamuis ergo aliae hostiae Christi hostiam figurarent, haec tamen insignissime omnium figurauit; tum ob illius praecipuum effectum, qui est salus totius mundi de manu omnium inimicorum suorum, & de manu principis huius mundi, qui dicitur diabolus & satanas; tum ratione ipsius hostiae Christi, quae nulla uictima alia euidentius figuratur, quam per Agnum. Vnde & Agnus dicitur in Prophetis. *Ego quasi Agnus mansuetus, qui portatur ad uictimam. Emitte Agnum, Domine, dominatorem terrae: Sicut ouis ad occisionem ducetur, & quasi Agnus coram tendente se obmutescet.* Tum ratione immolationis, seu modi immolandi, qui fuit in Cruce, absque illsium contradictione. Tum etiam ratione illius comedendi, quae comestio fit in Sacramento altaris, & instituta fuit a Domino, quando Pascha immolabant. Est enim cibus uictorum, qui de mundo exeuntes ad patriam tendunt, qui tunc cum azimis comedebatur, quoniam carnes istae Agni immaculati sub speciebus panis azimi in sancta Ecclesia comeduntur a fidelibus. Non potuit ergo a Iudaeis immolatio ista nostri Paschatis a Paschate separari.

Quo docemur, hoc sacro tempore & nos sanctum Pascha spiritualiter celebrare, communicantes Christi Passionibus, quasi Agni immaculati. Non enim ad solos discipulos dictum est: *Mitto uos sicut Agnos inter Lupos.* Quamuis enim hostia singularis huius solemnitatis esset Agnus, tamen plurimae quoque aliae hostiae uictimabantur. Vnde scriptum est: *Immolabis Phase Domino Deo tuo, de ouibus & de bobus, in loco, quem elegerit Dominus.* Vnde & quando Ezechias & Iosias fecerunt Phasem. Holocausta multa & hostiae pacificae immolatae sunt, & ad succurrendum pauperum

pertari multitudinis, ut posset abundan-
 tior fieri sacrificiorum celebratio. Ezechias
 Rex Iuda, praeiit multitudini mille tauros,
 & septem millia ouium. Principes vero dede-
 runt tauros mille, & boues decem millia: Pro-
 pter quod concluditur: *Facta est grandis
 celebratio in Ierusalem, qualis à diebus Sa-
 lomoni filij David Regis Israel in ea urbe
 non fuerat.* At Iosias, in sua celebratione
 Phasae, dedit omni populo, qui ibi fuerat in-
 uentus in solemnitate Phasae, agnos, & hœdos,
 & reliqui pecoris triginta millia, bouum quo-
 que tria millia. Principes domus Domini
 dederunt Sacerdotibus ad faciendum Phasae,
 pecora commixta duo millia sexcenta, &
 boues trecentos. Principes Leuitarum dede-
 runt ceteris Leuitis ad celebrandum Phasae,
 quing. millia pecorum & boues quingentos:
 & de Leuitis subdit: *Et assauerunt Pha-
 se super ignem, iuxta quod in lege scriptum
 est: Pacificus uero hostias coxerunt in lebe-
 tibus, & cacabis, & ollis, & festinato distri-
 buerunt uniuersae plebi. Omnis igitur cul-
 tura Domini rite completa est in die illa, ut
 facerent Phasae, & offerrent holocausta super
 altare Domini.* Et infra: *Non fuit Phasae
 simile huic in Israel à diebus Samuelis Pro-
 pheta, sed nec quisquam de cunctis Regibus
 Israel fecit Phasae, sicut Iosias.* Excellentia
 huius Phasae in duobus fuit, nempe in mul-
 titudine populi, & in multitudine sacrifi-
 ciorum. Ergo Pascha nostrum tunc erit
 celeberrimum, quando cum Agno mul-
 tiplicabitur fidelium oblatio, in qua exhi-
 beant corpora sua hostiam uiuentem, san-
 ctam, Deo placentem; nec corpora tan-
 tum, sed & mentem rationalem; ut sit
 quoque rationabile obsequium istud; ita
 ut cor & caro nostra exultent in Deum ui-
 uum. Nam & de Phasae utroque, tam E-
 zechiae quam Iosiae, scriptum est, quod fe-
 cerunt illud cum lætitia magna. Num er-
 go Phasae celebratum à Christo, deficiet à
 celebrata Regum istorum? Num mi-
 nor erit offerentium multitudo? num fi-
 ent pauciora sacrificia? Ergo figura & ym-
 bra, splendiores erunt luce & ueritate?
 Ergo grandior erit Synagoga quam Eccle-
 sia? ditior erit? gratior erit? illustrior? ce-
 lebrior? Absit, absit hoc à nobis. *Non fuit*

*Phasae simile huic in Israel: quia neque in-
 uenta est tanta fides in Israel. Sint centum Apoc. 7. 4.
 quadraginta quatuor millia signati ex om-
 ni tribu filiorum Israel. Sint multi, sint
 plurimi: At numerabiles positi sunt. Sed
 de Pascha nostro ecce quid dicatur: Post 9.
 hac uidi urbem magnam, quam dinume-
 rare nemo poterat, ex omnibus gentibus, &
 tribubus, & populo, & lingua, stantes ante
 thronum, & in conspectu Agni, amicti stolis 14.
 albis, & palma in manibus eorum. Hi sunt
 qui uenerunt de tribulatione magna, & la-
 uerunt stolas suas in sanguine Agni. Quo-
 modo oblati Agnus? Tribulatio proxima Psal. 21. 12.
 est, & non est, qui uiuunt. Circumderunt
 me uituli multi: tauri pingues obfederunt
 me: aperuerunt super me os suum; sicut leo ra-
 piens, & rugiens. Sicut aqua effusus sum &
 dispersa sunt omnia ossa mea: O tribulatio
 magna. Sed non solum Pascha nostrum su-
 stulit tantam tribulationem; sed cum eo tur-
 ba magna, quam dinumerare nemo pote-
 rat ex omnibus gentibus, quae uenit & ipsa
 de tribulatione magna, & lauerunt stolas
 suas in sanguine Agni. Simul sanguinem suum
 cum sanguine Agni coniungentes, ut la-
 uarentur in sanguine Agni, qui lauit nos à
 peccatis nostris in sanguine suo, modo & nos
 cum eo ueniamus de tribulatione magna,
 effuso etiam sanguine nostro. Apoc. 1. 5.*
 At tu quomodo facis Phasae, celebras
 Pascha, si uacuum appares in conspectu Do-
 mini? si nullam exhibes hostiam? nullum
 sacrificium? Tollite, tollite hostias, & in-
 troite in atria eius, adorare Domini in a-
 trio sancto eius cum muneribus, & oblatio-
 nibus, ut sit oblatio nostra accepta. Stabat
 multitudo illa ante thronum in conspectu
 Agni; ergo non uacua; quia Lex iubet:
 Non apparebit in conspectu meo uacuus. Er-
 go plena, ergo abundans in gratiarum ac-
 ctione, & in hostiarum oblatione, & in di-
 uitiis gratiae eius. Hæc est imitatio nostra
 in Cruce ferenda, dum portamus imagi-
 nem eius, qui fecit nos ad imaginem & si-
 militudinem suam, sicut quando fecit
 nos, ita & quando redemit nos, ut sicut
 facti sumus ad imaginem & similitudi-
 nem Creatoris, ita hiamus & ad imagi-
 nem Redemptoris, improprium eius
 portan-

- Heb. 13. 13.** portantem, Crucem & Passionem. Cur ergo passiones abhorremus? tribulationes? aduersitates? Multi ab Ezechia inuitati ad solemnitatem Domini irridebant. Heu quam multi Christianorum inuitati ad Phasce, Christum habent contemptui? Vbi sermo est de tribulationibus tolerandis, effugiunt omnes. Quod Christus sit passus, gaudent, laudant, confitentur: sed quod & ipsi fiant socii Passionis eius, hoc audire non possunt, vacui praeferunt ingredi ante Deum. Sed vetat Lex. *Donum dilatat viam, & facit spatium ante principem.* Quanto magis ante Principem principum? Donum autem nostrum est, exhibere nosmetipsos hostiam Deo in tribulationibus, in angustiis, in necessitatibus.
- 14.** Quid putas intendisse Christum tam frequenti suae Passionis commemoratione, nisi ut illam habentes in corde, in opere declaremus? Dixit aliquando Iudaeis: *Tempus meum nondum aduenit.* Dixit & discipulis, ut nuntiarent Domino domus: *Tempus meum prope est: Apud te facio Pascha.*
- Mat 26. 18.** Ipsi autem discipulis iam praedixerat: *Quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari a senioribus.* Tempus aliquando praedixit, sed incertum, ut dicens discipulis: *Adhuc modicum tempus vobiscum sum, & vadit ad eum, qui misit me.* Pressius adhuc discipulis: *Ece, ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia, quae scripta sunt per Prophetas de filio hominis: Tradetur enim gentibus, & flagellabitur.* Vbi innuit, quod in Paschate illo passurus erat, sed nunc tandem aperite. *Scitis quia post biduum &c.* Hic itaque declaratur, Deum velle nos intelligere & considerare Passionem, quantum possumus, vnumquemque secundum propriam virtutem; sicut volebat a populo offerri sacrificia, secundum possibilitatem eorum.
- 15.** Vnde Sapiens: *Da Altissimo secundum datum eius.* Et prius: *Bono animo gloriam reddite Deo & non minuas primitias manuum tuarum.* Ne forte eueniat quod ait Salomon: *Multi colunt personam potentis & amici sunt dona tribuentis: Fratres hominis pauperis oderunt eum, in super & amici procul recesserunt ab eo.* Vellemus quidem esse cum Christo, quando pasceat, & quando turbatur cum eo letantur: At in Passione a-
- Mat 26. 13.** mici quoque eius recesserunt ab eo. Vnde Ieremias dolet: *Circumspexi, & non erat adiutor. Quasiui, & non fuit qui adiuuaret.* Sociemur ergo illi, saltem illius Passionem meditando. Ideo enim saepe illam commemorat & repraesentat. Vnde & a constitutione mundi, illam & praedixit & praefiguravit, ut non sit tempus, in quo non recordemur eius; sed tunc in primis, quando tribulatio proxima est, & non est, qui adiuuet. Aditum se reputat Christus ab eo, qui illi compatitur. Nam simul cum illo patientes, veluti portamus cum illo Crucem eius, instar Simeonis Cirenaensis de villa venientis. Quid enim praedixit Christus in Passione sua, nisi salutem tuam? Si solus laborat, pro te in vanum laborat. Si tu manum mittis ad aratrum, implebis horrea frumento; seruata tamen lege illa: *Non seres vis ream tuam, alterius semine, ne & senentis, quam semisti, & qui nascuntur ex vinea, pariter sanctificantur. Non arabis in boue simul, & asino. Non indueris vestimento, quod ex lana linoque contextum est.* Nempe ut Christo compatiens, similis illi efficiaris; Ne pauperem comiteris, glorians in diuitiis tuis; Ne festem aspiciens, ducas in bonis diestuos; Ne felle cibatum, & aceto potatum contemp-lans, comedas, bibas, epuleris in com-fationibus & ebrietatibus; Ne flagellatum & crucifixum sequi te putes, dans animam tuam concupiscentias suas. Docemur namque ab Apostolo: *Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus.* Cum semina diuersa non pariter maturescant, eorumque primitiae Deo offerendae sint ita enim semina, & eorum fructus sanctificantur, quomodo simul offerrentur eorum primitiae? alteris maturis, alteris immaturis?
- Acerba ergo tu poma, acerbas fruges, inutiliter videlicet cum perfecto fructu Iesu Christi offeres Deo Patri? hoc vetat Lex. Pari passu, pari gressu arandum est nobis cum Christo, ut non eamus altera via, ut non declinemus, neque ad dexteram neque ad sinistra; alioqui labor noster inanis erit.

erit in Domino. Induamini Dominum Iesum Christum, qui simplex & vniforme vestimentum sit; non ex lana & lino; non ex oue & terra; non ex viuo & mortuo; non ex calido & frigido. Abiecerunt folia ficus consueta protoplasti, accipientes tunicas pelliceas; inutilibus exutis & reiectis, aptum & vtile vestimentum induerunt. Induamur ergo lana Agni immaculati, Christi virtutibus & meritis, non terrenis exuviis, non moribus secularibus, circumamicti varietate, quæ lege prohibetur, vt nouum hominem induentes veterem deponamus, qui mira sit varietate decoratus in omni opere bono variisque virtutibus. Ecce cur tempora repetuntur Dominicæ Passionis, vt illam æmulemur, atque diligenter intuentes viriliter imitemur.

Nos ergo hoc biduo attentiores facti, venientem iamque ianuis existentem solite expectemus, & cum honore & reuerentia suscipiamus; non nostra querentes, sed quæ Iesu Christi. Ne forte dicamus cum Iudæis: *Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo.* Isti volūt quidem Christi mortem, sed *non in die festo*, quia fructū Passionis consequi nolunt, qui fructus est liberatio ex inimicis nostris, & de manu omnium, qui oderunt nos. Quam liberationem consequi non est possibile, nisi *in die festo*, nisi cum Christo offeramus hostias nostras semper Deo.

SECUNDA PARS.

17 **R**es tanta, quanta est Christi Passio, celebrata in tempore suo, casu profecto non accidit, quasi quæ proprias causas nō habuerit, sed præter intentum euenit. *Vere enim conuenerunt principes, facere aduersus sanctum puerum tuum Iesum quæ manus tua, & consilium tuum decreuerunt fieri.* Ita conitentur fideles, Dominū deprecantes. Neque enim Deus hominem cadere permisisset, si non gloriosius subleuare illum antea decreuisset. Atque ita ante deliberatam permissionem casus hominum, consilium Dei deliberauit, proposuitque propitiatorem destinare, qui mala

Tem. I. I. Bellintani.

omnia, sua bonitate superaret, suaque morte electos omnes duceret in salutem. Prima ergo omnium creata est sapientia ista, quæ facta est nobis sanctificatio & redemptio; & cum Deo fuit componens, vt omnia sicut ad Dei gloriam, ita ad huic mysterio seruiendum sint creata; sintque ita composita, vt vna conueniant vnuerfa, in obsequium Christi; & ad sacramentum hoc, quod fuit absconditum in Deo, diuinitus celebrandum. Neq; ea duntaxat, quæ Deus fecit; sed ea quoque, quæ homines patrauerunt, vt simul lux & tenebræ vespere, & mane cōstituerent hunc diem; bonaque ac mala omnia in his nuptiis reperirentur. In hoc ergo quod in concilio Iudæorum decretum est, *vt Iesum dolo tenerent, & occiderent*; declaratum est consilium Dei, decernens, vt qui erat in sinu Patris, in manus hominū traderetur, quibus potestas concederetur, vt in eum facerent, quæcunque voluissent, simulq; conuenirent voluntas Dei bona, beneplacita, & perfecta, & peruersæ dæmonum, hominumque voluntates, ad faciendum iudicium conscriptum, quod est ad gloriam Cōditoris, & ad rerum cōditarum restitutionem & salutem: & per consequens ita cōfiteri Filius Dei in sinu Patris, vt in omnibus omnino esset secundum cor eius, faciens omnes voluntates eius, opus consummans, quod dederat illi Pater, vt faceret; & sicut mandatum dederat illi Pater, conueniens cum illo in re volita & expleta, & in modo volendi & consummandi. At in manus hominis traderetur quidem, vt facerent in eo quæcunque voluissent, non profus tamen, nec quandocunque, nec quomodoocunque voluissent. Dolo quidem tenuerunt & occiderunt, sed tamen in die festo, etiamsi dixissent: *Non in die festo* Quin etiam, quamuis ex parte ipsorum dolo tenuerint, quia dolose egerunt, num tamen dolum facerent in eum, cui aperta sunt omnia, & ipsa etiam corda hominum? Sciens quippe omnia, quæ vctura erant super eum, & potestatem habēs ponendi animam suam; dedit eam in manu, de qua surgere non potuit, quia noluit. Sicutur hoc constitutum, quod bibens calicem

Ec 1. 4.
1. Cor. 1. 30.

Ephes. 3. 9.

18

Iob. 18. 4.
Iob. 10. 18.
Thren. 1. 14.

Krrr Passio-

Ioh. 19. 11. Passionis, quod voluit Deus, ipse fecit. Quod si, & hominum voluntates, & dæmonum quoque accesserunt, non haberent tamen potestatem aduersus eum vllam, nisi datum eis esset desuper.

19 Vnde autem factum sit, vt vellent, hic videtur inuestigandum, & quam haberint occasionem. Et de voluntate quidem Dei dictum est, quod nulla interuenit occasio, sed fuit absolutum Dei consilium. Non enim hominis peccatum fuit occasio, quasi Deus aliter mundum facere voluisset. in quo nec hominis inquinatio, nec Dei Incarnatio intercurrerent, sed accedente hominis iniquitate, tunc Deus contra illam opposuerit Incarnationis remediū, quo modo peccatum fuisset occasio incarnationis: sed prouidens Deus, quod si hominem crearet, homo laberetur, qui tamen non deberet ab eo derelinqui, cum ad finem beatitudinis, & non aliter conderet, tunc decreuit Incarnationem, qua decreta, & hominē creare disposuit, quem prorsus, nisi illa proposita, non creasset: dico autem Incarnationem cum passione. Passio ergo Christi & Incarnatio, antequam etiam in mentis proposito quidquam faceret, ab æterno ordinata est. Christus enim Deus & homo, est diuina illa sapientia, re ab æterno increata, & ab æterno nihilominus proposito incarnata, quæ cum illo erat cuncta componens. Vt increata, quia omnia in sapientia fecit. Vt incarnata vero, quoniam ipsa fuit velut funiculus, quo mensus est quidquid futurum esset, vt secundum illius dispositionem, & quatenus illi subseruirent, fierent vniuersa. Sicut enim sine illa non fierent, ita cum illa sunt omnia conuadantur, quæ sapientia ista computantur, quæ sapientia ista incarnata cum Deo componitur: Si hoc nō dicas: quomodo erit Christus in omnibus primatum tenens? An nō post Angelorum constitutionem decreuit Deus hominem

S. Bon. lib.

3. d. 1. art.

2. q. 2.

Pro. 8. 23.

Pro. 8. 30.

10

Col. 1. 18.

Si interroges: Num & Angeli inter illa cuncta computantur, quæ sapientia ista incarnata cum Deo componitur: Si hoc nō dicas: quomodo erit Christus in omnibus primatum tenens? An nō post Angelorum constitutionem decreuit Deus hominem

illum facere; quem adorarent omnes Angeli Dei? An, vt par est credere & confiteri, excellentiora antequam proposita sunt, deinde ordinata sequentia ordinata ad precedentia? In gradibus scala, cui Dominus Genua innixus erat; qui superiores erant, descendebant; qui inferiores, ascendebant; alioqui enim neque illi descenderent, neque ascenderent illi, nisi illi supra, hi essent infra. Ita enim sibi occurrebant, vt esset inter illos cœlestis quædam, mirabilisque conexio. Quis vero descendit, nisi ille, qui de cœlo venit? hic autem, teste Ioanne Baptista, super omnes est: Ergo & ante illos factus est, sicut & ante Ioannem factus fuit, qui tamen Ioannes sex menses ante Christum re conceptus est. Factus itaque ante Ioannem propositus esset illi, & ante illum potestate & dignitate factus esset vel fieret.

Eum enim, qui paulo minus ab Angelis minoratus est (ecce descensus superioris) *videmus Iesum per passionem mortis, gloria & honore coronatum*: nempe constitutum à Deo super omnia opera manuum suarū, inter quæ & Angelos collocamus: *Vt vno* *Col. 1. 15.* *sit ipse primogenitus omnia creatura.* Quid mirum ergo, si tanta est Crucis eminentia, vt in hoc gloriosus sit princeps militiæ cœlestis, & præpositus Paradisi sanctus Michaël, quod huius signi signifer singulari priuilegio sit diuinitus constitutus? Nō est ergo, cur queramus ex parte Dei occasionem aliquam passionis Domini.

Veniamus ergo nos ad hoc Euangelium, quod commemorat Iudæos, & Iudæ: Et de Iudæis facer ita loquitur textus: *Tunc congregati sunt Principes sacerdotum, & seniores populi in atrium Principis sacerdotum, qui dicebatur Casphas, & consilium fecerunt, vt Iesum dolo tenerent, & occiderent.* Mirabilis quidem Deus in Sanctis suis profecto est; sed non minus mirabilis in iniquis, dum peruersis eorum vtitur voluntatem suam. Iam definitū erat in cœlo iam concilium atq; consilium conclusum fuerat, vt fieret homo iste ferie sexta, videlicet ante sabbatum, qui esset imago Dei inuisibilis: fieret autem in summa excellentia extrema.

extremaq; sua perfectione, qua etiam perficere posset omnia. Hoc autem totum factum est, quando commendavit Deus nimiam charitatem suam, faciens ut hic homo moretetur, ut omnes vivificentur. Maximum hoc est concilium illud, de quo scriptum est: *Faciemus hominem ad imaginem & similitudinem nostram* Cuius operis initium est plasmatio primi Adam; perfectio est passio secundi Adam. Initij quidem complementum fuit, quando inspiravit Deus in faciem eius spiraculum vite, & factus est homo in animam viventem; perfectionis vero tunc perfectio fuit, quando inclinato capite tradidit spiritum; & factus est homo iste secundus Adam in spiritum vivificantem, per quem in Christo omnes vivificentur. Alioqui non est bonum hominem esse solum. Si autem granum hoc mortuum non fuerit, ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Scriptum namque erat: *Si quis posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum: quam vero longævum? Generationem eius quis enarrabit?* Carnem enim dedit in primo Adam creator omnium. At si tantum caro, quomodo permaneret spiritus Domini in homine, cum caro sit? Huic incommodo prospectum est per secundum Adam, qui dedit nobis spiritum suum. Spiritus autem Christi est, qui vivificat; alioqui caro Adam non prodest quidquam, quin obest magis. Nam *qui seminat in carne, de carne metet corruptionem: qui vero seminat in spiritu, de spiritu metet vitam aeternam: Quoniam spiritus est qui vivificat.* Sexta ergo feria illa prima, Deus miserat manus ad opus hoc mirabile: Sexta hac feria secunda, clamatum est: *Consummatum est, quia opus consummauit.*

22. *Decebat enim eum: per quem omnia, & propter quem omnia, per passionem consummare.* Consummare vero quid? omnia illa quae per illum, & quae propter illum facta sunt. Ergo qui dilexit suos in finem, finem faciens mortaliter vivendi, omnis consummationis vidit finem; & hoc quidem opus Dei. Sed qui hominem creavit per se, per hominem servavit, iubens Noë, ut arcam faceret, ut salvaret omne semen in

ea, semē (inquam) quo omne genus manet usque ad finem; ut secundus iste mundus per hominem maneret usque in saeculum. Nam quod primus esset mundus ille, qui fuit ante diluivium, habet Petrus, qui ait: *Originali mundo non peperit, sed octavum mundo impiorum inducens.* Vbi vides, quod illum quoque appellat mundum impiorum, ut mundus iste appellari debere videatur mundus iustorum, qui à Noë viro iusto atque perfecto, pariterque praecone iustitiae derivavit. Huic igitur operi mundi novi accesserunt & opera hominum, ut manifestum est de Noë. Sed quis dicere poterit, nihil praestitisse homines, qui plantabant? Ut enim certum non est, quoniam ligna arcam contexerunt, num omnia ligna sylvarum, an quae hi quoque homines plantauerant? Ita inficias iri non potest, quin & eorum labor huc accesserit. At de Noë satis nobis est, certum esse: unde & de filijs eius probabile est. Christus ergo pater futuri saeculi, generationi, quae ventura erat, initium dedit, & ad finem usque complevit, nova faciens omnia. Sed & homines adhibuit vel admisit, qui, etsi gentiles essent, & infideles, ligna cederent ad opus templi.

Hi ergo sunt praecipui principes sacerdotum & seniores populi. Duo ad opus necessaria sunt, Potestas & Scientia siue ars. In Principibus potestas: In senioribus scientia. Nam Principes potestatem exercent, & in Antiquis sapientia est. Et vide si forte sacerdotalis pars de sacrificijs hoc innuebat. *Hoc eris (inquit Lex) iudicium sacerdotum à populo, & ad his, qui offerunt victimas; dabunt sacerdoti armum & ventriculum* In armo fortitudo; in ventriculo, ubi ruminatur & fit digestio, scientia videtur absque dubio aliquo intelligenda. Et hoc in sacrificijs: quia in sacrificio nostra, futura erat fortitudo & scientia: quia principes & seniores auctores fuerunt huius victimae. Ad hoc enim etiam collegerunt concilium, ut maiori disquisitione, maioriq; iurisdictione opus videretur initum. At cur ita? ut potestati Christi contrairant atque doctrinae; cui aliquando dixerunt

Gen. 1. 6.
Gen. 2. 7.
Job. 19. 30.
1 Cor. 7. 5.
Gen. 2. 18.
Job. 12. 24.
Job. 13. 10.
1. 8.
Job. 6. 63.
Gal. 6. 8.
Job. 6. 63.
Job. 19. 30.
Job. 22. 10.
Job. 23. 1.
Job. 28. 96.
Gen. 6. 14.

2. Pet. 3. 5.
2. Paral. 2.
Matth. 20.
Job. 12. 12.
Deut. 18. 5.

Mat. 21. 23. Quis dedit tibi hanc potestatem? Unde &
Mat. 9. 8. turbae glorificauerunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus. De scientia vero dicebant: Quomodo hic litteras sciit, cum non didicerit? Et quando aperto libro Isaia illis *Luc. 4. 22.* exposuit prophetiam: Omnes testimonium illi dabant, & mirabantur in verbis gratia, *Luc. 4. 13.* quae procedebant de ore ipsius, & ipse docebat in synagogis eorum, & magnificabatur ab omnibus. Quam etiam scientiam cum potestate iungebat. Unde admirabantur turbae super doctrina eius: erat enim docens eos, sicut potestatem habens, & non sicut scriba eorum & Pharisei. Haec est haereditas, quam illi sumptere moliebantur, ut ipsemet in parabola testatus est. Quod tam evidens erat in populo; ut & Pilatus sciret, quod per inuidiam tradidissent eum summi sacerdotes. Haec igitur occasio est, quam obrem consilium fecerunt, ut Iesum dolo tenerent, & occiderent, ex bono mali occasionem accipientes: ut eorum iniquitas abundaret magis.

24. Ita enim & populus, dum Moyses in monte fruitur consortio sermonis Dei, pro populo deprecatur, & ex Deo legem sanctam accipit, populus ad radices montis, Idolo sacrilegam exhibet culturam. Ita ex beneficiis acceptis populus à Deo magis auertitur. Sic enim ad Moysen dicebat Deus de populo: *Introducam eum in terram lactis, & melle manantem: cumque comederint, cumque saturati, crassique fuerint, auertentur ad Deos alienos, & seruient illis, detrahentque mihi, & irritum facient pactum meum.* Ita ex bona doctrina Christi, & ex bonis operibus eius, sumpturunt occasionem contra illum; ut bene ipse dicebat illis: *Si non venissem, & locutus fuissetem eis, peccatum non haberent. Si opera non fecissem in eis, qua nemo alius fecit, peccatum non haberent.* Ita & nos, qui plurimis maximisque donis aucti sumus, deteriora peccamus, longius à Deo recedimus, & turpius inhonoramus illum. Quod dicit Salomon: *Antequam conteratur, exaltatur cor hominis; & antequam glorificetur, humiliatur:* verum quidem est de exaltatione, qua superbus homo se extollit; quae est contritionis, confractionis

& destructionis illius causa: at est verum quoque de exaltatione, qua Deus honorat hominem, sicut dicit in Isaia: *Filius exultauit, & exaltauit:* & de Aaron: *Et excelsum fecit illum, & beatificauit illam in gloria.* Qui vero exaltatus à Deo, etiam ipse exaltat cor suum, ipse sibi praecipitium parat. Lapis est Christus, qui ceciderit super eum, confringetur. Qui vero sunt huiusmodi cadentes, nisi qui exaltati à Deo super hanc petram, & magni facti, non imitantur illius humilitatem, quae etiam in fundamentum voluit collocari quasi despectus & humiliatus? hi cadunt super Christum, hinc Christo scandalizantur, ab illius beneficentia superbe capientes occasionem. Ecclesia Christi assimilatur mulieri illi bonae, de qua Salomon: *Qui inuenit mulierem bonam, inuenit bonum: & hauriet iucunditatem à Domino.* Qui expellit mulierem bonam, expellit bonum. Magna profecto nostra felicitas, qui à Domino recepimus tantam gratiam, ut simus in vera Ecclesia Christi. Sed quis iam est, qui tanto bono se priuat? Qui Ecclesiae non obtemperat, non cum illa vitam ducit quietam & tranquillam; qui non inebriatur verbis eius, quae meliora sunt vino; qui non delectatur in Domino, & in obedientia & ductu sanctae matris Ecclesiae: unde non haurit iucunditatem à Domino. Quid prodest Christianum se iactare, & cunctis ostendere pulchritudinem istius vxoris, sicut Assuerus constituerat omnibus populis ostendere Vasthi vxoris suae pulchritudinem? Adulteram magis tenes, quae est carnis & mundi concupiscentia. Quapropter te ferunt Salomonis verba: *Qui autem tenet adulteram, stultus est, & impius.* Semel Iuda concubuit cum Thamar; veruntamen ultra non cognouit eam. At qui tenet adulteram, stultus est & impius. Caram habes tanquam dilectam vxorem concupiscentia, & necis quam procax est, quam petulans est, quam insatiabilis est, & nunquam dicit: *sufficit:* & idcirco nunquam tibi requiem concedit, nunquam pacem: torquet semper, semper affigit, cruciat incessanter. Stultus ergo, qui diligit sibi noxiam & malefacientem; est nihil minus impius: Non enim quae recta sunt

sunt concupiscit, sed quæ iniqua; quæ contra Dei leges, contra id quod iustum est. Nam adultera est, generationem pravam constituens & adulterans; omnibus, Deoque in primis odibilem. Merito ergo incidit in manus adulteræ, qui bonam repellit iucundam & gratam.

16. *Mat. 26. 6.* Iam ad conuiuium accedamus, ubi Iudas ex bono nihilominus mali perpetrandi occasionem sumit. *Cum esset Iesus in Bethania, in domo Simonis Leprosi, accessit ad eum mulier, habens alabastrum unguenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis.* Bonum opus est hoc; teste ipsa Veritate: *Bonum opus operata est in me:* adeoque bonum, ut ubicunque prædicatum fuerit Euangelium hoc in toto mundo, dicetur & quod hæc fecit in memoriam eius. Bonum ergo opus & laudabile, & reprehenditur tamen: A quo verò? à Iuda, ut habet Ioannes: cur verò? *Quia fur erat, & oculos habens, ea, quæ mittebantur, portabat.* Accommodans verba intentioni & operi: Occultè furabatur, celans furtum sub prætextu eleemosynæ vel necessitatis: sic sub verbis pietatis abscondit peruersum consilium suum, nempè furandi. O peruersitas! Nescis te bonam præterdit, verum & bonum dicit malum, ut quod est malum, pro bono vendideret. Ideò in Dei lamentatione sensistis: *Seruiens diis alienis, detrahent mihi.* Non satis est impio, malefacere; nisi & beneficienti detraheret: non satis est illi diuinas leges infringere, nisi & malas illas esse contendat. Ita enim & serpens inuidiæ criminatus est Deum; & populus surrexit contra Moysen, arguens illum, quod eduxisset de Ægypto; quod illis dominaretur, quod & oculos vellet eruere, quod affligeret illos in deserto, quod nedum non dedisset terram lacte & melle manantem, verum & inter saxa fame cruciaret & siti. Vide quid faciat mens obliqua, quæ cum à recto deuiet, rectum reprehendit, ipsique Deo se præponit. Dixit Salomon: *Non recipit stultus verba sapientia; nisi ea dixeris, quæ versantur in corde suo.* Ità & de operibus accidit. Ità enim Pharisei arguebant Christum, quod

curaret in sabbato. Et mirum est, quomodò contra Deum quoque erigat linguam & animum homo stultus, verè stultus; qui nedum se Deo æquiparare audeat, verum & anteponeat; in quo tamen proprios gressus supplantat, seipsum decipiens, illaque apprehendens, quæ sibi detrimento futura sunt. Audi Salomonem: *Stultitia hominis supplantat gressus suos, & contra Deum seruet animo suo.* De DEO enim conqueritur; quasi ipse sibi malum intulerit, quod ipse sibi creauit ignoranter & perulenter. Dic tu Iuda, qui te fraudauit lucro, ut feras indignè, quod unguentum hoc non venierit trecentis denariis? An Christus, qui passus illo se vngi & recreari? tu tibi malum curas, qui venalem habes animam, venundatus sub peccato, ut facias malum. Abstine te ab alieno, quia de furto vel tangerere non licet. Et vide, quod veritas te coget tandem te ipsum criminari, ut dicas: *Peccaui tradens sanguinem iustum.* Nunc contra Deum serues animo tuo. Ecce vnde noua passionis occasio, ut impleatur. *Impropria impropriansium tibi ceciderunt super me.* Iam olim in mundo improprium est Deo, quod ab illo mala occurrant hominibus, & hæcenus quærelæ non cessant. Vnde quod audistis prouerbium, quotidie impletur: *Stultitia hominis supplantat gressus suos, & contra Deum seruet animo suo.* Suscipiam ego (inquit Christus) impropria ista, & audiam. *Sinon esset hic malefactor, non tibi tradidisset eum.* Culper ego de malis, quæ sibi ipsis faciunt homines. Cadant super me impropria ista. Agam ego poenitentiam super peccatis istis. Exoluam quod non rapui; iniquitatem portabo, quam non feci; supplicium feram, quod non commerui. Veniat Iudas, & suum dispendium in me & ex me compenset, ex me trahat lucrum, quod in me perditum censet; retrorsum non abeo, quin libens pretium me offero, immensæ cupiditatis & auaritiæ suæ. Ecce impletum desiderium auari: *Quid vultis mihi dare, & ego eum vobis tradam?* At illi constituerunt ei triginta argenteos: & exindè quarebat opportunitatem tradendi illum.

Ex bono itaq; malum traditionis sumpsit Iudas: sed ex malo bonum Iesus noster. Quod bonum Christi tanto magis carum nobis debet esse, vt inde mala omnia nostra destruantur.

- 27 Confugiamus ergo ad hanc ciuitatem refugii, quam edificauit nobis Dominus, neque timeamus; & si non incaute modo peccauimus, sed ex industria quoq; Quoniam veritas figuram anteuertit; malitia in peccante suffragium impediēbat effugii: hic tunc tantum effugium vanum est, quando malitia durat. *Cor enim durum, male habebit in nouissimo.* Abiice cor lapideum, recipe carneum & molle, quod auertatur a peccato, quod conuertatur ad Deum, & ciuitas refugii te proteget. Voluit è vicino haberi remedium istud legis institutor; Ideo plures ciuitates iubebat
- Deut. 19. 3.* edificari. In tres aequales partes totam terram tuam diuides, vt habeat è vicino, qui propter homicidium profugus est, quod possit euadere. Quid vicini? quid propinquus? quid facilius? *Narra si quid habes, vt iustificeris: Iustus prior accusator est sui. Venit amicus eius, & inuestigabit eum.*
- Prou. 18. 17.* Quis amicus, nisi qui animam suam dedit pro nobis etiam inimicis? Sit de aliis verum: *Maiorem charitatem nemo habet, vt animam suam ponat quis pro amicis suis.*
- Rom. 5. 6.* Hic amicus est etiam inimicis; *qui cum adhuc inimici essemus, pro impiis mortuus est.* Venit, vt inuestiget eum, qui prius accusator est sui. Ad quid inuestigat? Vt innocens comprobetur. Sit aliis noxius, amico innocens erit, quia ipse iustificat impium. Testimonio amici standum, *qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo.* Ipse solus verax: alius quispian mendax. Tu solus dic iniquitates tuas, confitere peccatum tuum, accusator sis tui, & dum te accusas iustificaris, vt sis iustus accusator tui. Amicus enim veniens & inuestigans, nullam mortis causam inuenit, in se transferens peccatum tuum à te. Et dicens Deo: *Ego sum qui peccaui; ego inique egi. Isti, qui oues sunt, quid fecerunt? Vertatur obsecro manus tua contra me, & contra domum patris mei; populus autem tuus non percussatur.* Nunquid ista,

quae de Dauide scripta sunt, in Christum optime non quadrant, qui tulit super se peccata mundi, quibus iram meruit, & iustos reddidit peccatores, vt essent populus Dei iam non plagis dignus? Dauid profecto absque culpa non fuit, verum neque populus innocens. Iubente Domino: *Quando tuleris summam filiorum Israel, iuxta numerum dabunt singuli pretium pro animabus suis Domino, & non erit plaga in eos, cum fuerint recensiti.* Dauid ergo Christi fuit figura, quod in se transtulit peccatum populi, & quod supplicio se pro illo humiliter obtulit: sed veritas supereminet, quia Christus prorsus innocens, totam in se culpam transtulit, non voto duntaxat aut verbis plagam se offerens, sed *vere portans peccata nostra in corpore suo.* Attende quoq; quod tunc Dauid exire altare iussu Dei, & obtulit sacrificium, & placatus est Dominus, qui fuerat indignatus; quo in loco templum edificatum est, res plena mysteriis. Noueris ergo, quod per sacrificium suum Christus remissionem obtinuit à Deo Patre peccatorum nostrorum, quae in se transtulit; & refugii ciuitatem habemus è vicino, id est facillime possumus saluari; refugiamus tantum ad hanc ciuitatem, quae est Christi passio; in eam transferentes per veram poenitentiam peccata nostra. Illamq; ingredientem per incitiam ac firmam meditationem. Gratias agentes ei, qui talem sustinuit pro nobis cruem & mortem, cui est gloria & imperium in saecula. Amen.

CONCIO SECVNDA.

ARGVMENTVM.

Considerantur concilium, & conuiuium. In concilio tria: Qui sint consiliarii; quid statuunt contra Christum; & quomodo. In conuiuium etiam tria: Effusio vnguenti; Discipulorum indignatio; & vna Domini admonitio. Inuectio contra murmurantes.

MERITO multumque congruè hodie legimus hanc lectionem, in cuius principio habemus verba illa Domini Iesu. *Sciitis quia post biduum Pascha fiet, & filius hominis tradetur, ut crucifigatur.* quando vere & apud nos post biduum Pascha fiet, non illud, in quo refurxit Dominus, sed in quo passus est, mortuus & sepultus, quod tunc dicebatur Pascha, quoniam Agnus, qui etiam Pascha dicebatur, Deo secundum legem immolabatur illo die: Quibus verbis monemur, ut præparemus corda nostra ad sanctissimum mysterium Passionis Christi. Nam Iudæi quoque, secundum legem sanctificabantur, id est lauabant se & vestimenta, ut possent Agnum immolare, & manducare. Propterea sic sanctificati noluerunt ingredi Prætorium Pilati, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha, ut scribit sanctus Ioannes Euangelista: Nos ergo, non secundum purificationem Iudæorum sed Christianorum, mundemus corda nostra, ut Pascha nostrum, quod est Christus, per sanctam meditationem suæ Passionis manducemus.

Facit ad hoc quoque, quod in presenti lectione duo continentur præambula ad ipsam Passionem, quæ sunt Concilium Iudæorum inimicorum Christi; & Conuiuium Christi & amicorum eius. In quorū tamen utroque de Domini morte tractatum est. In concilio quidem aperte. In conuiuium autem occultè. In concilio ab iis qui aperte erant Christi inimici. In conuiuium autem à Iuda, qui erat domesticus inimicus. Idè illi aperte cogitauerunt, & decreuerunt, ut Iesum dolo tenerent & occiderent. Hic verò pietatem prætexuit dicens: *Quare unguentum hoc non venit trecentis denariis, & datum est egenis?*

In concilio tria habemus. Primum est: Qui fuerunt consiliiarii. Secundum est: Quid statuerunt in concilio. Tertium est modus exequendi, quod fuerat deliberatum. De primo dicit Euangelista: *Tunc congregati sunt Principes Sacerdotum, & seniores populi in atrium Principis Sacerdotū,*

qui dicebatur Caiphas. Vbi primum vide quomodo tota Synagoga conuenit aduersus Christū suum. Sicut Romana Respublica constituebatur ex Senatu & populo; Ita Synagoga ex Sacerdotibus & populo, ita iubente Deo. Seniores autem populi totum populū ipsum representabant, ut patet in excusatione & purgatione homicidii, cuius ignorabatur author. Dicitur enim ibi: *Et venient Maiores ciuitatis illius ad interfectum, lauabuntque manus suas super vitulam, qua in valle percussa est, & dicent: Manus nostra non effuderunt sanguinem innoxium; nec oculi viderunt. Propitius esto populo Israel, quem redemisti Domine; & ne reputes sanguinem innoxium in medio populi tui Israel; & auferatur ab eis reatus sanguinis.* Vbi vides, quod Seniores excusantes manus suas & oculos à culpa, purgant totum populum. Seniores ergo in concilio isto sunt pro toto populo; quamuis tamen, ut nulla prorsus esset excusatio, populus ipse totus extorsit à Pilato damnationem Christi. Nam *Pilatus laborans, ut illum eriperet de manibus eorum clamatum: Crucifige, crucifige eum; & videns, quia nihil proficeret, lauit manus coram populo, dicens: Innocens ego sum à sanguine iusti huius. Clamauit autem simul vniuersa turba, dicens: Sanguis eius super nos, & super filios nostros.* Ecce conuentus malignantium populorum. Vniuersa (inquit) turba simul. Ergo Dominus Iesus à tota Synagoga repulsus est. Sicut tota illum petierat; quando territi voce Domini, dixerunt Moysi: *Loquere tu nobis, & non loquatur nobis Dominus.* Ita enim dixit Moyses: *19. Prophetam suscitabit tibi Dominus, ut petisti à Domino Deo tuo in Horeb; quando concilio congregata est, & dixisti: Vltra non audiam vocem Domini Dei mei. Et dixit Dominus mihi: Bene locuti sunt omnia. Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui.* Non habet ergo Synagoga Iudæorum, quod doleat: Nam sicut illi datus est Christus ad petitionem eius; ita ipsamet instante, ut tolleretur ab ea; ablati sunt ei. Ita nemo nostrum doleat: Nam ipsi nos mali nostri sumus auctores, incidentes in foueam, quam feci-

1. Cor. 1.
2. Cor. 14.
1. Tim. 2.8

Dent. 2.15

Luc. 23.21.

Matt. 27.24.

Exod. 20.

Dent. 18.15

feci-

Pro. 19. 16. fecimus. Hinc benè Salomon: *Qui custodit mandatum, custodit animam suam: qui autem negligit viam suam, morificabitur.* Et, Parata sunt derisoribus iudicia: & mallei percutientes stultorum corporibus.

4 Vides secundo, quam verum dixerit idem Sapiens: *Sicut fremitus leonis; ita & Regis ira: Et sicut ros super herbam, ita & hilaritas eius.* Facile enim potentes, quibus est potestas benè aut malè faciendi, exeunt ad opus conceptum ab eis. Vnde si Rex irascatur, statim expecta illius indignationis effectum, ac si frementem audias leonem, nam mox in prædam rapitur. Item contra, si hilarem videas Regem, gratiam potes securus expectare iuuantem, sicut ros herbam iuuat. Indignati sunt Principes aduersus Dominum, & propterea indignationem facto expleuerunt. Et quoniam facultates facultatem præbent eum facilitate faciendi sua consilia; idè plurimum diuites errant, & vitiis corrumpuntur, Cuius oppositum operatur paupertas. Vnde est Prouerbiū: *Cum obsecrationibus loquitur pauper; & diues effabitur rigidè.* Et ratio est, quia diuitiæ inflant hominem. Se enim multum posse confidit, sicut scriptum est: *Substantia diuitis vrbis reboris eius; & quasi murus validus circumdatus eum.* Videte ergò diuites & potentes, quomodo cautè ambuleris. Nam facilis est lapsus vester ad ruinam culpæ & pœnæ. Sicut enim Paulus ait: *Cum infirmior, tunc fortior sum:* Ita è contrario fortitudo vestra, vestra est infirmitas. Ponderis enim graue diuitiæ sunt, ad terram inclinans, & trahens ceruicem mentis nostræ. Vnde & bonum consilium est viri pauperis, vt à diuite declinet, nec sua vtatur familiaritate. *Ponderis* (inquit Sapiens) *super se tollit, qui honestiori se communicat. Et distior te, ne socius fueris. Diues iniussè egit, & fremet; pauper autem laesus tacebit.* At Dominus Iesus optimates euitare non potuit, ne haberetur irrita aut doctrina sua suspecta; & quia venit omnes homines saluos facere: & denique quoniam ab his erat interficiendus, sicut habemus. quòd concilium collegerunt aduersus illum.

2. Cor. 12. 10. *Cum infirmior, tunc fortior sum:* Ita è contrario fortitudo vestra, vestra est infirmitas. Ponderis enim graue diuitiæ sunt, ad terram inclinans, & trahens ceruicem mentis nostræ. Vnde & bonum consilium est viri pauperis, vt à diuite declinet, nec sua vtatur familiaritate. *Ponderis* (inquit Sapiens) *super se tollit, qui honestiori se communicat. Et distior te, ne socius fueris. Diues iniussè egit, & fremet; pauper autem laesus tacebit.* At Dominus Iesus optimates euitare non potuit, ne haberetur irrita aut doctrina sua suspecta; & quia venit omnes homines saluos facere: & denique quoniam ab his erat interficiendus, sicut habemus. quòd concilium collegerunt aduersus illum.

Ecc. 13. 2. *Ponderis super se tollit, qui honestiori se communicat. Et distior te, ne socius fueris. Diues iniussè egit, & fremet; pauper autem laesus tacebit.* At Dominus Iesus optimates euitare non potuit, ne haberetur irrita aut doctrina sua suspecta; & quia venit omnes homines saluos facere: & denique quoniam ab his erat interficiendus, sicut habemus. quòd concilium collegerunt aduersus illum.

Quid verò statuerint in concilio, exprimit Euangelista, dicens: *Et concilium fecerunt quomodo Iesum, dolo tenerent, & occiderent.* Duo ergò mala Christo inferre constituerunt, capturam & torturam; vt auferrent & libertatem & vitam. Hoc, quia traditus est nobis, vt noster esset absque discrimine iustorum & impiorum. Sicut enim & solem & pluuiam dat omnibus, non discernens inter bonos & malos. Et sicut dedit manna populo vniuerso, absque discretionem boni & mali. Et ad nuptias suas, in quibus est vitulus saginatus, tauri, & altilia, serui congregauerunt bonos & malos: Ita omnibus traditus est Christus. Idè in cæna se bonis prius communicauit, post cænam verò traditus est in manus peccatorum. Et tandem vbi mortuus est, Ioseph ab Arimathia, qui erat iustus & bonus, dignus factus est, qui illum susciperet. Verum ad quid capiunt isti omnes? Mali, vt malum illi inferant; Boni, vt bonum inde auferant. Mali, vt perdant; Boni, vt teneant, teneant (inquit) & occiderent. At sponsa: *Tenui illum, nec dimittam.* Voluit autem Dominus teneri ab impiis, illum malè tractantibus, vt teneretur à piis illum venerantibus. Voluit ab illis mortem suscipere, vt illis vitam communicaret.

In Passione ergò Domini has duas aduersitates eius considera, quòd captus fuit, & tentus ab inimicis suis; & quòd ab illis durissima passus est. Populus hæc duo mala pattebatur in Ægypto, quòd erat in potestate Ægyptiorum, & quòd Ægyptii ad amaritudinem ducebant animam eius. At libertate fruens in terra promissionis omnibus bonis replebatur. Vt ergò & nos vocemur in libertatem, eripuit nos de potestate tenebrarum. Vt bonis in hac libertate fruamur, transtulit in Regnum Filii sui, qui est Patri dilectissimus. Nam liberi sunt filii, qui iidem hæredes sunt secundum spem vitæ æternæ. At Diabolus captiuas etiam tenet mulieres oneratas peccatis, vt & angustiarum imponat in humeros earum, & tandem morte afficiat. Quid putas Deus populo, si non obediatur voci eius, comminatus

18. natus fuerat: *Reductaque te Dominus el-
sibus in Ægyptum, per viam, de qua dixi
tibi, ut eam amplius non videres. Ibi ven-
deris inimicū tuus.* Si liberatio ab Ægypto
certa figura est ereptionis electorum a po-
testate tenebrarum, absque dubio redire
in Ægyptum, ibique vendi inimicis, rela-
plus est in pristinam seruitutem sub pote-
stare aduersarii nostri Diaboli. Quid ve-
69. rō mali sustinetur tibi? *Et erit vita tua quasi
pendens ante te. Timebis nocte, & die, &
non credes vita tua.* Quid verò per hæc
verba significatur, per sequentia declara-
tur: *Mane dices: quis mihi det vespere?
Et vespere: quis mihi det mane? propter cor-
dū tuiformidinem, qua terreberis.* Ac si di-
cat, tantus erit terror, tanta tribulatio, vt
ad horam vix te viuere arbitreris. Hæc est
conditio eorum, qui Diaboli sunt captiui.
O quam mala! Vt nos ab his eximeret Fi-
lius Dei, passus est ab inimicis suis.

7. Cogita, quanta calamitas sit, teneri &
vinciri ab hostibus & odientibus: que idē
commemoratur de populo. Et dominati
sunt eorum, qui oderunt eos. Cogita quā-
ta miseria, sustinere ab odientibus pœnas
tales, vt sustinens dicere possit: *Satiati
sunt penis meis.* Cur ergo tu, qui vides
Dominum tuum, talem pro te à peccato-
ribus sustinuisse contradictionem, non re-
cedis à tabernaculis impiorum? non sal-
uaris à generatione ista pessima? non exis
de Babylone? non elongaris à consuetudi-
ne iniquorum? consortia non effugis pec-
cantium & malefactorum? *Qui tangit pi-
em inquinabitur ab ea, & qui communi-
cauerit superbo, induet superbiam:* inquit
Sapiens. Ergo si in exercitu fueris pecca-
torum, cum Christus traditus sit in manus
peccatorum, ipsumque illi dolo tenuerint
& occiderint, particeps factus delictorum
eius, etiam de plagis eius accipies conse-
quenter. Et tu ergo inter crucifixores Chri-
sti sustines, aut appetis computari? Inter
Iudæos inimicos illius? qui sunt Synago-
ga Sathanae?

8. Sed modum videamus, quem tenere
disponunt in Christi perditione. *Dicebant
autem non in die festo; ne forte tumultus fie-
ret in populo* Modum illum meditantur,
Tom. II. Bellinsans.

quo certius consilia sua perficiantur. Ti-
mebant enim, quod si id tentarent in die
festo, quando maximus fiebat concursus
populorum, populo propter id tumultu-
ante, impedirentur à studiis suis pessimis,
eorumque selestissimi sacrilegique cona-
tus irriti redderentur. Si enim non ausi
sunt dicere, quod baptisma Ioannis erat
ex hominibus timentes turbas, quæ Ioan-
nem habebant sicut Prophetam, & alias
quærentes eum tenere, turbas pariter ti-
muerunt, non immeritò statuerunt. *Non
in die festo; ne forte tumultus fieret in popu-
lo.* Verum quia in die Azimorum necesse
erat occidi Pascha, non tam figurale quam
verum; & iota vnum aut vnus apex non
præterbit à lege, donec omnia fiant; sic
Domino disponente, *In die festo*, quod di-
citur Pascha, *Pascha nostrum immolatus
est Christus.* Contigit autem hoc ex parte
ipsorum; quoniam traditor promisit illis,
eum tradere sine turbis. Contigit verò ex
parte Domini, quia illa hora erat, in qua
transiturus erat de hoc mundo ad Patrem.
Pascha autem à Phasce transitus est, transi-
tus (inquam) Domini per Ægyptum, per-
cutientis Ægyptios, aëreas videlicet po-
testates, ac principes triumphantis illos in
semetipso, per sanguinem Crucis suæ; &
ita transire facientis electos suos à terrenis
ad cœlestia. Præterea qui pro omnibus
passus est, ab omnibus, quantum licuit,
conspici voluit. Nunc in eum, nos non vi-
dentes, credemus, vt verè sint beati, qui
non viderunt, & crediderunt. At quando
potuit illum videre omnis caro, quantam
potuit, voluit ipse, spectantiū adesse mul-
titudinem. Vt etiam in hoc figura serpen-
tis impleteretur, cuius aspectu sanabantur, à
serpentibus peccatorum lauciati. Hoc pa-
cto, quod magis contemptus est & irritus à
respicientibus & despicientibus & impro-
perantibus, eò nos abundantius gloria &
honore coronauit. Secretum quærit Con-
cilium malignantium, vt certius exequatur
malignitatem suam: Christus verò in
conspetu gentium reuelauit ignominiam
suam, vt euentius demonstraret beni-
gnitatem suam.

Mat. 21.
25.
Matth. 21.
46.
Luc. 22. 7.
Mat. 5. 18.
1. Cor. 5. 7
Luc 22. 6.
Ioan. 13. 1.
Exo. 12. 11.
Col. 2. 15.
1. Petr. 1. 8.
Ioan. 20. 29
Ioan. 3. 14.
Num. 21. 9
9
9

Rursus intelligimus, hoc propensioris
fuisse

Luc. 3. 6.

fuisse consilii, vt & qui præibant, & qui sequebantur, atq; adeo & omnes fines terræ, & omnes generationes viderent salutare Dei nostri; quasi clamet in medio tribulationis omnibus profusus, qui terram cal-

Thren. 1. 12.

Zach. 12.

10.

Iudic. 19.

29.

Iudic. 20. 6.

Iudic. 19.

25.

1. Cor. 11.

20.

Mat. 24. 30.

Thren. 1. 12. viam, attendite, & videre dolorem meum; aspiciat ad me, quem confixerunt. Leuita, cuius vxor periit à libidine scelestorum, illam diuisit in frustra, & misit in omnes terminos Israël. Quod cum vidissent singuli, conclamabant: *Nunquam res talis facta est in Israël.* Sic & maritus vxoris dicebat: *Nunquam tantum nephas, & tam grande piaculum factum est in Israël.* Videat, videat omnis caro, videant omnes termini terræ mortem Christi, mittatur corpus eius in frustra, vt ab omnibus intelligatur. Tota nocte abusi sunt impii vxore Leuitæ. At mulier recedentibus tenebris venit ad ostium, & ibi corruit, & ibi apparuit mortua. Iudæi in tenebris cogitant suam explere libidinem, ne forte tumultus fieret in populo. Et ideo dicunt: *Non in die festo, non clara luce, non videntibus populis.* At Deus voluit manifestissimam esse mortem Christi, in quem incredibili furore libidinis irruit Synagoga; vt sic accendatur omnium zelus ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum atq; salutem. Hinc & qui præcesserunt omnes in vmbra sacrificiorum, Passionem Domini conspexerunt. Qui verò securi sunt, apertam veritatem contemplantur, in qua viderunt omnes, ac vident in ligno pendentem. Ergo nostrum est Passionem Domini attentè contemplari, diligentissimè intueri, iugique meditatione in corde versare. Ideo enim Christus ipse & illam, tam Iudæis prædixit quam discipulis suis, & illius commemorationem instituit in Eucharistia, qua mortem Domini annuntiamus donec veniat gloriosus, præmittens signū suum, Crucem videlicet. Nam tunc apparebit signū filii hominis in celo. Ergo Christiane, qui credis in Filium Dei, qui passus est sub Pontio Pilato, mortuus & sepultus, ne auertas faciem tuam ab isto paupere. Vide quæ pro te passus est, vt sis socius Passionis eius, &c.

SECUNDA PARS.

NVnc conuiuium attendamus, quod Domini Passionem præcucurrit. Vbi prius ad memoriam reuocanda est figura Agni Paschalis, de quo tria præcipiebatur Dominus, videlicet, quod immolaretur; quod sanguine illius postes domus lenirentur, quod carnes eius comederentur assæ igni. Ecce immolatio: *Concilium fecerunt, vt lesum dolo tenerent: & occiderent.* At in conuiuium illius carnes comeduntur, vt deniq; per asperionem sanguinis eius protegamur à ruina & demone. Immolauit Iudæus, vt comedat Christianus. Ideo & conuiuium præcessit ad hoc designandum.

De quo tria nobis proponuntur. Primum est effusio vnguenti *super caput ipsius recumbentis.* Secundum, discipulorum indignatio est. Tertium verò ipsius Domini admonitio. De primo dicit Euangelista. *Cum esset in Bethania in domo Simonis Leprosi, accessit ad eum mulier habens alabastrum vnguenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis.* Vbi per istam sanctam vnctionem duo nobis designantur. Alterum ex parte Christi; Alterum ex parte nostra. Ex parte Christi habemus, quod ipse per Prophetam Isaiam iam dixerat: *Spiritus Domini super me, ed quod unxit me, Euangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde.* Vbi aperte videtur, quod per vnctionem intelligitur spiritus: quo spiritu intelligitur Christus primum consecratus in cultum Dei. Nam tabernaculum, altare, & vasa omnia, destinata ad cultum Dei, oleo consecrata sunt: Ita & Aaron, & filii eius, atq; adeo Sacerdotes, oleo pariter inuncti sunt, & sanctificati, vt istarent, & ministrarent coram Domino. Nam vnctione illa materiali, per spiritum Dei instituebantur Sacerdotes sancti. Ita Christus, super quem requieuit Spiritus Domini, ad hoc designandum, voluit & oleo materialiter perungi, vt non ad alios vsus, essemus certi, ipsum esse præordinatum, quam vt offerret hostiam sanctam, Deo placentem pro peccatis nostris Sacerdos in æter-

in æternum. Secundo ut intelligatur, non à seipso sibi sumpsisse hunc honorem, ut Pontifex fieret; sed venit missus à Deo, & ductus à Spiritu, ut tentaretur à diabolo, ut in eo quod tentatus est, & passus, factus obediens usque ad mortem, opus consummaret sibi à Deo Patre commissum; nempe *ut redimeret nos ab omni iniquitate, & manderet sibi populum acceptabilem, scilicet honorem operum.* Ergo Passio Christi, opus Dei est. Tu ergo illam attende, veluti opus Altissimi, qui misericordia motus, non ex operibus iustitie, quæ fecimus, sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit.

11 Ex parte nostra est, quod mulier vixit illum: quod faciunt fideles, quando sequuntur vestigia eius, qui passus est pro nobis, communicantes illius Passionibus, portantes stigmata eius, semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes, ad gloriam eius. Ideo David post verba illa: *Vnixit te Deus oleo latitie præ consortibus tuis: addidit Mirrha, & gussa, & cassia à vestimentis tuis, à domibus eburneis, ex quibus te delectauerunt filie regum in honore tuo.* Quasi proponat similitudinem nobilium puellarum, quæ vnguento ex pretiosis aromatibus confecto, aspergant vestimenta Christi, quæ custodiuntur in arce eburneis, ut illis indutus in honore, sentiens vestimentorum fragrantiam, delectetur. Qua similitudine innuitur, quod qui Christum imitantur in eo, quod vinctus est, procedens ad pugnam cum hoste maligno in campum certaminis suæ Passionis; iste configuratus corpori humilitatis eius, quemadmodum vestimenta corpori coaptantur, tum honorat, tum delectat Christum, ut pro ignominia Crucis honoreretur, pro acerbitate Passionis delectetur. Num igitur non honorabimus & delectabimur cum, qui pro nobis morte turpissima æque ac acerbissima sustinuit cõdemnari?

12 Sed erant quidam indigne ferentes, nempe Iudas, qui fur erat, & lucrum suum cogitabat. Hi sunt, qui Christo non compatiuntur, & Crucem fugiunt, quærentes quæ sua sunt, non quæ Iesu Christi; quamvis & specie pietatis hanc suam impietatem

prætextere moliantur, dicentes: *Quare Iob. 12. 9. unguentum hoc non venit trecentis denariis, & datum est egenis?* dixit tamen hoc Iudas, non quia de egenis pertineret ad eum, sed quia fur erat. Quid hinc hauserit Iudas, innuit Evangelista, post acta in hoc conuiuio subdens immediate: *Tunc abiit*

*Mat. 26. 14. Iudas ad Principes Sacerdotum, & ait illis: Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos: Et exinde quærebat opportunitatem, ut traderet eum illi: En quantum est avaritiæ scelus, ut ea quoque, quæ cultui diuino ascripta sunt, usurpare non vereatur, neque aliud à Deo expectat, quam terrenâ emolumenta. Hoc scitote vos, qui legata non soluitis. Hoc vos, qui facti dicitis: *Hæreditate possideamus San- Psal. 37. 13. Anarium Dei.* Hoc illi, qui nullum non scelus aut sacrilegium patiare parati sunt, ut ditentur; quando & Iudam impulit avaritia, ut Filium Dei traderet in manus inimicorum suorum. Hæc est simulata sua pietas erga pauperes, cum tamen de illo verum sit Proverbium: *Fratres hominis Pro. 19. 7. pauperis oderunt eum, insuper & amici procul recesserunt ab eo.* En pauper Christus, *Mat. 320. qui non habet, ubi caput suum reclinet: Quis eum magis odio habuit, quam qui in mortem tradidit? Hic frater est illi pro- Ier. 9. 4. pinquus, qui supplantas supplantavit eum.**

Amicus ille, cui dictum est: *Amice ad quid Mat. 26. venisti? Num amicus iste duplex animo, 50. non procul recessit ab eo, quando abiit ad Principes Sacerdotum, ut traderet eum illis? Si autem verum est, quod dixit Veritas: *Quamdiu vni ex minimis meis feci- Mat. 25. stis, mihi fecistis: Iudam imitantur illi, ad 40. quos de egenis non pertinet, sed eos abominantur magis. Vis videre qui, & quot sunt huiusmodi? Audi Salomonem: *Multi Pro. 19. 4. colunt personam potentis, & amici sunt bona tribuentis. Ratio? Audi. *Diuitia addunt a- 4. micos plurimos: à paupere autem, & hi quos habuit, separantur.****

In Christi monitione habemus, primum 13 reprehensionem de molestia illata Mariæ vngenti; ait enim: *Quid molestus huius mulieri? Qua reprehensione confirmatur documentum illud: *Noli prohibere benefa- Pro. 3. 27. cere**

- cere eum, qui potest, si vales & ipse benefac.*
 Secundo habemus laudem mulieris: *Bonū enim opus operata est in me.* Heus tu quid pluris facis? obiurgationes hominum, an Christi laudem & prædicationem? Nosti *Psal. 52. 6.* quid David cecinerit? *Deus dissipavit ossa eorum, qui hominibus placent, confusi sunt, quoniam Deus spreuit eos.* Nosti Paulum Iudæis nolle placere, volentibus eum circumcissionem prædicare, & ingerere gentibus accedentibus ad Christum, sed eorum magis oblocutiones sustinere, & dicere: *Gal. 1. 10.* *Si hominibus placerem, Christi servus non essem?* Etenim Deus servos suos protegit à contradictione linguarum, sicque protegit, ut etiam commendet & honorer. Sic Abraham ab eo commendatus est apud *Gen. 20. 7.* Abimelech, cui de illo dixit: *Orabit pro te, quia propheta est.* Ita Iob Deus laudat, simillius amicis criminans dicens: *Iob 42. 7.* *Iustus est furor meus in te, & in duos amicos tuos; quoniam non es tu locutus coram me rectum, sicut servus meus Iob. Itē ergo ad servum meum, & offerre holocaustum pro vobis. Iob autem servus meus orabit pro vobis, faciem eius suscipiam, ut non vobis imputetur stulticia.* Vbi etiam apparet, quod Iob horum male loquentium argutiis nunquam cessit; ut discamus, mundi nos non curare obrectationes, quibus à bonis operibus retrahere nos conatur, detrectans de nobis tanquam malefactoribus; imo nec impiorum iniquas leges pendere, sicut *Dan. 6. 13.* Daniel non curavit de lege Darij, qua vetabat etiam Deum exorare. Sic sancti Martyres ac testes Christi, iussa omnia tyrannorum contra fidem spreverunt. Sic & Apostoli neglexerunt iussa Principum Iudæorum, prohibentium ne in Christi nomine loquerentur.
14. Ii ergo, qui nos à Christi obsequio avertere conantur, dicamus cum Petro & Iohanne: *Act. 4. 19.* *Si iustum est in conspectu Dei, vos potius audire, quam Deum.* Consideremus *Mat. 10. 31.* quanti facienda sit Dei lex, Christi laus, qui se in hoc mundo confidentes, confitebitur coram Angelis Dei, quando laus erit vnicuique à Deo, & ita aures elaudamus obstrepentium criminatōnibus. Sic enim Deus redimet nos à calumniis hominum.
- Æ quo ergo animo, eorum feramus molestias. Arguant, reprehendant, crimineantur: Tu benefac bonus, & rectus corde, ambulans simpliciter, & ita confidenter. Nam Deus, qui prospector est cordis, in tempore suo illuminabit abscondita tenebrarū. Si Iudas obloquitur, Christus confitebitur coram Patre suo, dicens: Hic vir, hæc mulier bonum opus operati sunt in me: Et dicitur nedum in toto mundo, sed supra cæli, quod quisque iustus fecit in memoriam eius. O eloquium dulce, & suavē vocem, o perenne, & irrefragabile præconium! Quid? Et qui nūc insaniunt abentes post vanitates & insanias falsas, & imidentes, qui exeunt de Sodomis, & laborant in fabrica arcæ, in qua saluantur electi, & dicunt: *Vt quid perditis hæc?* Casus labor, vanum est ante lucem surgere cubilibus & impudiciis, delicias perdere, quibus frui possumus. Hi (inquam) insaniētes tunc admirabundi clamabunt: *Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improprij; nos in insanti vitam illorum estimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei.* Tacuit mulier bono operi intentata, nihil pendens indignantium obiurgationes; propterea Christus illius suscepit patrocinium, illam defendens & laudans, illos arguens. Itēdem & nos vacantes virtuti, surdos nos exhibeamus oblatrantibus, & erit Deus pro nobis. *Quis enim accusabit adversus electos Dei, quando Deus est, qui iustificat?* En exemplum patens: Locuta est Maria & Aaron, contra Moysen propter uxorem eius Æthiopiā, & dixerunt: *Num per solum Moysen locutus est Dominus? nonne & nobis similiter est locutus? Quod cum audisset Dominus (erat enim Moyses vir mitissimus super omnes homines, qui morabantur in terra) statim locutus est, & dixit: Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum. At non talis servus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est. Ore enim ad os loquor ei, & palam, & non per anigmata & figuras Dominum videt. Quare ergo non timuistis detrahere 10.*
- sermo

seruo meo Moysi: Ac deinde: Et ecce Maria apparuit candens lepra, quasi nix. Vide tacentem Moysen, & non reddentem maledictum pro maledicto: Vide illius protectorem Deum, & calumniantium reprehensorem & vltorem. O insigne documentum!

16. Tertiò addit Christus rationē suā laudis, qua probat, quòd mulier benefecerit, dicens: *Nam pauperes semper habebitis vobiscum, me autē non semper habebitis.* Quod habuit hæc fecit. *Mittēs enim hæc vnguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit.* Quibus in verbis docemur, quid & nos facere oporteat. Primum ergò discamus bonum semper facere, secundum opportunitates. Opportunum fuit Christum vngere tūc, opportunum est semper pauperibus benefacere: Illud facere, hoc non omittere. Dicunt impij: *Vt amur creaturam tanquam in iuuentute celeriter.* *Coro-*
Gal. 6. 10. *nemus nos vobis antequam marcescant.* Ergò dicamus & nos: *Dum tēpus habemus, operemur bonum,* recordantes quod non semper Christum habebimus; quia veniet tempus, & auferetur a nobis sponfus. Iam olim a discipulis ablatu est per mortem suam, nunc a nobis auferetur per mortem nostram. Dum viuimus, adest nobis, si nō illum repellimus; quando & in pauperibus nobis se offert, vt facile obsequium illi præbeamus. Discamus præterea, opera bona plus habere virtutis, quam appareat oculis hominum. Maria dum viuam vngit, præuenit mortui vnctionem, accepit Christum vnctionē hanc pro obsequio, quòd mortuis consuetum fuerat exhiberi; vt mortuum veneretur, quem viuum dilexerat. Tu ergò, quod tuum est, fac: Deus, quod suum est, faciet; quando beneplacitum erit illi. Cōiunxit Maria opus suum cum Passione Domini: nam *ad sepeliendum me fecit,* ait Dominus. Ita ergò coniunge opera tua cum Passione Domini, vt vbicunq; illa fuerit prædicata, commemorata, honorata, rememorata, particeps illius sis, partem ciborum accipiens, quàm & ipse.

17. Caue autem super omnia, quod cauendum iubet Sapiens: *Non fueris hypocrita in*

conspectu hominum, ne scandalizeris in labijs hominum, & reuelet Deus absconsa tua, & in medio Synagoga elidat te, quoniam accessisti malignè ad Dominum, & cor tuum plenum est dolo, & fallacia. Infelix Iuda in hanc hypocrisim & malignitatem impiegit, & nunc comedit fructum adinventionum suarum. Vide autem, si non illum sapiens quasi digito demonstrauit. Quid est prætere zelum pietatis, verè autem turpè sacrilegumq; lucrum meditari, nisi hypocrisim colere in conspectu hominum? Quæ tam fuit perfectà, vt discipuli quoque, quorum sincerus erat animus, in eandem consenserint, atque incurrerint indignationem? Quàm infeliciter scandalizatus est in labijs hominum, quando intellecto concilio Iudæorum, quòd collegerunt aduersus Iesum, vt eum morti traderent, abiit ad Principes sacerdotum, & ait illis: *Quid vultis mihi dare, & ego eum vobis tradam?* & accepta pro milione triginta argenteorum quærebatur oportunitatem, vt eum traderet: Heu quantum scandalum! Sed ecce tibi reuelatio absconforum suorum a Deo facta, quando, Deo volente, & ipse aperuit peccatum suum, & ager ille, qui triginta illis argenteis emptus est, vocatus est ager sanguinis; & ipsa sibi a se confecta mors, toti mundo nota; quid est aliud, quàm elisio, qua Deus hunc pessimum hypocrisim & malignantem elidit, plusquam in medio synagoga? Sicuti quod mulier fecit, euulgatum est, vbicunq; in toto mundo Evangelium est prædicatum: haud secus huius sacrilega peruersitas se diffudit in omnes fines terræ; incipiens a synagoga, & progrediens vsq; ad terminos orbis terrarum. Rationem autem huius tam grauis punitionis amplificat Sapiens dum adiicit: *Quoniam accessisti malignè ad Dominum, & cor tuum plenum est dolo, & fallacia.* Accessum istum malignum, quænam verba potuerunt explicatiùs denudare, quam Evangelistæ dicentis: *Qui autem tradidit eum, dedit illis (nempe cohorti & ministris) signum, dicens: Quemcunq; osculatus fuero, ipse est, tenete eum. Et confestim accedens ad Iesum dixit: Ave Rabbi, & osculatus*

Matth. 26.

Mat. 27. 4.

Ecccl. 1. 40.

Matth. 26. 48.

- latus est eum?* Qui tam malignè accessit ad Dominum, nunquid non habuit cor plenum dolo & fallacia? Quando scandalizati fuerunt quidam discipuli in labiis Christi, suam carnem promittentis, & exhibentis ad manducandum; quis dubitauerit & hunc pessimum fuisse scandalizatum? Dixit enim tunc Iesus ad Apostolos: *Nonne ego vos duodecim elegi. & unus ex vobis diabolus est:* & tamen non discessit ab eo, cum multi discipulorū abiissent retrò. Hoc quare? quia cor eius plenum erat dolo & fallacia: *Loculos portabat, & sur erat.* Avaritia illum retinuit, ne recederet, simulans pietatem dolosus & fallax: id quod exitus iste malignus probavit apertè. Sit nobis iste malignus statua salis, qua cõdiamus mores nostros, vt caueamus ab hypocritis, à scandalo, à malignitate, à dolo. Ne participes delictorum, plagas easdem accipiamus; memores illius documenti: *Fili, non semines mala in sulcis iniustitiæ, & non metes ea in septuplum.* Deus nobis adit præbès gratiã, qua illi obsequamur semper, cui est honor & imperium in sæculo. Amen.

M O R A L E.

18. **O** Superba hominum corda, quid indignamini cõtra fratres vestros? Quid de proximis vestris obloquimini, tanquã de malefactoribus? Quid opus eorum exprobratis tanquam malum, propter falsum zelum insipientiæ vestræ? Saulus æmulator existens paternarum suarum traditionum, illos persequebatur, qui Christi nomen inuocabant; sed ignorans id fecit in incredulitate. Iudæi æmulationem Dei habentes, contradicebant his, quæ dicebantur à Sanctis Apostolis; sed id præstabant non secundum scientiam, quia suam quærentes iusticiam statuere, iustitiæ Dei non erant subiecti. Apostoli ipsi, videntes vnguētū pretiosi effusionem super magistri caput factam, indignati sunt dicentes: *Vt quid perditio ista vnguenti facta est: potuit enim vnguentum istud vanundari multò, & dari pauperibus.* Sed obscuratum erat insipiens cor eorum; non considerā-

tes, quòd improprium illorum erga mulierem, refundebatur super Christi caput, qui opus illud non prohibuisset. Tota die murmur auditur hominum cõtra homines, dum trabem, quæ in oculo nostro est, non videntes; acutiùs videmus festucam in oculo fratris nostri, nostram negligentes vitam, vitam aliorum carpinus maledictis. Dei gloriam videmur quærere, sed gloriamur in laude nostra; nos ipsos, quasi zelum habentes Dei, ostentantes, dum aliorum arguimus opera. Hæc generatio est illa, de qua scriptum est: *Generatio cuius excelsi sunt oculi, & palpebra eius in alta surrecta.* Cæteros lugillare, se se exaltare est. Quid erigunt oculos, quasi iudices sint, vt arguant, & syndicent aliorum facta? Quis te constituit iudicem super eos? & quis tibi dedit hanc potestatem? Etiam si iudex constitutus esses à Deo, vocem tamen hanc tibi audire conuenires: *Diligite iusticiam, qui iudicatis terram. Sentite de Domino in bonitate, & in simplicitate cordis quærite illum: quoniam inuenerit ab his, qui non tentant illum.* Tentat Deum, qui duplici corde illius quærifitentiam, illius assumit iudicium; illius videtur honorem zelare, & iudicat tamen ex timore cordis sui. Sic Iudæi, qui illi, qui fuerat cæcus, dicebat: *Da gloriam Deo, nos scimus, quia hic homo peccator est.* Ided dicit Sapiens: *In simplicitate cordis quærite illum: benè de illo sentientes, non crudeliter illum constituent, non insipientem; qui asperè iudicet, & in furore; vel qui non videat crimina illa, quæ illi vident; & propterea non ipse damnat, quæ isti temerariè audent condemnare.*

O malum mentis superba! o malum linguæ maledicentis! o malum hominū, qui consulete indignantur, & prorumpunt propterea in murmuraciones! *Beneignus est spiritus sapientiæ, & non liberabit maledicum à labiis suis, quoniam renem illius testis est Deus, & cordis illius scrutator est verus, & lingua eius auditor.* Intelligis benignum esse spiritum sapientiæ? ergo vbi indignatio, ibi insipientia, ibi non cordis simplicitas sed duplicitas. Tibi incogitatus

gnitus est sensus iste tuus, non reprehendite propterea cor tuum, sed maior est Deus corde nostro, videt quæ non patet.

Item. 15. 11. Infernus est perditio coram Domino, quando magis corda filiorum hominum? Videt, videt Deus ignorantiam tuam, superbiam tuam, iniustitiam tuam, aliorum vitia carpentem, quin & vitia deputantem, quæ bona opera sunt. Et propterea ex sua benignitate tuam ipse increpabit inclementiam; & te maledictum à labijs tuis non liberabit, labia tua ipse corripiens. Quonia

Cap. 1. 10. auris zeli audit omnia, & tumultus murmurationum non absconditur. Auris zeli, (inquit) tu zeleri videris pro Deo, veluti suscipiens causam eius, & arguens qui illum offendit. Sed iste zelus tuus non est secundum scientiam, nõ verè Dei est, quia amarus est. Quid si zelum habet amarus, non sicut Phinees zelatus est pro Deo suo, zelo Dei, zelus est indignationis, zelus immitis. Quid amularis pro me? dixit

Moyses ad Iosue. Zelus iste culpatus est, quoniam ex superbia proficiscitur. Ergo zelus Dei ardet contra falsum zelum, auris zeli audit omnia. Zelat Deus contra indignantes, contra murmurantes. Testis est lectio, quæ ait: Sciens Iesus dixit: Quid molesti estis huic mulieri? Vide quanta fatur Dominus aduersus falsos istos zelatores: redarguit quod sine ratione molesti sint mulieri: laudat opus eius: Bonum enim opus operata est in me. Probat duplici ratione, quod bene sit operata. Primum dicens: Pauperes semper habebitis; me autem non semper habebitis. Deinde: Mittens enim hac unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit: quasi dicat: Mysteriorum plenum est opus eius; Deo auctore illud perfecit, qui futura prospexit. Addit deum: Tantæ bonitatis opus istud est, vt per totum mundum euulgandum sit; quod vos hic reprehenditis in occulto, in conspectu gentium reuelabit iustitiam suam, sanctitatem, & bonitatem. Amen dico vobis: Vbi cumq; predicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, dicetur & quod hoc fecit in memoriam eius. Vides quàm exardeat zelus Dei contra eos, qui zelum Dei prætendentes innocentes arguunt, vel etiã

peccatores exacerbant? Quam re peccat multipliciter homo. Peccat arrogans sibi iudicium, quod non est illi datum. Peccat nõ corripiens ad emendationem, sed murmurans ad detractionem. Peccat aures audientium corrupens, & scetorem iniquitatis passim dispergens. Peccat errans in iudicando, dicens interdum malum bonum, & redarguens laude dignum. Peccat, quoniam ab origine indignationis alia multa præterea fluunt peccata & mala. Moyses sit testis.

Moyses qui populum eduxit de Ægypto, qui duxit illum per desertum, quadraginta annis sustinens eorum durissimos mores, prohibitus est, ne illum introduceret in terram, propter quam omnia illi præcedentia facta fuerant: Ideo enim educti de Ægypto, idè per desertum ducti, vt in terrâ deniq; illam inducerentur. Quid ita? Mihi (inquit ipse Moyses) indignatus

Deut. 1. 37. Dominus propter vos, dixit: Non ingredieris illuc: nempe in terram illam. Cur verò sic indignatus fuit Dominus? propter vos (inquit) Quare propter vos? Audi psallentem

Psal. 109, David: Et tentauerunt eum ad aquas contradictionis: & vexatus est Moyses propter eos, quia exacerbauerunt spiritum eius. Nunc audi exacerbatum Moysen: Audite rebelles, & increduli. Num de petra hac vobis aquam poterimus elicere? Quid indet? Num. 20. Dixitque Dominus ad Moysen & Aaron: 10. Quia non credidisti mihi, vt sanctificaretis 12. me coram filiis Israel, non inducetis hos populos in terram, quam dabo eis. Dura visa est Moysi populi murmuratio contra Dominum. Zelatus est Deum, sed non ad mensuram indignatus est, exacerbatus est spiritus eius. Hinc obfusata mens eius, dubitauit, num Deus populo tam rebelli & incredulo daturus esset aquam. Et ne putaretur de Dei potentia titubare, non dixit: Num poterit Deus de petra hac vobis aquam elicere: sed dixit: Num poterimus? ne fortè si non exiret aqua, ascriberetur impotentia Dei, sed ipsorum Moysi & Aaron. Dubitauit ergo de clementia Dei, timens illum indignatum, sicut ipse fuerat indignatus. Non aduertit bonus Moyses, quod maior est Dei patientia,

tencia, quam hominum. Vbi Moyses ipse,
Nuu. 12. 3. qui mitissimus omnium hominum erat,
 indignatus est contra populi perfidiam &
 peruicaciam, patiens fuit Deus, & præ-
 stabilis super eorum malitia. Tunc iratus
 est Dominus contra fidelissimum seruum
 suum Moysen, quando de sua benignita-
 te dubitauit, de patientia, de longanimitate,
 de clementia, de misericordia, quam
 toties fuerat expertus super populū, quam
 ipsemet confessus fuerat. Iam pluries Deus
 furorem suum accenderat super populum
 propter eorum duritatem, perfidiam, ob-
 stinationem. At Moysi indignatus, quia
 non credidit illius bonitati & sanctitati.
Exod. 32. 11. *Et non sanctificasti me:* inquit. Moyses
 dum patiens fuit, fudit & pro populo pa-
 tientie Dei; propterea volentem Deum
 populū perdere, qui vitulum adoraue-
 rat, qui Deo non crediderat super terræ
 fertilitate & facilitate, placauit & popu-
 lo propitiatus. At exacerbatus semel, exa-
 cerbarum sic Deum arbitratus est, vt non
 crederet aquam promittenti. O indignatio,
 quam nocens est, quam hominibus
 perniciosa. Iusta videbatur Moysis in-
 dignatio, sed excedens fuit, ad increduli-
 tatem vsque pertinuit. Vbi de Dei ele-
 mentia dubitauit, indignus reputatus est,
 qui terram introiret; sola Dei misericor-
 dia aditum facit ad gloriam Dei, qui nos
 coronat in misericordia & miserationi-
 bus. Quid ergo erit, vbi falsa erit indi-
 gnatio, iniusta, illicita? nec te demulceas
 quasi pro Deo zelantem. Nam & Moyses
 zelabat pro Deo suo, sed à zelo Dei ele-
 mentiam aufererat, rigorem tribuebat.
Sap. 1. 6. Quid tibi igitur iudex arrogans? Iudex
 seuerus? Iudex iniustus? *Benignus est spi-
 ritus sapientia;* dixit Salomon: non seue-
 rus, non asper, non atrox, vt es tu.
Sap. 1. 10. Tumultus murmurationum audietur à
 quo? à Deo. Intelligit, qui propterea cor-
 ripit inquietos, & perdit omnes, qui lo-
 quuntur mendacium. Sed quis non audit
 tumultus murmurationum? vox, quæ
 nunquam cessat: linguarum diuisio atque
 confusio diuisit omnes gentes. At in mur-
 murationibus concipiunt lingue omnes
 consentiunt omnes, & lingua linguæ acuit.

Heu quam labilis est lingua, quam facile
 laxatur in murmuraciones! Colligesi va-
 les tot tua detrahentia verba, tot falsa, tot
 iniqua: hoc non vales. An putas & Deum
 ista latere, vel quoddam obliuiscatur? Audi
 Sapientem. *Spiritus Domini repleuit orbem
 terrarum, & hoc quod continet omnis
 scientiam habet vocis:* propter hoc, quilo-
 quitur iniqua, non potest latere, nec præ-
 teriet illum corripiens iudicium. Spiritus
 Domini, mens Domini, qui continet omnia,
 non exclusus; qui replet orbem ter-
 rarum, non inclusus; qui vbique est, non
 diffusus: scientiam habet vocis. scit quid
 quisque loquatur, Quomodo ergo tu in-
 qua loquens, qui teipsum latere, Deum te
 arbitraris latere? De omni verbo otioso
 reddes rationem in iudicio; non ergo te
 præteriet corripiens iudicium. Corripies
 à Iudice: damnaberis à iudicio. Heu Iudas
 author murmuracionis in conuiuio, quod
 te rapuit indignata auaritia tua? Qui mu-
 lierem bene operantem iudicasti, teipsum
 malè murmurantem condemnasti. Falsus
 zelus tuus misericordiam in pauperes præ-
 tendebat, & auaritia ardebat cor tuum,
 mens tua impia atque sacrilega. En inten-
 tus zelus à peccatoribus, en iustitia, quam
 protegere volunt videri; *Generatio, quæ
 sibi munda videtur, & tamen non est læta à
 fordidibus:* quæ propterea non erit iudicio
 immunis. Qui de bono opere murmura-
 uit, iam apud omnes infamis est, odio-
 sus est, & maledictus. Quid ergo? *castro
 dite vos à murmuracione, quæ nihil prodest,
 & à detractione parite lingua.* Benjamin
 amantissimus Domini habitabit cõfiden-
 ter in eo, quasi in thalamo tota die mora-
 bitur; & inter humeros illius requiescet.
 Ille, ille amantissimus est Domini, quia
 quasi in thalamo moratur, fugiens homi-
 nes murmurantes; iste de hoc mari ma-
 gno eripietur, portatus quasi ab humeris
 Domini, ibi requiescens, ibi cõfidenter
 innixus Deo, qui diligit eos, qui am-
 bulant in veritate. Quod
 nobis concedat.
 Amen.

FERIA SEXTA IN PARASCEVE.

CONCIO PRIMA.

Quam morte praeventus Auctor non potuit extendere.

DE PASSIONE DOMINI.

Cum consummasset Iesus sermones hos, &c.

Matth. 26. 1.

Erat autem Pascha azymorum, &c. Marc. 14. 1.

Appropinquabat autem dies festus, &c. Luc. 22. 1.

Egressus est Iesus cum Discipulis suis, &c. Ioan. 18. 1.

ARGUMENTVM.

Afferuntur in Proemio omnia illa motiva quae animu nostrum impellere valent ad meditando Domini Passionem. Narratur eius uniuersa historia ordinatè. Diuisim, & deuotè de omnibus partibus tractatur. Explicantur septem verba, quae Dominus protulit in Cruce.

PRO O E M I V M.

1. D V L C I A illa verba animae dilectae à Christo, Christumque diligentis: *Dilectus meus mihi, & ego illi*: Nos docent Passionem Domini Iesu deuotè meditari, suosque labores atque dolores pro cordis affectu contemplari. Vt mutua sit inter illum & nos, veraque, ac quanta licet, perfecta coniunctio. Per qua sicut nostra facta sunt sua, ita sua nostra fiant; nempe quod sicut dolores nostros ipse tulit, & in Tom. 11. Belluntani.

firmitates, atque iniquitates, ita sua dona, 12. merita, magnaque praemia referamus, atque hoc pacto mortui resurgamus. Quomodo autem ipse nobis coniungi dignatus sit, aperit Apostolus Paulus dicens: *Cum in forma Dei esset, semetipsum exinanauit, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus: Humiliauit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* Vbi duas notat coniunctiones; alteram, qua accipiens formam, id est naturam nostram, qui serui sumus, factus est homo, verè in natura nostra in similitudinem hominum factus, & verè seruus Dei, qui est Filius Dei aequalis Patri: Alteram, qua in similitudine carnis peccati, veluti peccator, morti adiudicatus est & crucifixus. Quas duas coniunctiones figurauit Elisaeus, bis se coniungens puero mortuo. Vnde scriptum est: *Et ascendit, & incubuit super puerum, posuitque os suum super os eius, & oculos suos super oculos eius, & manus suas super manus eius, & incuruauit se super eum: & hoc bis.* Sic figurans primam coniunctionem in Incarnatione, qua verbum caro factum est; & secundam in Passione, qua Christus, ut ait Petrus, *peccata nostra portauit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui, iustitiam viuamus, cuius liuore sanati sumus.* Idcirco in secunda coniunctione Elisaei, puer mortuus reuixit.

Quod autem Elias triplici coniunctione alium puerum suscitauit, hoc est, quia per secundam figurauit labores Christi, qui in Psalmo dicit: *pauper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea.* Quod figurauit Elisaeus per id, quod fecit post primam coniunctionem, nempe qui reuersus (id est descendit de puero) deambulauit in domo semel huc atque illuc, & ascendit, & incubuit super eum. Sicut ergo nobis coniunctus est Dominus, quoniam dilexit nos; Ita & nos, ut à nobis ipse dilectus sit, debemus illi coniungi: ut quemadmodum se nobis coniungendo, portauit imaginem nostram in similitudinem hominum factus: ita nos portemus imaginem eius, configurati corpori humanitatis suae. Et quidem in prima coniunctione illi natura similes sumus, filij hominum, sicut & ipse est filius

est filius hominis; sed in alijs duabus similes ei erimus, si sequentes illum, vita nostra erit labor & dolor.

2. *Heb. 12. 3.* Ut ergo in doloribus imitemur, nunc nobis à sancta Ecclesia proponitur eius passio; ac si verbis Apostoli nobis illa diceret: *Recogitate eum, qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem, ut ne fatigemini animi vestris deficientes: Nondum enim usque ad sanguinem resististis, aduersus peccatum repugnantes.* Recogitantes itaq; illius pœnas atq; supplicia, compatiemur illi, ut vult

Rom. 8. 17. Apostolus Paulus; qui etiam iubet. *Hoc enim sentite in vobis, quod in Christo Iesu;* & ostendens quid sentire debeamus, subdit;

Philip. 2. 5. *Quoniam cum Christus verè esset Deus, habitu inuentus est homo, & factus est obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis.* Heu ergo Anima Christiana, & vos fideles omnes aspiciete in eum, quem confixerunt; Aspiciete in eum, qui antequam configeretur, captus est in peccatis nostris, ligatus, & crudeliter tractatus in horto, iniquè condemnatus est in domo Caiphe, percussus, velatus, consputus, illusus, blasphematus, maximèq; pœnis affectus. Per vicus & plateas ductus, vinculis tortus, pudore confusus, labore infirmatus. In Prætorio accusatus, calumniatus, ad mortem postulatus, & demum traditus voluntati inimicorum suorum. In Palatio Herodis illusus à Rege cum exercitu suo. Heu pœnas alias, quas pertulit, flagellatus, spinis coronatus, irrisoriè adoratus, quis cogitauerit sine vera cordis tristitia? Quis associans illum, pondere crucis oneratum & fatigatū, nō desideret illum à tanto pondere subleuare cū Simone Cerenense? Cuius cor nō scindatur, si aspexerit illum clavis Crucis crudeliter configi? si viderit illū cum extremo tormento per plures horas in ligno pendere? Eia igitur ut compatiemur, & patienti coniungamur; non nos tēdeat suam passionem percurrere, eamque distinctè atq; deuotè meditari, ad quam vndique excitamur.

3. *Quantum, & quomodò debeant fideles Passionem Domini meditari, vndiq; patet. Mouet nos ad eius meditationem ex-*

cellentia mysterij. Hinc quandò Moyses concupuit videre faciem Domini; dictum est illi: *Posteriora mea videbis, faciem autem non videbis, &c.* Posteriora ista sunt humerus, de quo Isaias: *Et factus est Principatus super humerum eius.* Sunt dorsum: de quo in Psalm: *Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores.* Sunt Scapulae, de quibus Psalm: *Scapulis suis obumbrabit tibi.* His posterioribus & scapulis portauit iniquitates omnium nostrum, & dolores nostros ipse porrauit. Dolores (inquàm) qui nobis debebantur. Excellentiam istà concupuit & Helias, & vidit, quando positus in spelunca ante illū transibat Dominus: de quo transitu Ioan. *Sciens Iesus, quia veni hora eius, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem.* Isti sunt duo magni viri, Moyses & Helias, qui vt viderat in Spiritu Dominum transeuntem in posterioribus & scapulis: ita visi in claritate cum Domino in monte gloria loquebatur de excessu, quem completeretur erat in Ierusalem.

Mouet nos intentio Dei, qui ab origine mundi in sacrificiis usque ad aduentum Domini suam passionem mundo demonstrauit præter alias figuras, & præter Prophetias; at *vbi venit plenitudo temporis, misit Filium suum in similitudinem carnis peccati;* & percussit eum propter scelus populi sui manifestissimè, nempe in Paschate, in Ierusalem, in Monte, vbi exaltauit illum à terra, quo fieret omnibus conspicuus, & videret eum omnis oculus admirans, & dicens: *Quid sunt plaga ista in medio manuum tuarum?* Ac deinde eius memoriam nobis ingessit per nobilissimum Sacramentū Altaris, de quo Paulus: *Quisquis manducabit panem hunc, & bibet calicem bibetis, mortem Domini annuntietis, donec veniat:* Ità quòd Passio Domini quasi centrum totius temporis, respicitur à tota circumferentia temporalis, à fine vsque ad finem.

Mouet nos intentio Ecclesie, quæ doctà Spiritu Sancto, per suos Euangelistas digessit explicite ac diffuse Passionē Domini. Magna mysteria celebrata sunt, quæ tamen non omnes Euangelistæ descriperunt; solus Lucas explicat Natiuitatem, & pueri-

Matt. 2. 1. pueritiam Domini Iesu: solus Matthæus explicat adorationem Magorum, & fugam Domini in Ægyptum: solus Ioannes explicat magna illa miracula Christi illuminantis cæcum natum, & suscitantis Lazaram quatuoriduanum. Sed Passionem omnes quatuor fusè descriperunt. Item Ecclesia figuram Crucifixi ubique ponit in propatulo, Crucis vsum in omnibus adhibet. Et clamant eius Prædicatores. Nos

1. *autem prædicamus Christum crucifixum.*
2. Nec erubescit, quamvis crux sit gentibus
3. stulticia, quia quod stultum Dei, sapientius est hominibus.

4. Mouet necessitas nostra, videlicet debiti, quia non est aliud nomen sub cælo, in quo oportet nos saluos fieri; Ideo in morte ipsius baptizati sumus. Vnde Paulus: *Quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus. Consepulti enim sumus cum illo, per baptismum in mortem.* Ita quod corruptio illius, est generatio nostra, vt vnde mors oriebatur, nempe ex ligno, inde vita resurgeret. Si res ita se habet, quare non verfatut continuè in mente nostra? Si enim, vt ait Paulus:

5. *quicumque in Christo baptizati estis, Christum induistis:* Christum crucifixum debemus induere, in cuius morte baptizati sumus, mortuum contemplantas.

6. Mouet nos utilitas, quia per signum Crucis de inimicis nostris liberat nos Deus noster: *Visitauit enim, & fecit redemptionem plebi suæ sicut loquutus est, &c. Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium, qui oderunt nos.* Ideo scapulis suis obumbrabit tibi, & sub pennis eius sperabis. Scuto circumdabit te veritas eius, non timebis à timore nocturno. *A sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incursu, & daemónio meridiano* Nihil magis prodest, quam ista meditatio protegens ab inimicis, augens gratiam, & consolans in afflictionibus. Vnde Deus Moyfi ostensus postiora, dixit: *Ostendam tibi omne bonum*

7. Mouet facilitas huius meditationis, quæ est de rebus materialibus, quas etiam rudes capere possunt. Ideo victimæ decorabatur? vt videri possent, & in frustra

8. caedebantur, vt per partes distinctas hanc victimam contemplari possimus. Quin- imò *in puluerem mortis* (ait) *deduxisti me;* *Exo. 12. 4.* vt minutissima sit illius meditatio, torusq; agnus immolatus comedatur.

Mouet tandem exemplum amicorum Christi, & maxime Matris, quæ cum Ioanne & aliis mulieribus stabat ante Crucem Iesu aspiciens in eum, quem confixerunt. Ideo per singulos annos, huius sancti Mysterii commemoratio fit hac die à cunctis fidelibus, vt hæc Passio benedicta cordibus nostris sit semper impressa. Non pigeat ergo nunc ipsius narrationem audire.

9. Modus plures condiciones continet, sed vnã tantum dicamus. Singularis excellentia hostiarum erat, quod essent pingues. Vnde Psalmus: *Et Holocaustum tuum pingue fiat.* Et quia pingues, erant valde medullata; Ideo promittit: *Holocausta medullata offeram tibi, boues cum hircis.* Pinguedo ista iuuabat plenam combustionem hostiæ. Hæc in Christo fuit summa charitas, qui cum dilexisset suos, qui erant in Mundo, in finem dilexit eos: & ita propterea summè passus est, vt vltra possibile non esset pati, & in patiendo omnis consummationis vidit finem. Vnde expirans ait: *Consummatum est.* Hæc pinguedo in nobis fit deuotio, amor, & compassio. Non sit arida meditatio, sed pinguis & accensa. Vnde, *sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea, & labiis exultationis laudabit os meum.* Sicut ergo labiis exultationis, ita & labiis compassionis narremus in cordibus nostris hoc mysterium.

10. Sic Deus voluit illud à nobis videri, & considerari: Vnde Zacharias: *Aspicient ad me, quem confixerunt, & plangent eum planctu, quasi super unigenitum, & dolebunt super eum, ut doleri solet in morte primogeniti.* In die illa magnus erit planctus in Ierusalem. In ipsa crucifixione Domini captus est iste planctus ab amicis Christi, & à Matre; quinimò sequebatur illum eunte ad caluariam multa turba populi & mulierum, quæ plangebant, & lametabantur eum. Sed iste planctus non tunc habuit suum finem, sed debuit extendi vsque ad finem mundi. Vnde Ioannes in Apocalipsi: *Eecce venit*

11. *Ecce Apoc. 1. 7.*

venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. Et plangent se super eum omnes Tribus terra.

12. Ab hoc igitur principio Crucis, vsq; ad vltimum aduentum Christi, continuatur planctus; sicut etiam continuatur commemoratio mortis donec veniat. Vnde

Zach. 12. Zacharias: *Et plange terra: familia, & familia seorsum.* Numerat autem quatuor familias. Primam Dauid, ex quo descendit Ioseph Sponsus Virginis, vt narrat Mat-

thæus. Secundam Nathan, per quem à Dauid descendit Maria Virgo; vt notat Lucas in sua Genealogia. Sic explicans,

Luc 3. 23. quòd dicit familia, & familia seorsum, & mulieres eorum seorsum. Sic innuens, quòd omnes, de quibus ipse Dominus dixit:

Mat 12. 50. *Ipsè meus frater, & soror, & mater est:* deberent plangere suam Passionem. Poni-

Zach. 12. 13. in speciali familiam Leui, vt notet illos potissimum, qui consecrati sunt Domino, debere hanc Passionem plangere. Quartam familiam vocat Semei. De hoc Semei scribitur, quòd illudebat Dauid exeunti de Ierusalem, & fugienti à facie Absalon. Scribitur enim, quòd cum egressus esset de Ciuitate, ascendeat cliuum oliuarum, scandens, & stens nudis pedibus incedens, & operto capite; sed & omnis populus, qui erat cum eo, operto capite ascendebat plorans. Nunquid non ista est expressa figura mortis Christi, qui nudis pedibus, & operto capite per coronam spinarum ascendebat ad Caluariū, qui fortè idem locus est quo tunc ascendit Dauid: & omnis populus, qui vere est populus Christi, ipsum sequitur plorans pedibus suis, & operto capite. Sequitur (inquam) non equitans, aut in magnificentia, sed imitans eum: ideò operto capite in signum tristitiæ. Tunc Semei, qui erat de domo Saül, inimicus Dauid, improperebat illi, vnde Scriptura: *Et ecce egrediebatur inde vir de cognatione domus Saul, nomine Semei, procedebatque egrediens, & maledicebat, mittebatq; lapides contra Dauid, & contra vniuersos seruos Regis Dauid, dicens: Egredere, egredere vir sanguinum: Et ecce premunt te mala tua.* Quinam sunt isti de familia Semei, nisi illi, de quibus Paulus: *Multis enim ambulans, quos sepe*

Phil. 3. 15.

Paulus: *Multis enim ambulans, quos sepe*

dicebam vobis (nunc autem & stens dico) inimicos Crucis Christi, quorum finis interitus, qui terrena sapiunt. Vides Paulum flentem, & ita se affociantem populo ploranti, & sequenti Christum. Vides Semei inimicum Crucis, terrena sapientem, & ita lapides mittentem contra Christum & populum eius, cuius figura fuit Petrus. Qui

quando Dominus ostendit, quia oportet ire Ierosolymam, & multa pati, dixit ei: *Abstine à te Domine: non erit tibi hoc.* Et tunc dixit ei Dominus: *Vade post me satana: scandalum es mihi: quia non sapi es, quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum.* Sapiebat Petrus terrena; & ideo aduersabatur Cruci: vocatur idcirco satan, quod est aduersarius, sed tandem cessit vadens post Christum. Sed familia Semei durat

vsque ad finem mundi, quando videbunt filium hominis venientem in nubibus caeli, cum virtute multa & Maiestate, & tunc plangent omnes tribus terra. Qui tunc plangent, sunt qui nunc irident, & habent crucem pro stultitia, de quibus Paulus: *Verbum crucis pereuntibus stultitia est.* Illi tunc plangent, annumerati à Zacharia cū bene plangentibus, & horum multæ familiæ sunt: vnde in Zacharia: *Familia Semei seorsum, & mulieres eorum seorsum. Omnes familia, reliqua familia, & familia seorsum, & mulieres eorum seorsum.* Heu quam tunc vellent sancte planxisse Passionem Domini cum sanctis familiis: nam fletus ille istorum erit cum stridore dentium sine fine: nostræ aurem lachrymæ panis sunt reficiens. *Fuerunt mihi lachrymæ meæ, panes die ac nocte.* Meditemur itaque sanctam Passionem lachrymantem, & dolentes super Dominum, sicut doletur sollet in morte primogeniti. Nam vere iste est Primogenitus & Vnigenitus Dei Patris, & benedictæ Virginis Matris, quæ peperit primogenitum suum. Scientes quod Dominus, quos præsciuit, illos prædestinauit conformes fieri imaginis Filii sui, vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quomodo autem erimus conformes, si quando patitur ipse, nos non compatimur? Dixit Paulus: *Si quid patitur vnus membrum, & cetera compatiuntur omnia membra, Patietur et*

go caput, & non compatiuntur membra? patietur primogenitus, & non compatiuntur reliqui filii? Nunquid non Paulus dicitur? *Ipsi spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei, si tamen compatiuntur?* Planctum istum, cum sit donum Dei singulare, à nobis habere non possumus; inuocemus ergo Dominum, ut per virtutem Passionis Filii sui donet nobis compassionem istam, & propterea ante Crucem prostrati rogemus, ut Christo confixi simus cruci, ipsum in hoc sequentes per dolorē cordis. Adora crucem, &c. O crux aue spes, &c.

PRIMA PARS.

- 13 **V**T ergo cum deuotione meditemur Dominicam Passionem, obseruandū est, quod Dominus iubebat fieri in sacrificiis, nempe ut carnes victimæ caderentur in frustra, & lauerentur aqua, ac deinde super altare collocarentur suppositis lignis & igne, ut cremarentur. Diuidere carnes in frustra, est distinguere per partes Passionē Dominis; lauare aqua, est lacrimis irrigare distinctam meditationem, ad quod iuuat consideratio amoris igniti ipsius Iesu Christi, qui ignis coniunctus est lignis nepe cruci, ut fieret perfectum holocaustum: Hæc est enim vna causa, propter quā passus est: *Dilexit enim nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo.* Ideo semper in meditatione per singulas partes adhibendus est ignis iste, considerando, quod totum sustinuit Christus ex charitate sua nimia.
- 14 Diuisio partium istarum, ab ipso Domino Iesu Christo sumenda est; qui ascendens Ierosolymam, assumptis duodecim discipulis secreto, ait illis; *Ecce ascendimus Ierosolymam, & Filius hominū tradetur Principibus Sacerdotum, & Scribis, & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum.* Itam diuisionem sequentes, primam partem ponimus traditionem, factā à Iudæ Principibus Sacerdotum & Senioribus & Scribis. In qua tria considerantur, Occasus, Reuelatio, & Executio.
- 15 Occasus fuit in cœna, de qua Matthæus

& Marcus & Ioānes. Ioānes sequitur ordinem historię; & ideo dicit: *Ante sex dies Pascha venit Iesus Bethaniā, ubi Lazarus fuerat mortuus; fecerunt autem ei cœnam ibi.* Alii duo reponunt cœnā illam in descriptione Passionis, tanquam pertinentem ad ipsam, sicut quæ fuit occasio illius: non est putandum, quod sint duæ cœnæ, sed vna tantum. De hac igitur sic loquitur Matth. *Et factū est, cum consummasset Iesus sermo- nes hos omnes, dixit discipulis suis: Scitū, quia post biuuium Pascha fiet: & Filius hominis tradetur, ut crucifigatur; tunc congregati sunt, &c. ut Iesum dolo tenerent, & occiderent.* Dicebant autem *Non die festo, ne forte tumultus fieret in populo.* Deinde: *Cum autem Iesus esset in Bethania, in domo Simonis Leprosi, accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti, &c.* Eundem ordinem tenet & Marcus.

Obserua, quod Matthæus non meminit cœnæ, sed dicit tantum, effudit super caput ipsius recumbentis, & narrat vngtionem Mariæ, & indignationem Apostolorum, &c. Ut videas quod hoc considerat tantum, ut occasionem Passionis. In hac ergo cœna habes, quod fecerit Maria unguens; quid discipuli indignantes; quid Iudas; & quid responderit Christus. De primo: *Accessit ad eum mulier, habens alabastrum unguenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis.* Et Marcus: *Venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi, & fracto alabaastro effudit super caput eius.* Ioannes vero: *Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici pretiosi, & unxit pedes Iesu, & extersit pedes eius capillis suis, & domus impleta est ex odore unguenti.*

Contemplemur, quod primum unxit pedes, sed visa turbatione vultus Christi, voluit ungeri caput: vnde festinanter fracto alabaastro effudit super caput eius. Hic potest ergo contemplari dolor Christi in hoc principio suæ Passionis, & amicorum eius. De secundo, dicit Marcus: *Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos &c. & fremebant in eam.* Matthæus vero: *Videntes autem discipuli, indignati sunt, &c.* Marcus in communi, *quidam,*

- Ioh. 12. 4.** Matth. in particulari dicit: *Discipuli. Ioannes vero, in singulari dicit: Dixit ergo unus ex discipulis eius, Iudas Iscariotes, qui erat eum traditurus. Quare hoc unguentum, &c.* Quare mittebantur portabat. Veritas ergo sit, quod Iudas malitiose & aare dolebat de perditione lucris sui, & fuit promotor huius indignationis; Discipuli vero ab illo seducti sub pretextu pietatis hoc dixerunt. Vide quid faciat vnus malus inter multos simplices, &c. Dixit ergo Iesus: *Sinite illam vs in die, &c. non semper habebitis.* In eo, quod dicit: *Sinite illam,* etiam secundum Ioannem ostendit, non Iudam tantum, sed alios quoque indignatos: Excusat mulierem, & laudat opus dicens: *Quid molesti estis huic mulieri, &c. in memoriam eius.*
- Matth. 26. 10.** **Marc. 14. 6.** Matthæus & Marcus statim subdunt: **Matth. 26. 14.** *Tunc abiit vnus de duodecim, qui dicebatur Iudas, &c.* Opportunitatem, vt eum traderet. Lucas vero ait: **Mar. 13. 10.** *Appropinquabat autem dies festus Azimorum, qui, &c. sine turbis.* Ecce occasio in qua potest contemplari crudelitas Iudæ, &c. Et quid faciat auaritia, & quomodo mali ab occasione boni excitantur ad malum.
- 17** Vt veniatur ad reuelationem huius traditionis, tria fiunt. Primum est institutio cœnæ in Ierusalem. Secundum ablutio pedum. Tertium Eucharistia. De Primo tres Euangelistæ. Matthæus. **Mar. 14. 12.** *Primo die Azimorum, &c. Et parauerunt Pascha.* Lucas. **Luc. 22. 7.** *Primo die Azimorum, &c. Et parauerunt Pascha.* De Secundo, videlicet de ablutione pedum, Ioannes: **Ioh. 13. 1.** *Ante diem festum Pascha, sciens Iesus, quia venit hora eius, &c. Non estis mundi omnes. Postquam ergo lauit pedes, &c. In hoc habes tria, dilectionem Christi, monentem illum ad Passionem: Cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos: humilitatem: Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exiuit, & ad Deum vadit. Deinde tantam demissionem: Surgit à cœna, &c. Et cepit lauare pedes discipulorum. Et tandem Mysterium, de quo: Venit ergo ad Simonem Petrum, & dicit ei Petrus. Domine tu mihi lauas pe-*

des, &c. Notabat enim per hanc ablutio-
nem pedum cum aqua, quod lauit nos à
peccatis nostris in sanguine suo. Vnde ait:
*Et vos mundi estis, sed non omnes: sciebat enim
quisnam esset, qui traderet eum.* Habes
tertio exemplum: *Scitis quid fecerim vobis,
&c. Si ergo ego laui pedes vestros, Dominus
& Magister. ita & vos faciatu.* Hæc omnia
diligenter contemplanda sunt.

De tertio, quod est Eucharistia. **Luc. Et Lucas
cum facta esset hora, discubuit, & duodecim,
&c. qui pro vobis fundetur.** Matth. Cœnam. **Matth.
tibus autem eis, &c. in regno Patris mei.** **Mar. 26.
Et manducantibus illis accepit Iesus pa.
nem, &c. nouum in Regno Dei.** Magna hic
mysteria continentur, nempe desiderium
Christi. *Desiderio desideravi, hoc Pascha
manducare vobiscum, antequam patiar.*
Charitatem, in exhibendo se in hoc Sa-
cramento Sacrificium, quod exercendum
tradidit Ecclesiæ. Commemorationem
sue Passionis in hoc Sacramento, & multa
huiusmodi. Vide quale præambulum
ponit suæ Passionis.

Hic ergo fit reuelatio traditionis, quam
Matth. & Marc. ponunt ante Eucharistiam:
Luc. vero post: vt notetur, quod inter ce-
nandum facta fuit. Vnde Psalmus: *Dederunt
in escam meam fel. & in siti mea potauerunt
me aceto.* Sic amaricantes cœnam suam, vt
bi tanta erat dulcedo charitatis.

Reuelationem traditionis facit propter
tria. Primo vt credant. Vnde Ioannes post
illam: *A modo dico vobis, priusquam fiat, vt Ioh. 13.
cum factum fuerit, credatis, quia ego sum.* **Matth. 26.
Secundo, vt contristando faceret partici-
pes suæ turbationis: & contristati vultu, Matth. 26.
ceperunt singuli, &c.** Tertio, ad reuocandū
Iudam: *Va homini illi, per quem, &c. Bo. Matth. 26.
num, &c.* De hac ergo reuelatione, **Mat. 26.
edentibus illis dixit: Amen dico vobis, quia
vnus vestrum me traditurus est, &c. Tu di-
xisti Marcus. Discumbentibus eis, mandu-
cantibus ait Iesus. Amen dico vobis, &c. Na-
tus homo ille. Luc. Verumtamen, Ecco ma-
nus tradentis me, mecum est in mensa. Ioan.
Cum hæc dixisset Iesus, turbatus est spiritus, Ioh. 13.
& protestatus est, & dixit: Amen, amen di-
co vobis, quia vnus ex vobis tradet me, &c.
Cum ergo accepisset ille buccellam, exiit
conti-**

continuo. Vbi habes tria. Primum, turbationem Christi in corde & in vultu, turbatus est Spiritu, & protestatus est, &c. Hanc habuit semper ex conuersione traditoris, sed illam tunc ostendit etiam exterius. Secundum, tristitiam Discipulorum. Et

Matth. 26. *contristati valde*; dicit Matth. Marc. vero:

Luc. 22. 23. *At illi ceperunt contristari.* Tertiū, inquisitionem, quisnam esset traditor. Vbi primo Ioan. *Aspiciebant ergo ad invicem Discipuli, habilitantes de quo diceret*, si forte ex

Matth. 26. *mutatione vultus possent discernere.* Secundo, Luc. *Et ipsi ceperunt quærere inter se, quis esset ex eis, qui hoc facturus esset.* Interrogabant enim, si forte quis sciret. Tertio, Matthæus & Marcus. *Dicebant: Nun-*

Matth. 26. *quid ego sum Domine? at ipse respondens ait: Qui intingit mecum manū in paropsidi &c.*

Mar. 14. 19. *Quarto respondens autem Iudas, qui tradidit eum dixit. Nunquid ego sum Rabbi?*

Matth. 26. *At ille. Tu dixisti.* Neque tamen per hoc alii Discipuli cognouerunt traditorem.

Matth. 26. *Quinto ergo Ioannes. Erat ergo recumbens vnus ex Discipulis eius in sinu Iesu &c.*

Matth. 26. *Domine quis est? Ille est, cui ego intinxi panem, &c.* Hæc contemplare, & compari-

Matth. 26. *ari.*

Matth. 26. *Hanc reuelationem singularis casus Iudæ, sequitur reuelatio communis casus omnium, de quo Matthæus. Tunc ait illis: Iesus. Omnes vos scandalum patiemini &c.*

Matth. 26. *Similiter & omnes discipuli dixerunt. Marcus. Omnes scandalizabimini in me, in nomine ista, &c. Similiter autem & omnes dicebant. Lucas. Ait autem Dominus Simoni. Simon, ecce Satanas expetiuit vos, &c. at ille dixit eis, satis est. Ioannes. Dicit ei Simon Petrus. Domine quo vadis? &c. donec ter me neget. Vbi primum, simplex reuelatio, scandalizabimini. Secundum, probatio per Prophetiam: scriptum est enim: Percutiam passorem, & dispergentur oues. Tertium, amplificatio: Quando misi vos sine sacculo, & pera, &c. Sed nunc qui habet sacculum, tollat similiter & peram, & qui non habet, vendat tunicam suam, & emat gladum. Quartum, alia probatio: Dico enim vobis, quoniam adhuc &c. Et cum iniquus reputatus est. Cum sequente confessione. Etenim ea, quæ sunt de me, sinem habent, id est*

complenda sunt prophetiæ de me factæ. Quintum, iactatio Petri: *Et si omnes scandalizati fuerint, ego nunquam, &c. Tecum paratus sum, & in carcerem, & in mortem ire.* Sextum, repressio huius iactationis. *Amen dico tibi, quia antequam, &c. ter me negabis.* Septimum confortatio. *Cum surrexero, precedam vos in Galileam.* Considera dolorem CHRISTI præuidentis, se derelinquendum tali modo à suis carissimis.

In executione traditionis, habes primo 19

præmissam orationem. Secundo, ipsam traditionem. Præmittitur autem oratio propter tria: Primum est, quia traditio ipsa fuit immediatum, & intrinsecum principium Passionis, à quo tota pender. Ideo tanto negotio præmisit orationem, vt ei Pater assisteret. Secundum est, vt ostenderet Passionem animæ comitari Passionem corporis in summa tristitia. Tertium est, vt ex obedientia se hanc Passionem suscipere demonstraret. Oraturus ergo, primo vadit ad locum consuetum orationis.

Vnde Matthæus & Marcus. *Et hymno dicto*

Matth. 26. *exierunt in montem Oliveti. Tunc dixit illis*

Matth. 26. *Iesus. Omnes vos scandalum patiemini, &c. Luc. 22. 39*

Ex quo videtur, quod in itinere prædix-

Mat. 26. 31 *erit illis scandalum. Venit ergo in villam, Ioh. 18. 1.*

Matth. 26. *qua dicitur Gethsemani trans torrentem Cedron, vbi erat hortus, in quem introiit ipse, & discipuli eius.* Secundo, vbi peruenit ad locum, antequam oraret, quinque fecit.

Primum, dixit Discipulis suis: *Sedete hic, Matth. 26.*

Matth. 26. *donec vadam, illuc. & orem. Matthæus & 36.*

Matth. 26. *Marcus. Secundum, Et assumit Petrum, & Marc. 14.*

Matth. 26. *Iacobum, & Ioannem secum. Tertium, 32.*

Matth. 26. *Matthæus. Caput contristari, & moestus esse. Matth. 26.*

Matth. 26. *Marc. Et caput pauere, & cadere. Quartum, 37.*

Matth. 26. *uterque, Et ait illis, tristis est anima mea Marc. 12.*

Matth. 26. *vsque ad mortem. Sustinete hic, & vigilate 33.*

Matth. 26. *mecum. Lucas. Orate, ne intretis in tentatio Luc. 22. 41*

Matth. 26. *nem. Quintum, Matthæus & Marcus. Et cum processisset pusillum. Lucas. Et ipse auulsus est ab eo quantum iactus est lapidis.*

Matth. 26. *Vbi considera magnam Christi afflictionem, quam noluit ostendere omnibus discipulis, ne scandalizarentur, sed illis solum tribus, qui confirmati fuerunt in eius transfiguratione. Et attende quod hæc*

tristitia semper afflixit eius cor, sed illam nunc ostendit, data occasione imminenti Passionis suae & mortis. Tertio, vide quod Christus nedom in corpore, sed etiam in corde, & hoc maxime passus est pro nobis. Quarto, vide quod subiecit se tadio, pauciori, & tristitia, quae est maxima humiliatio. Quinto, vide documentum datum nobis, de quo Iacobus. *Tristatur quis in vobis. oret*

Iacob. 5. 13.

20

Luc. 22. 41

Matth. 26

39.

Mar. 14. 35

Luc. 22. 46

Marc. 14.

37.

Matth. 26.

40.

Præmissio hoc præambulo orat. Vbi habes quatuor, & primo gestum corporis, quia genuflexit, inclinans faciem suam versus terram, in signum profundæ humilitatis. Vnde Luc. *Et positus genibus orabat.* Matth. *Procedit in faciem suam orans.* Mar. *Procidit super terram, & orabat.* Heu! vide Deum verum in terra prostratum, & orantem in maxima afflictione. Habes secundo: Quid petiit: de quo Matth. *Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu.* Marc. *Orabat, ut si fieri posset, transiret ab eo hora.* Et dixit: *Abba Pater, omnia tibi possibilia sunt, sed non quod ego volo, sed quod tu.* Luc. *Pater si vis, transfer calicem istum à me, verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat.* Tertio, in hac oratione habes modum, qui consistit in tribus. Primo, quod vere petit, non sicte, cupiebat enim secundum carnem. Secundo, in hoc, quod se remittit diuinæ voluntati. Tertio, quod interruptit illam visitans discipulos. Vbi primo reprehendit omnes, dicens: *Quid dormitis? Secundo Petrum singulariter. Vnde Marc. & ait Petro-Simon dormis? Non potuisti una hora vigilare mecum? & ad omnes Matthæus Sic: non potuisti una hora vigilare mecum? Et Matthæus & Marcus. Vigilate, & orate, ut non intretis in temptationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.* Interrumpit autem illam bis: Vnde Matth. *Iterum secundo abiit & oravit; & venit iterum, & inuenit eos dormientes. Erant enim oculi eorum grauati, & reliquit iterum abiit, & oravit tertio.* Tertio, perseverantiam in eadem petitione vsque in finem, vt ait Matthæus. *Et oravit tertio eundem sermonem, dicens. Idem & Marcus.*

Habes quarto, id quod refert Lucas, dicens: *Apparuit autem illi Angelus de caelo, confortans eum, & factus in agonia prolixius orabat, & factus est sudor eius, sicut gutta sanguinis decurrentis in terram.*

Vbi considera septem. Primum, quod orationes pure merentur diuinas visitationes. Secundum, quanta fuit humilitas Christi, qui voluit non a se, cum posset, sed à seruo suo confortari. Tertium, quanta eius tristitia, quae indiguit tali confortatione. Quartum, quod vere confortatus est, non apparenter tantum. Quintum, quod finis huius confortationis, non fuit lenimentum doloris, sed dilatio mortis, vt postferatias passionis, & Crucem ferre. Etenim eius tristitia fuit vsq; ad mortem exclusiue; ita quod si minimum gradum ultra processisset, illum necasset, quod ideo prohibuit ista confortatio. Sextum, quod hac apparitione confortatus, potuit prolixius orare, sicut fecit. Septimum, quod ista confortatio ita vigorauit eum, vt resistens voluntati carnis, non periret per talem violentiam, dum dixit: *Non mea voluntas sed tua fiat;* & ideo hac resistentia factus in agonia, id est pugna mentis & sensus, sanguine sudauit. Audiui à fide dignis, quod his temporis Viennæ Austriæ quidam pessimus facinorosus, audiens sententiam, qua condemnatus erat, vt torreretur in veru, emisit sudorem sanguineum in abundantia, ne putaretur ab aliquibus, quod iste sudor fuisset ei miraculo, sed naturaliter tanta tristitia causauit talem sudorem, ac tantum, vt decurreret vsque in terram. Ex quo ego traho, quod nudis genibus iaceret in terra, & ideo sanguis decurrit in terram, non super vestes, nisi forte dicas, quod tenens caput inclinatum, emitteret ex fronte sudorem immediate cadentem in terram. Ecce quantum anima peccatrix constitit Christo.

Post orationem, ipsa videlicet completa, venit primo ad discipulos suos, vt aiunt tres Euangelistæ, & vt aiunt Matth. & Marc. dicit illis: *Dormite iam & requiescite,* inde (vt ait Marcus) sufficit: ac deum secundo vtunque; dixit: *Venit hora. Ecce filius hominis tradetur in manus*

p. cat.

peccatorum, surgite eamus. Ecce qui me tradet, prope est. Deinde Matthæus. Adhuc eo loquente, ecce Iudas unus de duodecim venit, & cum eo turba multa cum gladiis & fustibus, missi à Principibus Sacerdotum, &

Mar. 14. 43 Scribis; Ita Marc. & Luc. & Ioan Secundo.

Luc. 22. 47 venit ad inimicos, unde Ioannes subdit:

Ioh. 18. 4. Iesus itaque sciens omnia, &c. Non perdidit ex eis quemquam. Ita ergo habes aduentum Iudæ, & occursum Christi: in quo occursum Christus verbo iecit eos in terrâ, & iterum verbo subleuauit. Habes tertio modum, quo Iudas tradidit, de quo Marc.

Marc. 14. Dederat autem traditor eius signum eis, dicens; Quemcumque osculatus fuero, ipse est, &

Matth. 26. 49. tenete eum, & ducite eum, idem, & Matthæus. Rursus Matth. & confessus accedens ad Iesum, dixit; Ave Rabbi, & osculatus est eum, dixitque illi Iesus. Amice, ad quid venisti? Idem, Marc. Luc. vero, Et appropinquauit Iesu, ut oscularetur eum, Iesus autem dixit illi: Iuda, osculo Filium hominis tradidisti? Quarto, habes comprehensionem, in qua primo est interrogatio discipulorum, de qua Lucas. Videntes autem hi, qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei: Domine si percussimus in gladio? Habes postea comprehensionem, Matth. Tunc accesserunt, & manus iniecerunt in Iesum, & tenuerunt eum. Sic & Marc. Habes tertio percussione. Mat. & ecce unus ex his, &c. quia sic oportet fieri; sic Marc. Ioan. vero. Simon ergo Petrus habens gladium eduxit eum, & percussit Pontificis seruum, & abscidit auriculam eius dexteram; Erat autem nomen serui Malchus. Luc vero addit. Respondens autem Iesus, ait; Sinite usque huc, & cum tetigisset auriculam eius, sanauit eum.

Luc. 22. 51 Habes quarto verba Christi. Luc. Dixit autem Iesus ad eos, qui venerant ad se, &c. Et prestas tenebrarum. Sic Mat. & Marc. Habes quinto fugam discipulorum. Matth. & Marc. Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt.

Ioh. 18. 12. Tandem habes completam traditionem, de qua Ioan. Cohors ergo, & Tribunus, & Ministri Iudeorum comprehenderunt Iesum, & ligauerunt eum, & adduxerunt eum ad Annam primum, &c. mori pro populo

23 Sed in itinere, sequebatur Iesum Simon Petrus, & alii discipulis, à longe tamen.

Tom. II. Bellintani.

Nam Luc. dicit. Petrus sequebatur eum, à Luc. 22. 55. longe, sic & Matth. Sed Marc. addit. Adole-scens autem quidam sequebatur eum, amicus sindone super nudo, & tenuerunt eum. Mar. 14. 15. At ille reiecta sindone, nudus profugit ab eis. Ergo non tenuerunt Discipulos, nisi quia non sunt permisi; alioqui tenuissent, sicut hunc tenere voluerunt, qui tamen fugit, quia Christus torcular calcavit solus.

In hac traditione habes, quod ut Christus monstraret, se voluntarie dari in manus inimicorum. Primo, ipse tradidit se in Eucharistia Sacramento, etiam Iudæ. Secundo, reuelauit traditionem; imo dixit Iudæ. Quod facis, fac citius. Tertio, venit Ioh. 13. 28. ad locum consuetum, quem Iudas nouerat. Quarto, orauit, & orans ostendit, hoc esse à Patre, & se libere voluntatem Patris facere. Quinto, prostravit Milites; & Iudæ secum, tunc enim fugere poterat, si voluisset. Sexto, dixit: An putas, quia non possum rogare Patrem, &c. Septimo, dixit: Ut implerentur Scriptura. Et octauo dixit; quod hac erat hora, & potestas tenebrarum. Oblatus est ergo quia ipse voluit. Considera quantus amor Saluatoris, qui se pro nobis tradidit in manus peccatorum, & ex nimia humilitate voluit tradi per talem traditionem factam cum osculo, &c.

Secundum membrum est. Et condemnabunt eum morte. Vbi habes tria. Ipsam condemnationem, præcedentia illam, & sequentia.

Præcedentia sunt quinque. Et primum est præsentatio Christi ante Pontifices, de qua Ioan. Et adduxerunt eum ad Annam Ioh. 18. 13. primū: Erat enim Socer Caipha, &c. Mori pro populo. Luc. Duxerunt ad domum Principis Luc. 22. 54. Sacerdotum. Matth. Vbi Scriba, & Senio res conuenerant. Secundum est interrogatio Pontificum. Ioan. Pontifex ergo interrogauit Iesum de Discipulis suis, &c. Si autem bene, quid me cadu? Matthæus vero. Princeps autem Sacerdotum, & omne concilium, 59. &c. Rea dificare illud. Marcus. Summi vero Sacerdot. s, &c. Et non erat conuenientes testimonium illorum. Vbi aduerte, quod quia Christus dixerat. Si male loquutus sum, te testimonium perhibe de malo. Ipsi conuersi sunt ad quærens fallos. Tertium est silentium Vuuu Christi.

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

Christi. Matth. *Surgens Princeps Sacerdotū ait illi. Nihil respondes ad ea, quae isti aduersum te iustificauerunt? Iesus autē tacebat.* Mar. *Nihil respondit.* Considera humilitatem, & prudentiam Christi: Nam *iniquitas ipsa mentita est sibi.* Hoc silentium est cōtra excusationem Adā, in qua loquendo peccauit. Quartū: Adiurationem Caiphā: Matth. *Et Princeps Sacerdotū ait illi: Adiuuro te per Deum uiuū, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei.* Sic Marc. Quintū: Est responsio Christi. Matth. *dicit illi Iesus; Tu dixisti.* Mar. vero: *Ego sum.* Vterque: *Veruntamen dico uobis: amodo uidebitis Filium hominis sedentem à dextris Dei, & uenientem in nubibus caeli.* Vbi uides, quod non tacebat propter timorem mortis, sed ne uideretur iactare se, dicens se Filium Dei; ideo expectauit adiurationē, in qua ostendit se reuereri nomē Dei. Sic capta hac occasione, ut illos cōuertat, minatur illis iudicium, in quo ipse ueniet iudex, amplificans suā responsionem, in qua se Filium Dei fatetur.

Condēnatio sequitur. Matth. *Tūc Princeps Sacerdotū seidit uerba sua, dicens. Blasphemaui, quid adhuc egemus testibus? Ecce nūc audistis blasphemiam, quid uobis uidetur? At illi respondētes dixerunt: Reus est mortis.* Mar. *Sūmus autem Sacerdos, & c. Qui omnes condemnauerunt eum esse eum mortis.*

Leuit. 7. 11. Hic uides, quare hostia imolabatur ad
 Jerem. 1. 14. latus altaris, quod respicit Aquilonē, à quo
 panditur omne malū, & per quē significā-
 tur aduersa; uoluit quidē Deus imolari Fi-
 liū suū à Pontificib. ut cognosceretur esse
 uerū sacrificiū, sed ab Aquilione, nempe ab
 inimicis. Et cōsidera, quod Synagoga, quae tādū
 expectauerat Messiam, nunc illū eiecit
 extra vineam, & occidit illum. Vnde sunt
 tot querelae Christi per Prophetas contra
 populum & hereditatem suam.

Sequentia condemnationem. Matth. *tunc
 expuerūt in facie eius, & c. Qui est qui re-
 eussit?* Mar. *Et ceperunt quidā cōspuere, & c.
 Alapi eū cadebant.* Luc. *Et uiri, qui tenebāt
 illū, illud ebāt ei, & c. Et alia multa blasphemantes
 dicebant in eum.* Vbi habes sex. Primo, Illusionem.
 Secundo, percussionem, Tertio, uelut oculorū.
 Quarto, percussionem. Sexto, blasphemias dicentes: Pro-

phetiza, & c. Et alia multa blasphemauerunt.
 Hæc deuote contemplare, & comparare.

Negationes Petri hic ponuntur à Matth. & Marc. Luc. uero & Ioanēs anteponunt. De quibus uide textum.

Quid refert Luc. *Et ut factus est dies, conuenerūt seniores plebis, & c. ipsi enim audimus de ore eius: Potest dupliciter capi: primum, quod in mane conuenientes facerent illū ratificare, quæ dixerat in nocte. Secundum, quod, quia Lucas non dixerat, quæ in nocte euenerant, hic ad nouum conuentum ipsorum explicet, quod mihi magis probabile uideatur ex more Euangelitarum.*

TERTIA PARS.

Tertium membrū: *Et tradent eum gen-
 tribus.* Vbi plura: primum, conuentus eorū in mane. Matth. *Mano autem facta, conuenerunt omnes Principes sacerdotū, & seniores populi, aduersus Iesum, ut eū morti traderent.* Ita uolentes executioni mandare eorū condemnationē, quam per Pilatū exequi uoluerunt, uel quia ipsi non poterant simpliciter interficere quemquam, ut aiunt in Ioann. uel quia hoc uolebant fieri ualde apparenter ad eius confusionē: uel quia per Crucem interficere non poterant, quod maxime expetebāt; uel de illa uocē: *Crucifige, crucifige.* Secundū Matth. *Et uinctum adduxerunt eū, & tradiderunt Pontio Pilato Praefidi.* Mar. *Et confestim mane conuocatum est concilium, & c. tradiderunt Pilato.* Luc. *Et sursum adduxerunt Iesum ad Pilatum.* Ioann. *Adducunt ergo Iesum à Caipha in Pratorium; erat autem mane, & ipsi non introierunt in Pratorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha, id est azyma.* Etenim secundum legem purificabantur in festis per ceremonias legis per conuersationem autem gentium, & alia huiusmodi, contaminabantur secundum legem. Tertium est, quod traditio ista habet pro fine crucifixionem, dicente Domino: *Scitis quia post biduum, & c. tradetur, ut crucifigatur.* Ideo considerandum est, quomodo tendit ad illam. Duo autē exprimuntur intermedia. *Tradetur enim gentibus.* (inquit) *ad illud denudū, & flagellatus, & crucifigedum.* Vnde in Luca: *Traditur*

Luc. 18. 32. *detur gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam flagellauerint, occident eum:* vt appereat connexio flagellationis ad Crucem; vnde illam cum Cruce coniungunt Matth. & Marc. ponentes eam post sententiam ad Crucem.

26. Hæc verò duo, illusio videlicet & flagellatio intermiscetur colloquio, in quo causa ista tractata est, quæ Cruce conclusa est. Actio autem ista continet principaliter illa duo, quæ processibus criminalibus communiter continentur, nempe offensionem & defensionem nam accusatur & impetitur Christus à Iudæis ex vna parte;

Mat. 27. 4. & ex alia iustificatur. Primum à Traditore: *Peccauit, tradens sanguinem iustum.*

Mat. 27. 19. Ab vxore Pilati: *Nihil tibi est iustum illi, & demum à Pilato.*

Offensio stat in duobus, videlicet in accusationibus & in postulationibus. De primis Marc. *Et accusabant eum summi Sacerdotes in multis.* De secundis Lucas: *At illi instabant vocibus magis, postulantes, vt crucifigeretur.* Defensio stat patiter in duobus. Nam accusationes purgantur, & postulationes repelluntur.

Incipitur à postulatione, quæ supponitur ex eo, quod *Exiit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit: Quam accusationem, &c.* Vbi habes repulsam suæ petitionis & præterfensionis. Hic põne quod prætendebant crucifigere. Nam lex quoque per mortem intelligit Crucem: *Quando peccauerit homo, quod morte plestendum est, & adiudicatus morti appensus fuerit in patibulo, non permanebit cadauer eius in ligno: sed in eadem die sepelietur.*

Proceditur postea per accusationes. Lucas: *Hunc inuenimus, &c. purgatur accusatio Regni, per hoc, quod refert Ioannes: Tu es Rex Iudæorum? à temetipso, &c.* Ideo Iudex: *Nullam inuenio in eo causam.* Sic & Lucas.

Iterum accusatio: *At illi inualecebant dicentes: Commouet populum, docens per vniuersam Iudæam, incipiens à Galilæa, vsque huc.* Purgatur per hoc, quod mittitur ad Herodem. Vbi nihil dignum morte actum est ei, quamvis ibi constanter accusent eum. Vnde Lucas: *Stabant autem, &c.*

constanter accusantes. Et per hoc quod ait Pilatus: *Obtulisti mihi hunc hominẽ, quasi auertentẽ populum; & ecce ego coram vobis interrogas, nullam causam inuenio in homine isto, ex his, in quibus eum accusatis. Sed neque Herodes, nam, &c. actum est ei.*

Accusationes alias referunt Matthæus & Marcus Nam Marcus ait: *Et accusabat eum summi Sacerdotes in multis* Purgantur silentio, quia non probabantur, & per se ipsi apparebant falsæ. Vnde Psalmus: *In surrexerunt in me testes iniqui; & mentis est iniquitas sibi* Ideo Matth. *Et cõ accusaretur à Principibus sacerdotũ, & senioribus, nihil respondit. Tunc dicit illi Pilatus: Non audis, quanta aduersum te dicunt testimonia. Et non respondit ei ad vllum verbum, ita vt miraretur Preses vehementer.*

Purgatis accusationibus Pilatus conatur liberare. Primum per optionem proposito Barabba. Vbi secũda postulatio, dixerunt: *Barabbam. Dicit Pilatus: Quid igitur faciam de Iesu, qui dicitur Christus? &c.*

Dixerunt omnes: *Crucifigatur. Ait illis Praeses: Quid enim malifecit? at illi magis clamabant, dicentes: Crucifigatur.* Secundò verbis: *Iterum Pilatus locutus est ad eos, volens dimittere Iesum: At illi succlamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum. Ille autem tertio dixit ad illos: Quid enim mali fecit iste? nullam causam mortis inuenio in eo: corripiam ergo illum: & dimittam.* Vbi habes tertiam postulationem. Nam instabant vocibus magnis, postulantes vt crucifigeretur. Tertio, per flagella & ostensionem: *Eccce Homo, &c.* Vbi quarta postulatio: *Cũ ergo vidissent eum Pontifices & ministri, clamabant, dicentes: Crucifige, crucifige eum.*

Istæ postulationes, cum multæ & variæ videantur diuersis occasionibus, ponuntur ab Euangelistis Matth. & Marc. post petitionem Barabbæ. Lucas post eandem petitionem, & postquam locutus est eis, volens dimittere Iesum. Ioannes autem post ostensionem, ac deinde, quando adduxit Iesum foras, vt condemnaret, & dixit: *Eccce Rex vester: clamabant. Tolle, tolle, crucifige eum.* Et probabile est, quod forte eandem intendant Euangelistæ, simul eas coaceruantes.

28. Quartum membrum fuit flagellatio, quam factam exprimunt Matth & Marc. Ioan. ista occasione conatus Pilati, nempe ut molliret corda Iudæorum. Ideo enim flagellatum ostendit dicens: *Ecce adduco, &c. ut cognoscatis, quia nullam inuenio in eo causam*; & ut sic videretur iustitiæ satisfecisse, si in aliquo deliquisset. Ideo Luc: *Emendatum dimittam; nullam causam mortis inueni* Mortis dicit non absolutæ: *Corripiam ergo illum, & dimittam.* Matth. & Marc. scribunt, illum post sententiã, quasi inter pœnas crucis numerantes. Vnde Matth. *Iesum flagellatum tradidit ei, ut crucifigeretur.* Marc: *Et tradidit Iesum flagellu casum, ut crucifigeretur.*

Matth. 27.
26.
Marc. 15.
15.

De hac flagellatione fac deuotam contemplationem; quomodo innocens Iesus expoliatur proprijs vestimentis; quomodo virgineum illud corpus formatu à Spiritu Sancto apparet nudum; quomodo crudeliter ligatur ad columnam; quomodo atrociter flagellatur à pluribus sibi succedentibus; quomodo per flagella lacerentur carnes, discooperiantur ossa & interiora, & abundanter effunditur sanguis ille pretiosus, quo redempti sumus, ut merito diceret Propheta: *Non est species ei neque decor, & vidimus eum, & non erat aspectus (& desiderauimus eum) despectum, & nouissimum virorum, virum dolorum & scientem infirmitatem, & quasi absconditus vultus eius, & despectus: unde nec reputauimus eum. Verò languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit, & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussum à Deo & humiliatum, ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra.* Contemplare quomodo sanguis colorabat flagella, saltabat per aërem, cadebat in terra, & in vestimentis flagellantium: contemplare crudelitatem ipsorum, dolorem; & constantiã Christi, compassionem amicorum, & maximè Matris. Nam flagellatio fuit extra Prætorium in foro ad aliquam columnam publicam, sustinentem fortè palatium. Contemplare quomodo Christus has percussiones & dolores sigillatim offerebat Patri pro peccatis tuis:

Isa. 53. 2.

Non est species ei neque decor, & vidimus eum, & non erat aspectus (& desiderauimus eum) despectum, & nouissimum virorum, virum dolorum & scientem infirmitatem, & quasi absconditus vultus eius, & despectus: unde nec reputauimus eum. Verò languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit, & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussum à Deo & humiliatum, ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Contemplare quomodo sanguis colorabat flagella, saltabat per aërem, cadebat in terra, & in vestimentis flagellantium: contemplare crudelitatem ipsorum, dolorem; & constantiã Christi, compassionem amicorum, & maximè Matris. Nam flagellatio fuit extra Prætorium in foro ad aliquam columnam publicam, sustinentem fortè palatium. Contemplare quomodo Christus has percussiones & dolores sigillatim offerebat Patri pro peccatis tuis:

Ecce decorticatio hostiæ comburendæ in altari.

Quintum membrum: *Et illudens ei Illusio insignior fuit post flagellatiõem; sed pluries etiam antè illusio fuit; puta quando apprehenderunt eum in orto; quando velabant faciẽ eius in domo Caphæ post condemnationem, vbi etiam conspuerunt eum. Sed hanc tertiam explicant Evangelistæ distinctè Et quando spreuit illum Herodes cum exercitu suo, & illudit indutum veste alba, circa quam factuam contemplationem. Vnde Matth. Tunc milites Præsidis suscipientes Iesum in Prætorium, &c. percutiebant caput eius. Marc. Milites autem duxerunt eum in atriu Prætorij, & conuocant totam cohortem, &c. adorabant eum. Ioan. Et milites placentes coronam de spinis, &c. & dicit eis: Ecce homo.* Circa istam illusionem & ostensionem factuam contemplationem, vt libet, inducens ad cõpatiendum, quando Iudæi magis incrudescerant clamantes: *Crucifige, crucifige, &c.* Et sic, conclude istam partem.

TERTIA PARS,

Sextum membrum: *Postquam flagellatus fuerint, occidit.* Ista pars deuote contemplanda est. Vbi primum attende quod cætera omnia, quæ præcesserunt, fuerunt quædam præambula ad crucem, & quædam illius ornamenta. Tanta enim ac talis mors in cruce, debuit habere suas circumstantias, quæ illi conueniunt, conuenientes videlicet & pœnas & innocentiam suam, & charitatẽ: quæ tria maximè in cruce fulserunt. Et quoniã ipsa crux mortem continet, illa præcedere crucem necesse fuit.

Ista autè crucifixio habet tria. Primum sententiam. Secundum iter ad locum supplicij, videlicet Caluarium. Tertium ipsum supplicium.

Sententiam præcedunt duo. Conatus adhuc Pilati, & Reatus; quæ simul vadunt. Peccat quidem cedens impietati & importunitati Iudæorum: qui cum vidissent illum resistentem rationibus, passionibus obruerunt, dicentes: *Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris: omnis enim, qui se Regem*

Regem facit, contradicit *Caesari*. Cedit ergo: Vnde Ioan: *Cum audisset hos sermones, eduxit Iesum foras, &c. tribunali*. Conatur: *Eccè Rex vester*. Clamant illi: *Tolle, tolle, crucifige eum*. Iterum conatur: *Regem vestrum crucifigam?* Rursus illi: *Non habemus Regem nisi Caesarem*. Hinc Matth: *Videns autem, quia nihil proficeret, &c. à sanguine iusti huius*. Vbi simul cedit & conatur. Et illi: *Sanguis, &c. Filios nostros*. Sic disponente Deo, vt apertè totus populus renunciaret Christo Messia & Deo. Vnde Daniel: *O cideatur Christus, & non erit eius populus, qui eum negaturus est*. Et Osee: *Dicent: Non est Rex nobis*. Non enim timemus Dominum, & Rex quid faciet nobis? Heu misera synagoga, quæ suum Regem ita pertinaciter abiicit, bonum & salutem suam conuertens in ruinam & exterminium. Vide in quantum profundum venit peccator, vt salutem contemnat. Dicesse & tu Christiane.

32 In sententia habes primò liberationem Barabbæ. Vnde Matth: *Tunc dimisit illis Barabbam*. Secundò, rationem huius liberationis. Marc: *Pilatus autem volens populo satisfacere, dimisit illis Barabbam, & tradidit Iesum, flagellatus, ut crucifigeretur*. Tertio: Ipsam sententiam, de qua Luc: *Et Pilatus adiudicauit fieri petitionem eorum*. Vide quam sententiam: iudicauit enim, vt deberet fieri, quod petebant. Quartò: Executionem de qua Luc: *Iesum verò tradidit voluntati eorum*. Vide quomodo Euangelista expressit iniquitatem Iudicis, qui in iudicando & exequendo, condescendit voluntati aduersariorum.

33 In hac executione habes, quod dicunt Matth: *27* Matt & Marc. videlicet, quod *exuerunt eum clamyde & induerunt eum vestimentis eius*. Et quod dicit Ioan: *Et baiulans sibi crucem: ita quod imposuerunt illi propriam crucem portare*. Habes deinde, quod dicunt omnes. Io: *Susciperunt autem Iesum, & eduxerunt*. Marc: *Et eduxerunt illum, ut crucifigerent eum*. Idem Matth.

34 Secundum. In itinere hæc eueniunt. Primò Matt: *Exeuntes autem inuenerunt hominem Cirenæum nomine Simonem, hunc*

angariauerunt, ut tolleret crucem eius.

Marc: *Et angariauerunt prateruentem quempiam Simonem Cirenæum, venientem de Villa, Patrem Alexandri, & Rufi, ut tolleret crucem eius*. Luc: *Et cum ducerent Luc: 23, 26 eum, apprehenderunt Simonem quemdam venientem de villa, & imposuerunt illi crucem portare post Iesum*. Hic contemperate quòd Dominus Iesus ob lassitudinem non poterat ultra progredi, & idè non compatiens, sed vt festinantius crucifigerent, subleuauerunt eum. Vide ad quantam depressionem descendit Deus tuus, anima, quæ nunquam peccare cessas. Secundò Luc: *Sequebatur autem illum multa turba populi, &c. in arido quid fiet*. Vbi habes primò multitudinem populi sequentis, secundò plures mulieres plagentes super eum, tertio mirabilem constantiam Christi, per quam magis compatitur mulieribus & ciuitati, quam sibi. Idè conuersus ad illas dixit: *Filie Ierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros*. Explicans autem quare propter se ipsas flere debeant, addit: *Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: Beata, &c. operite nos*. Et rationem tantæ ruinæ illis imminentis subdit dicens: *Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* videlicet, si ignis tribulationis ad eò exardescit in viridi ligno, in arido quid fiet? Lignum viride non est aptum combustioni propter humiditatem: sic Christo non debebatur mors propter innocentiam: Aridum est dispositum propter siccitatem: sic populus ille dispositus erat ad ruinam, quia aridus sine gratia Dei, propter scelera multa.

Contemplemur hic dolorem etiam mulierum deuotarum, sed potissimum matris infrequentis, quia & ipsa postea stabat ante Crucem. Quis exprimat quantus dolor Virginis? Contemplemur etiam deuotionem Veronicæ, quæ abstergens vultum eius linteo diues facta fuit imagine Christi expressa in ipso linteo. Contemplemur quoque quòd hic ceciderit Christus, non valens ultra progredi, & quod appropinquans matri, amplexatus sit illam, & huiusmodi.

Vuuu 3

Tertiò:

35 Tertiò: Lucas. *Ducebantur autem & alii duo nequam cum eo, ut interficerentur.* Hoc factum est ad maiorem confusionem Christi, quam expressit Propheta dicens: *Isai. 53. 12. Et cum sceleratis deputatus est: quod & Christus expressit discipulis.* Quarto Mat. *Luc. 22. 37. Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod est Caluaria locus.* Marc. *Et perducunt illum in Golgotha locum, quod est interpretatum Caluaria locus.*

36 Tertium. In supplicio, id est in crucifixione habes multa. Primum expoliatio, quia sic mos erat: vnde & milites diuiserunt vestimenta eius. Considera dolorem in abstractione vestium à corpore, cui ob sanguinem erant iam coniuncta. Considera nuditatem Agni immaculati. Considera paupertatem, qua nihil habuit huius mundi. Habemus tamen, quòd datum sit ei velum, quo præinctus est, ut mulieres absq; verecundia possent illum aspicere. Secundum Matth. *Et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum, & cum gustasset, noluit bibere.* Marc. *Et dabant ei bibere mirrhatum vinum, & non accepit.* Dabatur damnatis vinum ad confortandum, & potissimum mirrhinum vinum, ut magis confortaret, sed isti pessimi miscuerunt illud cum felle. Gustavit, primò ut amaricaret os & guttur, & ut nolens bibere, putaretur reculare propter amaritudinē non accepit, quia nec voluit confortari, nec voluit quod vinum peteret caput, vel putaretur petiisse caput, ne putarentur verba, quæ dicturus erat in cruce, à mente possessa à vino procedere, ita accepit amaritudinem, sed non vigorem. Tertiò: *Crucifixerunt eum.* Luc. *Et postquam venerunt in locum qui vocatur Caluaria, ibi crucifixerunt eum, & latrones unum à dextris, & alterum à sinistris.* Cōtemplare dolorem in affigendo illum cum clavis Crucis; dolorem (inquam) in manibus, & in pedibus. Hic opus est deuotione magis quam narratione, &c.

Hic potes complere sermonem demonstrando figuram Crucifixi cum deuotione, & contemplatione, ut moris est.

37 Ad completam narrationem Passionis possunt vterius plura considerari, expressa in Euangelio. Primum est Ioan. *Scriptis*

autem & titulum Pilatus, & posuit super crucem. Erat autem scriptum: *Jesus Nazarenus Rex Iudaorum, &c.* quod scripsi, scripsi. Secundum est: *Postquam autem crucifixerunt eum, diuiserunt vestimenta eius, &c. miserunt sortem Marc.* Et crucifigentes eum, diuiserunt vestimenta eius, mittentes sortem super eis, quis quid tolleret. Ioh. *Milites ergò cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius, & fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem, & tunicam: erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. &c. hæc fuerunt.*

Tertium est primum verbum Christi. *Luc. Iesus autem dicebat: Pater dimittit illi, non enim sciunt, quid faciant.*

Quartum. Luc. *Et stabat populus sperans, & deridebant eum Principes cum eis dicentes: Alios saluos fecit, se saluum faciat, si hic est Christus Dei electus.* Irritio ista facta est primò ab his, qui stabant ante crucem. Secundò à prætereuntibus. Marc. *Prætereuntes autem blasphemabant eum, mouentes capita sua, &c. quia Filius Dei sum.* Marc. *Et prætereuntes blasphemabant eum, &c. ut videamus, & credamus.* Tertiò à Militibus: Luc. *Illudebant autem ei, & milites, accedentes, & acetum offerrent ei, & dicentes: Si tu es Rex Iudaorum, saluum te fac.* Quarto à latronibus: Matth. *Idipsum autem & latrones, qui crucifixi erant eum eo improperebant ei.* Marc. *Et qui cum eo crucifixi erant, conuiciabantur ei.* Luc. *Vnus autem de eis, qui pendebant, latronibus blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, saluum fac te ipsum & nos, responde autem alter, &c. Hodie mecum eris in Paradiso.* Putant aliqui quòd simul duo latrones blasphemarent, sed alter tandem respicerit, sed vnus sufficit ad verificandum quod dicit Marth. *Idipsum autem & latrones ex consueto more loquendi. Bonus ergò latro primò reprehendit socium, dicens: Neque tu times Deum, qui in eadem damnatione es, videlicet blasphemantium Christum.* Secundò, testatur iustitiam in ipsos factam: *Et nos quidem iusto, nam digna factus recipimus.* Tertiò: *Excusauit Christum: Hic vero nihil mali gessit.* Quarto orat.

rd orauit; & dicebat ad Iesum: Domine, memento mei, dum veneris in Regnum tuum.

39 Et sic habetur secundum verbum, & dixit illi Iesus: Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso. O bone Deus in Cruce fit sermo de Paradiso, & fit ad latronem poenitentem, cui promittitur societas in gloria cum Christo, & ita iam innuitur fructus Crucis.

40 Quintum. Stabant autem iuxta Crucem Iesu Mater eius, & soror matris eius Maria Cleopha, & Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Iesus matrem & discipulum eius stantem, quem diligebat, dixit matri suae: Mulier ecce filius tuus: Deinde dicit discipulo: Ecce Mater tua; & ex illa hora accepit eam discipulus in suam.

Ita habemus tertium verbum Christi in Cruce, ubi prouidet custodem Matri, tanquam bonus filius; exaltat Ioannem ad filiationem adoptiuam Matris suae, & ita ad fraternitatem cum Christo, simulque facit illum familiarem Matri. Vnde accepit eam in suam, id est in custodiam.

41 Sextum. Continet quartum verbum Ioan. Postea sciens Iesus, quia omnia consummata sunt, ut consummaretur scriptura, dixit. Sitio. Vas ergo positum erat aceto plenum: illi autem spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori eius. Istud verbum plenum est mysterio. Sitio bar quidem corporaliter, sed cur de siti lamentatur, non de aliis poenis? quia sub hac siti corporali significabat sitim spirituale, qua adhuc desiderabat pati: hoc petit expressisse. Sciebat enim sibi paratum acetum, quod asperum est, & facit dolorem plagarum intensiorem: & ideo dixit. Sitio vt & hoc pateretur. Voluit simul & scripturam impleri: Dederunt in escam meam fel & in siti mea potauerunt me aceto. Fel (inquam) mixtum vino ante crucem, quasi cibum confortantem; acetum verò in cruce, quasi potum refrigerantem, per quae duo intelligitur tota Passio sub figura mensae, in qua omnes cibi amari. Ideo in Psal. contra ponit: Fias mensa eorum, coram ipsis in laqueum, & in retributionem, &c. Sic mensam mensae opponens.

42 Septimum, Matth. A sexta autem hora

tenebrae factae sunt super uniuersam terram usque ad horam nonam. Idem Marc. Luc. verò: Erat autem fere hora sexta, & tenebrae factae sunt in uniuersam terram usque in horam nonam: & obscuratus est sol, & velum templi scissum est medium. Ecce caeli demonstrantes se compati Factori suo.

43 Octauum, Matth. Es circa horam nonam clamauit Iesus voce magna dicens: Heli, Helilamma sabbathani, hoc est, Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Marc. Et hora nona exclamauit Iesus voce magna, dicens: Heli, Helolamma, &c. Matth. Quidam autem illic stantes & audientes dicebant: Heliam vocat iste. Hi non erant Gentiles non intelligentes Hebraicam vocem.

Hic habes quintum verbum, in quo ad modum lamentationis more Prophetarum, maxime Psalmorum ostendit magnitudinem suae passionis, in qua nullum habuit vnquam refrigerium, sed pater ita fiducialiter agit in eo, vt in nullo parceret illi. Vnde ipse etiã in Propheta dicit: In me transferunt ira tua, & terrores tui conturbauerunt me. Hoc notatur per derelictionem, qua sic dereliquit, vt nunquam subleuaret a poenis, quas possibile esset ipsum pati.

44 Nonum. Matth. Et continuo currens vnus ex eis, acceptam spongiam impleuit aceto, & imposuit arundini, & dabat ei bibere, ceteri vero dicebant: Sine videamus, an veniat Helias, liberans eum. Mar. Currens autem vnus, & implens spongiam aceto, circumponensque calamo, potum dabat ei, dicens: Sinite videamus, si veniat Helias ad deponendum eum. Tribus vicibus videmus acetum illi oblatum. Primò, vt dicit Luc. quando milites illud ebant ei, acetum offerentes. Secundò, quandò ad vocem eius, Sitio, dederunt ei acetum. & Tertiò nunc. Vnde dubium est, si pluries datum est ei acetum. erederem tamen vna vice tantum, quam sub diuersis occasionibus narrant Euangelistae. Erant autem duae potiones distinctae, vini, & aceti. Primam respuit, vnde Marc. Et non accepit. Hanc accepit, vnde Ioan. Cum ergo accepisset Iesus acetum. Primam respuit propter dictas causas, hanc accepit ad augendum dolorem, & ne putaretur, quod primam respuisset tanquam amaram. Deci-

- Decimum. Ioann. *Cum ergo accepisset Iesus acetum dixit: Consummatum est.*
- 45 Hoc est sextum verbum, in quo Christus demonstravit impleta esse, quæ de illo dicta erant, & quod consummasset opus, quod dederat ei Pater ad perficiendum, & ita factam esse copiosam redemptionem, ita vt nihil omnino omittum esset.
- 46 Undecimum. Est septimum verbum: *Et clamans voce magna Iesus ait: Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Et hac dicens expiravit* Matth. *Iesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum.* Dicit iterum, quia voce magna dixerat. Heli, Heli, ita quod bis clamavit voce magna. Idem Marc. Qui se dixerat Filium Dei, dum viueret, perseueravit, & hoc dicere in Cruce, quod notauit Luc. Qui ponit primum, & vltimum verbum, & in primo dicit Christus. *Pater dimitte illi: & in vltimo: Pater in manus tuas.* Per istam commendationem sui Spiritus, sic se humilians, restitit superbiae Satanæ illum impugnantis in calcaneo vitæ suæ, id est in extremo.
- Luc. 4. 13. *Vnde Luc. Et consummata omni tentatione, Diabolus recessit ab illo, vsque ad tempus.* Hoc igitur est tempus illud. Plurimis de causis debebat Pater sumere Spiritum Christi in manibus suis, sed & hanc voluit Christus addere, vt completa omni obedientia, per hanc humilitatem mereretur suscipi, & per hanc resistere Diabolo.
- 47 Dicit autem Ioannes, quod inclinato capite emisit Spiritum; quæ capitis inclinatio, sicut fuit effectus mortis, sic fuit signum obedientiæ.
- 48 Duodecimum, est commotio creaturarum ex hac morte: Et primò insensibilem. Matth. *Et ecce velum Templi scissum est in duas partes à summo vsque deorsum, & terra mota est, & petra scissæ sunt, & monumenta aperta sunt.* Secundò, rationalium. Luc. *Videns autem centurio quod factum fuerat, glorificauit Deum, dicens: Vere hic homo iustus erat. Et omnis turba eorum, qui simul aderant ad spectaculū istud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua, reuertebantur.* Matth. *Centurio au-*

tem, & qui cum eo erant custodientes Iesum, viso tremore, & his quæ fiebant, timerunt valde, dicentes: Verè Filius Dei erat iste. Luc. & Matth. Attribuunt conuersionem centurionis & turbæ, signis illis & tremorui. Marc. Autem dicit: *Videns autem centurio, qui ex aduerso stabat, quia sic clamans expirasset: ait: Verè hic homo, Filius Dei erat.* Vna ergò fuit ista causa, quæ clamare in Spiritus emissionem, non est naturalis. Aliæ causæ sunt ex ipsis signis, & per has percutientes pectora sua, reuertebantur.

Sed nos quot & quantas causas habemus percutiendi pectora nostra, & reuertendi; quòd Christus tanta sit passus pro nobis; quòd elementa compatiantur; quòd ingrati simus tanto beneficio; quòd illud pro nihilo perdamus; quòd non simus socii Passionum Christi; & infinita huiusmodi, quæ deberemus recogitare? *Recogitate ergo eum, qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem, vt ne fatigemini animis vestris deficientes, nondum enim vsq; ad sanguinem restitistis aduersus peccatum repugnantes.* Hic Paulus: *Et si Iesus vt sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam possumus est: exeamus igitur ad eum extra castra, improprium eius portant; & per ipsum offeramus hostiam laudis semper Deo, id est fructum laborum confitentium nomini eius qui viuunt, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.*

IN SOLEMNISSIMO
FESTO PA-
SCHÆ.
CONCIO PRIMÆ.

Maria stabat ad monumentum
foris, vsque, quia vidi Domi-
num, & dixit mihi.
Ioan. 20. 10.